

स्वामी श्यामसुन्दर

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961200025

1250

อส
พ923อ
2557

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน
ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ.
25 พฤศจิกายน 2555.

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ.

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

#42396

วันที่ 17, ก.พ., 58

เลขทะเบียน 1250

๐๗

พ.ร.๒.๓.๑

๒557

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

หมายรับสั่งที่ ๑๓๖๐๓

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

คุณหญิงเพลิน เทพหัสติน ณ อยุธยา ต.ช.,ต.จ. อายุ ๙๕ ปี กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม
เนื่องจากติดเชื้อในกระแสเลือด ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕
เวลา ๑๓.๔๒ น.

วันจันทร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วย
เครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบกุศันประกอบศพ มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
เวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน.

ประภาพรณ/พิมพ์/ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสติน ณ อยุธยา
	เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

✓

หมายรับสั่งที่ ๑๗๐๗๕

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เชิญพวงมาลา
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทูลกระหม่อมหญิง
อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตมาตาม
ไปวางที่หน้าหีบศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสติน ณ อยุธยา ต.ช.,ต.จ. ที่บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วันจันทร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ธน /ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสติน ณ อยุธยา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๗๖๓๕

สำนักพระราชวัง

๗ สิงหาคม ๒๕๕๕

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร โปรดเกล้า ฯ ให้ พลอากาศตรี ธีระพงษ์
วรรณสำเร็จ เชิญพวงมาลาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และของพระเจ้าวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา ไปวางที่หน้าหีบศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช.,ต.จ.
ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วันอังคารที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๘.๓๐ น.

ประภาพรรณ/พิมพ์/อน. /ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำมายเรียน เจ้าภาพศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

วิจิตร รัชกิจ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๒๐๒๐๘

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

พระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช.,ต.จ. ที่เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญหีบศพขึ้นรถยนต์จากบ้านเลขที่
๕๕/๔๔ เมืองทองธานี โครงการ ๕ ซอย ๕/๒ ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ไปยังเมรุวัดพระศรีมหาธาตุ เขตบางเขน หยุดรถเชิญหีบศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๘.๐๐ น. สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปในการพระราชทานเพลิงศพ.

คมกฤษ/พิมพ์/อัครินทร์/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา
	เพื่อทราบ	
		เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
		เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

///วิระหิระ ๒๖/๑๖

ผู้รับรับสั่ง

✓

หมายรับสั่งที่ ๒๐๒๐๗

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปในการ
พระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช.,ต.จ. ที่เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๘.๐๐ น.
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์.

ค.ม.ก.ษ./พิมพ์/วังจ./ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

///วิจิตร ฐิตินันท์

ผู้รับรับสั่ง

✓

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม ด้วยโรคติดเชื้อในกระแสเลือด เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๔๒ น.

วันจันทร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยหีบกุ๊ต ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ในการนี้ ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ฯพณฯ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ และพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ศพรวม ๓ วัน มีพระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๓ วัน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุ วัดพระศรีมหาธาตุ วรมหาวิหาร เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ในวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๘.๐๐ น.

นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้แก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัว ซึ่งหากคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา หยั่งทราบโดยญาณวิถีใด คงปลื้มปิติยินดีและซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้น

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ด้วยความซาบซึ้ง และสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจักจารึกพระมหากษัตริย์คุณใส่เกล้าไว้ด้วยความจงรักภักดี ตราบชั่วชีวิต

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นางสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยส เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ฯพณฯ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

และทรงมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปในการพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน กรุงเทพมหานคร ในวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๕ เวลา ๑๘.๐๐ น.

เมื่อครั้ง คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ยังมีชีวิตอยู่ในโอกาสวันคล้ายวันเกิด ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ผู้แทนพระองค์อัญเชิญแจกันดอกไม้พระราชทานเพื่ออวยพร หรือแม้ยามที่เข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล ก็ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้แทนพระองค์อัญเชิญแจกันดอกไม้พระราชทานเยี่ยมอาการป่วยหลายคราเช่นกัน

จึงนับเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้แก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัว ซึ่งหากคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา หยั่งทราบโดยญาณวิไล ก็คงมีแต่ความปลาบปลื้มปีติยินดี และสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ด้วยความซาบซึ้ง และสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจักจารึกพระมหากษัตริย์คุณใส่เกล้าไว้ด้วยความจงรักภักดีตราบชั่วชีวิต

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นางสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิษณุ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยส เทพหัสดิน ณ อยุธยา

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าละอองพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ พลอากาศตรี ธีระพงษ์ วรรณสำเร็จ เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัวเป็นล้นพ้น ซึ่งหากคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา หยั่งทราบโดยญาณวิถีใด คงซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้าขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมทูลขอพระคุณลาด้วยซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ อย่างหาที่สุดมิได้ และจักจารึกพระมหากรุณาธิคุณไว้ในความทรงจำเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม มีรูลืม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นางสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าละอองพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ฯพณฯ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

และทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ไปในการพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน กรุงเทพมหานคร ในวันที่อาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๕ เวลา ๑๘.๐๐ น.

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัวเป็นล้นพ้น ซึ่งหากคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา หยั่งทราบโดยญาณวิถียุติ คงซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้าขอน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมทูลขอพระคุณบาท ด้วยซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจักจารึกพระมหากรุณาธิคุณไว้ในความทรงจำเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม มีรูปลิ่ม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นางสิริลักษณ์ มดิศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิษณุ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยส เทพหัสดิน ณ อยุธยา

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมแก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัว

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมทูลเป็นเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นางสาวสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกวิรัช เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยัส เทพหัสดิน ณ อยุธยา

สำนึกในพระกรุณา

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบทูลลาถึงแก่กรรม ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงมีพระกรุณาโปรดให้ ฯพณฯ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

นับเป็นพระกรุณาอย่างสูงแก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัว เก้ากระหม่อมฉันและครอบครัว ขอกราบแทบเบื้องพระบาท ด้วยความซาบซึ้ง และสำนึกในพระกรุณาหาที่สุดมิได้ และจักจารึกในความทรงจำตลอดไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

นางสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

สำนึกในพระกรุณา

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบพูลลาถึงแก่กรรม พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระกรุณาโปรดให้ พลอากาศตรี ธีระพงษ์วรรณสำเร็จ เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

นับเป็นพระกรุณาอย่างสูงแก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัว เก้าภรรยาหม่อมฉันและครอบครัว ขอกราบแทบเบื้องพระบาท ด้วยความซาบซึ้ง และสำนึกในพระกรุณาหาที่สุดมิได้ และจักจารึกในความทรงจำตลอดไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

นางสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

สำนึกในพระกรุณา

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ. กราบทูลลาถึงแก่กรรม พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ ทรงมีพระกรุณาโปรดให้ ฯพณฯ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ เชิญพวงมาลาวางหน้าหีบศพ ณ บ้านเลขที่ ๕๕/๔๔ หมู่ ๙ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

นับเป็นพระกรุณาอย่างสูงแก่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และครอบครัว เก้าภรรยาหม่อมฉันและครอบครัว ขอกราบแทบเบื้องพระบาท ด้วยความซาบซึ้ง และสำนึกในพระกรุณาหาที่สุดมิได้ และจักจารึกในความทรงจำตลอดไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

นางสิริลักษณ์ มดิศร

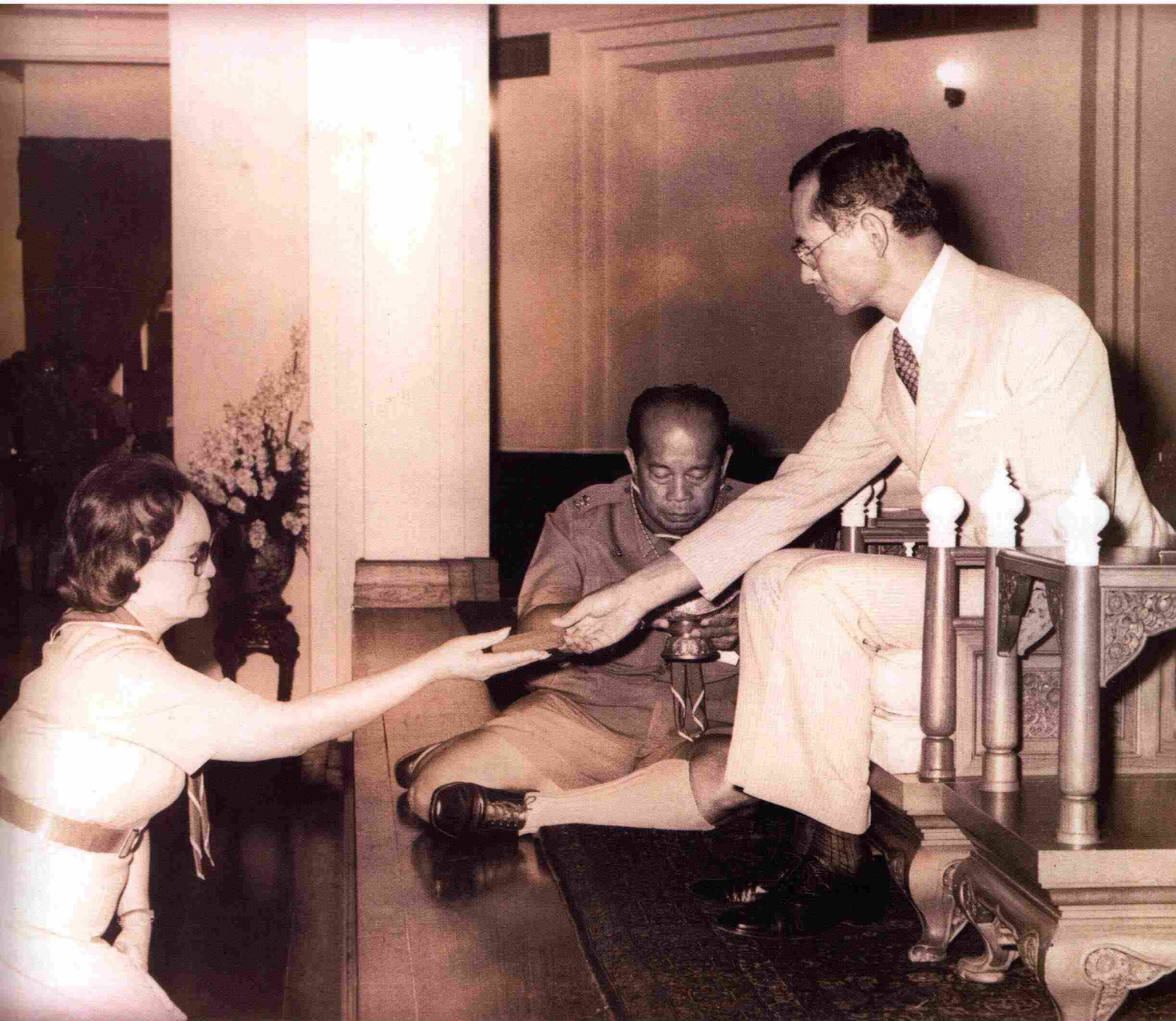
นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ผู้แทนพระองค์อัญเชิญแจกันดอกไม้พระราชทาน เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิด

ดอกไม้พระราชทานเยี่ยมอาการป่วย จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ผู้แทนพระองค์อัญเชิญน้ำหลวงอาบศพ

และวางพวงมาลา ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961200025

พิธีสวดพระอภิธรรม

ภาพครอบครัว

กองทัพบก

พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ

พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ

พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ

พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ

พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ

เกียรติ...ประวัติ

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ต.ช., ต.จ.

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา เกิดที่จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นบุตรคนที่ ๒ ของ รองอำมาตย์เอกเจิม และนางสายสวาท จาติเกตุ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๗ คน ได้แก่ นางศรีเฉลิม ยงยุทธวิชัย, คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นางสมพันธ์ ไสมนันท์, นางคมขำ จักกะพาก, นางทิพาภรณ์ (ชม้อย) โมรานนท์, นายจิระศักดิ์ (ตุ้) จาติเกตุ และนางวงจันทร์ ณ เชียงใหม่

คุณหญิงเพลิน สมรสกับ พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ มีบุตร-ธิดา ๖ คน หลาน ๑๘ คน และเหลน ๖ คน ได้แก่...

๑. นางสิริลักษณ์ มติศร สมรสกับ พลอากาศโท บุญไชย มติศร (ถึงแก่กรรม) มีบุตร ๔ คน ได้แก่ พันตรี สีพีห์ มติศร, ร้อยเอก ลักขณ์ มติศร, เรือเอก ตติย์พัชร เทพหัสดิน ณ อยุธยา และนายพันสิริ มติศร

๒. นางณัฐยานี เทพหัสดิน ณ อยุธยา สมรสกับ นายศวิต ศรีอมร (ถึงแก่กรรม) มีบุตร-ธิดา ๓ คน ได้แก่ นางสาวเพาวิภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นางสาวนิพานุจ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และนายธีรภัทร์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

๓. พลตำรวจตรี เอกณัฐ (ชัยพร) เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ถึงแก่กรรม) สมรสกับ นางศศิพัชร (ชมสาย ณ อยุธยา) มีบุตร ๒ คน ได้แก่ นายสรณัฐ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และนายธัญศิษฎ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

๔. พลเอก วิชญ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา สมรสกับ นางสุชฎา (กรานเลิศ) มีบุตร-ธิดา ๓ คน ได้แก่ พันโทหญิง ศศิกานต์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นายยศเทพ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และนายวีระยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

๕. พันเอก รัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา สมรสกับ นางลัดดาวัลย์ (อรุณวงศ์) มีบุตร-ธิดา ๖ คน ได้แก่ นายต่อยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นางสาววิญญะภรณ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นายณัฐ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นางสาวธัญนันท์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นายภูริภพ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และนางสาวบัวบุชา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

๖. นางสาวสิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

เกียรติยศและผลงาน

พ.ศ.๒๕๒๐ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน ชั้นที่ ๔ (จตุตถจุลจอมเกล้า)

พ.ศ.๒๕๒๑ ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน ชั้นที่ ๓ (ตติยจุลจอมเกล้า)

พ.ศ.๒๕๒๒ ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันมีเกียรติยศยิ่ง มงกุฎไทย ชั้นที่ ๓ (ตรีตาภรณ์มงกุฎไทย)

พ.ศ.๒๕๒๒ ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี

พ.ศ.๒๕๒๓ ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง ช้างเผือก ชั้นที่ ๓ (ตรีตาภรณ์ช้างเผือก)

พ.ศ.๒๕๕๑ ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่ง ดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นที่ ๖ (เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์)

คุณหญิงเพลิน (คุณแม่) มักจะเล่าให้พวกเราฟังด้วยใบหน้าเป็นยิ้มเสมอ ถึงความภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทยและเป็นพุทธศาสนิกชน ท่านเป็นแม่ที่ประเสริฐที่สุดของลูก เสียสละแรงกายแรงใจเพื่อเลี้ยงดูพวกเราจนเติบโตใหญ่ นอกจากความเป็นแม่ผู้ยิ่งใหญ่แล้ว ท่านยังได้อุทิศเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เอาใจใส่ในงานด้านการศาสนา และการสังคมสงเคราะห์มาโดยตลอด

งานด้านการศาสนาที่ทำให้ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่สุดในฐานะพุทธศาสนิกชนนั้นคือ การรับสนองพระราชเสาวนีย์ดำเนินการก่อสร้างพระอุโบสถวัดกระสังข์อัตรันท์นันทิธรรม ที่อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี **สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ** ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้เป็นทุนเริ่มต้น คุณหญิงเพลินได้ดำเนินการหาทุนมาก่อสร้างอุโบสถจนแล้วเสร็จเมื่อ พ. ศ.๒๕๒๑

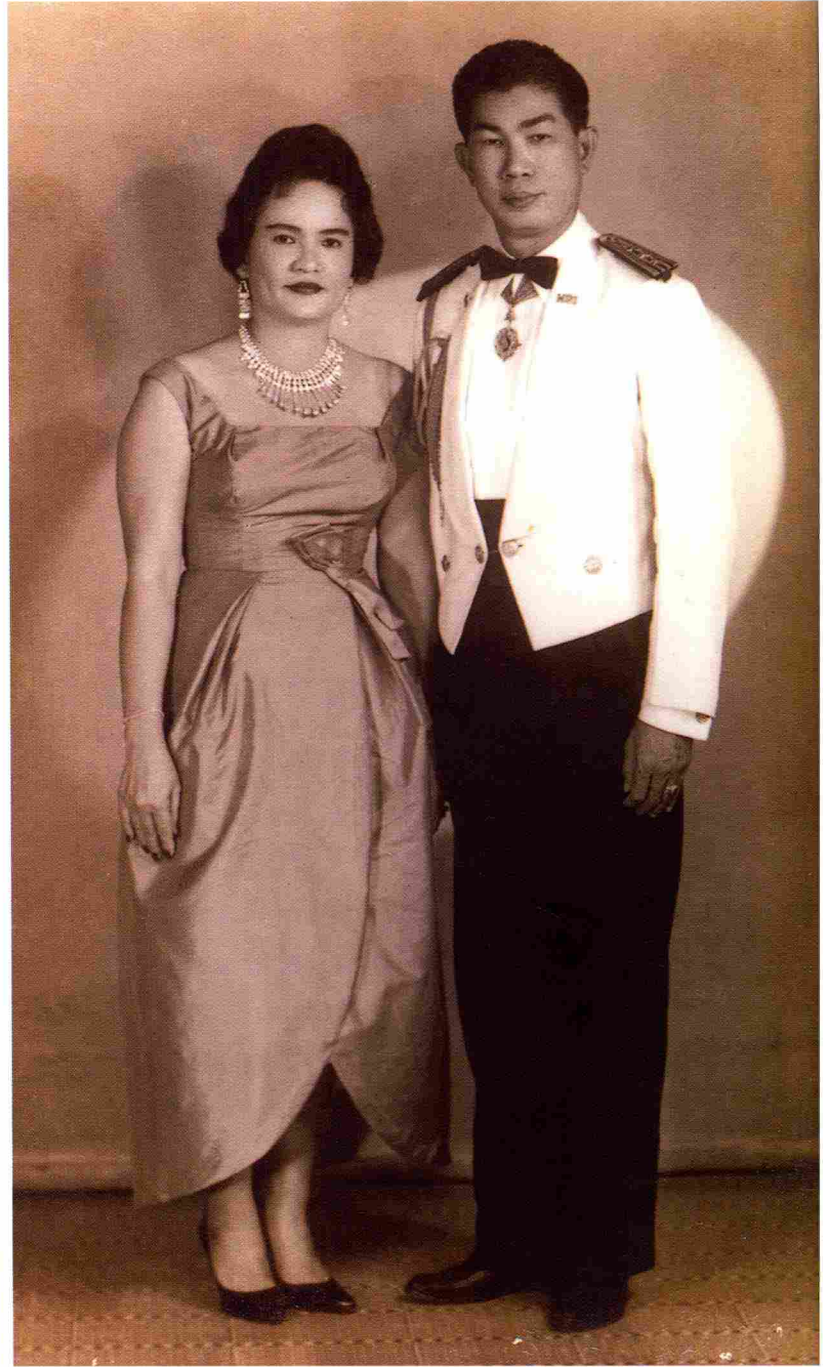
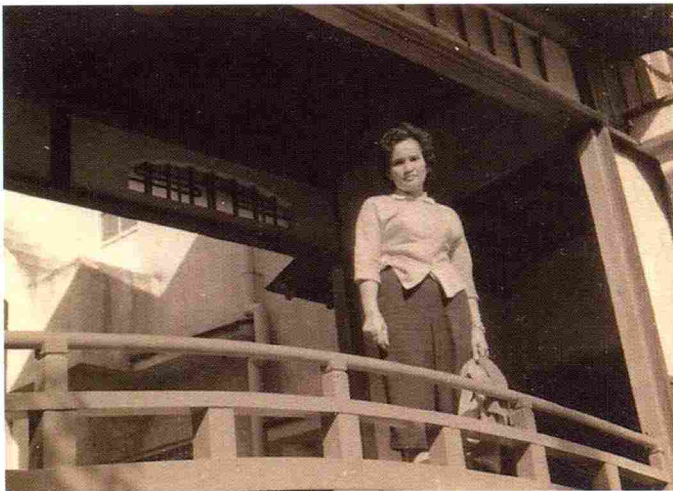
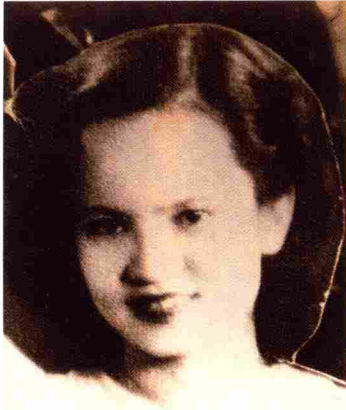
นอกจากนั้น ท่านยังอุปถัมภ์วัดพรหมมาศรัที่จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่สมัย พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ยังมีชีวิตอยู่ โดยสร้างอุโบสถ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า จัดหาทุนช่วยนักเรียน โรงเรียน และชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดลพบุรีมาโดยตลอด และท่านได้ส่งลูกหลานให้ดำเนินการต่อเนื่องไปจนชั่วลูกชั่วหลาน เมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปี ท่านได้ทำบุญใหญ่อีกครั้งด้วยการถวายที่ดินส่วนตัวในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน ๑๐ ไร่ และดำเนินการก่อสร้างโบสถ์พระแม่อุมา ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้มาเยือนได้มาสักการบูชาตราบจนถึงทุกวันนี้

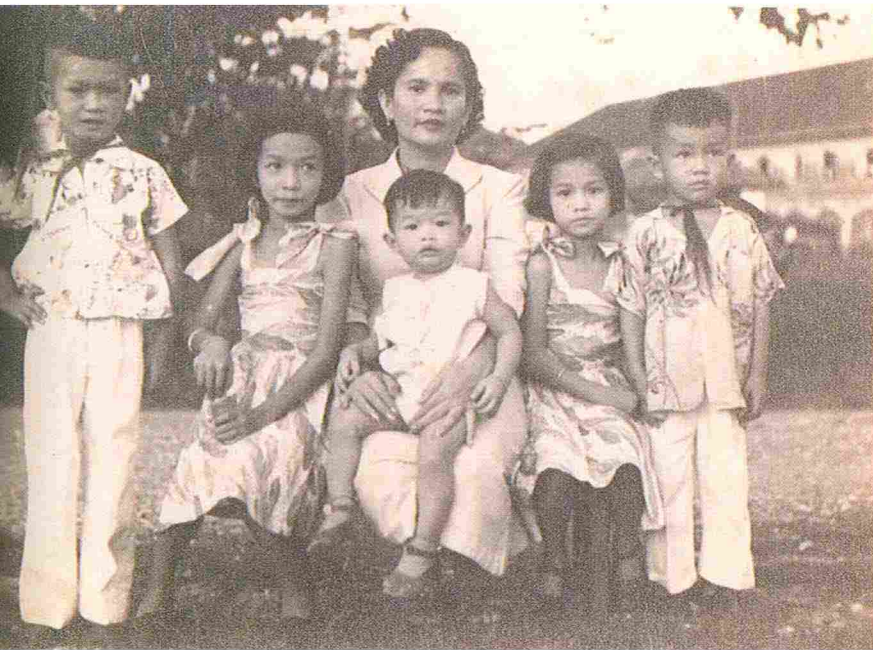
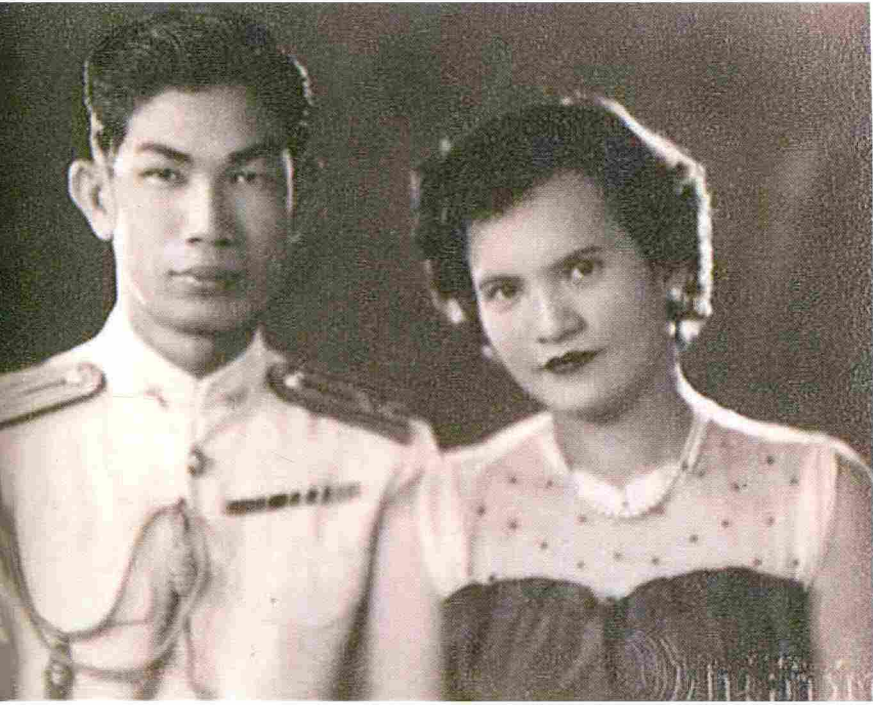
งานด้านสังคมสงเคราะห์นั้น ในสมัยที่ท่านยังมีสุขภาพแข็งแรง งานหนึ่งที่ท่านทำอยู่เสมอคือ การนำอาหารและสิ่งของไปช่วยเหลือทหารตามหน่วยต่างๆ ในพื้นที่ทุรกันดารและตามแนวชายแดน ด้วยความที่ท่านเป็นทั้งภรรยาและเป็นมารดาของทหาร จึงรู้ว่าชีวิตทหารนั้นลำบาก และต้องเสียสละมาก ท่านจึงตั้งปณิธานไว้ว่า หากมีโอกาสไม่ว่าเมื่อใด จะต้องช่วยเหลือทหารหาญผู้เสียสละเลือดเนื้อและความสุขส่วนตัวเพื่อประเทศชาติอย่างเต็มกำลัง จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

นอกจากนี้ คุณหญิงเพลินยังเป็นผู้ก่อตั้ง “ชมรมไทยเมตตา” และ “ลูกเสือเกษตร” เป็นโครงการที่มุ่งสร้างเสริมและพัฒนาอาชีพให้เกษตรกรได้ผลผลิตมากขึ้นเพื่อเสริมรายได้ และยังให้ความช่วยเหลือประชาชนตามชนบทในท้องถิ่นทุรกันดารให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยนำเครื่องอุปโภคบริโภคไปแจกจ่ายประชาชนตามภูมิภาคต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ท่านเคยได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มลูกเสือพิเศษ ทั้งยังเป็นผู้สนับสนุนโครงการเยาวชนตำรวจกับเยาวชนทหาร โดยนำลูกหลานมาเข้าค่ายอบรมวิธีการป้องกันเหตุด่วนเหตุร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น

ทั้งหมดนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ท่านอุทิศให้แก่สังคมและส่วนรวม คุณหญิงเพลิน (คุณแม่) ได้จากพวกเราไปด้วยอาการสงบ เนื่องจากอาการติดเชื้อในกระแสโลหิต ในปลายวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๕ ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า สิริอายุได้ ๙๔ ปี ๑๑ เดือน ๕ วัน

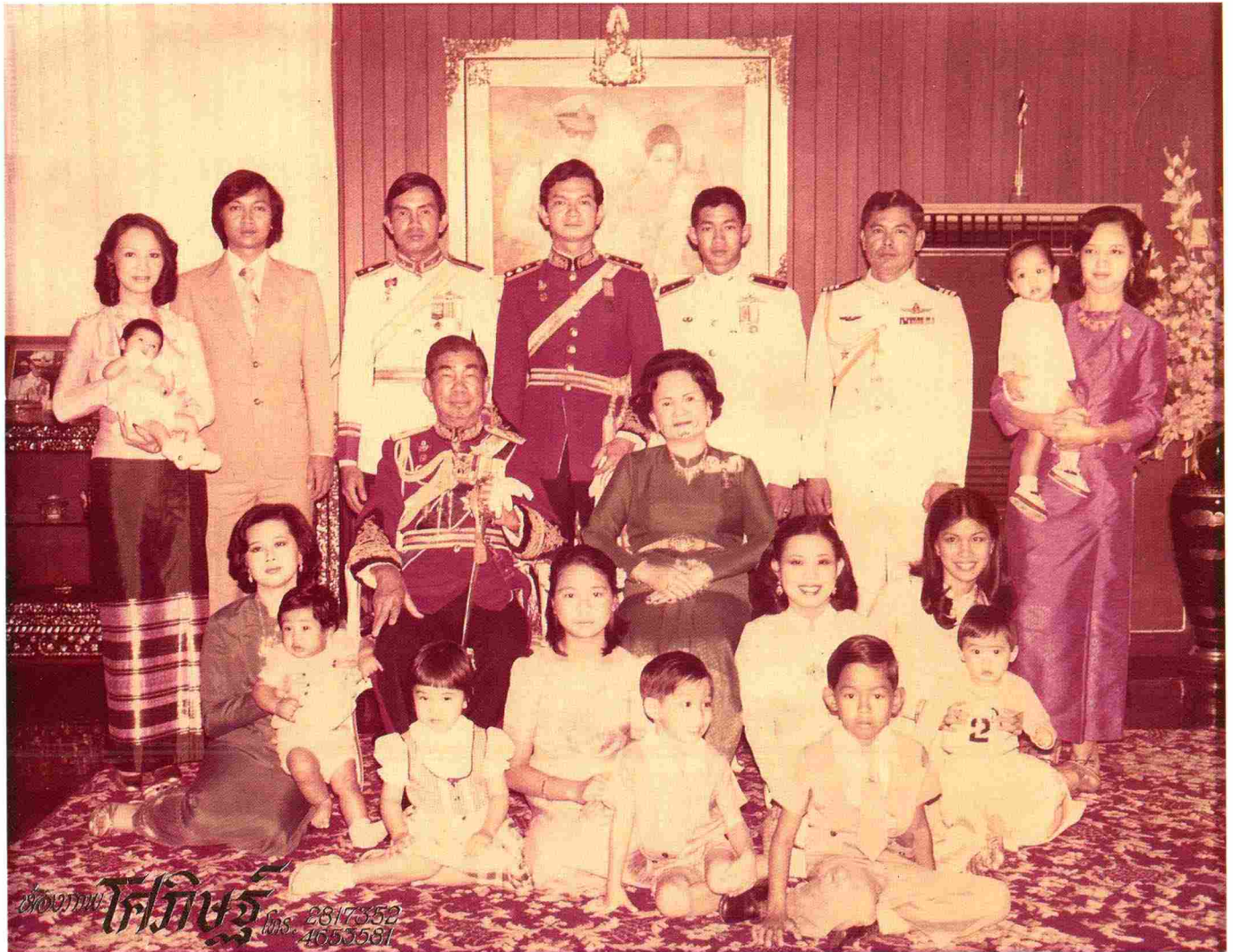
ความสุข...ความทรงจำ

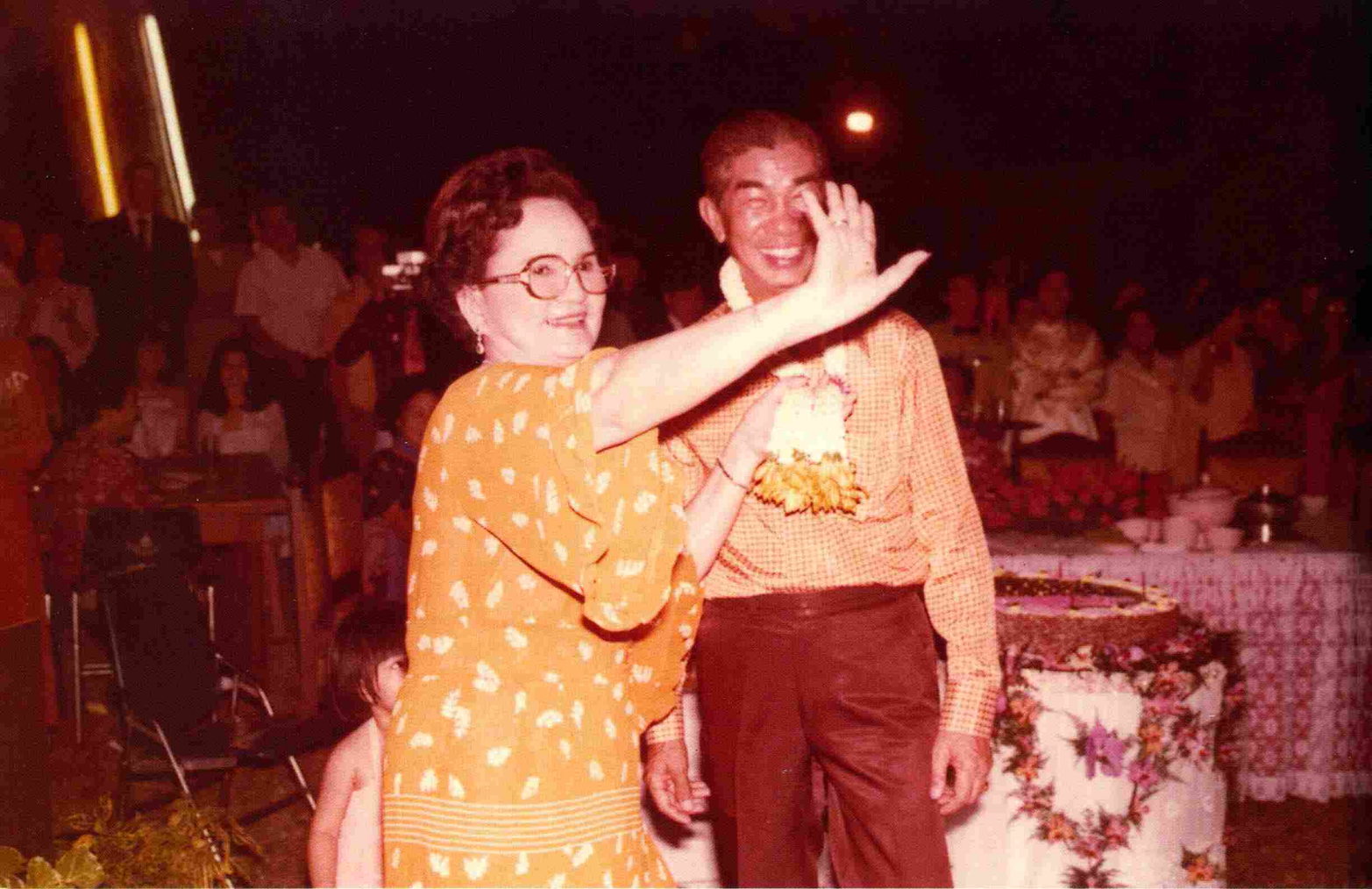

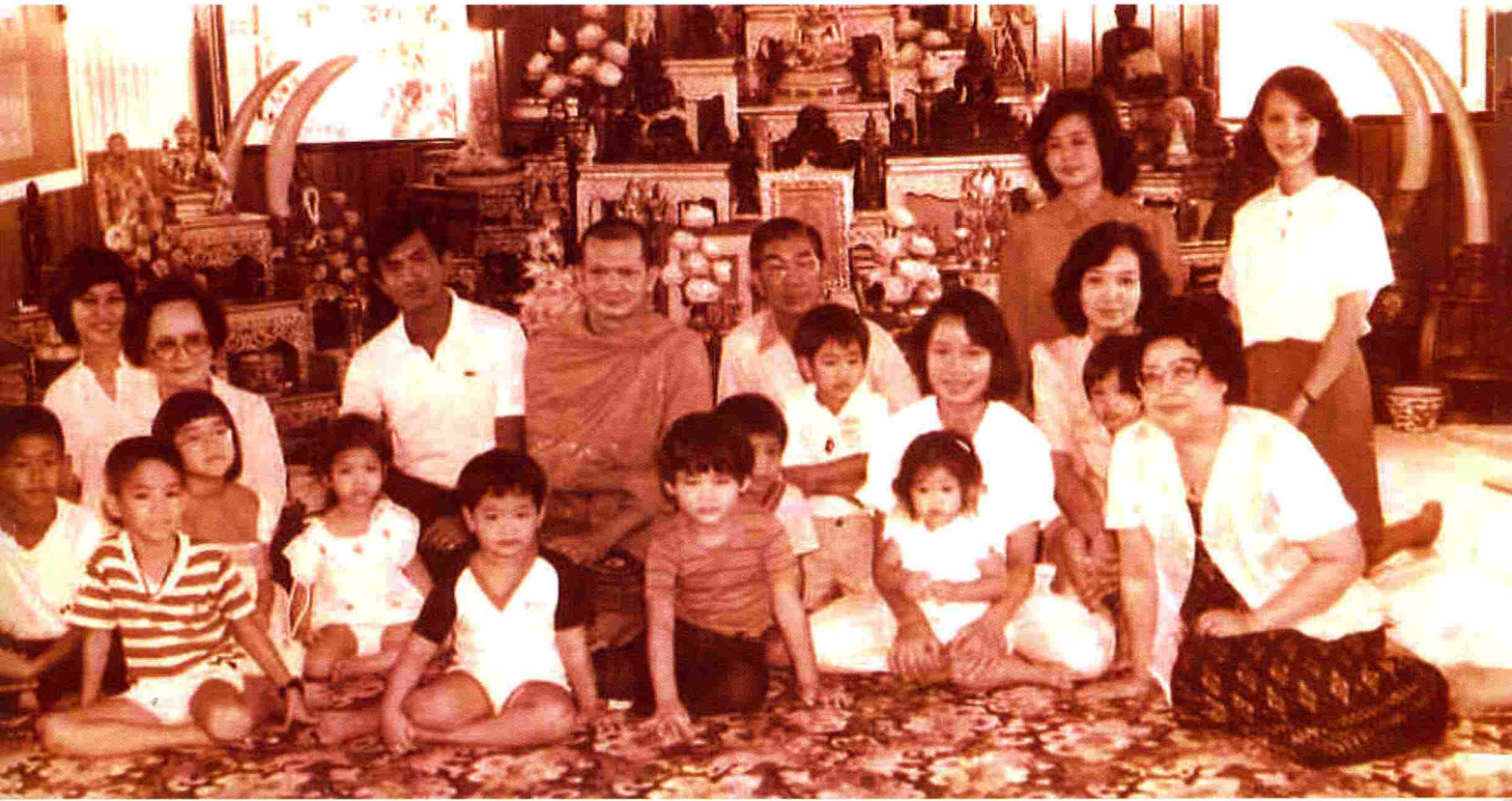
ชวกรณ์ ไทนิษฐ์ โทร. 2817352
4652581

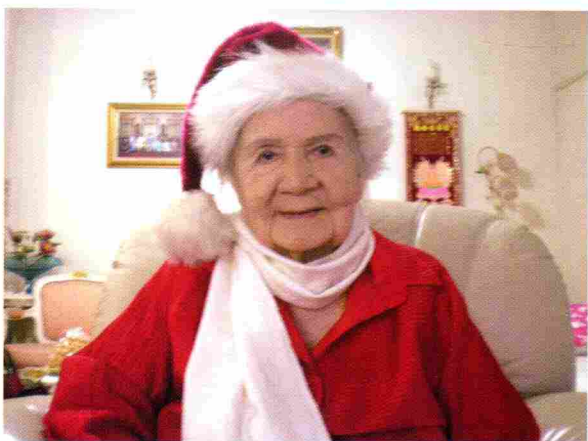

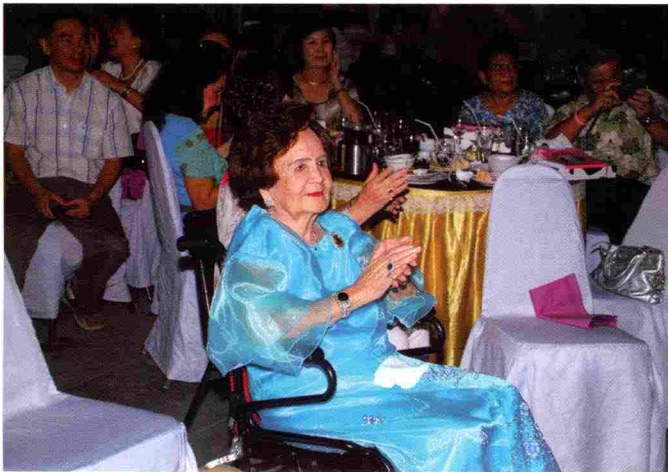

ดอกไม้พระราชทานเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิด ปี ๒๕๕๓

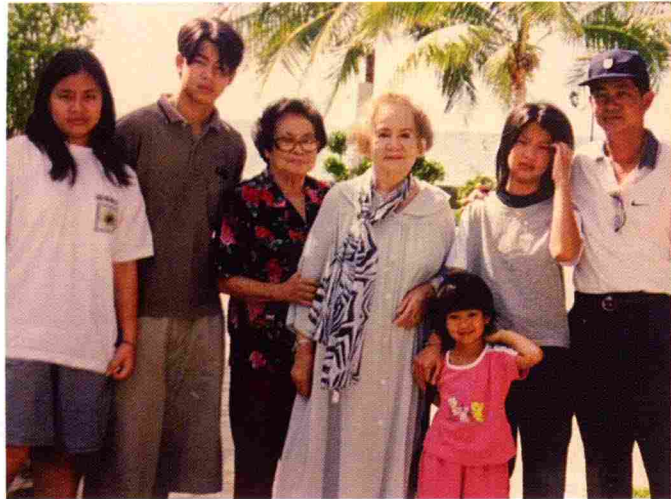

คุณหญิง ผู้เสียสละ

ความเสียสละ เป็นพระธรรมคำสั่งสอนของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นพุทธจริยา ที่ทรงสร้างสมจนถึงวาระแห่งการตรัสรู้ จุดมุ่งหมายสูงสุดของความเสียสละในพระพุทธศาสนา คือ การเสียสละเพื่อบรรลุประณิพพาน ความเสียสละจึงก้าวสูงขึ้นโดยลำดับ ความเสียสละทุกระดับล้วนมีความสำคัญ เช่น เสียสละเพื่อสถาบัน เสียสละเพื่อสนองงาน เสียสละเพื่อรักษาแผ่นดิน เสียสละเพื่อสังคม เสียสละหน้าที่การงาน หากไม่มีผู้เสียสละ สถาบันทุกระดับคงจะเกิดความวุ่นวายไม่น้อย

ความเสียสละ จึงเป็นหน้าที่อย่างหนึ่ง ที่สำคัญของเราทุกคน ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ท่านเป็นผู้หนึ่งที่เสียสละ โดยทำหน้าที่ให้กับสถาบัน ทุกระดับชั้น ซึ่งที่ท่านทั้งหลายได้เคยพบเห็นประจักษ์มาด้วยตนเองที่ ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้ปฏิบัติมาโดยตลอด โดยเฉพาะการทำหน้าที่ต่อสถาบันพระพุทธศาสนา ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ท่านมีสติ มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าโดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ท่านมีความเสียสละอย่างสูงโดย ท่านพลเอกยศ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ท่านมีความวิริยะอุตสาหะเป็นผู้นำในการก่อสร้างอุโบสถ ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ท่านได้เสียสละรับเป็นเจ้าภาพงานบุญทอดกฐินทุกปี ถึงปัจจุบัน ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ท่านได้เสียสละทำหน้าที่ ได้สร้างคุณประโยชน์ ต่อสถาบันต่าง ๆ ต่อสังคมทุกระดับชั้น ได้อย่างสมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

ทุกอย่างก็เป็นสังขารที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ทุกรูป ทุกราม กล่าวว่าร่างกายของเรามีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตลอดเวลาที่มีลมหายใจ ถึงแม้ด้วยอายุวัฒนะของ ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ๙๔ ปี ๑๑ เดือน ๑๘ วัน ท่านมีสติรับรู้อยู่เสมอ กล่าวถึงในวันอาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ อาตมาภาพ ได้เข้าเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาล เวลา ๑๐.๓๐ น ท่านมีสติรับรู้การสนทนากันตลอด ในเวลาช่วงหยุดการสนทนา อาตมาภาพจึงได้นำ บุตร - หลาน ของท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา เจริญพระพุทธมนต์ธรรมจักรกัปปวัตตสูตร ท่านสดับฟังอย่างมีสติรับรู้อยู่ตลอดเวลา กระทั่งถึงเวลา ๑๓.๔๒ ร่างกายทุกระบบของ ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้หยุดการเปลี่ยนแปลง หยุดการทำงาน หยุดการเคลื่อนไหว ส่วนสภาวะจิตของท่านฯ อาตมาเชื่อว่าใสสะอาดบริสุทธิ์เป็นอย่างยิ่ง

ด้วยอานุภาพความเสียสละ ที่ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้บำเพ็ญมาแล้วและอานุภาพแห่งบุญกุศลที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ของจงเป็นปัจจัยให้ ท่านคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้สู่วิมุक्तिภูมิภพสุคตินั้น ๆ เทอญ

พระครูวรวิหารนวกัษ

เจ้าอาวาสวัดพรหมมาสตรี

ด.พรหมมาสตรี อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี

คำไว้อาลัย คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นมารดาของ “หน้อย” (พลตำรวจตรี เอกณัฐย์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เพื่อนรักของผมตั้งแต่สมัยเราเริ่มเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนศรีราวุธวิทยาลัย “คุณหญิงเพลินฯ” หรือ “คุณป้าเพลินฯ” ของพวกเพื่อน ๆ “หน้อย” เป็นผู้ใหญ่ที่ให้ความเมตตาเอ็นดูเพื่อนสนิทของ “หน้อย” ทุกคน ตั้งแต่พวกเราอายุ 10 – 11 ปี คราวใดที่โรงเรียนฯ หยุด เรามักไปเที่ยวที่บ้าน “หน้อย” ในกรมทหาร ซึ่งขณะนั้น “คุณลุงยศฯ” (ฯพลฯ พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ท่านเป็นเสนาธิการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ท่านมีบ้านพักประจำตำแหน่งอยู่ในบริเวณกรมผสมที่ 21 แถวเชิงสะพานเกษะโกมล ทุกครั้งที่ได้ไปเที่ยวบ้าน “หน้อย” พวกเราจะสนุกสนานและอิมหันาสำราญกันอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะ “คุณป้าเพลินฯ” และ “คุณลุงยศฯ” ให้ความรักและเมตตาพวกเราเสมือนลูกหลานท่านจริง ๆ

ในยุคที่ “คุณลุงยศฯ” ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในกองทัพบกสูงขึ้นมาเป็นลำดับ “คุณป้าเพลินฯ” ก็ได้ทำหน้าที่ข้างทำหลังได้อย่างเรียบร้อยสมบูรณ์แบบและสมศักดิ์ศรีของภรรยานายทหารชั้นผู้ใหญ่ ทั้งในฐานะภรรยาของผู้บังคับบัญชาเหล่าทหารที่ “คุณลุงยศฯ” ปกครองดูแลอยู่ และในฐานะผู้บริหารสมาคมแม่บ้านทหารบกทุกยุคทุกสมัย จนได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานตรา “จุลจอมเกล้า” อันนับเป็นเกียรติยศสำหรับสมาชิกในราชสกุล “เทพหัสดิน ณ อยุธยา” เป็นอย่างยิ่ง

“คุณหญิงเพลินฯ” ได้ทำหน้าที่ของกุลสตรีไทยอย่างเพียบพร้อมสมบูรณ์ ท่านเป็น “นางแก้ว” ที่งามสง่าเคียงคู่กายของขุนทหารผู้ซึ่งยุคหนึ่งได้ทำหน้าที่เสมือนเสาหลักแห่งกองทัพบกไทย ท่านเป็น “แม่พระ” ของลูกๆ ทุกคน และท่านยังเป็นเสมือน “ร่มโพธิ์ร่มไทร” ให้เหล่าบรรดาลูกๆ หลานๆ ตลอดจนครอบครัวทหารผู้ได้บังคับบัญชาของ ฯพลฯ พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เสมอมา

ขอให้กุศลผลบุญ คุณงามความดีที่ท่านได้เพียรบำเพ็ญมาตลอดชีวิตของท่าน ในชาตินี้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

(นายพลากร สุวรรณรัฐ)

อาลัย

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้ซึ่งครั้งหนึ่ง ผมเคยรู้จักในฐานะที่เป็นภรรยาของผู้ใหญ่ที่ผมให้ความเคารพ และเป็นผู้ที่เปิดโลกทางการเมืองให้กับผม นั่นคือ พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และนับจากนั้นเป็นต้นมา ผมก็ถือได้ว่าเป็นคนที่เข้าออกนอกในบ้านของ พลเอกยศฯ เสมือนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในบ้าน ได้เห็นวัตรปฏิบัติของคุณหญิงเพลินฯ ที่ได้ทำหน้าที่ กองหลัง คนสำคัญ ที่ทำให้ชีวิตทั้งทางราชการและทางการเมืองของพลเอกยศฯ ประสบความสำเร็จ

คุณหญิงเพลินฯ เป็นบุคคลที่เรียกได้ว่าเป็น สตรีสี่แผ่นดิน โดยแท้ ทั้งความรู้ และประสบการณ์ จากเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมืองที่ผ่านมาถึงสี่รัชกาล ทำให้คุณหญิงเพลินฯ เป็นกุลสตรีที่ รอบรู้ ทั้งทางการบ้าน และการเมือง และก็ได้เอาประสบการณ์สำคัญที่ได้รับมา ในการให้ข้อคิด ให้คำปรึกษา ทั้งแก่พลเอกยศฯ ผู้เป็นสามี ผู้คนรอบข้าง รวมไปถึงสังคมโดยทั่วไป

การจากไปของคุณหญิงเพลินฯ ในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการสูญเสียอีกครั้งหนึ่งของบุคคลสำคัญของชาติ เป็นบุคคลที่พวกเราสามารถพูดอย่างเต็มปากว่าเป็น บุชนียบุคคล ที่พวกเราควรแก่การ เอาเยี่ยง ผมขอแสดงความอาลัยต่อการจากไปของคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา อย่างสุดซึ้ง และขอให้ดวงวิญญาณของคุณหญิงเพลินฯ จงสถิตย์ทิพย์วิมาน สมกับการตอบแทนคุณความดีที่คุณหญิงเพลินฯ ได้เพียรสร้างมาทั้งชีวิต ด้วยเทอญ

นายเสนาะ เทียนทอง
ประธานพรรคเพื่อไทย

อาลัย อาเพลิง

ผมและครอบครัวขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อการจากไปของ "อาเพลิง" คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ซึ่งเป็นท่านผู้ใหญ่ที่ครอบครัวของผมมีความเคารพนับถือผูกพันใกล้ชิดมาเป็นเวลานาน การจากไปของอาเพลิงนอกจากจะเป็นการสูญเสียบุชนีบุคคลท่านหนึ่งของตระกูล เทพหัสดิน ณ อยุธยา แล้ว ยังเป็นการสูญเสียกุลสตรีที่เพียบพร้อมด้วยรูปสมบัติและคุณสมบัติของความเป็นภริยาที่ดีของสามีและมารดาที่ดีของบุตร ที่ได้ดูแลทุกข์สุขของครอบครัวเคียงข้างสามีมาตลอดชีวิต

อาเพลิง เป็นคนสี่แผ่นดินอีกท่านหนึ่งที่ได้สั่งสมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาในชีวิตตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ ๖ มาถ่ายทอดให้เป็นความรู้แก่คนรุ่นหลังให้ได้ทราบถึงเหตุการณ์ครั้งสำคัญ ๆ ในประวัติศาสตร์ไทย และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยสมัยก่อน ทั้งยังเป็นผู้ที่ทราบกันว่ามีฝีมือด้านการประกอบอาหารตำรับชาววังเป็นเลิศ และยังเป็นผู้ที่อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมภายใต้ชื่อ "ชมรมไทยเมตตา" อีกประการหนึ่งด้วย

ขออาราธนาอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยตลอดจนคุณงามความดีที่อาเพลิงได้สร้างไว้กับครอบครัวและสังคมมาตลอดชั่วชีวิต โปรดเป็นกุศลบุญหนุนส่งให้ดวงวิญญาณของอาเพลิงจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพทุกประการ

พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา

รองนายกรัฐมนตรี

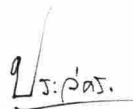
คำไว้อาลัยแด่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ผมรู้จักกับ พลเอก วิชญ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา มาเป็นระยะเวลาานานพอสมควร จึงได้รู้จักกับครอบครัวของ พลเอก วิชญ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณแม่ คือ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีจิตเป็นกุศล ทุ่มทำางานช่วยเหลือสังคมและพระพุทธศาสนาจากใจจริงของท่านมาโดยตลอด ท่านได้นำความภาคภูมิใจมาสู่บุตรหลานและวงศ์ตระกูลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน (สตรี) ชั้นที่ ๓ ตติยจุลจอมเกล้า (ต.จ.) ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ตลอดวาระแห่งชีวิตที่ผ่านมา “คุณหญิงเพลิน” ได้ยืนหยัดเคียงข้างสามี ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของประเทศ โดยร่วมทุกข์ร่วมสุข และทำหน้าที่มารดาของบุตรธิดาได้อย่างสมบูรณ์ จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต

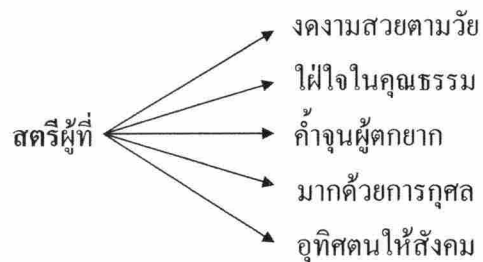
การจากไปของ “คุณหญิงเพลิน” ยังความเสียใจและอาลัยรัก มาสู่บุตรหลานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลเอก วิชญ์ ซึ่งเป็นกรรมการมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ ๕ จังหวัด ในนามของคณะกรรมการมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ ๕ จังหวัด ขอร่วมแสดงความอาลัยต่อการจากไปของท่าน และขอกุศลแห่งคุณงามความดี ที่ “คุณหญิงเพลิน” ได้เพียรกระทำมา พร้อมทั้ง ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงเป็นผลานิสงส์ส่งดวงวิญญาณของ “คุณหญิงเพลิน” ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

พลเอก

(ประวิต วงษ์สุวรรณ)

ประธานกรรมการมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ ๕ จังหวัด

นั่นคือ “อาเพลิง” ผู้อยู่ในความทรงจำของผม
ขออำนาจแห่งบุญกุศล และคุณความดี ที่อาเพลิงได้กระทำไว้
จงเป็นพลังบันดาล ให้ดวงวิญญาณของอาเพลิง ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

พลเอก
(สมศักดิ์ อັดตะนันท์)

พลเอก ชัยสิทธิ์ ชินวัตร ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

คำไว้อาลัย

กัณยายน ๒๕๕๕

ผมได้ทราบข่าวถึงการจากไปของ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ด้วยความเศร้าเสียใจอย่างสุดซึ้ง และเข้าใจถึงความรู้สึกของการสูญเสียผู้ซึ่งเป็นที่รักยิ่งของครอบครัว ตลอดจนญาติสนิทมิตรสหายว่า เป็นความสูญเสียที่ใหญ่หลวงเพียงใด ผมเองก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกันนั้น เนื่องจากคุณหญิงเพลินฯ ท่านเปรียบเสมือนเหมือนคุณแม่ เป็นที่เคารพรักและเทิดทูนยิ่งท่านหนึ่งของตัวผมและครอบครัว

จากการที่รู้จักคุ้นเคยกันมา ผมได้ประจักษ์ว่าคุณหญิงท่าน เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีจิตใจงดงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมเสมอมา โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนแต่อย่างใด ด้วยคุณงามความดีทั้งปวงที่คุณหญิงท่านได้อุทิศต่อสังคมและผู้คนที่ใกล้ชิด ยิ่งความโศกเศร้าและเสียใจในการจากไปของท่านอย่างไม่มีวันกลับนี้ ผมและครอบครัวขอตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงวิญญาณของท่านได้ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ

ผมและครอบครัวจะระลึกถึงคุณหญิงท่าน และจะไม่มีวันรู้ลืมคุณงามความดีของท่านที่มอบให้ผมและครอบครัวของผมตลอดไป

พลเอก

(ชัยสิทธิ์ ชินวัตร)

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

อาลัยคุณหญิงเพลิน

ในสมัยที่ข้าพเจ้าเรียนที่ โรงเรียนเตรียมทหาร ได้มีความคุ้นเคย สนทนสนม กับเพื่อนละแวกบ้านหลายคน ทั้งรุ่นพี่ และรุ่นน้อง ทำให้มีโอกาสรู้จัก น้อย (พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เพื่อนกลุ่มนี้จะพบกันบ่อย และหมั่นเวียนไปตามบ้านเพื่อนๆ ซึ่งบ้านสนามบินน้ำของน้อย ก็เป็นที่หนึ่งซึ่งเราจะไปกันค่อนข้างบ่อย คุณหญิงเพลิน คุณแม่ของน้อย ก็ให้ความเมตตาในกลุ่มของเรา ทั้งดูแล และอบรมสั่งสอนเหมือนลูกหลาน

คุณหญิงเพลินเป็นผู้หญิงที่งามทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากดูแลครอบครัวแล้ว ท่านได้ทำงานเพื่อสังคมโดยตลอด โดยเฉพาะการช่วยเหลือทหารที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่ทุรกันดารตามแนวชายแดน หรือพูดได้ว่า คุณหญิงเพลินเป็นภรรยาของทหารชั้นผู้ใหญ่ เป็นคุณแม่ได้อย่างสมบูรณ์แบบ และเป็นสตรีไทยที่ทำงานให้สังคมตลอดมา

การจากไปของคุณหญิงเพลิน ย่อมนำความโศกเศร้าเสียใจมาสู่ครอบครัวและญาติมิตร แต่คุณงามความดีที่ท่านได้สร้างสมไว้ จะเป็นอนุสรณ์ให้ผู้อยู่หลังได้รำลึกถึงตลอดไป

ขออานิสงส์แห่งกุศลผลบุญ และคุณงามความดีที่คุณหญิงเพลินได้บำเพ็ญไว้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพชั่วนิรันดร์

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

คำไว้อาลัย

ของ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก

แต่

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ผมขอแสดงความเสียใจและอาลัยเป็นอย่างยิ่งต่อการจากไปของ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ซึ่งนับเป็นการสูญเสียผู้เป็นที่รักและเป็นเสาหลักของครอบครัว เทพหัสดิน ณ อยุธยา ครั้งสำคัญ

ตลอดช่วงระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่ยาวนานถึง ๔ รัชกาล คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นปูชนียบุคคลของสังคมที่ได้อุทิศตนในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมเสมอมา ดังที่เห็นได้จากการก่อตั้ง “ชมรมไทยเมตตา” และ “ลูกเสือเกษตร” ซึ่งเป็นการดำเนินการด้านสังคม สงเคราะห์ มุ่งเสริมสร้างพัฒนาอาชีพให้กับเกษตรกร อีกทั้งยังได้ให้การช่วยเหลือสิ่งอุปโภคบริโภค ให้กับทหารที่ปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดารอยู่เป็นนิจ ท่านให้ความสำคัญกับการทำประโยชน์ให้ผู้อื่นควบคู่ไปกับการทำหน้าที่มารดาอันประเสริฐของบุตรธิดา และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของทุกคนในครอบครัว นับเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอย่างงดงาม จึงเชื่อมั่นว่าคุณงามความดีของท่าน จะจารึกอยู่ในจิตใจของผู้อยู่เบื้องหลังให้ได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง ระลึกถึง และกล่าวขานต่อไป

ขออำนาจแห่งสุจริตกรรมและกุศลผลบุญทั้งหมดที่ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้สร้างสมไว้ จงเป็นพลวปัจจัยเกื้อกูลให้บังเกิดพลาณภาพ บันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านจงประสบความสำเร็จสงบในสัมปรายภพตราบกาลนิรันดร์

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

ผู้บัญชาการทหารบก

แต่อาเพลิง

ผมได้ทราบเรื่องจากแป้นว่าคุณหญิงเพลิง เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ซึ่งในที่นี่ผมจะขอเรียกท่านว่าอาเพลิง) จากไปในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ และบอกว่าจะทำพิธีรดน้ำศพที่บ้าน ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ ในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ที่บ้าน เมื่อผมได้ทราบข่าวก็รู้สึกเสียใจมาก เพราะครอบครัวของอาเพลิง และครอบครัวของผมสนิทสนมกันมาก ผมรู้จักกับอาเพลิงตั้งแต่ผมยังเรียนในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในสมัยนั้นคุณพ่อของผม ดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ และพลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการกองพลที่ ๑ และบ้านก็อยู่ใกล้กัน คุณพ่อของผมพักอยู่ที่บ้านประจำตำแหน่งที่เชิงสะพานเกษะโกมล และอาศัยกับครอบครัวพักอยู่ในบ้านของทางราชการในบริเวณกรมทหารราบที่ ๒๑ (ในบริเวณมณฑลทหารบกที่ ๑๑ ในขณะนี้) ซึ่งอยู่เยื้องกันนิดเดียว ในตอนเย็นหลังเลิกงานแล้วอาศัยและอาเพลิงก็นั่งแหวะมาคุยกันที่บ้านคุณพ่อ อาศัยเรียกผมว่าตาเล็ก มาตลอดไม่เคยเรียกชื่อจริงเลย เพราะผมก็เปรียบเสมือนหลานของท่านคนหนึ่ง แม้จนกระทั่งผมจบเป็นนายทหารแล้วจนเป็นผู้บังคับการกรมแล้ว อาศัยก็เรียกผมว่าตาเล็กทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ อาเพลิงก็เช่นเดียวกัน ซึ่งผมถือว่าท่านทั้งสองให้ความรักความเอ็นดูแก่ผมเป็นอย่างยิ่ง ครอบครัวของเราสนิทสนมกันอย่างมากจนเมื่อน้อยมาแต่งงานกับแป้น ลูกสาวของ พลเอกเทพ กรานเลิศ และอาแก้วซึ่งเป็นอาแท้ๆ ของภรรยาของผม ครอบครัวของเราก็เลยยิ่งสนิทสนมกันมากขึ้น ในฐานะที่เกี่ยวข้องด้วยกัน

อาเพลิงเป็นคนที่ไม่ค่อยอยู่เฉยๆ ชอบทำบุญสุนทานไปเรื่อยๆ แม้บางครั้งจะต้องเดินทางไปต่างจังหวัดไกลๆ อาเพลิงก็ยังไป จนเมื่ออายุของอาเพลิงย่างเข้า ๙๐ ปี อาเพลิงก็มีสุขภาพไม่ค่อยดี เข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเป็นประจำ จนวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ แป้นได้โทรศัพท์มาบอกว่าอาเพลิงจากไปแล้ว ผมรู้สึกเสียใจในการจากไปของอาเพลิง แต่ดีว่าท่านก็ใช้ชีวิตมานาน และได้ทำบุญกุศลมากมาย ผมได้ไปร่วมในพิธีรดน้ำศพ และสวดพระอภิธรรมศพที่บ้านของอาเพลิงด้วย ผมได้เสียคุณแม่ของผมไปเมื่อ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ พอเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ ก็มาเสียญาติผู้ใหญ่คืออาเพลิงไปอีกคน ก็เป็นเรื่องที่น่าเศร้าหมองพอสมควร

ในขณะที่อาเพลิงมีชีวิตอยู่ ก็ได้สร้างบุญกุศลไว้มากมาย โดยไม่คิดที่จะได้สิ่งใดตอบแทน ก็ขอให้กุศลผลบุญที่อาเพลิงได้ทำมา จงส่งดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของอาเพลิง ไปสู่สุคติ ในสัมปรายภพด้วยเทอญ

คำไว้อาลัย
จาก พลเอก บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์
เลขาธิการกิตติมศักดิ์ ราชตฤณมัยสมาคมฯ

กระผมได้รับทราบข่าวการถึงแก่อนิจกรรมของ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ด้วยความเศร้าสลด และรู้สึกเสียใจในการจากไปของท่าน ทั้งนี้เพราะกระผมมีความเคารพรักต่อคุณหญิง และท่านพลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้เห็นการปฏิบัติตนของคุณหญิงเพลินฯ ในฐานะแม่บ้านของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพบก ท่านมีเมตตา ต่อนายทหารที่ได้มีโอกาสเข้าไปในบ้านของท่าน อย่าง ถูกหลาน

คุณหญิงเพลินฯ นับเป็นตัวอย่างที่ดีของภริยานายทหารชั้นผู้ใหญ่ ดูแลสามีและลูกๆ ตั้งแต่รับราชการอยู่ต่างจังหวัด ตั้งแต่ พลเอกยศฯ รับราชการอยู่ที่กองทัพอากาศที่ 3 ทำให้ท่านรู้จักวางตัว และเข้าสู่สังคมของนายทหารอย่างสง่างาม เป็นที่รักของครอบครัวนายทหาร ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของสามี คือ พลเอกยศฯ ในสมัยนั้น

ท่านให้การอบรมเลี้ยงดูลูกๆ อย่างดีที่สุดในครอบครัวของท่านทุกคนที่รับราชการทหาร ก็มีตำแหน่งสำคัญในกองทัพ และมีลักษณะทหารที่ดี มีคุณธรรม และจริยธรรม เหมาะสมกับวงศ์ตระกูล ลูกสาวทุกคนที่ออกเรือนไป ก็มีครอบครัว มีลูกมีหลาน ที่ดีทุกคน นับเป็นผลพวงของการอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ และดูแลอย่างใกล้ชิด บุตรทุกคนจึงเติบโตอย่างมีคุณภาพ และเป็นตัวอย่างสำหรับครอบครัวทหาร ที่จะเจริญรอยตามได้เป็นอย่างดี

คุณหญิงเพลินฯ เป็นผู้ที่จิตใจงดงาม ประกอบด้วยเมตตา กรุณา ใ้การอนุเคราะห์แก่ผู้ที่เดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยาก เมื่อมีจิตใจดี สุขภาพจิตก็ย่อมดี จึงทำให้สุขภาพกายของท่านดีตามไปด้วย จึงทำให้ท่านมีอายุยืนยาว และท่านได้สะสมบุญบารมีไว้มิได้ขาด ดังนั้น จึงมั่นใจได้ว่า ท่านได้จากไปสู่สุคติ ในลัมภ์ปรายภพแล้วอย่างแน่นอน

คำไว้อาลัย

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา หรือคุณอาเพลินของพวกเรา ได้ถึงอนิจกรรมไปแล้ว นับได้ว่าเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของราชสกุลเทพหัสดิน ซึ่งท่านเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาของเครือญาติราชสกุล

ท่านได้ก่อร่างสร้างตัว อดทนและอยู่เคียงข้างสามีในฐานะภรรยา นายทหารของกองทัพกษัตริย์ชาติ นอกจากนั้นท่านได้ให้ความช่วยเหลือญาติ พี่น้อง ทุกคน ที่ได้มาขอความกรุณาจากท่าน ด้วยความเมตตา คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นผู้ใหญ่ไม่ว่าท่านที่ยังมีชีวิตอยู่ในเวลานี้ ยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังเป็นคุณหญิงคนสุดท้ายของราชสกุลที่มีอยู่ในขณะนี้

การจากไปของท่าน แม้จะพิจารณาว่าถึงวัยอันสมควรก็ตาม แต่ด้วยความรัก เคารพในตัวท่าน กระผมในฐานะตัวแทนของสมาชิกราชสกุลเทพหัสดินทุกท่าน อดที่จะใจหายกับการจากไปครั้งนี้ไม่ได้

จึงขอเชิญเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ได้โปรดนำวิญญาณคุณอาเพลินที่น่ารักของพวกเรา ไปสู่สถานอันอุดมด้วยสุคติในสัมปรายภพเทอญ

พลโท สุพจน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
ประธานเครือญาติราชสกุลเทพหัสดิน

คำไว้อาลัย คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ดิฉันได้มีโอกาสพบ พลเอกยศ และคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ครั้งแรก ในราวปี ๒๕๑๘ ที่บ้านสวนพุดตาล เมื่อครั้ง พลตรีสุจินต์ อารยะกุล เป็นผู้บังคับการกรมการทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ซึ่งในเวลา นั้นพลเอกยศเป็นผู้บังคับบัญชาของพลตรีสุจินต์ สามีดิฉันเป็นเพื่อนรักกับพลตรีสุจินต์ จึงทำให้คุณหญิงทัศนีย์ ภรรยาพลตรีสุจินต์และดิฉัน มีโอกาสได้พบทั้งสองท่านบ่อยครั้ง ดิฉันรู้สึกประทับใจที่ท่านให้ความเมตตาปราณี แก่น้องๆ นายทหารผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจนภริยาและครอบครัวเป็นอย่างดี ทั้งสองท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ใจดี มีความโอบอ้อมอารี ดูแลทุกข์สุขของผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความใส่ใจ จึงทำให้ทั้งสองท่านเป็นที่รักและเคารพของผู้ได้บังคับบัญชาทุกคน ทุกระดับชั้น

ดิฉันและคุณหญิงเพลิน ได้พบกันอยู่เสมอๆ ดิฉันมีความรักและเคารพท่านเป็นอย่างมาก ท่านเป็นผู้มี ัธยาศัยดี เป็นกันเอง คุยสนุก เป็นสุภาพสตรีที่งามสมวัย แต่งกายงดงามเสมอ ในช่วงที่พลเอกยศ ดำรงตำแหน่ง เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ดิฉันมีภารกิจด้านการงานอยู่ จึงเริ่มห่างเหินกับคุณหญิงไป ไม่ค่อยมีโอกาสมา พบกันบ่อยๆ เหมือนก่อน แต่ก็ยังติดต่อกันอยู่เสมอ และได้มีโอกาสพบปะท่านข่าวกับคุณหญิงบ้างนานๆ ที่ เมื่อ ครั้งที่คุณหญิงไปอยู่บ้านที่เชียงใหม่ทีละเป็นเดือน ดิฉันก็ได้ไปกราบท่าน ดิฉันและคุณหญิงได้กลับมาพบกัน อีกครั้งตอนคุณหญิงอายุเกือบ ๙๐ ปี แล้ว และเมื่อลูกๆ จัดงานวันเกิดให้คุณหญิงที่บ้านเมืองทองธานี ดิฉันก็มี โอกาสมากราบอวยพรวันเกิดท่านบ้าง

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ตลอดจนพระบุญญาบารมีแห่งพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่คุณหญิงรักและเทิดทูนยิ่ง รวมทั้งบุญ กุศลที่คุณหญิงได้สร้างสมมาตลอดชีวิต จงเป็นพลวปัจจัยส่งให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณหญิงได้พำนัก บนทิพยสถานแดนสวรรค์ สถิตสถาน สู่สุคตินิรันดรเทอญ

วิมล งามพาศ (คุณหญิง)
7
(ท่านผู้หญิงวรามาส สุนทรภักค)

คิดถึง...พีเพลิน

๖ ส.ค. ๕๕ เมื่อได้ทราบข่าวว่า “พีเพลิน” ได้จากไปแล้ว รู้สึกตกใจและเศร้าใจมากที่ต้องสูญเสียพี่สาวที่รักและเคารพไป เพราะครั้งสุดท้ายที่ไปเยี่ยมพีเพลินที่โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ พีเพลินยังมีหน้าตาอ้วนอวบและสดชื่น ตอนลากลับพีเพลินยังโบกมือบ๊ายบายและส่งยิ้มให้ด้วย ทำให้รู้สึกสบายใจที่เห็นพี่อาการดีขึ้น คงจะกลับบ้านได้ในเร็ววัน แต่ในที่สุด “พีเพลิน” ก็จากพวกเราไปอย่างสงบ ถึงแม้ว่าการเกิด แก่ เจ็บ ตาย จะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เป็นธรรมดาของโลก แต่คุณงามความดีที่พีเพลินได้สร้างสมไว้จะถูกจารึกไปในจิตใจของน้องและลูกหลานสืบต่อไป

ขอตั้งจิตอธิษฐานกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกรวมทั้งคุณงามความดีและกุศลผลบุญที่ “พีเพลิน” สร้างสมไว้ตลอดชีวิต จงเป็นอานิสงส์ส่งดวงวิญญาณของ “พีเพลิน” ไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ด้วยความอาลัยรักพี่เสมอ
คุณหญิงสิริทิพย์ กรานเลิศ

อาลัย คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ท่านเป็นภริยาของ พล.อ.ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา อดีตผู้บังคับบัญชาหลายสมัยของกระผม ท่านให้ความเมตตาต่อครอบครัวของกระผมเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ท่านจัดงานปีใหม่ งานวันเกิด งานทางกุศล ต่างๆ ท่านจะต้องบอกให้ไปร่วมงานพร้อมด้วยครอบครัวทุกครั้ง และบางครั้งท่านจะมาเยี่ยมที่บ้านกระผมด้วยตนเอง โดยจะบอกว่าคิดถึงจะมาคุยด้วย เป็นที่น่าเคารพนับถืออย่างยิ่ง

การจากไปของท่านในครั้งนี้ยังนำความเศร้าโศกเสียใจต่อครอบครัวของกระผมเป็นอย่างมาก และจะระลึกถึงคุณงามความดีและความเมตตาปราณีของท่านตลอดไป

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย รวมทั้งกุศลผลบุญที่ท่านได้ประกอบมาตลอดชีวิต จงช่วยดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านที่เคารพรักประสพสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง
พลตรี สุจินต์ - คุณหญิง ทศनीย์ อารยะกุล

แต่...คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา...ผู้ล้าลับ

เมื่อไม่นานมานี้ ครอบครัวเทพหัสดิน ณ อยุธยา จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาส วันคล้ายวันเกิดของคุณหญิงเพลิน ซึ่งดิฉันได้รับเกียรติให้เขียนคำนิยมเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือ แต่ความนิยมในใจของดิฉันลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น ด้วยเป็นที่ประจักษ์ว่า ท่านเป็นกุลสตรีที่ปฏิบัติหน้าที่ ๔ ประการของสตรีไทยได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์แบบ การจากไปของท่านจึงนับเป็นความสูญเสียครั้งสำคัญของสังคม

ดิฉันมั่นใจว่า ครอบครัวเทพหัสดิน ณ อยุธยา จะยอมรับความสูญเสียนี้ได้อย่างเข้มแข็ง ในความคิดของดิฉันเชื่อมั่นว่า คุณหญิงเพลิน ไม่ได้จากไปไหนแต่ท่านยังอยู่ในใจให้เป็นที่รำลึกถึงตลอดกาลของครอบครัวลูกหลาน ตลอดจนญาติมิตรทั้งหลาย ท่านเพียงแต่กำลังเดินทางไปสู่ภพภูมิที่คนทุกคนต้องไป และท่านได้พบความสุขสงบในที่แห่งนั้นด้วยกุศลผลบุญที่ท่านสั่งสมมาและกุศลทานที่ครอบครัวอันเป็นที่รักของท่านทำบุญอุทิศให้อยู่เสมอ

ดิฉันและครอบครัววันเวคืน ขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัวเทพหัสดิน ณ อยุธยา และขออุทิศส่วนกุศลผลบุญที่ได้สร้างไว้เป็นเนื่อานุบุญให้แก่คุณหญิงเพลิน เพื่อให้ดวงวิญญาณ อันบริสุทธิ์ของท่านได้รับความสุขสันต์ในสัมปรายภพ และขอมอบคำลาไว้อาลัย ณ โอกาสนี้

คุณหญิงเย็นยิ้มแย้มอย่างแจ่มใส
เทพประทานบรรเลงบทเพลงพิณ

พิมานแมนแสนไกลท่านไปสู่
ด้วยสั่งสมเนื่อานุบุญเป็นทุนทรัพย์

เพลินชมดวงดอกไม้จรุงกลิ่น
หัสดินชูงวงคำรณรับ

สันติสุขขำรงอยู่อย่างพร้อมสรรพ
สังคีตขับมวงคลสุวรรณค์อันรื่นรมย์

คุณหญิงณัฐิกา วันธเนศวิน อังอุบลกุล และครอบครัววันเวคืน

ระลึกถึงคุณหญิงเพลิน

คุณยศ คุณหญิง และดิฉันเกิดปีเดียวกัน คือปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๖๐ คุณยศเรียกดิฉันว่าพี่หรั๊ด เนื่องจากญาติผู้ใหญ่ให้เรียกกันตามศักดิ์ ดิฉันจึงได้รู้จักกับคุณหญิงตั้งแต่ก่อนแต่งงาน เมื่อเราต่างมีครอบครัวก็มีภาระที่ต้องดูแลครอบครัว ประกอบกับคุณยศต้องย้ายไปจังหวัดต่างๆ ทำให้ห่างเหินกันไประยะหนึ่ง เรามารวมตัวกันอีกครั้งเมื่ออายุ ๗๐ กว่า รุ่นๆ เดียวกันก็มีคุณสนธิ พี่นุ พี่หยง คุณยศ คุณหญิง และดิฉัน รุ่นรองลงมาก็มีคุณดม คุณอุ๊ หมอน้อยและคุณนิภา เรานัดพบกันอาทิตย์ละครั้ง พูดคุยสนุกสนานตามประสาวัยใกล้เคียงกัน บางทีเรื่องเดียวก็หัวเราะกันได้ทั้งวัน สถานที่ก็จะเป็นบ้านคุณยศที่เมืองทองธานี หรือบ้านพี่หยงที่ผ่านฟ้า บางครั้งเราก็ไปต่างจังหวัด เช่น ชะอำ ปราณบุรี เชียงใหม่ นับเป็นช่วงเวลาที่คุณหญิงมีความสุขมาก อยากให้ถึงวันนัดเร็วๆ เมื่อวันเวลาผ่านไปสุขภาพก็ถดถอยไปตามวัย สมาชิกรุ่นเดียวกันก็คงเหลือเพียงคุณหญิงและดิฉัน ระยะเวลาหลังสุขภาพเราทั้งสองคนก็ไม่ค่อยดี นานๆ จึงจะพบกันที คุณหญิงมีความน่ารัก บางครั้งล้างไตแล้วก็แวะมาเยี่ยมดิฉันที่บ้าน วันที่เรามักจะไม่ค่อยขาดคือวันเกิดของเราทั้งสองคน ไก่ลวันเกิดคุณหญิงดิฉันพยายามดูแลร่างกายให้แข็งแรงเพื่อจะได้พบกัน ถ้าลวันเกิดดิฉันเมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ คุณหญิงได้มากับหลานชายและหลานสะใภ้

คุณหญิงเป็นผู้มีพรสวรรค์ในหลายๆ ด้านทั้งๆ ที่ไม่ได้มีผู้สอน แต่สามารถทำออกมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ที่เห็นง่ายๆ คือการออกแบบ ปรับปรุงและตกแต่งบ้าน ขนาดสถาปนิกอย่างพี่นุ พี่หยงยังออกปากชม รวมทั้งการเลือกของตกแต่งบ้านได้อย่างเหมาะสมสวยงาม ด้านอาหารก็เช่นเดียวกัน แทบจะไม่มีอะไรที่ทำไม่เป็น เคยเล่าให้ดิฉันฟังว่าพยายามเรียนรู้ด้วยตัวเอง ไม่ยอมแพ้ ลองผิดลองถูกจนดีให้ได้ ใครที่เคยได้ทานข้าวแช่ฝีมือคุณหญิงคงให้คะแนนสนับสนุนดิฉันในเรื่องนี้ นอกจากจะทำเองแล้วยังมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาให้ผู้อื่นอย่างชนิดเหมือนต้นแบบเลยทีเดียว คุณหญิงชอบงานฝีมือที่เป็นงานของลูกผู้หญิง อายุเกือบ ๘๐ ยังมีความสุขในการถักโครเชต์ และร้อยสายสร้อยคริสตัลใส่เองอย่างสวยงาม

คุณหญิงเป็นผู้มีระเบียบ พบกันทีไรจะงามครบเครื่อง เสื้อผ้า หน้า ผม เครื่องประดับ บอกกับดิฉันว่าแต่งอย่างนี้แล้วสบายใจ ซึ่งดิฉันว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะชื่นใจผู้ที่ได้พบเห็น

คุณหญิงเป็นผู้ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างยิ่ง ได้ทอดกรู้นิมนต์บารุงวัดพรหมมาศที่ลพบุรีจนเป็นที่เรียบร้อย เมื่อเร็วๆ นี้ยังคุยให้ดิฉันฟังว่า สบายใจที่ได้ช่วยให้วัดได้ลุล่วงสมปรารถนา ไม่มีอะไรต้องห่วง

ดิฉันไปเยี่ยมคุณหญิงที่โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ ประมาณ ๕-๖ วันก่อนที่จะได้ข่าว วันนั้นคุณหญิงได้แต่มองๆ ไม่ค่อยพูดคุยเหมือนเช่นที่เคยพบกัน หนูผึ้งเฝ้าคุณแม่อยู่บอกว่าเมื่อคืนไม่หลับเลย ดิฉันคิดว่าคงเพลียจากการนอนไม่หลับ ซึ่งดิฉันมักจะเป็นอาการเช่นนี้บ่อยๆ ตั้งใจว่าจะมาเยี่ยมใหม่ในวันหลังแต่ก็ไม่ทันเสียแล้ว

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ผู้เป็นทั้งญาติและเพื่อนสนิท จากไปแล้วตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย บุญกุศลที่คุณหญิงทำไว้แต่ชาติปางก่อนจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนบุญกุศลที่ลูกหลาน ญาติมิตร อุทิศให้ จงมาร่วมเป็นพลวบัจจายส่งให้ถึงสุคติอันเป็นที่หวังด้วยเทอญ

จำรัส รัชตะชาติ
๙ กันยายน ๒๕๕๕

ด้วย ระลึก – อาลัย ในพระคุณ

เมื่อ “พี่น้อง” พลเอกวิชัยโทรบอกว่า “คุณแม่” คือ คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา จากพวกเราไปแล้วด้วยวัย ๙๕ ปี ผมในฐานะที่ได้รับความเมตตาจากคุณหญิงสม่ำเสมอ รับรู้การจากไปด้วยความเศร้าสลด เพราะยามที่ท่านอยู่ ผมไปกราบท่านที่บ้านพักเมืองทองธานีครั้งใด ท่านจะถามไถ่ถึงธุรกิจการงานและครอบครัว ห่วงใยเอื้ออาทรเยี่ยงผู้ใหญ่มีต่อผู้น้อยด้วยเมตตาทุกครั้ง

เมื่อปีที่แล้ว ท่านมอบ “ฮก-ลก-ชีว” เก่าแก่จากเมืองจีนให้ผม ๑ ชุด บอกว่าให้เก็บรักษาไว้ชั่วลูกชั่วหลาน เพราะ ฮก ลก ชิว เป็นสัญลักษณ์มงคลหรือพร ๓ ประการ หมายถึง บุญวาสนา โชคลาภความมั่งคั่งและความเป็นผู้มีอายุยืน ก็ด้วยพรและด้วยเมตตาจากคุณหญิงนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมและครอบครัวมีความสุขความเจริญก้าวหน้ามั่นคงมาตลอด ซึ่งเป็นพระคุณที่ผมและครอบครัวจดจำไม่มีวันลืม

ปกติท่านให้ความเป็นกันเองกับผมมาก ผมขอให้ท่านไปพักผ่อนที่บ้านเขาใหญ่ ท่านก็เมตตาไปด้วยหลายครั้ง ไปครั้งใด ท่านจะชวนตระเวนไปทำบุญตามวัดต่างๆ ในย่านนั้น และก่อนหน้านี้ประมาณ ๓ เดือน ก็นัดให้ผมมารับไปพักผ่อนที่บ้านเขาใหญ่อีก ผมได้กราบเรียนท่านว่า เสร็จจากภารกิจแล้วจะมารับท่านไป เผอิญผมประสบอุบัติเหตุต้องเข้าโรงพยาบาลเสียก่อน เมื่อออกจากโรงพยาบาลก็ทราบข่าวว่า คุณหญิงเข้าโรงพยาบาลพระมงกุฎ ด้วยโรคชราตามวัย ก็ตั้งใจว่า พักฟื้นพอแข็งแรงดีแล้วจะไปเยี่ยมท่าน ก็พอดีตอนเย็นวันที่ ๕ สิงหาคม ได้รับโทรศัพท์จากพี่น้องว่า “คุณแม่จากพวกเราไปแล้ว”

กตัญญูตเวทีที่ผมพึงทำได้ต่อคุณหญิงเป็นครั้งสุดท้าย ก็ด้วยการไปรับศพท่านจากโรงพยาบาล ไปตั้งบำเพ็ญกุศลที่บ้านเมืองทองธานี ถึงแม้การจากไปจะเป็นธรรมชาติที่ทุกคนจะต้องได้รับก็จริงอยู่ แต่ด้วยจิตรับรู้ในพระคุณของคุณหญิง ยากที่ผมและครอบครัวจะไม่เสียใจด้วยอาลัยถึงท่าน

และนี่ ขอถือเป็นจิตอธิษฐานต่อการลาจาก ด้วยบุญกุศลที่คุณหญิงทำมาดีแล้วโดยตลอด อีกทั้งด้วยบุญอุทิศจากผมและครอบครัว ขอภพภูมิใหม่ของคุณหญิง จงเป็นภพภูมิแห่งสวรรค์ ชั้นใด-ชั้นหนึ่ง ณ สวรรค์ทั้ง ๖ ชั้นนั้น ด้วยเถิด

ด้วยความเคารพรักอย่างยิ่ง
มกร์ รุ่งกมล และครอบครัว

ระลึกถึงน้ำเพลิน

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ซึ่งบรรดาลูกหลานมักจะเรียกกันว่า “น้ำเพลิน” จนติดปาก เพราะท่านเป็นน้องคนที่สองในจำนวนพี่น้องหกคนของคุณแม่ศรีเฉลิม จาติเกตุ (ยงยุทธวิชัย) และเป็นญาติผู้ใหญ่คนสุดท้ายของพวกเราที่มีชีวิตอยู่ จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

“น้ำเพลิน” ได้ชื่อว่าเป็นคนเจ้าระเบียบและเข้มงวดกวดขันต่อการปฏิบัติตัวของลูกหลานทุกคน เพื่อให้ลูกหลานเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และสามารถช่วยตนเองได้ในอนาคต แม้ในขณะที่ยังเป็นครอบครัวของราชการทหารชั้นผู้น้อย ก็มีได้มีความรังเกียจที่จะรับเอาลูกหลานที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู มาอยู่ในความอุปถัมภ์คำฐ ให้ได้รับการศึกษาตามสมควรแก่เวลากันทุกคน นับว่าเป็นพระคุณแก่ลูกหลานเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจดจำไปตลอดชีวิต และสำนึกในพระคุณอยู่เสมอ

ขออันสงฆ์ผลบุญและการกระทำความดีของ “น้ำเพลิน” ที่ได้กระทำมาจงเสริมส่งให้ดวงวิญญาณของ “น้ำเพลิน” ที่เคารพรักของหลานๆ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ลูกหลานครอบครัวศรีเฉลิม

อาลัยน้ำเพลิน

ฉันรู้สึกเสียใจจากการจากไปของน้ำเพลิน น้ำเป็นผู้ที่ฉันรัก และเคารพมาก น้ำเพลินมีบุญคุณกับฉันยามที่ฉันมีปัญหาในชีวิต ท่านก็เป็นคนให้กำลังใจ และปลอบใจฉัน กับหลานทุกคน ท่านก็ดูแลอย่างดี บุญคุณอันนี้ ท่านจึงเป็นทั้งน้ำและแม่ของพวกเรา อันความดีนี้ ขอให้ท่านมีความสุขบนสวรรค์ชั้นฟ้า

แดง

(สุธิดา จิตราคณี)

คำไว้อาลัยแด่คุณแม่ที่รัก

ความรักของติ่มที่มีต่อแม่มันบรรยายไม่ได้ รู้แต่ว่าตอนที่แม่มีชีวิตอยู่ พวกเราเป็นครอบครัวที่อบอุ่น ลูกหลานได้เห็นหน้าแม่ก็มีแต่ความสุขใจชื่นใจ แต่พอแม่จากไปมันทำให้ติ่มเกิดความว้าเหว ไม่อยากให้แม่จากไปเลย แต่ก็คงเป็นไปไม่ได้ที่จะให้แม่อยู่ค้ำฟ้า

ลูกๆ โตมาเพราะแม่เลี้ยงดูและดูแลพวกเราเป็นอย่างดีจนได้ดีกันทุกคน ตั้งแต่ติ่มโตมา ไม่เคยเลยที่แม่จะทำอะไรไม่เป็น แม่เป็นคนเก่งที่ทำเป็นทุกอย่าง เป็นแม่ที่สมบูรณ์แบบในทุกเรื่อง ติ่มภูมิใจที่มีแม่ทั้งเก่งทั้งสวย พูดได้เลยว่าแทบจะไม่มีใครเทียบเท่าแม่คนนี้ได้ แม่เป็นผู้หญิงที่ต้องยอมรับว่าเป็นคนสวยที่สุดคนหนึ่ง แม้ว่าแม่จะอายุมากแต่แม่ก็ยังสวยไม่สร้างจณลูกเองก็ยังสู้ไม่ได้

ถึงแม่แม่จะจากโลกนี้ไปแล้วแต่แม่ก็จะยังอยู่ในใจของติ่มตลอดไป ต่อไปนี้แม่ไม่ต้องทนทุกข์ทรมานกับความเจ็บป่วยอีกต่อไปแล้ว ขอให้แม่พักผ่อนและหลับให้สบาย ขอนุญาตศลที่แม่ได้ปฏิบัติมาจนนำส่งดวงวิญญาณของแม่สู่สุคติสัมปรายภพไปสู่สวรรค์ชั้นพรหมด้วยเทอญ

ขอให้คุณพ่อรับคุณแม่ไปสู่สรวงสวรรค์ด้วยนะคะ

ด้วยความรักและอาลัยอย่างยิ่ง

ติ่ม

(สิริลักษณ์ มติศร)

แม่ขา

เสาร์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๑๘.๓๐ น. นิดได้รับโทรศัพท์จากอีด (ภรรยาหน่อย) ว่าแม่อาการไม่ค่อยดี นิด - โบวล์ - โก้ กำลังเดินทางกลับจากหัวหินใกล้ถึงกรุงเทพแล้ว

เราถึงโรงพยาบาลประมาณ ๑๙.๐๐ น. เห็นพยาบาลรุมอยู่รอบเตียงแม่หลายคน ได้ยินเขาพูดว่า “จับชีพจรไม่ได้” เราใจหาย แต่พอชะงักเข้าไปมองหน้าแม่ก็คลายความตกใจลงเพราะแม่ล้มตายอยู่ ลูกหลานทุกคนในห้องแทบไม่พูดจกันเลย ต่างคนต่างเจียบรอดูอาการแม่ สักครูแม่ก็ถูกพาลงไปห้อง CCU พวกเราก็เดินตามไปส่งเพื่อดูอาการแม่ให้ชัดเจนอย่างใกล้ชิด

จนพักใหญ่ หลังจากคุณหมอสั่งให้ยาแม่ ๒ ชนิด แม่มีอาการดีขึ้น พวกเรายังคงรออยู่หน้าห้อง CCU เข้าๆ ออกๆ จนพยาบาลมาบอกให้ขึ้นไปรอชั้น ๗ (เป็นห้องที่คุณแม่นอนรักษาตัวอยู่) หากมีอะไรจะโทรตาม (เราให้เบอร์มือถือไว้กับพยาบาล) ทุกคนต่างหิวก็สั่งอาหารมาทานกันประมาณเกือบ ๕ ทุ่ม ต่างก็โล่งอกและสบายใจขึ้น และเตรียมที่จะแยกย้ายกันกลับบ้านเวลาประมาณตี ๑ แต่แล้วก็ได้รับโทรศัพท์โทรตามว่า “คุณหญิงอาการทรุดอีก ให้ลงไปด่วน” เราเริ่มเครียด ต่างคนต่างวิ่งลงไปดูอาการแม่ พยาบาลช่วยแม่จนมีชีพจรและความดันปรกติ (ตามที่ดูจากมอนิเตอร์) แต่ยาที่หมอสั่งให้จะช่วยแม่ได้ถึง ๖ โมงเช้าเท่านั้น เราเห็นแม่นอนหลับ จึงรีบกลับถึงบ้านตี ๒ ครึ่ง รีบอาบน้ำ แต่งตัวออกจากบ้านพร้อมพี่ติ่ม กลัวว่าไม่ทันยามด!

ตี ๕ ครึ่ง ถึงโรงพยาบาล เห็นทุกคนพร้อมหน้ากันอีก ขณะนั้นยาใกล้จะหมดแล้ว เราจึงขอร้องคุณหมอให้ยาแม่ต่ออีก ๑ ชุด นั้นหมายความว่า ยาจะอยู่ได้จนถึงบ่ายโมงเศษ

ตั้งแต่เช้า พระเจ้าอาวาสจากวัดพรหมมาสเตอร์ ลพบุรี (เป็นวัดที่คุณพ่อและคุณแม่ทำนุบำรุงมาตลอดทุกๆ ปี) ได้เข้าไปเริ่มสวดมนต์ให้แม่ สลับกับลูกหลานที่สวดมนต์บท “อิติปิโส ภาคะวา...” ต่อเนื่องตลอดเวลา เราเริ่มนับถอยหลังตามเวลาที่ยาใกล้หมด นำใจหายและน่าเศร้าที่จะต้องเห็นแม่จากไปต่อหน้าต่อตาอย่างที่เราช่วยอะไรไม่ได้เลย ทุกคนเริ่มแอบร้องไห้กัน ได้ยินแต่เสียงสังน้ำมูก แล้วก็ส่งกระดาษทิชชูให้กันเพื่อไม่ให้หน้าตาโดนแม่ (ตามความเชื่อของคนโบราณ) เราได้แต่จับมือแม่ที่มีพระที่น้อยถอยจากคอให้แม่กำไว้ เรากลั้นน้ำตาไม่ไหวต้องก้มลงให้น้ำตาไหลลงพื้น ไหลไม่หยุด

บ่ายโมงเศษ เสียงพยาบาลมาบอกว่า “คุณหญิงกำลังจะไปแล้วค่ะ” เสียงร้องไห้โอดังขึ้นแทนเสียงสวดมนต์ เราเห็นขาแม่ขยับไปมา ๒-๓ ครั้ง เหมือนพยายามจะสู้เพื่ออยู่ต่อจนวินาทีสุดท้าย ในที่สุดแม่ก็จากพวกเราไปอย่างสงบในเวลา ๑๓.๔๒ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ รู้สึกเหมือนตัวลอยทำอะไรไม่ถูกอยู่พักใหญ่ เราตกลงกันว่าต้องพาแม่กลับบ้านตามที่แม่ขอและพูดตลอดเวลากว่า “อยากกลับไปตายบ้าน” ขณะนั้นแม่ยังไม่ได้เข้าโรงพยาบาลด้วยซ้ำ

เราชอบเดินเล่นตอนเย็นไปห้องนอนแม่ด้านที่ติด Lake และก็จะแวะเข้าไปพูดคุยกับแม่ เสมอๆ ชวนคุยให้แม่ เพลิดเพลิน แม่ชอบคุยเรื่องเครื่องแต่งตัว เสื้อผ้า เครื่องประดับ ตามแบบที่ผู้หญิงชอบกัน (ตอนกลางวันแม่มักจะหลับ) ยามเมื่อแม่ไม่อยู่บ้าน พอเดินเล่นไปถึงห้องนอนแม่ เรารู้สึกบ้านมันเงียบเหงา วังเวง และหดหู่อย่างบอกไม่ถูก เหมือนแม่ ได้จากเราไปตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว เดียวนี้แม่ได้กลับบ้านสมใจแล้ว แต่น่าเสียดายที่แม่ได้กลับบ้านด้วยร่างที่ไร้วิญญาณ! แต่เราก็ยังคงไปหาแม่ทุกวัน เพียงแต่คุยกันไม่ได้เท่านั้น

ไม่คาดคิดเลยว่าแม่จะจากไปอย่างรวดเร็วปานนี้ เพราะวันเสาร์โทรถามอาการแม่ระหว่งที่อยู่หัวหิน ทราบว่า แม่ยังได้คุยโทรศัพท์กับลูกบัวที่ San Francisco คุยได้นานด้วย ก่อนหน้านั้นก็ยังนอนร้องเพลงด้วยซ้ำ

แม่เป็นผู้หญิงที่เก่งและแกร่งทุกเรื่อง การบ้านการเรือน เย็บปักถักร้อย (แม่นั่งรถเข็นไปเรียนถักหมวกและเสื้อ ใสเองที่ Central ชิดลมอยู่บ่อยๆ) อาหารการกิน แม่มีฝีมือเด็ดในการทำข้าวแช่ (เน้นเรื่องกะปิต้องอร่อย) ซึ่งแม่จะทำให้ ลูกหลานทานกันช่วงเดือนเมษายน ตามความนิยมของคนเก่าแก่ แม่ค้าขายเก่งตั้งแต่เรายังเด็ก การพูดจาทุกคนก็ชมว่า แม่ให้ศีลให้พรคนเก่ง แม่ชอบออกเที่ยวนอกบ้าน ไป shopping บ้าง บางครั้งเราแวะไปดูแม่ฟอกไตที่วิชัยยุทธ แม่ฟอกไต เสร็จบอกว่าจะเลยไป Central นัดหนูเล็กไว้ (หนูเล็กเป็นเด็กที่คุณพ่อและคุณแม่ชอบเลี้ยงมาตั้งแต่สมัยอยู่บ้านสวนพุดตาล เรายังแอบชมว่าเป็นเด็กมีความกตัญญูคุณแม่ จะตามไปเลี้ยงข้าวและซื้อของที่แม่ชอบเสมอๆ) เรานึกในใจแม่เก่งจัง ไม่รู้สึกเหนื่อยเปลี้ยเอาเลยหลังฟอกไตทั้งๆ ที่อายุมากแล้ว ยังรู้สึกดีใจว่าแม่ยังแข็งแรงขณะที่ต้องฟอกไตอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง บางวันแม่ก็ไปแวะซื้อต้นไม้ แม่ชอบดอกไม้สีขาวที่มีกลิ่นหอม เช่น มะลิ ราตรี พุด ราชวดี กลับบ้านก็จะสบายใจ อารมณ์ดี

จวบจนคุณแม่อายุย่างเข้า ๙๕ ปี แม่ยังมีสติสัมปชัญญะดีมาก ไม่หลง เหมือนคนชราทั่วๆ ไป ขณะที่นิคเขียนคำไว้อาลัยแม่อยู่นี้ รู้สึกเหมือนแม่อยู่ ใกล้ๆ แม่ยังคงไม่ไปไหน (จริงๆ เราก็รู้สึกได้ว่าแม่มาหาเราหลายครั้ง เราก็พูด กับแม่ไปเรื่อยๆ!) นิคได้สวดมนต์ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ดวงวิญญาณแม่ได้พบกับพ่อยศและหน้อย และขอให้ทุกท่านมีความสุขบนสวรรค์วิมานที่สงบสุข ด้วยบุญกุศลที่ได้สร้างสมมาตลอดชีวิตแม่ กลับให้สบายนะคะแม่ขา

รักแม่ + คิดถึงแม่มากคะ
จาก ลูกนิค
(ณัฐธยาน์ เทพหัสติน ณ อยุธา)

อาลัยแม่เพลิน จากน้อย

ชีวิตที่ผ่านมาตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน สิ่งสำคัญที่สุดคือบุคคลที่พาผมมายืนอยู่จุดนี้ได้ก็คือ แม่เพลิน ชีวิตถึงแม้จะผ่านอะไรมาทั้งที่ดีและไม่ดี แต่ก็ทำให้ผมผ่านทุกอย่างมาได้ แม่คือผู้นำพาชีวิตและสร้างอนาคตให้ผมเป็นได้ถึงขนาดนี้จนถึงปัจจุบัน

สมัยเด็กๆ แม่ทำทุกอย่างเพื่อลูกๆ และทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงลูกและส่งลูกๆ เข้าโรงเรียนดีๆ ผมจำได้ว่าแม่พยายามทำงานเพื่อเลี้ยงพวกเราให้มีอนาคตที่ดี แม่เลี้ยงไก่เพื่อขายไข่ ทำขนมปังใส่ไก่ขาย ตัดเย็บเสื้อผ้าขาย ทำอาหารส่งตามบ้าน แม่จะพยายามทำทุกอย่างที่แม่ทำได้แม่จะทำหมดเพื่อหาเงินมาเลี้ยงพวกเรา สำหรับผมแล้วบอกได้เลยพระคุณของแม่ที่ให้ผมมากมาหมาดมา ผมเองไม่สามารถตอบแทนพระคุณแม่ได้เท่าที่แม่ให้ผมมาตลอดชีวิต มีอีกมากมายที่ไม่สามารถเขียนลงไว้ในที่นี้ ความผูกพันระหว่างแม่กับผมมีอีกมากมาย จนอาจพูดได้ว่า “แม่คือเส้นทางชีวิตของผม”

การจากไปของแม่ในครั้งนี้ ถึงจะเป็นเรื่องธรรมดาของธรรมชาติที่ต้องมีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสำหรับผมเลย ยอมรับได้เลยว่ามีความรู้สึกเสียใจมากๆ เลยตอนที่แม่จากไปในวันนั้น อย่างไรก็ตามแม่ได้สั่งเสียผมไว้หลายอย่าง ผมจะทำทุกอย่างให้เรียบร้อยตามที่แม่ได้สั่ง แม่ไม่ต้องห่วงอะไรแล้ว ขอให้แม่มีความสุขในสรวงสวรรค์และถ้าชาติหน้ามีจริงผมขอเกิดเป็นลูกแม่ตลอดไปทุกชาติ บุญกุศลทุกอย่างที่แม่ทำไว้ขอจงส่งดวงวิญญาณของแม่เพลินประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ

รักแม่มากที่สุด

น้อย

(พลเอกวิชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ระลึกถึงแม่

“อยู่ให้ไว้ลาย... จากไปให้ไว้ชื่อ” นั่นคือคำพูดของแม่ที่เปล่งออกมาอย่างมุ่งมั่น เมื่อเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลครั้งล่าสุด เหมือนจะบอกเป็นนัยว่า เวลาของแม่ใกล้มาถึงแล้ว อยากจะบอกแม่ว่า “หลับเถิดครับ หลับให้สบาย...” แม่ได้ทำหน้าที่ของแม่ในทุกฐานะอย่างสมศักดิ์ศรีแล้ว ถือเป็นบุญอันใหญ่หลวงที่ชีวิตนี้ได้เกิดมาเป็นลูกของแม่และพ่อ... ตลอดชีวิตของแม่ แม่ได้ดำรงตนด้วยความไม่ประมาท แม่ขยัน อดทน มีสติยึดมั่นในความดีเสมอมา จนเป็นที่รู้จัก ยอมรับในคุณงามความดี ในการประพฤติปฏิบัติตน อีกทั้งได้ทำคุณประโยชน์ไว้ให้แผ่นดินนี้ สัมกับเกียรติที่ได้รับพระราชทานเป็น “คุณหญิง เพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา” ได้อย่างสมภาคภูมิ ขอให้ดวงจิตของแม่ มีแต่ความบริสุทธิ์ ผ่องใส มีสุขอยู่บนทิพย์วิมานชั้นฟ้า สูงยิ่งๆ ขึ้นไปนะครับ

รักแม่มากครับ

หนุ่ม

(พันเอก รัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

จากหัวใจที่รักและผูกพันต่อแม่...ไม่มีวันเสื่อมคลาย

แม่...คือสตรีต้นแบบในหัวใจของฝั่ง แม่เป็นผู้หญิงที่เข้มแข็ง อดทน ฉลาด ในการดำเนินชีวิต และทันสมัยอยู่เสมอ แต่ในขณะที่เดียวกันแม่ก็มีความ เป็นกุลสตรีโบราณที่รักความสวยงาม อ่อนหวาน ยึดถือขนบธรรมเนียม ประเพณี มีระเบียบ และมีฝีมือในงานบ้านงานเรือนอย่างหาตัวจับยาก คนหนึ่ง

ด้วยความที่ฝั่งรักและชื่นชมคุณสมบัติพิเศษหลายๆ ด้านที่มีอยู่ในตัวแม่ อยากจะถ่ายทอดให้ลูกหลานและบุคคลทั่วไปได้ร่วมชื่นชมแม่ด้วยเช่นกัน จึงบอกกับแม่ว่า ฝั่งจะทำหนังสือประวัติของ แม่ให้แม่ชนะคะ ทำให้แม่ตื่นเต้นและดีใจมาก ฝั่งยืมหวานอยู่หลายวัน แล้วแม่ก็เริ่มเล่า... แม่พยายามรื้อฟื้นเรื่องเก่าๆ มาเล่าอย่างสนุกสนาน แต่ยิ่งเล่าก็ยิ่งยาว ฝั่งจึงได้ให้คุณก้อยเพื่อนที่เป็นนักเขียนมาสัมภาษณ์แม่ไปเรื่อยๆ ไม่รีบร้อน เพราะต้องดูสุขภาพและความพร้อมของแม่ในแต่ละวันด้วย เราเก็บข้อมูลได้อาทิตย์ละ ๒ - ๓ ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓

ระหว่างที่ทำหนังสือ ฝั่งสัมผัสได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีความสุขและเพลิดเพลินมาก แม้จะอายุมากแล้วแต่ก็ยังความจำดีมาก เวลาเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้พวกเราฟัง ดวงตาแม่จะเป็นประกาย และเล่าด้วยความสนุกสนาน เหมือนกับว่าเรื่องราวเหล่านั้นได้นำแม่ย้อนกลับไปสู่อุดมคติที่มีแต่ความสุข พอจัดทำต้นฉบับเสร็จแม่ขอให้ฝั่งอ่านให้ฟังอย่างละเอียด เพื่อตรวจทาน พร้อมทั้งแนะนำให้ตัดทอนและเพิ่มเติมข้อความต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่

ระหว่างที่ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสืออยู่นั้น แม่เริ่มป่วยเป็นโรคไต พวกเราได้นำแบบปกไปให้แม่ดูที่โรงพยาบาล ฝั่งยังจำวันนั้นได้ แม่มีสีหน้าเข้มขื่น ยิ้มแย้ม มีความสุขมากๆ ดูแล้วไม่เหมือนกับคนป่วยเลย แม่เลือกแบบปกหนังสือ ด้วยตัวเอง เป็นภาพวาดสมัยแม่ยังสาว แม่ยังบอกกับพี่หมงซึ่งเป็นบ.ก.ว่า “ใส่มงกุฎเล็กๆ ให้หน่อยได้มั๊ย” และแม่อยาก ให้ปกหนังสือมีสีชมพู เมื่อแม่ออกจากโรงพยาบาล เรานัดถ่ายรูปแม่กันเพื่อนำไปโปรโมทหนังสือ ฝั่งบอกให้แม่แต่งตัวสวย แม่ยังถามว่า “เอาแบบวนิดามั๊ย” แม่เป็นผู้หญิงที่มีชีวิตชีวาจริงๆ ใครอยู่ใกล้ก็อดไม่ได้ที่จะรัก

เราใช้เวลาอยู่ปีกว่า จนในที่สุดก็ได้หนังสือคุณภาพชื่อ ชีวิต ๔ แผ่นดิน ชีวิตประวัติของคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ และได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปมากมาย จนต้องพิมพ์เพิ่มถึง ๔ ครั้ง ในช่วงเวลานั้น สื่อมวลชนแทบทุกสื่อพากันเขียนข่าวถึงหนังสือของแม่ ทำให้แม่ปลื้มใจ มากที่มีคนให้ความสนใจมากมายขนาดนี้ เวลาไปไหนก็มักจะมีคนมาขอถ่ายรูปกับเจ้าของหนังสือและมาขอลายเซ็นด้วย เสมอๆ พวกเราลูกๆ หลานๆ ก็ต้องคอยนำหนังสือจากเพื่อนฝูงและญาติมิตรที่อยากได้ลายเซ็นของแม่มาจัดการให้ แต่ด้วยความฉลาดของแม่ที่มีมากกว่าพวกเรา ท่านได้สั่งเด็กที่ดูแลให้ไปตราลายางลายเซ็นของท่านมาเตรียมไว้แล้ว เพราะ

ทราบว่าคุณต้องมีคนมาขอฉายเซ็นเยอะแน่นอน ซึ่งก็เป็นความจริง

นับตั้งแต่วันแรกๆ ที่ได้ปรึกษาแม่ว่าจะจัดทำหนังสือเล่มนี้ สิ่งที่แม่คิดและบอกฝั่งไว้แต่แรกคือ แม่อยากนำรายได้จากการจำหน่ายหนังสือไปทำบุญ ซึ่งก็ได้ทำสมความตั้งใจ โดยได้นำเงินรายได้จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อร่วมสร้างพระพุทธเมตตาประเทศไทยไตรโลกนาถคณาภรรษาอนุสรณ์ ในพระบรมราชานุปถัมภ์

สำหรับฝั่ง การจัดทำหนังสือของแม่เล่มนี้ขึ้นมา มันมีค่ามากกว่าการเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่บันทึกเรื่องราวที่น่าสนใจของสตรีผู้หนึ่ง ซึ่งผ่านเรื่องราวหลากหลายตลอดช่วงชีวิตอันยาวนาน ด้วยว่ามันได้นำแม่ย้อนกลับไปสู่วันวานที่แสนสุข เป็นช่วงเวลาดีๆ ให้แม่ได้เล่าและยิ้มกับคืนวันเก่าๆ ให้แม่ได้มีโอกาสแต่งตัวสวยๆ ถ่ายรูป กลับมาเป็น “มาตามเพลิน” ที่ล้อมวลชนพากันกล่าวขวัญถึงอีกครั้ง และท้ายที่สุดก็คือหนังสือเล่มนี้ทำให้แม่ได้อิ่มใจและมีความสุขจากการทำบุญ ซึ่งฝั่งเองก็พลอยมีความสุขไปกับแม่ด้วย

หนังสือของแม่ตอนนี้หาซื้อไม่ได้แล้ว แต่ยังมีคนต้องการอ่านอยู่อีกมาก ลูกๆ จึงคิดว่าจะพิมพ์หนังสือเล่มนี้ไว้เพื่อแจกในงานวันพระราชทานเพลิงของแม่ เพื่อร่วมเชิดชูความดีงามและความสามารถของแม่ให้ทุกคนได้รับทราบอีกครั้งหนึ่ง

ในฐานะลูกที่มีความรักต่อแม่ที่สุด ฝั่งตั้งใจทำหนังสือชีวิต ๔ แผ่นดินของแม่ เพื่อทดแทนพระคุณแม่ และเพื่อให้แม่รู้ว่าฝั่งรักและชื่นชมในตัวแม่มากแค่ไหน ฝั่งกราบขอพระคุณแม่ที่เฝ้าอบรมเลี้ยงดูฝั่งด้วยความรักและความอบอุ่นอย่างดีตลอดมา และสอนให้ฝั่งเป็นคนที่เข้มแข็งอดทนเหมือนแม่ แม่จะเน้นย้ำให้ทุกคนรักพี่น้องลูกหลาน ให้คอยช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันอยู่เสมอ คำสอนสิ่งต่างๆ และเจตนารมณ์ของแม่ ฝั่งจะจดจำไว้ปฏิบัติ ไม่ให้เป็นเพียงคำสอนที่ผ่านไปตามกาลเวลา เช่นเดียวกับความรักและความทรงจำดีๆ มากมายของแม่ที่จะไม่มีวันจางหายไปจากหัวใจของฝั่งเลย...

ฝั่งคิดถึงแม่ทุกวันเลยคะ อยากกอด อยากหอมแม่มากคะ

รักแม่ทุกวันไม่เสื่อมคลาย

ฝั่ง

(สิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

อาลัยคุณแม่

คุณแม่เป็นดวงใจของลูก, หลาน และเหลนทุกคน คุณแม่เป็นผู้หญิงที่เข้มแข็ง อดทน แกร่ง ท่านจะคอยสอนและให้คำแนะนำทุกอย่าง คุณแม่จะคอยบอกอึดตลอดให้อดทนและทุกอย่างจะดีเอง ท่านชอบพูดเสมอว่า “ดูอย่างแม่สิ ถ้าแม่ไม่อดทน ยอมแพ้ ก็จะไม่มีวันนี้” ท่านเป็นนักต่อสู้ในทุกๆ เรื่อง ในสายตาของอึดคุณแม่มีความสามารถหลายอย่าง มีฝีมือในการทำอาหาร ทุกวันอาทิตย์ ลูก, หลาน, เหลน จะมาร่วมกันทานอาหารที่บ้าน คุณแม่ ท่านจะคิดและเตรียมอาหารก่อนล่วงหน้าเสมอ คุณแม่มีความสุขมากคอยมองดูและถามว่าทานโน้น นี่แล้วหรือยัง คุณแม่ชอบดูโทรทัศน์และติดตามข่าวสารตลอด เวลามีใครมาสอนเกี่ยวกับการประดิษฐ์และแนะนำอะไรใหม่ๆ ท่านจะสนใจและบางครั้งก็จะเข้าไปเรียนและมาทำให้ลูกหลาน อย่างเช่นการร้อยสร้อยซึ่งคุณแม่ทำได้ดี สวยมาก

คุณแม่มักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ชอบถักโครเชต์และนิตติ้ง สิ่งที่ท่านภูมิใจอย่างที่สุดคือการได้ ถักผ้าคลุมพระอั่งสามลูกเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งนำความปลาบปลื้มใจมาให้ท่านอย่างมาก เพราะความที่คุณแม่เป็นคนไม่ชอบอยู่นิ่ง จึงทำให้ท่านเป็นคนที่มีความจำดีและสามารถจดจำเรื่องราวที่ผ่านมาได้อย่างแม่นยำ

คุณแม่ชอบฟังเพลงของสุนทราภรณ์ และร้องคลอตามไปด้วย โดยเฉพาะเพลง “เพลิน” ซึ่งท่านบอกว่าคุณพ่อชอบมากเพราะตรงกับชื่อของคุณแม่ คุณแม่ใฝ่ในทางศาสนา ชอบทำบุญและสวดมนต์เป็นประจำ บางครั้งท่านจะให้อึดนิมนต์พระที่อึดนับถือมาฉันเพล เพื่อให้ท่านจะได้มีโอกาสสนทนารธรรมด้วย บางครั้งก็จะทำอาหารถวายพระด้วยตนเอง ใครมาเรียไรทำบุญ คุณแม่จะไม่ปฏิเสธ คุณแม่เคยปรารถนาอยากจะทำบวชที่ ท่านชอบสีขาว แต่ด้วยวัยและสุขภาพจึงไม่อำนวยให้ อึดสัญญากับคุณแม่ว่าจะพาไปวัด ไปปฏิบัติธรรม แต่ระยะหลังคุณแม่เหนื่อยมากเลยไม่ได้ไป

นับเป็นเวลา ๓๗ ปี ตั้งแต่อึดได้ใช้ชีวิตร่วมกับหน้อยมา คุณแม่จะคอยสอนอึดทุกอย่าง ทั้งการปฏิบัติตัวเป็นแม่บ้านและการถ่ายทอดตำราอาหาร คุณแม่อยากให้อึดและแนนิต (หลาน) ตั้งร้านอาหาร ท่านชอบให้ลูกหลานทุกคนทำมาหากินช่วยเหลือตัวเองได้ ให้ดูท่านเป็นตัวอย่าง เพราะคุณแม่เล่าว่าสมัยแต่งงานกับคุณพ่อใหม่ๆ ท่านต้องทำปิ่นโตส่ง ทำขนมขาย ถึงจะมีวันนี้ได้ ความที่ท่านเป็นคนแข็งแรงมาตลอด เมื่อมาเจ็บเข้า คุณแม่จะรู้สึกท้อแท้และบ่นว่าทานอะไรก็ไม่ค่อยอร่อย ไม่มีแรงที่ขา เดินก็ไม่คล่อง เพราะปกติคุณแม่ชอบไปซื้อปิ้ง ไปตลาด ไปซื้อต้นไม้ เมื่อมาเป็นแบบนี้จึงรู้สึกหงุดหงิดมาก

ต่อจากนี้ไปไม่มีดวงแก้วให้แสงสว่าง ไม่มีมือที่คอยประคับประคองลูกหลาน ไม่มีเสาหลักที่เป็นกำลังใจ ไม่มีสายตาที่คอยดู คำพูดที่คอยสอน แต่อี๊ดรู้สึกว่าคุณแม่ไม่ได้ไปไหน เพราะทุกสิ่งทุกอย่างยังอยู่ในใจของอี๊ดเสมอ อี๊ดรักคุณแม่มาก เป็นความผูกพันที่ยากจะลืม เวลาลูกหลานคนไหนมีปัญหา ท่านจะให้กำลังใจและช่วยเหลือเท่าที่ทำได้ คุณแม่เป็นคนขยัน ดูแลแต่มีเหตุผล ท่านถึงเลี้ยงลูก ๖ คน ได้เป็นอย่างดี คุณแม่ชอบเล่าเรื่องในอดีตให้ฟัง ท่านเป็นคนคุยสนุก และมีความจำเป็นเลิศ อี๊ดประทับใจและภูมิใจที่ได้มาเป็นลูกสะใภ้ของคุณแม่ มีครั้งหนึ่งอี๊ดไปแคชเมียร์กับคุณแม่ เจอเหตุการณ์ที่อี๊ดตกใจกลัวมาก คุณแม่เข้ามาอดออด และปลอบว่า “ไม่ต้องกลัวลูก ไม่มีอะไร” อี๊ดรู้สึกตื่นตันและเป็นความทรงจำที่อยู่ในใจของอี๊ดไม่เคยลืมเลย อี๊ดเป็นลูกกำพร้าตั้งแต่เด็ก แต่อี๊ดโชคดีที่ได้คุณแม่มาแทน คุณแม่ให้ความเมตตา ความห่วงใยอี๊ดและครอบครัวมาโดยตลอด

ครั้งสุดท้ายที่โรงพยาบาล อี๊ดส่งสารคุณแม่มาก ท่านบ่นเจ็บ บอกใครๆ ให้ช่วย เจออี๊ดก็บอกว่าแม่เจ็บ เป็นสิ่งที่ทรมานใจอี๊ดมาก คุณหมอบอกว่าไม่เกินคืนนี้ หัวใจท่านค่อยๆ เต็มช้าลงๆ จนหยุด คุณแม่ได้จากพวกเราไปแล้ว ใจอี๊ดแทบจะสลาย ทั้งๆ ที่รู้ว่าคุณแม่ไม่ต้องทรมานอีกแล้ว ท่านไปสบายแล้ว แต่อี๊ดยอมรับไม่ได้ อี๊ดไม่อยากให้คุณแม่จากไป คุณแม่ขา ถ้าดวงวิญญาณคุณแม่อยู่ไหน โปรดรู้ด้วยว่า อี๊ดรักและคิดถึงคุณแม่มาก ในเวลาไม่นาน อี๊ดต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักถึง ๒ คน คือหน้อยและคุณแม่ อี๊ดยอมรับว่าทำใจไม่ได้ แต่อี๊ดจะพยายามเข้มแข็ง เหมือนอย่างที่คุณแม่สอนไว้ค่ะ

บุญกุศลที่อี๊ดทำมาไม่ว่าอดีตชาติและปัจจุบัน ขออำนาจแห่งผลบุญนั้นได้ส่งผลถึงคุณแม่เพลิน ขอให้คุณแม่มีความสุขในสัมปรายภพและทุกๆ ชาติ ถ้าชาติหน้ามีจริง อี๊ดขอมีโอกาสได้ทดแทนพระคุณของคุณแม่ ซึ่งอี๊ดไม่สามารถจะทดแทนได้หมดในชาตินี้

อี๊ด

(ศศิพัทธ์ ชุมสาย ณ อยุธยา)

แต่คุณแม่เพลินที่เคารพรัก

แม่เพลินหรือคุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ของลูกๆ ใช้ชีวิตมา ๙๕ ปี ผ่านเหตุการณ์ต่างๆ มากมายทั้งความสุขและความทุกข์ แม่เพลินมีความพากเพียรพยายาม เป็นผู้ที่มีความอดทนอดกลั้น และเป็นนักสู้ชีวิตคนหนึ่ง ซึ่งเป็นประสบการณ์ของชีวิตที่แม่เพลินมักเล่าให้ลูกๆ หลานๆ ฟังเสมอมา คำสอนต่างๆ ที่แม่เพลินคอยสอน เป็นสัญญาว่า เป็นจะทำให้ดีที่สุด และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกๆ

ขอให้คุณแม่เพลินหลับให้สบายนะคะ ขอผลบุญกุศลที่คุณแม่ปฏิบัติมาตลอดชีวิตจงเป็นพลังส่งดวงวิญญาณของคุณแม่ ไปสู่สุคติสัมปรายภพโลกสวรรค์ ประสบแต่ความสุขทุกชาติทุกภพไป

กราบด้วยความเคารพอย่างสูง

แป้น

(สุชฎา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ในห้วงคำนิ้ง

“เกิดมา ตั้งอยู่ และดับไป” นั่นคือสังขารม ที่มีมนุษย์ทุกคนต้องเผชิญ แต่การจากไปของแต่ละคนนั้น จะเหลือสิ่งใด ที่ทิ้งไว้ให้คนจดจำ สิ่งนี้สิ คือสิ่งที่ต้องคิดว่าแตกต่างกันคุณแม่เพลินนั้น แตกต่างจากหลายๆ ท่านอย่างแน่นอน เพราะคุณแม่เพลินนั้นได้สร้างสมความดีไว้มากมาย มีเมตตาสูง ช่วยเหลือผู้ยากไร้ ชอบทำบุญ ฯลฯ

คุณแม่เป็นภรรยาที่ดี เชิดชูสามี เป็นมารดาที่ประเสริฐและเป็นแม่สามีที่สมัยใหม่ คือรักและเมตตาลูกสะใภ้ ดูแลลูกตัวเอง คุณแม่ได้สอนน้องทำข้าวแช่ที่แสนอร่อย ที่มีคนกล่าวว่า “ถ้าได้ทานข้าวแช่คุณหญิงเพลินแล้ว จะไม่อยากทานข้าวแช่ที่ไหนอีก เพราะไม่อร่อยเท่าฝีมือคุณหญิง” คุณแม่คะ เราไม่ค่อยได้ถ่ายรูปด้วยกัน แต่ความผูกพันทางใจนั้นมากมาย “น้องรักคุณแม่คะ” ขอให้คุณแม่ได้พบกับคุณพ่อยศและพี่น้องๆ มีความสุขอยู่บนสวรรค์กับท่านทั้งสองนะคะ

ด้วยความรัก เคารพและคิดถึง

น้อง

(ลัดดาวัลย์ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

คุณยายที่เคารพรักของผม

คุณยายที่เคารพรักของผม จะอยู่ในความทรงจำตลอดไป ขอให้ดวงวิญญาณของคุณยายไปสู่สุคติยัง
สัมปรายภพ

รักคุณยายครับ
เอ
(พันธ์วี ลีพีห์ มติศร)

อาลัยคุณยายทวด

ขอให้ตาทวดยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา มารับวิญญาณยายทวด ผมขอขอบคุณที่ดูแลผมมาตลอด ๗ ปีครึ่ง
ขอให้ยายทวดขึ้นสวรรค์นะคะ

รักคุณยายทวดครับ
ด.ช.ภูติศ มติศร (พาวน)

“คุณยายเพลิน” คุณยายที่เก่งที่สุดของหลาน

ความผูกพันระหว่างอาร์ตกับคุณยายมีมาตั้งแต่เด็กจนโต อาร์ตเป็นหลานที่โชคดีมากคนหนึ่งที่ได้มีโอกาสอยู่ดูแลรับใช้คุณยายอย่างใกล้ชิด และได้ช่วยเหลืองานหลายอย่างที่คุณยายไว้วางใจมอบหมายให้ทำ ทำให้อาร์ตได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากคุณยายมากมาย ความที่คุณยายเป็นคนช่างคิดและมีไอเดียดีๆ อยู่เสมอ คุณยายก็จะเล่าไอเดียต่างๆ ให้หลานได้ฟังอยู่เป็นประจำ และคุณยายก็จะลงมือทำและให้เราได้ช่วยทำ ทุกอย่างที่คุณยายทำ จะทำด้วยความตั้งใจและใส่ใจในรายละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบ อาร์ตชอบคุยกับคุณยายเพราะคุณยายจะชอบเล่าประสบการณ์และความรู้ต่างๆ ตั้งแต่งานในครัวไปจนถึงงานสร้างบ้าน และคอยสอนไปด้วย ต้องยอมรับว่าคุณยายเป็นผู้หญิงที่วิเศษสุด ทั้งเก่ง ฉลาด และมีความสามารถมากในทุกๆ ด้าน คุณยายจึงเป็นเหมือนซูเปอร์ฮีโร่ของหลานคนนี้เสมอ

ความผูกพัน ความห่วงใย ความเมตตา คำแนะนำสั่งสอนในสิ่งดีๆ และทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณยายได้ให้กับหลานคนนี้นั้นมากมายจนไม่สามารถจะบรรยายออกมาได้หมด และคงไม่มีวันที่อาร์ตจะลืมสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้เลย ถือเป็นความโชคดีและความภูมิใจที่สุดของชีวิตที่ได้เกิดมาเป็นหลานคุณยาย ถึงแม้วันนี้คุณยายจะจากไปแล้ว ความทรงจำดีๆ เหล่านี้ก็ยังเป็นภาพที่ชัดเจนอยู่ในใจอาร์ตตลอดไป อาร์ตขอให้อจิตของคุณยายได้ไปเกิดในสุคติภูมิมีความสุขตลอดชั่ววันรันดร์

เคารพรัก
หลานอาร์ต
(ร้อยเอก ลักษณ์ มดีศรี)

อาลัยรักคุณย่าเพลิน

ในที่สุดคุณย่าเพลินก็จากพวกเราไป หลานเหมือนขาดเสาหลักอีกครั้งในชีวิต แต่ความสุข ความทรงจำที่มีต่อคุณย่าเพลินก็ไม่มีวันลืมเลือนไปจากใจหลานเช่นกัน ตั้งแต่ครั้งที่เราอยู่บ้านสวนพุดตาล บ้านสนามบินน้ำ จนมาถึงบ้านเมืองทองธานี หลานรู้สึกได้ถึงความห่วงใยที่คุณย่ามีต่อลูกหลานทุกๆ คน และสิ่งที่คุณย่าจะคอยพร่ำสอนอยู่เสมอคือ ขอให้ลูกหลานทุกคนรักกัน รู้จักบุญคุณคุณคน ซื่อสัตย์สุจริตและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คุณย่าเพลินทำหน้าที่ภริยาของชายชาติทหาร ทำหน้าที่แม่ของลูกๆ และคุณยายหรือคุณย่าของหลานๆ ได้เป็นอย่างดี หลานย่าคนนี้จะจดจำคำสอน และนำความเข้มแข็งของคุณย่ามาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตต่อไป หลานภูมิใจที่ได้เกิดเป็นหลานของปู่ยศและย่าเพลินนะคะ

“คุณย่าเพลิน หลับให้สบายนะคะ” คุณย่าเหนื่อยมามากแล้ว ขอให้ผลบุญกุศลที่คุณย่าได้สร้างมาจงดลบันดาลให้คุณย่ามีความสุขในสัมปรายภพเทอญ

รักและคิดถึงหญิงย่านะคะ

ชมพู่

(พันโทหญิง ศศิกานต์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คำไว้อาลัย แต่ คุณยายเพลิน

การจากไปของคุณยาย ทำให้รู้สึกใจหาย เป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่ไม่คิดว่าวันนี้จะมาถึง ความทรงจำที่แสนดี ที่คุณยายท่านจะคอยเรียกลูกหลานมารวมกันอย่างพร้อมเพรียงกับเมนูอาหารที่แสนอร่อย และข้อคิดชีวิตที่แสนดีที่คุณยายท่านจะคอยสั่งคอยสอนอยู่เป็นประจำ จะอยู่ในใจตลอดไป ขอให้ดวงวิญญาณของคุณยายเพลิน ไปสู่สุคติสถิตยังทิพย์วิมานตลอดนิรันดรเทอญ

เอิร์ล น้อย ยาหยา

(เรือเอก ตติย์พัชร เทพหัสดิน ณ อยุธยาและครอบครัว)

ถึงคุณย่าที่รัก

ผมไม่รู้ว่าจะเริ่มเขียนอย่างไร ในตอนนี้ ผมมีความรู้สึกที่ยากที่จะเขียนลงมาเป็นคำพูดที่จะอธิบายได้ ความรู้สึกทั้งเศร้า, เหงา และว่าเหว่ คุณย่าเปรียบเสมือนเป็นแม่คนที่สองของผม ตั้งแต่ผมโตมาก็คือคุณแม่ผม และก็คุณย่าที่เป็นทุกอย่างของผม ในชีวิตนี้ผมเสียคนที่เป็นที่รักที่สุดไปแล้ว ๒ คน คือคุณปู่และคุณพ่อหน้อย และมาถึงวันนี้คนที่เป็นที่พึ่ง เป็นเสาหลัก เป็นร่มเงาในชีวิตผมอีกคนก็มาจากผมไป คุณย่าเป็นบุคคลที่ให้ทุกอย่าง หลังจากผมได้กลับมาจาก New Zealand ก็ได้มีโอกาสมาหาคุณย่ามากขึ้น และทุกครั้งที่มาพบท่าน ท่านมักจะถามผมด้วยความเป็นห่วงเป็นใยอยู่เสมอว่า “เป็นอย่างไรบ้าง ไปทำโน่นทำนี่มาเป็นอย่างไรไหนมาเล่าให้ฟังซิ” คุณย่าคงเห็นผมเป็นคนที่ชอบอะไรเกี่ยวกับอาหาร หลังๆ มาคุณย่าก็จะบอก พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องของอาหารอย่าง เช่น การทำแกงป่าว่าต้องทำอะไร มักเป็นเช่นนี้เสมอ

พอหลังจากต้นปีที่ผ่านมา คุณย่ามีอาการที่ทรุดลงอย่างเห็นได้ชัด ทุกครั้งที่ไปหาก็คงไม่ค่อยจะได้คุยกันสักเท่าไร เพราะดูคุณย่าจะเหนื่อยๆ ตลอด ช่วงนั้นผมก็ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร เพราะในใจลึกๆ แล้วสงสาร แต่ก็อดทนและพยายามคิดเสมอว่าเดี๋ยวคุณย่าก็จะดีขึ้นเองเพราะคุณย่าเป็นคนเก่งและอดทนอยู่แล้ว จนมาครั้งหลังที่ผมไปเยี่ยมคุณย่าที่โรงพยาบาล คุณย่าก็บอกว่าขับไปส่งย่าที่บ้านหน้อย ย่าอยากกลับบ้าน ความรู้สึกผมตอนนั้นคือสงสารเป็นที่สุด และได้แต่บอกว่าไม่เป็นไร เดี่ยวคุณย่าก็จะหายแล้ว อดทนหน้อยนะ พอหลังจากวันนั้นที่ผมเดินออกมาจากโรงพยาบาล ผมสงสารคุณย่าเป็นที่สุดและพยายามจะคิดเสมอว่าไม่เป็นไรเดี๋ยวคุณย่าก็จะหายดีแล้ว ผมพยายามคิดฝืนจากหลักความเป็นจริง คิดจนถึงวันสุดท้าย วันที่คุณย่าจากผมไปในวันนั้น ผมยังหวังว่าจะมีปาฏิหาริย์เกิดขึ้น แต่สังขรรณคำว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็คงจะเป็นหลักความจริงที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

ผมจำได้วันหนึ่งตอนที่คุณปู่เสีย ผมกลับมาถึงตอนกลางคืนและเสียใจมาก คุณย่าก็มาปลอบและบอกว่าไม่เป็นไร ยังมีคุณย่าอยู่ไม่ต้องห่วง จากวันนั้นจนถึงวันนี้ก็เป็นเวลาสิบกว่าปีแล้ว และคุณย่าก็อยู่และคอยดูแลผมและที่บ้านตลอดมา ณ วันนี้อย่างที่ผมเขียนอยู่นี้คุณย่าไม่ได้อยู่กับผมอีกต่อไปแล้ว แต่ในใจผมยังคงมีคุณย่าเสมอและผมจะจดจำคำสอนของคุณย่าไว้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตตลอดไป

ท้ายที่สุดนี้ผมขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ องค์พระพุทธรูปคุณ ธรรมคุณ และสิ่งมงคลในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจงประทานพรให้ดวงวิญญาณของคุณย่าไม่ว่าอยู่ที่ใดจงมีแต่ความสุข พบแต่ความสบาย ปราศจากความทุกข์ทั้งปวง และแน็ดขอให้คุณย่าหลับให้สบาย รักและคิดถึงคุณย่าตลอดไปครับ

รัก

แน็ด

(สรวิญนพ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

แต่ คุณย่าเพลิน

ขอให้คุณย่าไปอยู่บนสวรรค์ไม่ต้องเป็นห่วงอะไรอีกแล้วนะครับ ผมขอขอบคุณทุกๆ สิ่งทุกๆ อย่างที่คุณย่าเคยทำให้ผมตั้งแต่ผมยังเด็กจนโต ถึงแม้ครั้งนี้คุณย่าได้จากผมไปแล้ว แต่ผมจะขอจดจำทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณย่าเคยทำให้ ผมจะเก็บไว้ในใจตลอดไปไม่ลืมเลือนครับ

คิดถึงนอปป้างนะครับ รักคุณย่าเสมอ และ ตลอดไป หลับให้สบายครับ

นอปป

(ยศเทพ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

อาลัยรักคุณยาย

หากเปรียบชีวิตเป็นเหมือนรถไฟ คุณยายก็คงเป็นขบวนรถไฟสายที่ยาวที่สุด ซึ่งโบวล์ได้มีโอกาสเดินทางไปพร้อมกับรถไฟสายนี้ แม้เป็นช่วงสั้นๆ แต่ก็ทำให้เราได้สัมผัสกับบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความอบอุ่นและมีความสุข จนไม่สามารถบรรยายออกมาเป็นคำพูดว่ามีค่าและงดงามแค่ไหน

โบวล์ได้มาใกล้ชิดกับคุณยายตอนที่ย้ายมาอยู่ที่บ้านเมืองทอง วันหยุดจะชอบเดินไปอยู่กับคุณยายบ่อยๆ ตอนเช้าก็ไปแย่งคุณยายทานอาหารเช้าและดูทีวีกัน กลับมาจากบินก็มาเล่าว่าไปไหนมา คุณยายจะรู้หมดว่าประเทศนั้นมีอะไรดีบ้าง ไปเล่นโยคะ คุณยายบอกว่าเล่นเป็นเหมือนกัน มีครูอินเตียมาสอนคุณยาย บางครั้งอยากทำกับข้าวก็วิ่งไปถาม คุณยายสอนได้หมดทุกอย่างเพราะคุณยายทำอาหารเก่งมาก นอกจากของหวานแล้ว ท็อฟฟี่โบราณของคุณยายอร่อยเด็ดอย่าบอกใคร ถึงขั้นทำขายมาแล้ว บางครั้งคุณยายก็เล่าเรื่องชีวิตในวัยเด็กให้ฟังบ้างเหมือนกัน คุณยายเป็นคนมีอารมณ์ขันและทันสมัยมาก ชอบไปเที่ยว shopping ยังเคยได้ไปดูหนังด้วยกัน อยู่กับคุณยายแล้วไม่มีเบื่อเลยจริงๆ ถึงครั้งที่โบวล์มีปัญหา คุณยายก็คอยเตือนสติและให้แง่คิดดีๆ เสมอ

โบวล์ภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นหลานของคุณยาย มีแต่คุณงามความดีที่คุณยายสร้างและสั่งสอนหลานมาตลอด ทั้งยังซาบซึ้งในความรักและความเมตตาที่คุณยายมีต่อลูกหลานทุกๆ คน คุณยายเป็นสุภาพสตรีที่งดงามและเพียบพร้อม ยากที่จะมีใครเหมือนเหมือน

โบวล์ได้เดินทางไปกับขบวนรถไฟสายนี้จนถึงสถานีสุดท้ายไม่ยอมให้ถึงสถานีนี้เลย เรากำลังสนุกสนานอยู่เลย แต่เมื่อรถไฟเดินทางมาไกลไกลมาก... เริ่มวิ่งไม่ไหวแล้ว จนถึงวันที่รถไฟจอดสนิทที่ปลายทาง แต่พลังงานนั้นยังไม่หายไปไหน ยังคงมีความร่าเริง กระชุ่มกระชวยอยู่ตลอดเวลา ความสุขและวันเวลาดีๆ ที่ได้อยู่กับคุณยายจะไม่จางหายไป จะอยู่ในความทรงจำของโบวล์ตลอดไป

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โปรดดลบันดาลให้คุณยายได้สถิตอยู่บนสวรรค์อย่างมีความสุขด้วยเทอญ

รักและเคารพคุณยายที่สุดในโลก

หลานโบวล์

(แพรววิภา เทพหัสติน ณ อยุธยา)

ถึงคุณยายเพลิน ผู้เป็น My Hero ในใจหลานตลอดมา

บัวอยากจะขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้บัวเกิดมาเป็นหลานคุณยายเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา และทำให้บัวมีโอกาสใช้ชีวิตช่วงหนึ่งอยู่กับคุณยายในบ้านใหญ่ ได้มานอนและคลุกคลีกับคุณยายเป็นเวลาหลายปีก่อนที่บัวจะมาอยู่อเมริกา ทำให้บัวได้รู้ว่าคุณยายเพลินไม่ใช่ผู้หญิงธรรมดา คุณยายเป็นทั้ง “ผู้รอบรู้” “นักสู้” และคุณยายของบัว คุณยายไม่ได้เป็นแค่ผู้หญิงเก่ง แต่ยังเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุดในปฐพีอีกด้วย

“ผู้รอบรู้” คุณยายเป็นผู้รอบรู้ในทุกๆ เรื่อง ที่ไม่ใช่แค่เรื่องงานบ้าน งานเรือน การทำอาหาร ทำขนม แต่คุณยายยังมีความรู้ในเรื่องอื่นๆ ที่ผู้หญิงอย่างเราๆ ไม่น่าจะรู้อีกด้วย เช่น งานสวน การก่อสร้าง เรื่องต้นไม้ คุณยายรู้หมด วันหนึ่งบัวเดินตามคุณยายกับพี่อาร์ต (ลูกชายของป้าติ่ม ซึ่งเป็นลูกสาวคนแรกของคุณยาย) ไปดูงานที่บ้านเล็กริมน้ำ คุณยายเดินสั่งการพี่อาร์ตต่างๆ นานา ให้พี่อาร์ตบอกช่างว่าจะเอากระเบื้องอะไร แบบไหน สีอะไร ให้ทำขอบบัวยังไง ยี่ห้ออะไร บัวทั้งแปลกใจและทึ่งในความรอบรู้และความสามารถของคุณยาย เพราะในสมัยก่อนคงไม่มีช่องทางในการศึกษาหาความรู้มากเท่าในปัจจุบัน ทำให้บัวรู้ว่าคุณยายเรียนรู้ทุกอย่างด้วยการลงมือทำ ไม่มีใครรู้อะไรหมดทุกอย่าง แต่ถ้าอยากรู้ก็ให้ลงมือทำแล้วจะรู้เอง นี่แหละ “คุณยายผู้รอบรู้”

“คุณยายนักสู้” คุณยายเป็นผู้ที่มีความมานะอดทน ทำงาน ขยันขม พยายามอดออมประหยัด และทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกหลานได้มีวันนี้ที่สบายงาม คุณยายจะสอนเสมอว่า ถ้ามี ๑๐ บาท ให้กิน ๒ บาท ใช้ ๒ บาท และเก็บอีก ๖ บาท ถ้าเก็บเงินไม่อยู่ก็ให้ใช้วิธีซื้อของเก็บไว้ (ซึ่งเวลาบัวกินกับใช้ ก็ปาเข้าไป ๘ บาทแล้วค่ะ คุณยาย) คุณยายเป็นผู้ที่มีใจสู้ อดทนเป็นเลิศ และไม่เคยหยุดนิ่ง คุณยายไม่ชอบอยู่เฉยๆ เพราะเป็นคนขี้เหงา คุณยายชอบออกไปเที่ยวในที่ต่างๆ ขนาดหมอสั่งห้ามก็ยังไม่ยอมออกไป หลายครั้งหลายหนที่ออกไป แต่ร่างกายสู้ไม่ไหว ก็ทำเอาพวกเราออกสิ้นขวัญหายไปตามๆ กัน เพราะกลัวว่าคุณยายจะเป็นอะไรไป แต่พอหายดีแล้ว เข้าไปถามคุณยาย “เซ็ดมัยคะยาย ?” คุณยายจะตอบเสียงดังฟังชัดว่า “ไม่เซ็ด”

คุณยายเพลินไม่ได้เป็นแค่ผู้หญิงเก่ง แต่ยังสวยที่สุดในปฐพีสำหรับบัวอีกด้วย คุณยายทำให้ลูกๆ หลานๆ ภูมิใจมาก เพราะไม่ว่าคุณยายจะออกไปไหน หรือแค่อยู่บ้านเฉยๆ คุณยายยังไม่เคยหยุดสวยเลยสักวัน คุณยายเป็นคนรักสวยรักงามและชอบแต่งตัวเป็นที่สุด โดยเฉพาะเครื่องประดับของคุณยาย คุณยายมักจัดเต็มตลอดเวลา จนทำให้คนรอบข้างหรือผู้ที่มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับคุณยายพลอย “เพลิน” ไปกับการแต่งตัวของคุณยาย สมกับชื่อ “เพลิน” จริงๆ เวลาบางคนเข้ามาทักว่า “คุณหญิงสวยนะคะวันนี้ เหมือนแหม่ม ดูไม่เหมือนคนอายุ ๙๐ เลยนะคะ” คุณยายจะแอบยิ้มชอบใจมาก คุณยายเคยถามคุณหมอสั่งว่า “มียาอะไรมัยที่ทำให้ชั้นไม่แก่ ชั้นจะกิน”

ความรักสวดยรักงามของคุณยายนั่นเองที่ทำให้เรา ๒ คนมีกิจกรรมโปรดร่วมกัน นั่นก็คือการไปทำเล็บ ทาสีเล็บ เปลี่ยนสีเล็บ บางทีก็ติดเพชรที่เล็บ คุณยายจะให้บัวพาไปทุกครั้งทีบัวกลับมาจากอเมริกา ครั้งหนึ่ง คุณยายไปฟอกไตกลับมา บัวบอกว่า “เดี๋ยวค่อยไปทำเล็บกันพรุ่งนี้นะคะ วันนี้ให้คุณยายพักก่อน” คุณยายไม่ยอม บัวเลยต้องยอมจำนนพาไปแต่โดยดี แม้กระทั่งก่อนที่คุณยายจะเสียชีวิตเพียง ๑ วัน ขณะนั้นบัวอยู่ที่อเมริกา พี่ชมพู่ (ลูกสาวน้าน้อย ซึ่งเป็นลูกชายคนที่สองของคุณยาย) โทรมาบอกว่าคุณยายอยากจะทำเล็บด้วย ตอนนั้นน้ำ แป้น (ภรรยา น้าน้อย) กำลังทาเล็บให้คุณยายอยู่ที่โรงพยาบาล แต่ก็คุยไม่ได้มาก คุณยายพูดว่า “ฮัลโหล” เสียงที่คุ้นเคยนั้น บัวยังจำได้ดี และยังคงก้องอยู่ในใจบัวจนทุกวันนี้ เพราะมันเป็นคำสุดท้ายที่คุณยายได้พูดกับบัว ในวันนั้น ก่อนที่คุณยายจะผล็อยหลับไปเพราะความเหนื่อย และหลังจากนั้นเพียงแค่วันเดียว คุณยายก็จากไป อย่างไม่มีวันกลับ มันทำให้บัวช็อกและเสียใจเป็นอย่างมาก เพราะบัวไม่ได้มีโอกาสอยู่ข้างๆ คุณยายในวันสุดท้าย

อย่างไรก็ตามบัวอยากให้คุณยายได้รู้ว่า บัวจะจดจำและนำคำสอนและการดำเนินชีวิตของคุณยาย ไปปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของบัวต่อไปค่ะ

คุณยายได้ใช้ชีวิตสวยงามและเหนื่อยมามากพอแล้ว บัวขอให้คุณยายผู้เป็น My Hero ของหลาน หลับให้สบายและไม่ต้องกังวลกับสิ่งใดๆ อีกต่อไป และหากหลานบัวได้เคยทำอะไรที่เป็นการล่วงเกินคุณยายแล้ว ไม่ว่าจะด้วยกาย วาจา ใจ หลานขอให้คุณยายอโหสิกรรมให้หลานด้วยนะคะ

รักและคิดถึงคุณยายเพลินทุกวันค่ะ

หลานบัว

(นิพนุจ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

กราบเท้าคุณย่า

ผม เป็นหลานที่อยู่ห่างไกล ดั้งนั้นทุกๆ ครั้งที่ผมได้มีโอกาสไปเยี่ยมไปกราบคุณย่า คุณย่ามักจะให้ข้อคิดดีๆ คำสั่งสอน และกำลังใจในการดำเนินชีวิตเสมอๆ เมื่อสิบปีที่แล้วผมไปกราบลาเพื่อไปศึกษาต่อ คุณย่าก็ให้พรให้สำเร็จการศึกษาและบอกว่าหลานคนนี้ไม่ค่อยได้เจอ ยิ่งไปอยู่ไกลก็ยิ่งเป็นห่วง พอผมเรียนสำเร็จกลับมาทำงานทำ คุณย่าก็ยินดีกับผมแต่ก็บอกว่ายังเป็นห่วงอยู่ให้มาหาบ่อยๆ จะได้ว่ารู้ว่าสุขสบายดีไหม ผมไม่อยากให้คุณย่าเป็นห่วงผมมากเพราะท่านมีหลานหลายคนและท่านก็รักและเป็นห่วงทุกๆ คน คงจะเหนื่อยมากถ้ามาคอยเป็นห่วงทุกๆ คนมากกว่าตัวเองตลอดเวลา ด้วยความเป็นเด็กผมเลยบอกว่าไม่ต้องห่วงนะครับผมสุขสบายดี คุณย่าจำได้ใช่ไหมครับว่าคุณย่าทำหน้าคุณใส่ผมแล้วบอกว่าผมเป็นหลานท่านก็ยอมต้องเป็นห่วง

สิบปีผ่านไป ผมไปกราบลาคุณย่าอีกครั้ง คุณย่าได้ให้พรและข้อคิดเช่นเคย แต่คราวนี้คุณย่าพูดได้ไม่คล่องเหมือนก่อนเพราะชราลงไปมาก แต่ผมยังพูดคล่องอยู่ก็เลยพูดไปแบบเดิมว่าไม่ต้องเป็นห่วง แต่จากสีหน้าและแววตามผมก็ทราบว่าคุณย่ากำลังตำหนิผมด้วยคำพูดแบบเดียวกันกับเมื่อสิบปีที่แล้ว และผมก็ไม่นึกว่าคำสั่งสอนและคำอวยพรในครั้งนั้นจะเป็นครั้งสุดท้าย วันนี้ผมเรียนสำเร็จและการงานยังมั่นคง คุณย่าไม่ต้องเป็นห่วงนะครับ ถึงคุณย่าจะตำหนิผมเหมือนเดิม แต่ผมก็ยืนยันว่าผมสุขสบายดี ไม่ต้องเป็นห่วงนะครับ

ด้วยความเคารพอย่างสูง
หลานพีท
(ต่อยศ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

คุณย่าเพลิน

“คุณย่าเพลิน...ชื่อนี้ยังคงดังกึกก้องอยู่ในใจของพลอยเสมอ ทุกครั้งที่ได้ยินชื่อนี้ อย่างแรกที่พลอยนึกถึงคือรอยยิ้มและดวงตาของความเมตตาอ่อนโยน พลอยไม่แปลกใจเลยว่าทำไมใครๆ ต่างพากันชื่นชมคุณย่าของพลอย เพราะตลอดสามสิบปีในชีวิตของพลอย พลอยเห็นแต่แบบอย่างที่ดีมาโดยตลอด คุณย่าจะคอยเป็นห่วงลูกหลานอยู่เสมอ เมื่อครั้งที่ร่างกายยังพอไหวก็มักจะคิดเมนูอาหารไว้เลี้ยงลูกหลานยามลูกหลานมาหา เวลาลูกหลานมาเยี่ยมเยียนท่านกันพร้อมเพรียง ท่านก็จะนั่งมองลูกหลานทุกคนด้วยรอยยิ้มที่มีความสุข มองคนนั้นพูดที่ มองคนนี้พูดที่ คุณย่าเป็นผู้หญิงที่ผู้หญิงทุกคนควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เพราะท่านสวยสดใสอยู่เสมอ แม้ในยามป่วยก็ยังขอสวยไว้ก่อน มีอนุ่มๆ ของคุณย่าจะมีสีส้มอยู่เสมอ โดยเฉพาะสีชมพู ซึ่งเป็นสีโปรด คุณย่าถือเป็นกุสตรีย่างแท้จริง ทำอาหารก็เริ่ด ทำขนมก็อร่อย เย็บปักถักร้อยก็ได้ เก่งไปซะทุกอย่าง ท่านไม่เคยหวงวิชาที่ท่านมีเลย หากใครมาขอสูตรหรือถามท่านในสิ่งที่ท่านรู้ ท่านจะรีบบอกโดยไม่รีรอ ความที่ท่านเป็นคนน่ารัก เช่นนี้ ใครๆ ต่างพากันหลงรักท่าน

วันอาทิตย์...เป็นวันที่พลอยรอคอยทุกสัปดาห์ เพราะเป็นวันที่พลอยจะได้เจอคุณย่า วันนั้นไม่มีอีกแล้ว ทุกวันอาทิตย์จะไม่มีคุณย่าให้ไปหา จะไม่ได้เจอคุณย่าอีกแล้ว ต่อไปนี้คงไม่มีใครนั่งคอยอยู่บนเก้าอี้สีครีม คงไม่มีใครร้องเพลงเพลินเสียงดังให้ฟังอีกแล้ว พลอยจะจดจำความทรงจำของคุณย่าไว้ตลอดไป คอยย้ำเตือนตัวเองว่าโชคดีแค่ไหนที่ชีวิตนี้ได้เกิดมาเป็นหลานย่าเพลินและปุยศ พลอยขอให้ท่านทั้งสองหลับให้สบาย

อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขบนสวรรค์ หากชาติหน้ามีจริง หลานคนนี้ขอเกิดมาเป็นหลานของคุณย่าเพลินและคุณปุยศอีกครั้ง จนกว่าวันนั้นจะมาถึง พลอยขอสัญญาว่าจะจดจำและปฏิบัติตามคำสอนของคุณย่า เป็นคนดีให้สมกับที่ได้เกิดเป็นหลานย่าเพลิน ขอให้คุณย่าของหลานหลับให้สบายนะคะ”

ด้วยรักและอาลัย

พลอย

(ภิญโญภรณ์ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

คุณย่าเพลินครับ

ถ้าنانจะพูดถึงคุณย่าเพลินแล้ว นานจะนึกถึงหญิงสาวที่ครบถ้วนไปด้วยกุลสตรีสาวไทยที่ประคองครอบครัวใหญ่ไปอย่างงดงามจนวันนี้ คุณย่าเป็นคนน่ารักชอบแต่งตัวสวยๆ ถึงแม้คุณย่าจะอายุ ๘๐ กว่าแล้ว ยังมีเพื่อนๆ ชมว่าคุณย่ายังสวยแต่งตัวเก่งมาก เพราะเพื่อนๆ เห็นรูปคุณย่าจากหนังสือที่คุณย่าเล่าเรื่องชีวิตที่ผ่านมาตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน (ความจำคุณย่าดีมาก) นั่นคือหนังสือ "ชีวิต ๔ แผ่นดินฯ" และหนังสือเล่มนี้ทำให้นานภูมิใจในคุณย่า เพราะวันแรกๆ ที่หนังสือวางแผง นานก็ได้ไปซื้อร้านหนังสือที่สนามบินสุวรรณภูมิ (ที่ทำงานของนาน) ซื้อมาอ่านจนจบภายในวันเดียวแล้วก็ไปบอกเพื่อนๆ ให้ลองไปหาอ่านดู ต่อมานานก็เดินเข้าร้านหนังสือว่าขายดีไหม ภายในหนึ่งอาทิตย์ปรากฏว่าหนังสือหมดและเค้าเอาหนังสือคุณย่ามาตั้งบนป้ายหนังสือขายดี นานก็แอบยิ้มด้วยความภูมิใจว่ามีคนสนใจประวัติชีวิตคุณย่ามากขนาดนี้ ถึงขั้นหนังสือขาดตลาด และเมื่อไม่นานก็ได้มีโอกาสขับรถพาคุณย่าไปซื้อป๊อปปิ้ง คุณย่ายังซื้อป๊อปปิ้งเพื่อความสวยงามอยู่ตลอดเป็นประจำ นานก็นึกในใจว่าคุณย่าเป็นคุณย่าที่น่ารักนะ จะมีใครที่อายุขนาดนี้รักความสวยงามได้ขนาดนี้อีกไหม นี่ก็เป็นบางสิ่งที่ทำให้نانนึกถึงคุณย่าอยู่เสมอ พอถึงวันที่นานและทุกๆ คนไม่อยากให้มันมาถึงทำให้นานได้รู้ว่าการที่คุณย่าจากพวกเราไปมันทำให้نانเสียใจที่สุดวันหนึ่ง และวันนี้ก็ยังคิดถึงคุณย่าอยู่มากเสมอเพราะหลายๆ สิ่งหลายๆ อย่างที่คุณย่าได้สอนนานได้จดจำทุกๆ ถ้อยคำเก็บเอามาคิดไว้เสมอไม่มีวันลืม

จากนี้คุณย่าได้จากไปแล้ว นานเชื่อว่าคุณปู่ศมารับคุณย่าไปอยู่บนสวรรค์อย่างแน่นอน และนานภูมิใจที่สุดที่เป็นหลานคุณย่าในตระกูลเทพหัสดินฯ จะทำทุกอย่างที่คุณย่าเคยสอนไว้ไม่ให้ผิดหวังอย่างแน่นอน ซาติน้ำเป็นไปได้ขอให้นานเป็นหลานคุณย่าอีกนะครับ คิดถึงคุณย่าเสมอ และจะคิดถึงไม่มีวันลืม หลับให้สบายนะครับ

นานรักคุณย่านะครับ

นาน

(วิระยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ถึง คุณยายเพลินผู้เป็นที่รักของหลาน

ในครั้งแรกของชีวิตบง (๑๕ ปีแรก) มีคุณตายศ และคุณยายเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ร่วมกันเป็นเสาหลักของตระกูลเทพหัสดินฯ แต่อีกครั้งชีวิตของบงหลังจากนั้น (๑๕ ปีหลัง) คงมีเพียงคุณยายเพลิน ผู้เป็นที่รัก และเคารพ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นศูนย์กลาง และเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของตระกูลเราตลอดมา

ระยะหลังๆ บงไม่ค่อยมีโอกาสได้ใช้เวลาอยู่กับคุณยายมากนัก เพราะต้องย้ายมาอยู่อเมริกาเพื่อเปิดกิจการร้านอาหารกับพี่บัว บงจึงรู้สึกเสียใจว่าบงไม่ค่อยมีโอกาสได้ตอบแทนพระคุณคุณยายสักเท่าไร แต่บงจะไม่มีวันลืมคำสั่งสอนของคุณยายและจะนำไปปฏิบัติตามนะครับ

คุณยายสอนเสมอว่าให้เป็นคนดี และชอบถามสารทุกข์สุกดิบทุกครั้งที่เจอด้วยความเป็นห่วงเป็นใย “ทำงานเป็นยังไง ทำร้านเหนื่อยมั๊ย ขายดีมั๊ย” ฯลฯ และต่อด้วยการให้พรทุกครั้ง “ขอให้ประสบความสำเร็จ ให้มีความสุข ให้เป็นที่พึ่งของแม่และพี่ๆ ได้” เพราะบงเป็นลูกชายคนเดียว ดังนั้นการตอบแทนคุณยายที่ดีที่สุด คือ การสัญญาว่าบงจะดูแลครอบครัวและบุคคลอันเป็นที่รักให้เป็นอย่างดี จะเป็นคนดีและจะตั้งใจทำงาน ไม่ต้องให้คุณยายต้องเป็นห่วงอีกต่อไปนะครับ

สุดท้ายนี้บงอยากจะขอขอบคุณคุณตายศ และคุณยายเพลิน ที่ได้เลี้ยงดูและสั่งสอนหลานๆ ให้เป็นคนดีเสมอมา บงภูมิใจมากที่ได้มีบารมีเกิดมาในครอบครัวเทพหัสดินฯ ที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และเกิดมาในตระกูลทหาร คนเราล้วนเกิดมาไม่ยั่งยืน มีแต่ชื่อเสียงเท่านั้นที่จะคงอยู่ในใจของทุกคนต่อไป ความดีงามที่คุณตาและคุณยายได้สร้างสมมา จะเป็นแบบอย่างและคงอยู่ในใจหลานตลอดไปครับ

รักและเคารพคุณยายเสมอครับ
หลานบง
(สุวิจักขณ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

อาลัยคุณย่า

ผมได้รู้จักคำว่า “ครอบครัว” จากคุณปู่-คุณย่า เพราะผมไม่เคยมีครอบครัวตัวเองที่สมบูรณ์ ตลอดเวลาเกือบ ๓๐ ปีตั้งแต่ผมลืมตาดูโลก ผมไม่ได้มีวัยเด็กที่สมบูรณ์สวยงามหรอก แต่ผมโชคดีที่เรียนโรงเรียนประจำมาเกือบทั้งชีวิต แม้นั้นจะทำให้มีโอกาสใช้เวลากับคุณปู่และคุณย่าน้อยเหลือเกินก็ตาม ผมจำได้ว่าเมื่อ ๑๕ ปีที่แล้วตอนคุณปู่เสียชีวิต ผมร้องไห้แค่ครั้งเดียวเพราะไม่ค่อยได้ใกล้ชิดท่าน ต่างจากพี่พลอยที่ร้องไห้ไม่ยอมหยุด แต่วันนี้ผมเข้าใจความรู้สึกพี่พลอยได้แล้ว ในวันที่คุณย่าจากไปนี่เอง ถึงกระนั้นผมก็ยังจำได้เสมอว่าคุณปู่-คุณย่าเป็นคนมีเมตตาดีมาก มีคนมากหน้าหลายตาทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อยที่แวะเวียนกันเข้ามาหาท่านในโอกาสต่างๆ ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะเวลาบ้านเราจัดงานมงคลหรือรวมญาติต่างๆ คุณปู่มักเป็นศูนย์กลางของเหล่าบรรดาลูกหลานญาติสนิทมิตรสหาย โดยมีคุณย่าอยู่เคียงกายเคียงใจเสมอ

ผมโชคดีที่คุณย่าท่านอายุยืน ทำให้ผมมีโอกาสใกล้ชิดคุณย่ามาก มากพอให้ท่านได้สอน และให้พรชีวิตดีๆ ผมในหลายๆ เรื่อง ตั้งแต่เรื่องเรียนทำให้ตั้งใจขยันหมั่นเพียรให้สมกับที่มีโอกาส ให้ตั้งใจทำงานฝึกความเป็นผู้นำและให้หมั่นอ่อนน้อมกับผู้ใหญ่ทุกคนไม่ว่าจะฐานะสูงต่ำกว่าเราแค่ไหน แม้แต่พ่อบ้านแม่บ้านก็ต้องรู้จักให้เกียรติไปมาลาไหว้ คำขอบคุณขอโทษ ต้องฝึกพูดให้ติดปาก เพราะคนเรามีค่าเท่ากันทุกคนแต่สิ่งที่ใช้วัดกันคือความดี แม้กระทั่งเรื่องคู่ครองที่ท่านย้ำนัยย้ำหนาว่าต้องพามาให้ย่าดูก่อนจะคบจริงและตัดสินใจร่วมชีวิตกัน

ผมจำได้ว่าก่อนที่จะผ่านชีวิตวัยรุ่น วัยเรียน เรียนบ้าง เกบ้าง แต่ในที่สุดผมก็เอาปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยที่ผมภูมิใจไปกราบแทบเท้าท่านตอนเรียนจบ และเริ่มต้นทำงานตามทางที่โชคชะตาขีดให้ผมเดิน ถึงแม้คุณย่าจะไม่ค่อยเห็นชอบกับอาชีพผมเท่าไรหรอก แต่ท่านก็คอยสอนผมว่าควรวางตัวอย่างไรในสังคมไม่ให้เสียชื่อวงศ์ตระกูล ต้องหมั่นอดออมเก็บเงิน และดูแลคุณแม่ให้ดีอย่าให้ผู้หญิงคนไหนมาสำคัญว่าแม่ และใครทำอะไรให้ต้องไม่ลืมนบุญคุณ ความกตัญญูทดแทนนี่จะเป็นเสมือนเกราะแก้วปกป้องเราจากเรื่องร้ายๆ เอง

๗ ปีบนถนนที่ผมไม่ได้เลือกเดินแต่ปล่อยให้สัจชาติญาณพาผมโลดแล่นไปในแสงสี ผมเดินลุ่มบ่อยครั้งแต่ก็ไม่เคยมีครั้งไหนที่คุณย่าไม่รู้และไม่เป็นห่วงเป็นใย จนถึงขั้นโทรหาผมเองบ้างเป็นครั้งคราวก็มีเพื่อตักเตือนและให้สติผมในการแก้ปัญหา ท่านทำตัวเป็นตัวอย่างสอนลูกหลานทุกคนให้ขยัน ซื่อสัตย์ ซื่อตรง หมั่นเพียร ประหยัด และที่สำคัญที่สุด อดทน ให้สมกับเกิดมาในตระกูลทหารที่รับใช้ชาติและพระเจ้าแผ่นดินหลายพระองค์ มายาวนานหลายชั่วอายุคน ผมอาจจะเป็นคนเข้าใจอะไรช้า แต่ก็เพราะพื้นฐานความมีระเบียบวินัยที่ได้สั่งสม

จากการอยู่โรงเรียนประจำ คำแม่สอนซึ่งมาจากคุณย่าที่คอยสอนคุณแม่เสมอ รวมถึงคำสอนของคุณย่าโดยตรงที่แม่จะมีไม่กี่คำ แต่ผมก็จำไม่เคยลืมเลย สำหรับผมคุณย่าท่านไม่พูดเยอะ แต่ท่านทำให้ผมดูเป็นตัวอย่างเสมอ กระทั่งวินาทีสุดท้ายของชีวิตคุณย่าที่แม่หัวใจของท่านจะหยุดเต้นแต่เลือดนักร้องของคุณย่าก็ยังสู้ จนหัวใจกลับมาเต้นใหม่และหยุดเต้นอีกถึง ๒ ครั้ง กระทั่งท่านถึงแก่อนิจกรรมในที่สุด

การได้เข้าไปกราบคุณย่าทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่ท่านยังสดชื่นแจ่มใสจนท่านเริ่มป่วยมากขึ้น และทรุดหนักไปในที่สุด การได้ไปอยู่กับท่านตอนกลางคืนที่โรงพยาบาล และอยู่จับมือคุณย่าทั้งคืนก่อนที่ท่านจะจากพวกเราไป การได้เห็นการจากไปของคุณย่าต่อหน้าต่อตา มันมีผลกระทบต่อจิตใจของผมอย่างคาดไม่ถึง ผมนอนไม่หลับไปหลายอาทิตย์ ไม่มีกะจิตกะใจจะทำงาน และหัวสมองตื้อคิดอะไรไม่ค่อยออก ผมเฝ้าครุ่นคิดอยู่นานวัน และถามคุณแม่อยู่เสมอว่าก่อนคุณย่าเสียท่านพยายามจะบอกอะไรพวกเรา ท่านอยากสั่งเสียอะไรก่อนจะจากพวกเราไปอย่างสงบ หลังจากที่ได้พาคุณย่ากลับบ้านสมใจปรารถนาสุดท้ายของท่าน กระทั่งผมได้สานสัมพันธ์กับญาติๆ มากขึ้น ผมจึงรับรู้ถึงเจตนาธรรมที่เปี่ยมด้วยความรักอันบริสุทธิ์ที่ท่านมีต่อลูกหลานว่า “บ้านคือสวรรค์วิมานของครอบครัว” เมื่อปราศจากกาวที่ประสานใจของคนในครอบครัวไปแล้ว บ้านก็คงไม่ต่างอะไรจากวิมานสถานธรรมดาๆ ทั่วไป คงเป็นหน้าที่ของคนที่เหลือในครอบครัว ที่จะต้องสมานใจกันให้ท่านได้ขึ้นสู่สวรรค์อย่างไร้กังวล สมกับที่ท่านและคุณปู่พูดเสมอว่า “เป็นพี่น้องเป็นครอบครัวเดียวกัน ต้องรักกันให้มากๆ นะ”

ผมรักและภูมิใจที่ได้เกิดเป็นหลานย่าครับ

หลานภูมิ

(ณัฏฐ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ด้วยอาลัยรักจาก...หลานไนต์

เมื่อก่อนตอนที่ผมยังเรียนมัธยมอยู่ ผมจะอยู่ใกล้คุณย่าตลอด ปกติคุณย่าจะเป็นคนที่ดูมาก แต่กับผม คุณย่าไม่ค่อยดูเท่าไรถ้าไม่ทำผิด คุณย่าจะคอยอบรมสั่งสอนให้ผมเป็นคนดี ขยันเรียน คุณย่ามีสูตรอาหารไทยโบราณมากมาย และผมก็ชอบมากที่ได้ทานอาหารอร่อยทุกวัน

เวลาเลิกเรียนผมจะกลับบ้านพร้อมแม่ทุกวัน พอถึงบ้านก็จะมีอาหารทั้งควมและหวานตั้งโต๊ะรออยู่ เป็นอาหารไทยแท้ๆ นะครับ พอเวลาประมาณ ๑ ทุ่ม ผมจะขึ้นไปเชิญคุณย่ามารับประทานอาหารด้วยกัน แต่ถ้าวันไหนผมกลับบ้านดึกคุณย่าจะรับประทานอาหารก่อน และสั่งให้เด็กตั้งอาหารรอผมเสมอ กระทั่งช่วงเรียนมหาวิทยาลัย ที่ผมเจอคุณย่าไม่บ่อยเหมือนก่อน แต่ทุกวันสำคัญตามประเพณีของคนไทยผมจะเข้าไปกราบคุณย่าและเกือบทุกวันอาทิตย์ผมจะแวะไปทานข้าวกับคุณย่า คุณอา และหลานๆ ทุกคนเสมอ

เป็นเวลาปีกว่าๆ ที่คุณย่าไม่สบาย ทุกครั้งที่ผมไปเยี่ยมคุณย่าผมจะคอยถามคนที่คอยดูแลว่าท่านมีอาการเป็นอย่างไรบ้าง คุณย่านอนหลับไหมเพราะรักและเป็นห่วงคุณย่ามาก ผมจำได้ว่าก่อนที่คุณย่าจะเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลไม่นาน ผมยังเห็นรถพาคุณย่าเดินเล่นอยู่เลย กระทั่งพักหลังๆ คุณย่าดูจะเหนื่อยมาก แต่คุณย่าก็อดทน สู้อดทน และเข้มแข็งมาก แถมความจำดีมาก

ถึงวันนี้คุณย่าจะไม่อยู่แล้วแต่คุณย่ายังอยู่ในใจผมเสมอ หากมีสิ่งใดที่ผมทำไม่ดี ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ที่ทำให้คุณย่าต้องผิดหวัง ขอคุณย่าได้โปรดอโหสิกรรมให้กับผมด้วยนะครับ และสิ่งที่ผมสัญญาว่าคุณย่าไว้ ผมจะตั้งใจและไม่ทำให้คุณย่าผิดหวัง

ขอพระบารมีแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหล่าเทพเทวดาทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรดช่วยดูแลรักษาดวงวิญญาณของคุณย่าให้มีความสุขบนสวรรค์อันเป็นอมตะ

คุณย่าจะยังอยู่ในใจผมเสมอ และตลอดไป

รักคุณย่ามากครับ

ไนต์

(ธัญศิษฐ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ย่าเพลินที่รัก

'ย่าเพลินที่รัก' คำบรรยายใดๆ ก็ไม่เพียงพอที่จะอธิบายความรักที่มีอยู่ได้ ดีใจที่สุดที่ได้เกิดเป็นหลานย่า และเราจะอยู่ด้วยกันในความทรงจำตลอดไปค่ะ

ด้วยรักและอาลัย

หลานพริม

(ธัญนันท์ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

อาลัยรักคุณทวด

ตลอดทุกวันอาทิตย์ที่ผ่านมา พี่นัยศจะกลับบ้านคุณทวด แต่ว่าตอนนี้คุณทวดไม่อยู่แล้วเลยไม่ได้ไปวันอาทิตย์เลยดูเป็นวันที่เหงามาก พี่นัยศคิดถึงคุณทวดมาก อยากให้คุณทวดยังอยู่กับพี่นัยศนานๆ ขอให้คุณทวดมีความสุขคอยดูแลปกป้องพี่นัยศ ขอให้ชาติหน้าพี่นัยศเกิดเป็นหลานคุณทวดอีกครั้ง

พี่นัยศ

อาลัยคุณย่า

ผมไม่ค่อยได้มาที่บ้านเมืองทองมากสักเท่าไร แต่ผมก็จะมาอย่างน้อยเดือนละครั้งเสมอ เพื่อมาหาคุณย่า และพี่ๆ น้องๆ ทุกคน ทุกครั้งที่ผมมีเรื่องไม่สบายใจหรือทุกข์ใจ คุณย่าจะเป็นคนที่ให้กำลังใจกับผมเสมอ คุณย่าชอบเล่าให้หลานๆ ฟังว่าสมัยก่อนคุณย่าลำบากขนาดไหน เพราะคุณปู่ต้องไปออกรบ คุณย่าเลยต้องดูแลลูกๆ เพียงลำพัง พอได้ฟังความเหนื่อย และความอดทน ความตั้งใจ และพยายามของคุณย่าทำให้สิ่งที่ผมเหนื่อยล้า มันหายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้งเลยครับ

เมื่อปีที่แล้วพวกเราได้มีโอกาสไปเที่ยวทะเลด้วยกัน ถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาแค่อาทิตย์เดียว แต่ก็ในช่วงเวลาหนึ่งอาทิตย์ที่ผมได้ดูแลคุณย่าอย่างเต็มที่และผมก็ดีใจมากๆ ที่ได้มีช่วงเวลานั้น คุณย่าเคยบอกกับผมว่า “ใครจะยังงี้ไม่ต้องสนใจ มีย่าอยู่ทั้งคนไม่ต้องกังวล” คุณย่าจะคอยรับฟังผมเสมอ จะถามเสมอว่าผมเป็นยังไงบ้าง กินข้าวมาหรือยัง ชีวิตเป็นยังไงบ้าง คุณย่าเป็นผู้หญิงที่เก่งที่สุดในโลกเลยครับและผมก็รักคุณย่ามากๆ ครับ

การจากไปของคุณย่าทำให้ผมทรมานและเจ็บปวดมาก ผมรู้สึกแ่ และจนถึงตอนนี้ก็ยังคิดถึงคุณย่าเสมอ

สุดท้ายนี้ หากผมได้ทำอะไรลงไปที่ทำให้คุณย่าไม่สบายใจผมต้องกราบขอโทษคุณย่ามากๆ ครับ และขอให้คุณย่าได้โปรดให้อภัยหลานคนนี้ด้วย ขอให้คุณย่าได้อยู่เคียงข้างคุณปู่ และขอให้คุณย่าได้โปรดรับรู้ไว้ด้วยว่า หลานคนนี้รักและเคารพคุณย่ามากๆ ครับ

รักคุณย่าตลอดไป
ภาคย์
(ภูริภพ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

อาลัยรัก

ตั้งแต่เล็กจนโต แพร่คิดว่าแพร่เป็นคนที่ไม่ค่อยมีคนหนึ่งที่ได้อะไรมา โดยมีคุณย่าเป็นต้นแบบของผู้หญิงที่สมบูรณ์แบบที่สุดในชีวิตของแพร่ ถึงแม้แพร่จะไม่ค่อยได้แสดงออก แต่แพร่ก็เชื่อว่า ทุกครั้งที่เราอยู่ด้วยกัน มันมีความหมายเสมอ ช่วงเวลาที่ได้เรียนรู้ ได้สัมผัส ถึงความรัก ความผูกพัน และความห่วงใยที่คุณย่ามีให้แพร่ ทำให้คอยย้ำเตือนตัวแพร่อยู่เสมอ ว่าแพร่โชคดีแค่ไหน ที่ได้เกิดมาเป็นหลานของคุณย่า ผู้หญิงที่ทั้งสวย ทั้งเก่งคนนี้ คนที่ยืนอยู่เคียงข้างแพร่เสมอ ไม่ว่าจะมีความทุกข์เกิดขึ้นกับแพร่

ตอนนี้เราอยู่กับคนละภพแล้ว...คุณย่าไปอยู่บนฟ้า ต่อให้อยากกอด อยากหอมแค่ไหนหนูก็คงทำไม่ได้ อย่างเดียวที่รู้คือ ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน คุณย่าจะอยู่ในส่วนที่ลึกที่สุดของหัวใจหนู ไม่มีวันไปไหน และมันจะเป็นเช่นนี้ตลอดไป...

หลับให้สบายนะคะ คนสวยของหนู หลานคนนี้รักคุณย่าสุดหัวใจ

รักและคิดถึงเสมอ

แพร่

(บัวบูชา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ชีวิต ๔ แผ่นดิน

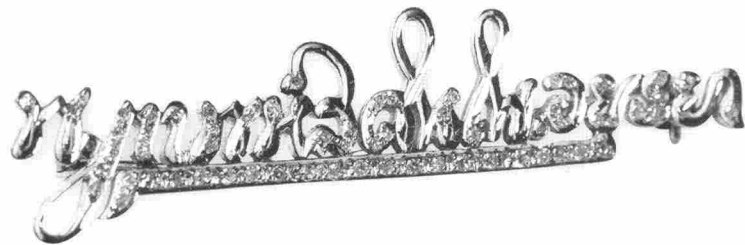
คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ปรีชาติ คัมภีร์รักษา : เรียบเรียง

ชีวิตที่ผ่านมาใน ๔ แผ่นดินของเธอได้พานพบเรื่องราวสำคัญ
ในประวัติศาสตร์มากมายล้วนเข้มข้น ชวนติดตาม

ชีวิต & แผ่นดิน
คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

บทนำ

ประตูไม้สักแกะสลักบานใหญ่ค่อยๆ เปิดแง้มออก เบื้องหน้าข้าพเจ้าคือ สุภาพสตรีผู้พบผ่านความเปลี่ยนแปลงและเป็นไปของโลกมาแล้วเกือบหนึ่งศตวรรษ **คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา** ในวัย ๙๔ ปี เอนกายกึ่งนั่งกึ่งนอนอยู่บนเก้าอี้นวมสีครีมตัวใหญ่สวมชุดผ้าแพรเนื้อดีสีชมพูบานเย็นดูงามเด่น ตั้งแต่กลางลำตัวลงไปจนเสมอดันขาทั้งสองข้างพาดทับด้วยผ้าแพรผืนงามลายดอกไม้สีสันสดใส

ใบหน้าและทรงผมดัดลอนได้รับการจัดแต่งอย่างประณีต แลดูทันสมัยคล้าย “ແມ່ມ” โหนกแก้มสูง จมูกโด่งรับกับริมฝีปากบางเฉียบ ส่วนที่ดึงดูดใจที่สุดบนใบหน้ารูปไข่คือประกายตาแวววาว เจิดจรัสราวประกายเพชรที่ถูบวบยามต้องแสงไฟ แม้ในวัยนี้คุณหญิงยังคงเค้าความงามที่ครั้งหนึ่งเคยสะกดตาต้องใจ “จอมพลผ้าขาวม้าแดง” อดีตนายกรัฐมนตรียุคเผด็จการทหารผู้ทรงอำนาจสูงสุดเมื่อราวกึ่งศตวรรษที่ผ่านมา

ข้าพเจ้ามาที่นี่เพื่อทำหน้าที่บันทึกเรื่องราวความเป็นมาของคุณหญิงจากคำบอกเล่าของท่านซึ่งเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ผ่านรักในสมรภูมิรบ เป็นเมียแก้วของวีรบุรุษสงคราม เป็นภริยารัฐมนตรีที่ต้องผ่านช่วงเวลาแห่งการปฏิวัติและรัฐประหารครั้งสำคัญอยู่หลายครั้งในประวัติศาสตร์ชาติไทย

ทั้งหมดนี้มีใช้นิยาย หากแต่เป็นชีวิตจริงที่เข้มข้นยิ่งกว่านิยาย ซึ่งคุณหญิงแห่งบ้านเทพหัสดินได้เล่าไว้ในยามอาทิตย์ทอแสงนวลก่อนอัสดง...

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖

บทที่ ๑

ชีวิตวัยเยาว์ในวังหลวง

“กราบธรรณีประตูละเอียดแม่เพลิน”

เสียง คุณป้าสายบัว เทพหัสดิน ณ อยุธยา บอกฉัน ทันทีที่ท่านหายตกใจเมื่อเห็นหลานสาวก้าวเท้าเหยียบธรรณีประตูละเอียดในพระบรมมหาราชวังชั้นใน

“ธรรณีประตูละเอียดต้องก้าวข้าม ห้ามเหยียบ” นี่คือนิทานแรกที่ฉัน – เด็กหญิงเพลิน จาคีเกิดุ วัย ๖ ขวบ จำได้ขึ้นใจ วันนั้นคุณป้ากับ คุณแม่สายสวาท พาพี่สาวและฉันเข้าไปถวายตัวเป็นข้าบาทบริจาริการับใช้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖

ก่อนเข้าวัง ฉันอยู่กับครอบครัวที่บ้านริมคลองตรงถนนวิบูลย์ คุณพ่อชื่อว่า เรือโท เจิม จาคีเกิดุ เป็นนายทหารเรือผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุโทรเลข แบบที่กดคันเคาะดังตึก ๆ ๆ เป็นรหัสมอร์ส ใช้ติดต่อสื่อสารกันระหว่างเรือกับเรือ หรือจากเรือถึงฝั่ง เดิมที่ท่านประจำการอยู่ที่จังหวัดสงขลา ในยุคนั้นกิจการด้านวิทยุโทรเลขกำลังเฟื่อง ทางราชการจึงขอตัวคุณพ่อขึ้นมาประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ ทำหน้าที่ตั้งสถานีวิทยุกับเสาใหญ่ ครอบครัวเราจึงต้องอพยพโยกย้ายตามคุณพ่อกับมาอยู่ที่บ้านพักนายทหาร ซึ่งอยู่ใกล้กับสถานีวิทยุโทรเลขแห่งแรกของประเทศไทย^๑ ที่ท่านทำงานอยู่ จำได้ว่าตอนนั้นฉันอายุประมาณ ๕-๖ ขวบ

ฉันเกิดที่จังหวัดสงขลา เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ตรงกับปีที่ ๖ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว^๒ ปีนั้นเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ คนสมัยก่อนเรียกกันว่า “น้ำท่วมปีมะเส็ง” ครอบครัวเราเป็นครอบครัวใหญ่ ฉันเป็นลูกสาวคนที่สอง มีพี่สาวชื่อ พี่ศรีเฉลิม และน้อง ๆ อีก ๕ คน ได้แก่ สมพันธ์ คมขำ ช่ม้อย คนที่หกเป็นผู้ชายคนเดียวชื่อ ตู และน้องคนเล็กชื่อ วงจันทร์

สมัยนั้นมีธรรมเนียมนิยมว่า ใครเป็นลูกข้าราชการจะต้องเข้าไปถวายตัวเป็นข้าบาทบริจาริการับใช้พระเจ้าแผ่นดิน พอพี่ศรีเฉลิมอายุได้ ๙ ขวบ ฉันอายุ ๖ ขวบ คุณป้าสายบัวกับคุณแม่สายสวาทจึงพาเราสองพี่น้องเข้ามาถวายตัวให้หัตถ์รำละคร

^๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสถานีวิทยุโทรเลขแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ณ ตำบลศาลาแดง ทางด้านทิศตะวันออกของสวนลุมพินี ปัจจุบันอาคารแห่งนี้ตั้งอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติแล้ว

^๒ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เสด็จขึ้นครองราชย์วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘

คุณป้าสายบัวเป็นพี่สาวของคุณแม่ แม่เล่าว่า คุณตาชื่อ **ทองดี** กับคุณยายเล็ก ไม่ทราบนามสกุล เป็นลูกหลานสาย **พระเจ้ามณฑลเทียรทอง**^๓ หนีจลาจลเข้ามาอยู่ที่กรุงเทพฯ บ้านอยู่ตรงสะพานตึกดิน^๔ แล้วคุณตาก็เสียไป เหลือคุณยายกับคุณป้าและคุณแม่ช่วยกันทำมาหากินเลี้ยงตัว ต่อมาคุณป้าแต่งงานกับ **พระเลื่อนเริงฤทธิ์** (ชื่อเดิม เลื่อน) ต้นสกุล **“ศรภักยวานิช”** และคุณแม่แต่งงานกับคุณพ่อซึ่งเป็นต้นสกุล **“ชาติเกตุ”** สองสกุลนี้เป็นพี่น้องกัน คุณป้าสายบัวเป็นพี่สาวเพียงคนเดียวของคุณแม่ ท่านเป็นบุคคลที่มีบทบาทในชีวิตฉันหลายช่วงหลายตอน ดังจะได้เล่าให้ฟังในโอกาสต่อไป

หลังจากฉันกับพี่ศรีเฉลิมเข้าไปหมอบกราบฝากตัวกับ **คุณท้าวแก้ว - ท้าวศรีสุนทรนาฏ (แก้ว พนมวัน ณ อยุธยา)**^๕ เรียบร้อยแล้ว คุณป้ากับคุณแม่ก็ลากลับไป แม้จะเป็นครั้งแรกที่ฉันต้องอยู่ห่างบ้าน ห่างครอบครัว แต่ฉันไม่ได้ซึมเศร้าหรืออแงคิดถึงบ้าน ด้วยความที่ยังเล็กและเข้าวังมากับพี่สาว อีกทั้งในวังยังมีเด็กอีกเป็นร้อยๆ คนที่มาหัดรำละครเหมือนกัน

ทุกวัน พวกเราตื่นกันตั้งแต่หกโมงเช้า คนไหนขี้เซา เพื่อนๆ จะแกล้งจับลากออกจากที่นอน พออาบน้ำอาบทำเสร็จก็ไปแต่งตัวนุ่งผ้าแดง ใส่เสื้อคอกลมมีจีบรูดยุ้ยที่หน้าอก แล้วเดินถือถาดหลุมไปให้เขาดักอาหารใส่ พอกินข้าวเสร็จค่อยไปหัดละครกับคุณท้าวแก้ว ท่านเป็นผู้ใหญ่อายุประมาณ ๖๐ ปี สอนให้รำละครชาตรี ละครรำ ถ้ารำผิดท่า มือไม้ไม่อ่อน หรือรำไม่พร้อมกัน ก็จะไม่เรียหวดเพียวๆ เจ็บนักเชียว

ตอนนั้นพวกเรากำลังซ้อมละครเรื่องอิเหนาเพื่อไปเล่นออกงานที่ **โรงละครสวนมิสกวัน**^๖ ฉันแขนยาว คุณท้าวจึงให้เล่นเป็นตัวพระ ได้บทเป็นเสนาตัวเล็กๆ ส่วนพี่ศรีเฉลิมตัวบ่อม ท่านให้เล่นเป็นตัวนาง ละครไน้ใช้ผู้หญิงแสดงเป็นทั้งตัวพระและตัวนาง คนที่เล่นเป็นตัวอิเหนาตัวบุษบา ท่านเป็นสาวแล้ว เราเรียกกันว่า **“คุณท่าน”** คนที่เล่นเป็นอิเหนาชื่อ คุณเกตุ ส่วนคนที่เล่นเป็นนางบุษบาสวยมากชื่อ คุณบุษบา

วันหนึ่งเราหัดละครกันสองรอบ คือ รอบเช้ากับรอบบ่าย พอหัดละครเสร็จก็ไปอาบน้ำกินข้าว ถ้าใครต้องไปช่วยงานที่ห้องเครื่องก็ไป ตกกลางคืนต่างคนต่างพักผ่อน มีโรงนอนเป็นสัดส่วนให้นอนเรียงกันเป็นแถวๆ พวกเราพักอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นใน ตอนกลางคืนถ้าใคร

^๓ พระเจ้ามณฑลเทียรทอง หรือพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าฝรั่งมังศรีชะวา แห่งกรุงรัตนบุรีอังวะ หรือเมืองอังวะ ประเทศพม่า

^๔ สะพานตึกดิน อยู่ใกล้ตึกดิน ย่านเสาชิงช้า เขตพระนคร บ้านของคุณตาและคุณยายของคุณหญิงเพลิน ตั้งอยู่ละแวกเดียวกับร้านมนต์มสคในปัจจุบัน - ผู้เรียบเรียง

^๕ ท้าวศรีสุนทรนาฏ (แก้ว พนมวัน ณ อยุธยา) ครุฝึกหัดการพ้องรำในราชสำนักพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านเป็นพระอัยยิกาของพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี

^๖ โรงละครสวนมิสกวัน เป็นโรงละครที่ทันสมัยในยุคนั้น ก่อสร้างขึ้นตามอย่างโรงละครในยุโรป อยู่ตรงข้ามวังปารุสกวัน โรงละครแห่งนี้ถูกทิ้งร้างไปนานแล้ว ปัจจุบัน เป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ ๑ ถนนราชดำเนินนอก

คุณแม่สายสวาท จาติเกตุ

รองอำนวยการเอก เจริญ จาติเกตุ

รองอำนวยการเอก เจริญ จาติเกตุ

กับพี่น้องแม่เดียวกัน

ยืนจากซ้าย ศรีเฉลิม คมขำ สมพันธ์ และฉันทน์
นั่งจากซ้าย ตี๋ แม่สายสวาท วงจันทร์ และหม้อย

ท้าวศรีสุนทรนาฏ (แก้ว พนมวัน ณ อยุธยา)

เกิดปวดท้อง อยากถ่ายหนักถ่ายเบาขึ้นมาก็ต้องเดินไกลไปที่อุโมงค์ซึ่งอยู่ทางฝั่งท่าเตียน

ชาววังเรียกห้องสุขารวมว่า “อุโมงค์” พอเปิดเข้าไปข้างในจะแบ่งเป็นห้องๆ มีที่ให้นั่งแบบเก๋าคือนั่งยองๆ แล้วถ่ายใส่ถัง กลางดึกจะมีคนมาเก็บ โดยเปิดจากข้างนอกแล้วเอาถังถ่ายออกไป คนในวังทุกคน (ยกเว้นพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์) จะต้องไปถ่ายที่อุโมงค์แห่งนี้ ความที่อุโมงค์อยู่ไกลและกลัวผี เวลาไปทำธุระแต่ละทีจะต้องชักชวนกันไปหลาย ๆ คน พวกที่โตแล้วบางคนบอกว่าไปอุโมงค์ แต่แอบไปเที่ยวก็มี ฉันทเองก็เคยแอบหนีไปดูละครร้องที่ตำหนัก พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเจ็ดโงม (พระราชธิดาพระองค์หนึ่งในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว) ที่ตำหนักนี้มีละครเล่นทุกคืน คนไปดูกันเยอะ ก่อนเข้าจะมีคนคอยยื่นเก็บสตางค์ เสียเงินหนึ่งหรือสองสตางค์ก็จำไม่ได้แล้ว จำได้แต่ว่าไปดูแล้วสนุกอย่างบอกใคร

พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเจ็ดโคม

ท้าวศรีสุนทรนาฎทรงอุ้มสมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ

ชีวิตในวัง แม้มีธรรมเนียมปฏิบัติและกฎระเบียบมากมายกว่าข้างนอก แต่พี่สาวกับฉัน และเพื่อนๆ ก็สนุกสนานซุกซนกันไปตามประสาเด็ก เกือบทุกวันหลังจากหัดละครแล้วฉันชอบไปซุกกอยู่ห้องเครื่อง ไปช่วยปอกหอม ปอกกระเทียม และเลี้ยงด้วงมะพร้าว ซึ่งเป็นพระกระยาหารว่างที่ในหลวงรัชกาลที่ ๖ โปรดเสวยมาก

ด้วงมะพร้าวเลี้ยงง่าย เอาอ้อยมาตัดเป็นปล้องๆ ใช้มีดคว้านให้เป็นรู แล้วใส่ด้วงมะพร้าวตัวเล็กลงไป จากนั้นปิดทับด้วยผงอ้อย ทำเสร็จก็ตั้งปล้องอ้อยเรียงไว้ พอสัก ๗ วันค่อยฝานออก ด้วงมะพร้าวที่เลี้ยงไว้จะตัวอ้วนใหญ่และขาวเหมือนหนอนคลานตุ๊กๆ เอาตัวมันลงไปทอดในน้ำมันท่วม พอสุกเหลืองก็ตักขึ้น ทำเป็นเครื่องของเสวย

ในห้องเครื่องยังมีเรื่องประหลาดซ้ำๆอีกหลายเรื่อง แต่ที่จำได้จนถึงทุกวันนี้คือ เรื่อง **ต้มไข่เต่าตนุ** สมัยนั้นไข่เต่ายังเป็นของใหม่ คนไม่ค่อยรู้จัก คุณทำวในห้องเครื่องท่านได้มาก็คิดว่าจะทำไข่เต่าตนุ โดยนำไข่เต่าที่ต้มสุกแล้วมาปอกเปลือก ซอยหอมเล็ก พริกขี้หนูสวน บีบมะนาว แล้วใส่มังคุด กินกับข้าวสวยร้อนๆ ไข่เต่ามีรสมัน นิยมกินเพื่อเพิ่มพลัง แต่จะทำให้ร้อนใน จึงต้องกินกับมังคุดเพื่อแก้กัน แต่เดี๋ยวนี้คนเขาไม่กินกันแล้ว เพราะต้องการอนุรักษ์ เต่าทะเลไว้

วันนั้นคุณทำวให้คนต้นเครื่องที่โตเป็นสาวแล้วรับหน้าที่ไปต้มไข่เต่าตนุ ต้มกันทีเป็นกะละมัง ต้มเสร็จก็ฉีกเปลือกดู ฉีกทิ้งๆอยู่หลายฟอง เพราะธรรมชาติของไข่เต่าต้มอย่างไรก็ไม่แข็ง และไม่ว่าจะต้มนานแค่ไหนมันก็จะอยู่อย่างนั้น แต่คนต้นเครื่องไม่รู้นี่ว่าไข่เสีย จนสุดท้ายเททิ้งหมดทั้งกะละมัง คุณทำวมาเห็นเอ็ดเสียไม่มี ฉันยังเด็ก นั่งดูแล้วนึกขุ่น เพราะฉันเองก็ไม่รู้จักไข่เต่าเหมือนกัน เหมือนดังที่มีคนพูดเข้าขึ้นมาว่า “ชาววังบางกระตุ่ย ไม่รู้จักหมาขี้มู่ย นึกว่าเป็นถั่วแระ” ฟังแล้วก็ขำกันใหญ่

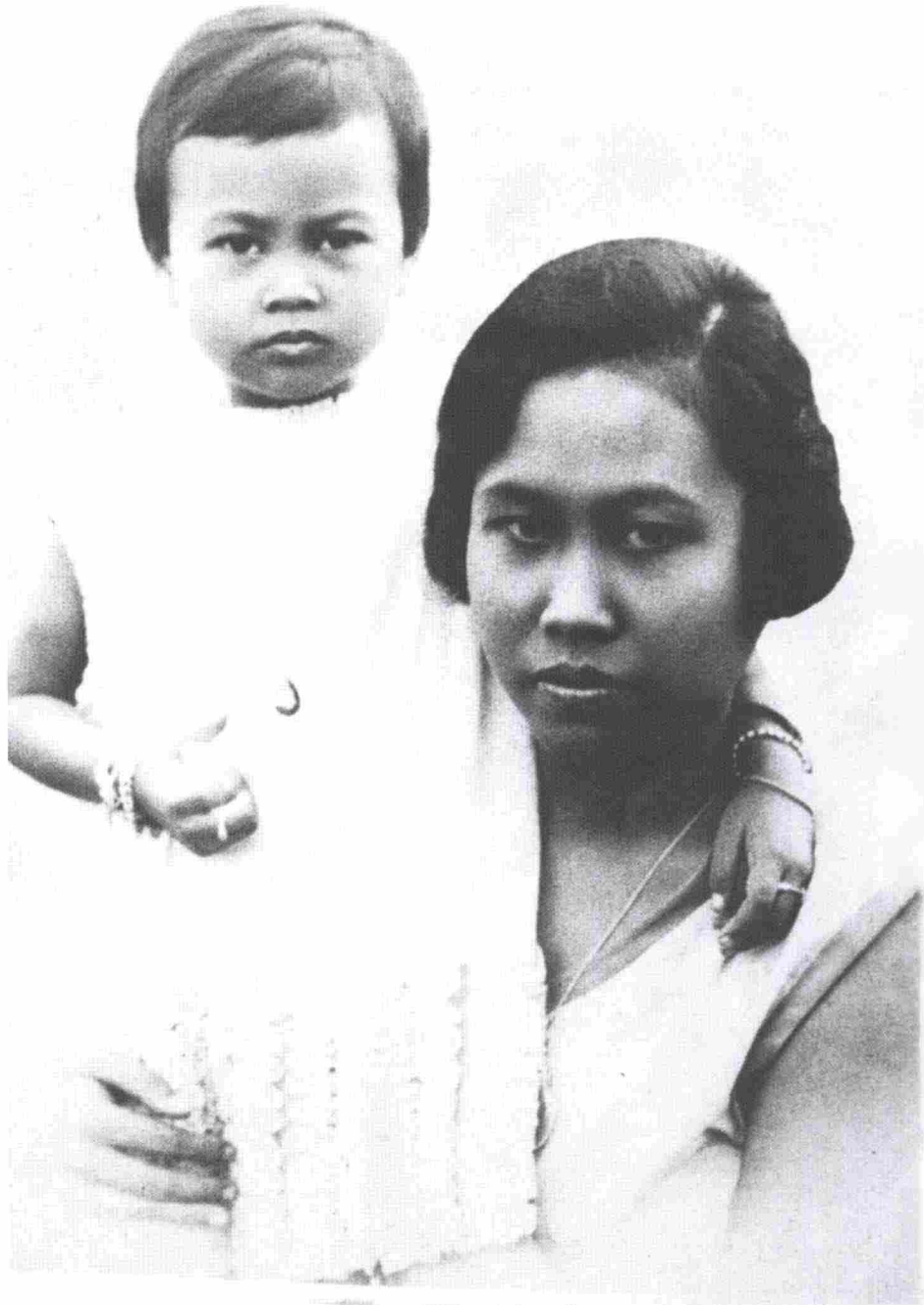
นอกจากช่วยงานในห้องเครื่องแล้ว หน้าร้อนของทุกปี เป็นช่วงเวลาที่ฉันมีความสุขมากที่สุด เพราะได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่พระราชวังพญาไท พวกเราไปอยู่ที่นั่นเหมือนกับได้เปลี่ยนที่หาดรำละคร ตอนนั้นพระราชวังพญาไท เพิ่งสร้างเสร็จไม่นาน เป็นพระราชวังสไตล์ยุโรป พระตำหนักตั้งอยู่ริมน้ำ ด้านหลังมีสวนโรมัน พระราชวังแห่งนี้อากาศดีมาก อยู่สบาย ไม้ร้อน บางครั้งพระองค์ท่านโปรดประทับแรมอยู่นานหลายเดือน จนหมดหน้าร้อนจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ

ตลอดเวลากว่า ๓ ปีที่ได้รับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงมีน้ำพระทัยงดงามและมีพระเมตตาต่อข้าราชการบริพารทั้งใกล้ไกล โดยมีได้ทรงถือพระองค์เลยแม้แต่น้อย ครั้งหนึ่งฉันเก็บลูกแบดมินตันที่ทรงตีได้ แล้ววิ่งไปทูลเกล้าถวาย ด้วยการยื่นให้แก่พระหัตถ์แบบเด็กๆ พวกคุณข้าหลวงเห็นเข้าก็เอ็ดเอา พระองค์ท่านรับสั่งว่า “ไม่เป็นไร ไม่เป็นไร” ทรงรับไว้ และตรัสขบใจ

เวลาเสด็จพระราชดำเนินไปต่างประเทศ พระองค์ท่านทรงซื้อเครื่องประดับมาพระราชทานให้เด็กๆทุกคน พี่สาวกับฉันเคยได้รับพระราชทานเหรียญพระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ กำไลงาช้าง เลี่ยมทอง และต่างหูตอกๆ ที่เรียกกันว่าต่างหูตอกๆเพราะเป็นเส้นยาวลงมาสองสายและมีเม็ดคริสตัลสองสี เวลาใส่จะแกว่งตอกตักไปมา น่าเสียดายตอนออกจากวัง คุณทำวแก้วที่ดูแลพี่สาวกับฉันลืมนำให้ เราจึงไม่ได้นำติดตัวออกมาด้วย

ท้าวศรีสุนทรนาฎกับพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
และพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี (จากหนังสือ เจ้าชีวิต)

ชีวิตในวังภายใต้ร่มพระบารมีดำเนินไปอย่างผาสุกเรื่อยมา จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ มีทั้งเรื่องดีและเรื่องร้ายเกิดขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกัน

ราวปลายปี พ.ศ. ๒๔๖๘ พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ทรงพระครรภ์ใกล้ครบกำหนด มีพระประสูติกาล แต่แล้วในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีอาการประชวร ทรงอ่อนเพลียและปวดภายในพระนาภี (ท้อง) ภายหลังแพทย์ตรวจพบว่าสาเหตุเกิดจากแผลที่เคยทรงรับการผ่าตัดพระอ้นตะ (ลำไส้) ที่ประเทศอังกฤษเมื่อ ๒๔ ปีก่อนเกิดการอักเสบ คณะแพทย์ต้องถวายการเจาะพระนาภีเพื่อใส่สายยางนำพระบุฟไฟ (น้ำหนอง) ออกทิ้ง แต่เนื่องจากแผลเป็นพิษแล้ว การรักษาจึงไม่ได้ผล พระอาการทรุดลงอย่างรวดเร็ว

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน เวลา ๑๒ นาฬิกา ๕๕ นาที ฉันทน์ได้ยินเสียงแตรสังข์ประโคมดังไปทั่ววังหลวง เฉลิมฉลองที่พระราชธิดาพระองค์แรกในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ (สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี) มีพระประสูติกาลแล้ว พวกเราเด็ก ๆ ตื่นเต้นดีใจกันใหญ่

พอถึงยามเที่ยงของวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พระราชธิดามีพระชนมพรรษาครบ ๑ วัน เจ้าคุณพระประยูรวงศ์ (เจ้าคุณจอมมารดาแพ บุนนาค) พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เชิญเสด็จพระราชธิดาเข้าเฝ้าฯที่ข้างพระแท่นบรรทมให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร หลังจากนั้นพระองค์ท่านทรงหายพระทัยแผ่วลง ๆ กระทั่งสวรรคตเมื่อเวลา ๐๑ นาฬิกา ๔๕ นาที ของวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ณ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมานในพระบรมมหาราชวัง สิริพระชนมายุได้ ๔๕ พรรษา^๑

เสียงปี่พาทย์บรรเลงเพลงพญาโศกดังแว่ววังเวงไปทั่วพระบรมมหาราชวัง ห่างจากเสียงแตรสังข์ประโคมเพียงแค่วัวข้ามคั้น ความรู้สึกในเวลานั้นแปรเปลี่ยนจากสุขเป็นทุกข์อย่างรวดเร็ว จนปรับใจรับไม่ทัน ข้าราชบริพารทั้งชายหญิงต่างพากันร่ำไห้ เสียงละอื้นคลอไปกับเสียงของปี่พาทย์ บรรยากาศเต็มไปด้วยความโศกเศร้าอาดูรอย่างหาที่เปรียบมิได้

นี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ฉันทน์ได้รู้จักกับความเศร้าและการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงชีวิตฉันทน์และประชาชนชาวสยามทั้งประเทศไปตลอดกาล

^๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ประสูติเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๓

บทที่ ๒

ชีวิตนอกวังที่บ้านถนนวิฑู

หลังจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ สวรรคตได้ ๓ เดือน คุณป้าสายบัวกับคุณแม่ก็มารับฉันและพี่ศรีเฉลิมออกจากวังกลับไปอยู่ที่บ้านตรงถนนวิฑู

บ้านพักนายทหารของคุณพ่อในวันนั้น ไม่ต่างจากเมื่อสามปีก่อนเท่าไรนัก สมัยนั้น เขตทหารเรือเริ่มตั้งแต่หัวถนนศาลาแดงยาวไปจนถึงตรอกพระเจน ซึ่งปัจจุบันอยู่ข้างสถานี ตำรวจนครบาลลุมพินี หน้าบ้านเรามีคลองขวางอยู่ต้องทำสะพานเดินข้ามไป หน้าบ้านนายสิบ มีสะพานไม้กว้างราว ๆ เมตรครึ่งทอดยาวไปตลอด ส่วนบ้านนายทหารอยู่เลยจากบ้านนายสิบ เข้าไป มีสะพานไม้ขนาดใหญ่ให้รถยนต์ข้ามผ่านเข้ามาได้ และตรงสะพานไม้นี้เองที่ฉันได้สร้าง วิหารกรรมสมัยเด็กเอาไว้ จนเป็นที่เล่าขานกันในหมู่ญาติพี่น้อง

ตอนนั้นฉันยังเล็กมาก อายุแค่ ๕-๖ ขวบเท่านั้น แต่บอกกับใคร ๆ ว่า **“โตขึ้นฉันจะเป็น คุณหญิง”**

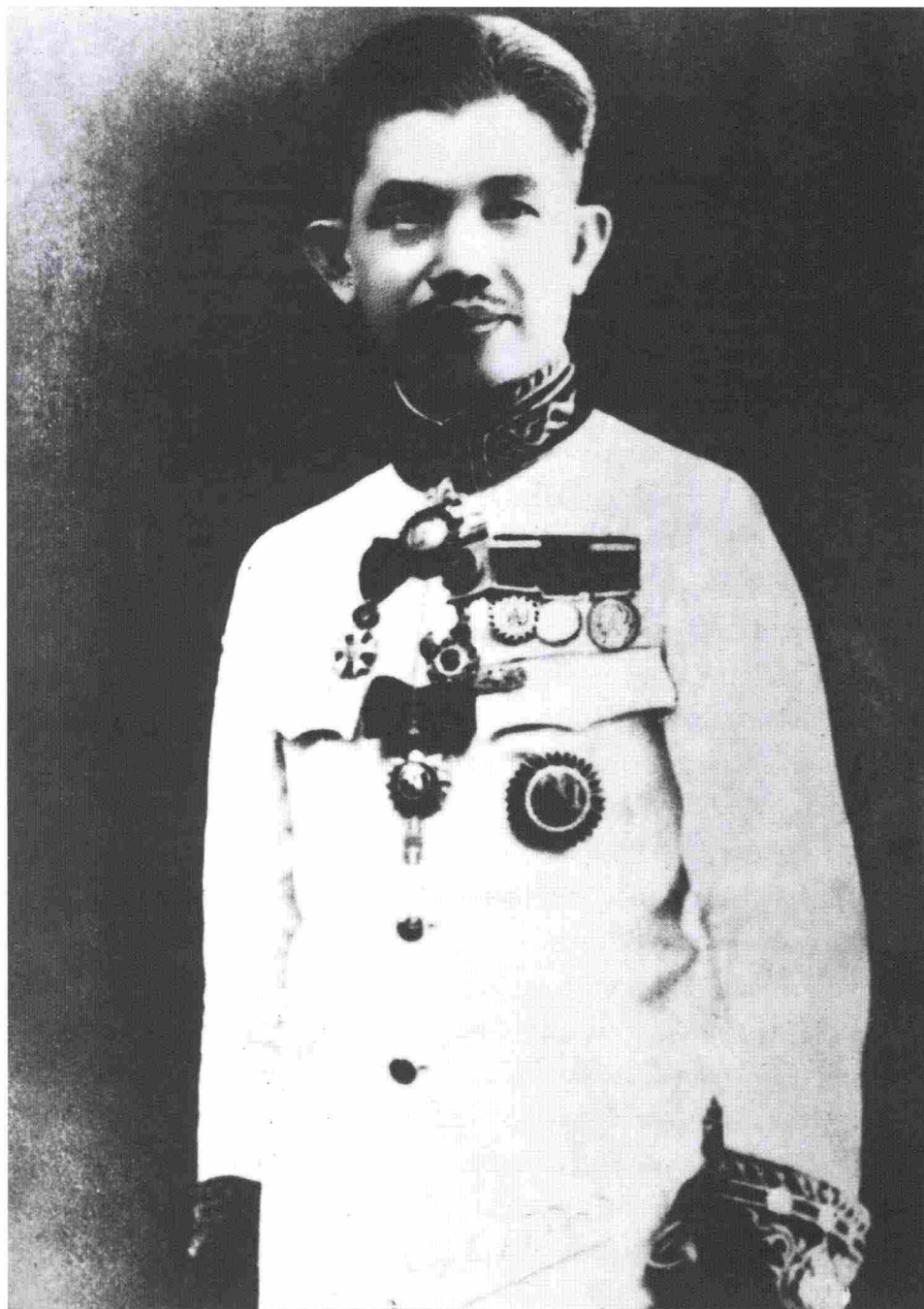
ตั้งแต่เด็กแล้ว เวลาเดินข้ามสะพานไม้เข้าบ้าน ฉันเป็นคนที่ไม่ยอมให้ใครเดินข้างหน้า ฉันจะต้องเดินนำหน้าและคนอื่นต้องเดินตามหลังเสมอ ไม่อย่างนั้นจะร้องไห้แง อะอะ บังคับให้เขามาเดินข้างหลังตัวเอง ยังบอกกับลูกชาย **คุณป้าแก้ว (แก้ว สุทธิถวิง)** พี่สาวของคุณพ่อว่า

“มาเดินข้างหลัง ๆ แล้วเดี๋ยวโตขึ้นต้องเป็นคนขับรถของฉันนะ”

พอฉันได้เป็นคุณหญิง เคยมีนักข่าวมาสัมภาษณ์ว่า **“ตอนเด็ก ๆ คุณหญิงฝันอยากจะเป็นอะไรคะ”**

ฉันตอบยิ้ม ๆ โดยไม่ต้องหยุดคิดเลยว่า **“อยากจะเป็นอะไรเสียอีกล่ะ ฉันจะเป็นคุณหญิงไง”**

คงเป็นเพราะตอนฉันยังเด็ก ฉันใกล้ชิดกับคุณป้าสายบัว พี่สาวของคุณแม่ สมัยสาว ๆ คุณป้าสายบัวเป็นคนสวยมาก กิริยามารยาทเรียบร้อยเป็นผู้ดีทุกกระเบียดนิ้ว ฉันเคยเห็นท่าน นั่งพับเพียบอยู่ข้างเขียนหมากได้ทั้งวันโดยไม่กระดุกกระดิกเลย เวลาออกไปไหน คุณป้าจะแต่งตัวสวยนั่งรถม้าไป หลังจากคุณป้าเลิกรักกับคุณลุง (พระเลื่อนเริงฤทธิ์) แล้ว ท่านสมรสใหม่กับ

พระยาราชนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

พระราชเสนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) คนทั่วไปยกย่องให้เกียรติคุณบำ เรียกว่า **คุณหญิงสายบัว** ทั้งที่ท่านไม่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตราตั้งเป็นคุณหญิง

ตอนอยู่ที่บ้านถนนวิฑู กิจวัตรประจำวันของพวกเรา ๗ คนพี่น้องคือ ตื่นเข้ามาลุกขึ้น แต่งตัวไปโรงเรียน ก่อนออกจากบ้านต้องสวมหมวกกะโล่และเดินหิ้วปิ่นโตไปด้วย หมวกกะโล่ เป็นหมวกของผู้ชายสมัยก่อน แต่เด็กผู้หญิงก็สวมได้ไว้สำหรับกันแดด

โรงเรียนของเราชื่อว่า **โรงเรียนครูขาว** อยู่ถนนสาทร ห่างจากบ้านประมาณกิโลเมตร กว่าๆ ต้องเดินไปเดินกลับทุกวัน เทียวไปไม่ค่อยเท่าไร แต่เที่ยวกลับแดดร้อนมาก สมัยนั้น เวลาไปไหนต้องเดินไป เพราะถนนหนทางยังไม่ค่อยมี รถยนต์มีน้อย รถรางก็มีวิ่งเฉพาะสาย พวกผู้ดีเก่าเขามีรถม้า แต่ถ้าต้องเดินทางไกลจะนิยมลงเรือหรือขึ้นรถไฟกันเสียเป็นส่วนใหญ่

ทุกเย็นหลังกลับจากโรงเรียนแล้ว พวกเด็กๆ มักพากันไปวิ่งเล่นตามท้องนาข้างหลัง ถนนวิฑู หรือแถวซอยพระเจนบ้าง พอถึงวันหยุดสุดสัปดาห์ ช่วงแดดร่มลมตก คุณพ่อคุณแม่ มักพาพวกเราไปปิกนิกที่สวนลุมพินี ท่านจะนัดเพื่อนๆ มาเจอกันที่ ๔ - ๕ ครอบคลุม พอไปถึง ก็ปูเสื่อ จัดสำรับกับข้าว บ้านไหนดำนํ้าพริกมากก็เดินไปเก็บผักบุ้งมากินแกล้ม ท้องนาหน้าแล้ง มีผักบุ้งขึ้นเยอะ กินข้าวเสร็จแล้วพวกผู้ใหญ่เขาก็นั่งเล่นนั่งคุยกันไป ปล่อยให้ลูกหลานวิ่งเล่น อยู่ตามท้องนา หน้าแล้งเด็กผู้ชายจะเล่นว่าว เด็กผู้หญิงนั่งดู พอถึงหน้าเกี่ยวข้าว พวกเราก็เดินเก็บข้าวเปลือกที่หล่นอยู่ตามท้องนามาเล่นกัน

สมัยนั้นสวนลุมพินียังเป็นทุ่งนาอยู่ ตอนหลังถึงมาถมคลองทำเป็นสวน ฉันจำได้แม่นว่า ตอนนั้นหอนาฬิกาแบบกังหันเงินเพิ่งสร้างเสร็จได้ไม่นาน สวยเขียว แต่ไม่มีใครกล้าเข้าไป เพราะ มีทหารขึ้นไปผูกคอตายข้างบนนั้น เขาว่าที่หอนาฬิกาผีดูมาก ตอนพวกเรายังเด็กๆ แค่พูดถึง หอนาฬิกาก็กลัวกันจนตัวสั่นแล้ว

ทุกปีพอถึงวันตรุษจีน ครอบครัวเราจะเดินจากถนนวิฑูไปทางศาลาแดง ผ่านถนนสาทร ไปที่ตลาดน้อยเพื่อไปหาคุณย่า หรือ **ท่านอุน** ท่านเป็นที่สาวของ **คุณกังจร** คุณกังมีพี่น้อง ๔ คน เป็นผู้ชาย ๓ คน มีผู้หญิงคนเดียวเป็นที่สาวคนใหญ่และไม่ได้แต่งงาน ท่านมีฐานะ ร่ำรวยเป็นเศรษฐี คนแถวตลาดน้อยนั้นเรียกท่านว่า **"คุณเจ้าอุน"**

ตลาดน้อยเป็นชุมชนชาวจีนอยู่เลยไปพระณีย์กลางขึ้นไป ถ้าเดินข้ามสะพานไปหน่อย ก็ถึงศาลเจ้าโจ้วซือกง ศาลเจ้าที่เก่าแก่ที่สุดในย่านนั้นตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ทุกปีพวกเราจะไปไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษ แล้วคุณเจ้าอุนก็จะแจกอั่งเปา เหลนได้ ๒ บาท หลานได้ ๕ บาท ถือว่ารวยแล้ว เพราะเงิน ๒ บาทสมัยนั้นซื้อทองได้สองสลึง แลกสแตงค์ได้เป็นพวง

คุณป้าสายบัว เทพหัสดิน ณ อยุธยา

อีกบ้านหนึ่งที่พวกเราไปเที่ยวกันบ่อยคือ บ้านคุณลุง สมัยนั้นท่านเป็นพระเลื่อนเริงฤทธิ์ บ้านท่านอยู่ในซอยแถวถนนสาทร ถ้าไปเที่ยวบ้านนี้ก็ใกล้กับบ้านคุณย่าครึ่งทาง ไปหาแต่ละที่ คุณลุงจะแจกเงินคราวละ ๕ บาท ตอนหลังท่านได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น **นาวาเอก พระยาศรภักย์พิพัฒน์ ร.น. (เลื่อน ศรภักย์วานิช)** คุณลุงรับราชการเป็นนายเวรพิเศษ เลขานุการประจำพระองค์ในจอมพลเรือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เสนาบดีกระทรวงทหารเรือ

ดังที่เคยเล่าให้ฟังว่า ก่อนที่คุณป้าสายบัวจะแต่งงานกับพระยาราชาเสนา ท่านเคยเป็นภรรยาของพระเลื่อนเริงฤทธิ์ มีบุตรด้วยกัน ๒ คน และธิดา ๒ คน แต่ภายหลังต้องเลิกกันไป เพราะมีเหตุว่า ตอนหนึ่งพระเลื่อนฯตามเสด็จองค์เสนาบดีกระทรวงทหารเรือออกเรือไปราชการที่หัวหินแล้วเกิดไปมีสัมพันธ์กับหญิงสาวซึ่งเป็นลูกของผู้ใหญ่ จึงถูกบังคับให้เลิกกับคุณป้าเพื่อไปแต่งงานใหม่ คุณป้าเสียใจมาก ย้ายกลับมาอยู่กับคุณยายที่บ้านเดิม

คุณแม่เล่าว่า ก่อนที่คุณลุง (พระเลื่อนเริงฤทธิ์) จะแต่งงานกับคุณป้าสายบัว ท่านพาคุณป้าไปจุดธูปสาบานที่วัดพระแก้ว (วัดพระศรีรัตนศาสดาราม) ว่า **“ถ้านอกใจน้องสาย ขอให้พี่ไม่พ้นอาญาแผ่นดิน”** หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ คุณลุงถูกปลดออกจากราชการ ต่อมากลายเป็นนักโทษการเมืองถูกจำคุกอยู่ที่เกาะตะรุเตา ภายหลังท่านหลบหนีออกมาได้ และลี้ภัยไปอยู่เมืองนอกนานหลายปี ระหว่างนั้นภรรยาของท่านถึงแก่กรรม ฉะนั้นไปช่วยงานไปชนตุ่มใส่น้ำกับผ้าหางกระรอกและผ้าไหมที่ลูกท่านให้มาเป็นตั้ง เอากลับมาเก็บไว้ที่บ้าน

นาวาเอก พระยาศรารักษ์พิพัฒน์ ร.น. (เลื่อน ศรารักษ์วานิช)

สายตระกูลของคุณพ่อมีตระกูล **ชาติเกตุ ชาติกวนิช และ ศรารักษ์วานิช** เรียงไปตามลำดับ เหตุที่นามสกุลต่างกัน เนื่องจากมีทั้งสามคนพี่น้อง พ่อมีลูกชายต่างคนต่างเข้ารับราชการต่างคนต่างขอพระราชทานนามสกุล พวกเขา "**ชาติกวนิช**" เป็นตำรวจ "**ศรารักษ์วานิช**" เป็นทหารเรือ ส่วนคุณพ่อของฉันแรกทีเดียวท่านรับราชการเป็นทหารเรือ ภายหลังถูกขอตัวไปเป็นนายช่างใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการสื่อสารวิทยุโทรเลข เพราะท่านเคยเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศเยอรมนี ๓ ปี เมื่อกลับมาได้ดูแลการสื่อสารทางโทรศัพท์จากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งต่างประเทศด้วย จนถึงปัจจุบันนี้ลูกหลานตระกูล "**ชาติเกตุ**" ก็ยังทำงานอยู่ในองค์การโทรศัพท์กันเสียเป็นส่วนใหญ่

เมื่อกลับมาจากต่างประเทศ คุณพ่อได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นรองอำมาตย์เอก เจริม ชาติเกตุ มาตอนหลังรัฐบาลยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีประกาศยกเลิกการใช้บรรดาศักดิ์^๑ ท่านจึงกลับมาใช้ยศเรือไทยอย่างเดิม

คุณพ่อเป็นคนที่มีมุกเฒ่ากับการทำงานมาก สมัยก่อนเวลาฉันทำกับข้าวใส่ปิ่นโต ๕ ชั้นไปส่งก็เห็นท่านกับลูกน้องนั่งทอดลองโทรศัพท์กันอยู่ตลอด ตอนฉันไปเที่ยวญี่ปุ่นครั้งแรกหลังจากแต่งงานมีลูกแล้ว คุณพ่อท่านโทรศัพท์ทางไกลไปหาที่บ้านท่านหูด เป็นการทดสอบสัญญาณโทรศัพท์ทางไกลข้ามประเทศยุคแรกๆ

คุณพ่อยังเคยบอกกับฉันว่า ในอนาคตบ้านเราจะมีโทรศัพท์ที่พูดคุยแล้วเห็นหน้ากันได้ พอถึงวันนี้ก็เป็นไปอย่างที่ท่านเคยพูดไว้จริงๆ

^๑ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๕ รัฐบาลประกาศให้ยกเลิกบรรดาศักดิ์ข้าราชการทั้งหมด ให้ใช้เพียงคำนำหน้าว่า "นาย" ตามด้วยชื่อเต็มและนามสกุลเท่านั้น

บทที่ ๓

บ้าน “จาทิเกตุ” ในกรมไปรษณีย์กลาง

ครอบครัวเราอยู่ที่ถนนวิสุทธิกษัตริย์ประมาณปีกว่า ๆ ทางกรมไปรษณีย์โทรเลขก็ขอตัวคุณพ่อไปช่วยงาน พวกเราจึงย้ายบ้านจากถนนวิสุทธิกษัตริย์ไปอยู่ที่บ้านพักในกรมไปรษณีย์โทรเลขตรงบางรัก ชาวบ้านแถวนั้นนิยมเรียกกันว่า “ที่ทำการไปรษณีย์กลาง”

ถนนเจริญกรุง ย่านบางรัก ในยุคนั้นถือว่าเป็นย่านธุรกิจที่เจริญมาก การคมนาคมสะดวก มีรถรางผ่าน เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ มีตลาดคนจีน มีห้างสรรพสินค้าหลายแห่ง ผังตรงข้ามเยื้องกับที่ทำการไปรษณีย์กลาง เป็นที่ตั้งของ “ห้างไวท์อะเวย์” ห้างนี้ขายของกินของใช้นำเข้าจากประเทศอังกฤษ ตั้งแต่เสื้อผ้าขนนก หมวกสวย ๆ เติยงดี ๆ หมูแฮมที่นี้ขายกันเป็นขา ห่ออยู่ในถุงผ้าอย่างดี เรียกว่าถ้าจะซื้อของกินดี ๆ ต้องไปที่ห้างไวท์อะเวย์ ใกล้กันก็มี “ห้างชมฮ่วยซุน” เป็นกิจการของคนจีน แต่ขายอาหารฝรั่ง อาหารที่นี้อร่อยมาก ถัดออกไปหน่อยเป็น “ห้างการาจี” ของคนแขก ขายผ้าตัดเสื้อสวย ๆ มีลายวิบวับ สาว ๆ สมัยนั้นนิยมไปซื้อผ้าที่ห้างการาจี

บ้านพักของเราที่กรมไปรษณีย์กลางอยู่ติดกับทางรถราง เวลานั่งอยู่ที่ชานบ้านจะเห็นรถรางวิ่งผ่านไปผ่านมา รถรางสายนี้วิ่งตั้งแต่ถนนตกไปจนถึงโรงหนังสิงคโปร์ แล้วเลยไปจอดข้างหลังศาลหลักเมือง ถ้าต้องไปไหนไกล ๆ ฉันจะนั่งรถรางชั้นหนึ่งไป ที่นั่งชั้นหนึ่งอยู่ตอนหน้าของรถ มีลูกกรงไม้กั้น บนม้านั่งสองฟากวางเบาะยาวหุ้มผ้าขาว เบาะหนึ่งถ้าเบียด ๆ กันหน่อยก็นั่งได้ ๕ คน เบาะนุ่มนวลสบายกว่าชั้นสองซึ่งเป็นเก้าอี้ไม้ธรรมดา นั่งชั้นหนึ่งเสียค่ารถ ๒ สตางค์แพงกว่าชั้นสองเท่าตัว พอรถรางแล่นไปสุดทาง คนขับจะกลับลูกกรอกเอาท้ายรถเป็นหน้ารถแล้วยกลูกกรงไม้กับเบาะขาวมาสลับที่กัน แค่นี้ก็เป็นที่นั่งชั้นหนึ่งแล้ว

บ้านพักหลังใหม่ที่เพิ่งย้ายมาอยู่นี้ค่อนข้างกว้างขวางอยู่สบาย พวกเราอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ มีสมาชิก ๒๐ กว่าคน มีคุณกำจรเป็นหัวหน้าครอบครัวคอยดูแลลูก ๆ หลาน ๆ ให้อยู่ในกฎระเบียบ คุณกำจร กับ คุณย่าก็มีลูกด้วยกัน ๔ คน คนโตเป็นลูกผู้หญิงชื่อ ป้าแก้ว แต่งงานกับ คุณลุงกิมีไซ์ สุทธิถวิล ไปอยู่ศรีราชา ที่เหลืออีก ๓ คนเป็นลูกผู้ชาย ได้แก่

คุณย่าก็

คุณพ่อเจิม คุณอาเจียน และ คุณอนิต คุณพ่อของฉันเป็นลูกชายคนโต จึงทำหน้าที่อุปถัมภ์เลี้ยงดูทุกคนในครอบครัว ที่บ้านพักกรมไปรษณีย์กลางนี้ นอกจากครอบครัวเราแล้วยังมีคุณอาสะใภ้สองคน และภรรยาเล็กๆ ของคุณพ่ออีกสองคนมาอยู่ด้วย

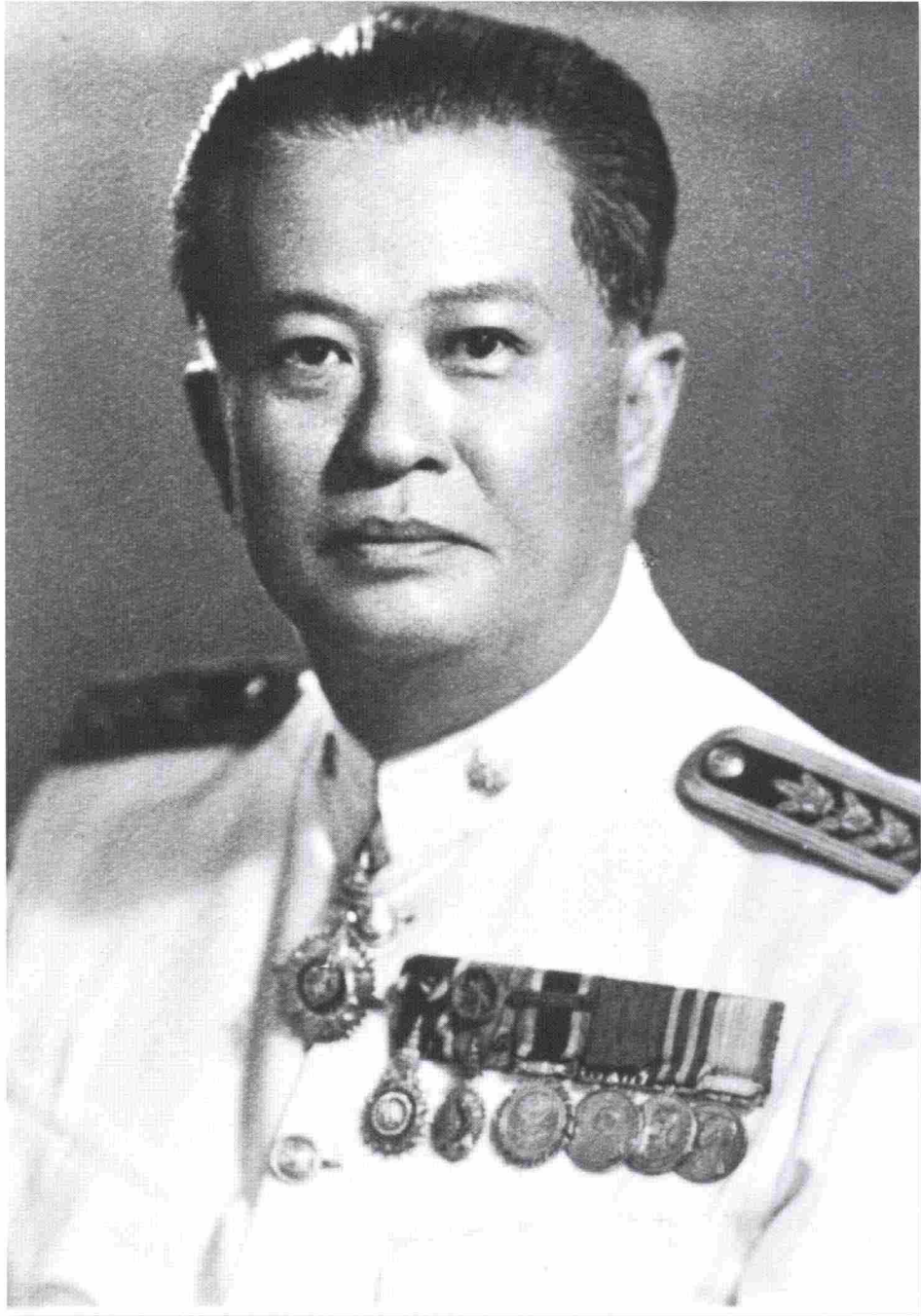
คุณแม่ของฉันท่านเป็นแม่บ้านใจดี คุณพ่อไปมีลูกมีเมียไว้ที่ไหน คุณแม่จะตามไปรับเข้ามาอยู่ในบ้าน ท่านไม่เคยต่อว่าเรื่องที่คุณพ่อมีภรรยาหลายคน คุณแม่เป็นผู้หญิงโบราณที่นับถือยำเกรงสามี เวลาคุณพ่อให้เงินคุณแม่ ท่านจะก้มลงกราบเท้าคุณพ่อ นี่คือชีวิตของผู้หญิงไทยสมัยก่อน ท่านรักและเคารพสามีมาก

คุณแม่สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงเท่าไรนัก เพราะมีลูกมากแล้วอยู่ไฟไม่ได้ ท่านมีอาการหนาวสั่นอยู่ตลอดเวลา ตื่นเข้ามาคุณแม่จะแต่งตัวสวย ใส่ผ้าลายที่คุณพ่อซื้อให้แล้วก็นั่งอยู่หน้าบ้าน คอยรับแขก คุยกับลูกหลาน ไม่ต้องทำอะไรเลย เพราะเมียน้อยสองคนที่อยู่ในบ้านช่วยกันทำ คนหนึ่งมีหน้าที่ไปจ่ายตลาดทำกับข้าวก็ทำไป ส่วนอีกคนคอยทำความสะอาดบ้านเรือน

เมื่อย้ายบ้านมาอยู่แถวบางรัก พี่น้องผู้หญิงและฉันได้เข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม พอเปิดเทอมใหญ่ที่ได้หยุด ๓ เดือน พวกเราจะไปอยู่กับคุณป้าแก้วและ **คุณอา อุ่น สุทธิธวิง** ที่ศรีราชา คุณอาอุ่นเป็นน้องสาวของลุงกิมไซ่ สามีคุณป้าแก้ว คุณอาคนนี้มีฝีมือด้านการเย็บปักถักร้อยและตัดเย็บเสื้อผ้า ท่านได้ถ่ายทอดวิชาไว้ให้ฉันไม่น้อยจนสามารถตัดเสื้อผ้าใส่เองได้ เย็บที่นอนหมอนมุ้งทำเองได้หมด

ตอนไปอยู่ที่ศรีราชามีแต่เรื่องสนุกๆ ให้ทำ แม่ของลุงเขย คือ ย่าเล็ก ท่านทำสวนเข้าขั้นก็หาบจอบหาบเสียม หิ้วปืนโตไปถวายเป็นพระ ขากลับแวะเข้าสวน เก็บกล้วยมาเป็นหาบเลย พวกเราเด็กๆ จะใส่หมวกออกมานั่งตากกล้วย ต่างคนต่างตาก ฉันชอบลูกเล็กก็ตากลูกเล็ก คนอื่นเขาตากลูกใหญ่ๆ กัน

ก่อนตากต้องคัดกล้วยลูกเท่าๆ กัน ปอกเปลือกออกให้หมด ลอกรกกล้วยออกให้เกลี้ยงวางกล้วยไว้บนที่ตาก ซึ่งทำจากไม้ซี่เอามาผูกต่อกันเป็นแผ่นม้วนเก็บได้ ตากกล้วยทิ้งไว้อย่างนั้นพอลางวันต้องลูกไปกลับหนหนึ่ง แต่ถ้าฝนตกต้องรีบวิ่งไปเก็บ เพราะถ้าเก็บไม่ทันกล้วยจะดำแล้วเสีย ต้องเททิ้งหมด พอตากแดดได้ที่ประมาณสัก ๓ - ๔ วันค่อยเก็บกล้วยอัดใส่เข่งที่รองด้วยใบตอง วางซ้อนๆ ไว้แล้วมันจะทับกันจนแบนเอง น้ำเชื่อมจากกล้วยจะออกมาสีเหมือนน้ำผึ้ง รอจนน้ำเชื่อมจากกล้วยแห้งประมาณสัก ๕ - ๗ วันก็ขายได้ เวลาเด็กๆ ทำกล้วยตาก ย่าเล็กต้องตัดกล้วยมาเกือบหมดสวน สมัยนั้นไม่ค่อยมีขนม ทำเท่าไรก็ขายหมด แล้วใครตากคนนั้นเอาเงินไป ย่าเล็กท่านให้

คุณพ่อ (เจิม จาติเกตุ)

ชาวลับกรุงเทพฯ พวกเราต้องไปลงเรือภาณุรังษีที่เกาะลอย ขนาดฉันมาเรือตุ๊กตุเล
ยังอุตสาหั้วะบ้านอ่างศิลา ชื่อ “ผ้าอ่างหิน” ใส่บ๊ีบเอากลับมาขายที่พระนคร ผ้าอ่างหินเป็น
ผ้าพื้นทอมือใช้นุ่งโจงกระเบน ถ้าเราขายได้หมดก็ขายไป ถ้าขายไม่หมดเอามาคืนได้ บางผืน
ฉันเก็บไว้ใช้เอง ความที่เป็นคนชอบแต่งตัวอยู่แล้ว ที่บ้านจึงมีผ้าทอนุ่งโจงกระเบนทุกสีเลย พอ
สงกรานต์ที่ก็เอามาใส่ ตั้งแต่จำความได้ ฉันนุ่งโจงกระเบนมาตลอดจนกระทั่งเป็นสาว เพิ่งมา
เลิกนุ่งเอาตอนหลัง สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านบังคับ

พอลับจากศรีราชา เปิดเทอมปีนั้นฉันได้เลื่อนชั้นขึ้นมัธยม ๒ แต่ไปเรียนได้ไม่เท่าไร
ก็เป็นตาปลาที่เท้าก่อนโตจนต้องเดินตะแคงเท้า เพราะถ้าเหยียบลงไปตรงๆ จะเจ็บมาก เป็น
อยู่นานไม่หายสักที จนต้องหยุดเรียนไปผ่าตัดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ผ่าเสร็จแล้วหมอบ
เอาตาปลาที่ตองไว้มาให้ดู มันเป็นก้อนแข็งผ่าไม่เข้า ขนาดเท่าลูกหมาก จนถึงเดี๋ยวนี้ที่เท้า
ยังเป็นรูโอบ้อยู่เลย

ออกจากโรงพยาบาลแล้วกลับมาพักฟื้นที่บ้านต่ออีก ๕-๖ เดือน จนถึงวันสอบไล่ก็ไม่ได้
ไปสอบ พอลับไปเรียนเพื่อนๆ เขาเลื่อนชั้นกันไปหมดแล้ว ฉันต้องเรียนซ้ำชั้น พอดีกับน้อง
คนที่ชื่อสมพันธ์ขยับขึ้นมาอยู่ชั้นเดียวกัน ฉันเลยพานไม่ไปโรงเรียน

สมัยนั้นเรื่องการเรียนสำหรับเด็กผู้หญิงไม่ใช่สิ่งจำเป็นนัก พวกผู้ใหญ่ไม่ได้บังคับให้เรียน
คุณพ่อคุณแม่ก็ไม่ว่า ในที่สุด ฉันก็ไม่ไปเรียนต่อ วางดินสอ ปากกา แล้วหันมาจับกระทะ
ตะหลิว ทำสิ่งที่ฉันถนัดและชอบที่สุด

นั่นคือ “การทำอาหาร”

บทที่ ๔

นายแววแม่ครัวเอก

เมื่ออยู่บ้าน หน้าที่หลักของฉันคือช่วยคุณแม่ดูแลเรื่องกับข้าวกับปลา ทุกวันฉันจะออกไปจ่ายตลาด มีคุณอาสะใภ้ตามไปช่วยหิ้วกับข้าว พอกลับมาถึงบ้านแล้วฉันเป็นแม่งานก็ว่าการไป ให้คนนี้หั้นนั้น คนนั้นทำนี่ ส่วนตัวฉันอยู่หน้าเตาเป็นคนปรุง ทุกวันต้องทำกับข้าว ๕-๖ อย่าง และทำเป็นหม้อใหญ่ เพราะบ้านมีคนเยอะ ฉันจึงติดทำของน้อยไม่เป็น ทำอะไรต้องทำมากๆ

ฉันถนัดในเรื่องทำอาหาร ไม่ต้องมีใครสอน เวลาผู้ใหญ่ทำ ฉันก็ดู ค่อยๆ เรียนรู้ด้วยตัวเอง ถ้ามื้อคนบ้ำบ่าง ถ้ามื้อคุณแม่บ้ำบ่าง แล้วทำมาเรื่อย ตอนหลังแค่ชิมก็รู้แล้วว่าใส่อะไรบ้าง อาหารที่ทำส่วนใหญ่เป็นอาหารที่คุณพ่อชอบรับประทาน เช่น แกงมัสมั่น แกงกะหรี่ อาหารจีน อาหารฝรั่ง คุณกั้งเลี้ยงคุณพ่อมาแบบคนจีน ท่านจึงไม่ค่อยชอบพวกผักน้ำพริก แกงส้ม และไม่รับประทานของเผ็ดเลย

พูดถึงฝีมือการทำอาหารของฉัน ต้องบอกว่าคุณพ่อก็มีส่วนช่วยส่งเสริมทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยความที่ท่านชอบรับประทานของอร่อย ฉันจึงพลอยได้กินของอร่อยๆ ตามไปด้วย บางคืนราวสี่ทุ่ม คุณพ่อจะให้คนรถออกไปซื้อกล้วยเตี๋ยวราดหน้ากับข้าวหมูแดงเจ้าดังแถวโรงหนังสิงคโปร์มากินกัน และทุกสัปดาห์ท่านจะพาญาติๆ คุณแม่ กับแม่เลี้ยง ไปรับประทานอาหารที่ภัตตาคารห้อยเทียนเหลา ซึ่งเป็นภัตตาคารที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากในยุคนั้น อยู่ใกล้กับสี่แยกราชวงศ์ (ปัจจุบันเลิกกิจการไปแล้ว) พอกลับมาถึงบ้าน ฉันจะทดลองทำเมนูที่เพิ่งไปกินมาให้คุณพ่อชิม ถ้าท่านชิมแล้วถูกใจก็จะให้รางวัล ๑๐ สตางค์ เป็นเหรียญมีรู สมัยนั้นยังใช้เข็มกลัดกลัดเหรียญเป็นวงๆ ร้อยเป็นพวงติดตัวอยู่

นอกจากการทำอาหารแล้ว ฉันยังมีหัวเรื่องการค้าขายและการเงินมาตั้งแต่เด็ก ตอนปิดเทอมไปขายกล้วยตากที่ศรีราชา ขายผ้าอ่างหินได้เงินมาก็เก็บไว้ ตอนเป็นแม่บ้าน เขาให้เงินไปจ่ายตลาดวันละ ๒ บาท บางทีเหลือ ๑๐ สตางค์ ๒๐ สตางค์ ฉันก็เก็บซ่อนไว้ใต้ผ้าในตู้เสื้อผ้า

เมื่ออายุราว ๒๐ ปีเศษ ภาพนี้ให้คุณแอ๊ด-เฉลิมศรี (น้องสาวคุณยศ)

เก็บเล็กผสมน้อยไปเรื่อยจนได้หลายบาท วันหนึ่งเงินที่เก็บไว้หายไป หาเท่าไรก็ไม่เจอ แต่ฉันไม่ได้ตีโพยตีพาย หาอยู่เจียบ ๆ คนเดียว ตอนนั้นที่บ้านเลี้ยงแมวต้องปูกระดาษไว้ให้มันขี้ ฉันเหม็นขี้แมวจึงเอากกระดาษไปทิ้งแล้วหยิบกระดาษใหม่มาปู ก็ไปเจอสตางค์ซ่อนอยู่ใต้ปูกระดาษ

ฉันรู้ว่าใครขโมย เป็นคนในบ้านนั่นละ ไม่ใช่ใครที่ไหนหรอก แต่ฉันได้เงินคืนมาแล้วก็ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ไม่พูดมากไปให้ระคายเคืองใคร

บทที่ ๕

นางสาวเพลิน ไวท์

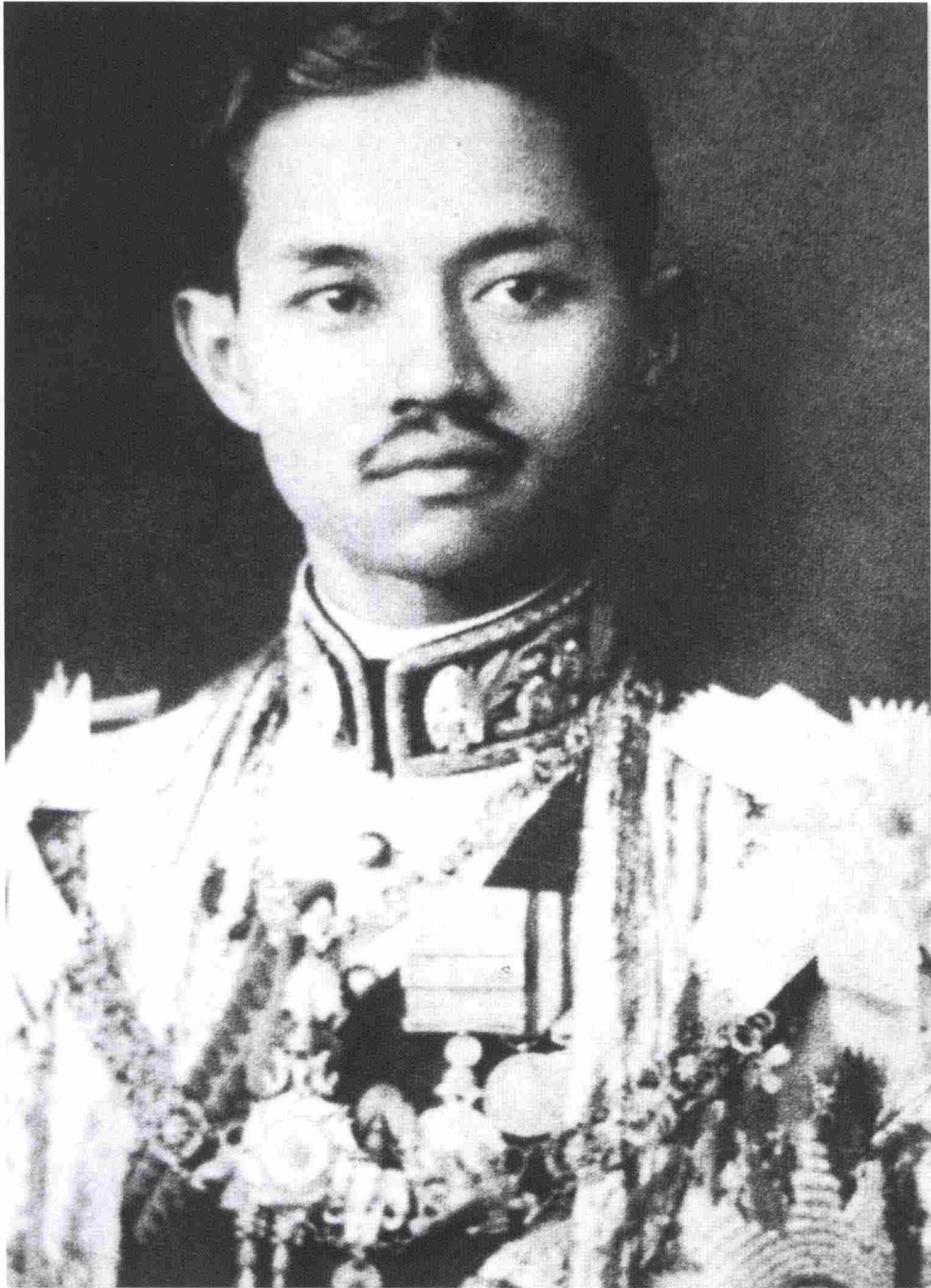
ครอบครัวของเราพักอยู่ที่บ้านพักตรงกรมไปรษณีย์โทรเลขนานหลายปี จนกระทั่งทางราชการขอพื้นที่คืนเพื่อนำไปสร้างเป็นที่ทำงาน คุณพ่อจึงออกมาซื้อบ้านอยู่แถวถนนปทุมวัน ตรงข้ามกับวังสระปทุม ที่หน้าปากซอยมีโรงงานส่งไข่ บริเวณหน้าบ้านมีสนามใหญ่ขนาดเล่นฟุตบอลได้

คุณพ่ออยู่ที่บ้านหลังนี้จนท่านเกษียณอายุ แต่ทางราชการยังจ้างต่อจนกระทั่งท่านสิ้นเมื่ออายุได้ ๖๓ ปี

ตอนย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านปทุมวัน พี่ๆ น้องๆ และฉันเริ่มโตเป็นสาวแล้ว ทุกเย็นพวกเรามักออกมานั่งรวมกลุ่มอยู่ภายในรั้วบ้าน ดูพี่น้องผู้ชายเล่นฟุตบอลกัน พวกลูกพระยาทั้งหลายเขาทำที่เป็นเดินผ่านหน้าบ้าน แต่ความจริงแล้วมาแอบมองฉันกับพี่ๆ น้องๆ ที่เป็นผู้หญิง เขาก็ได้แค่มองๆ ตามประสาผู้ชายสมัยก่อน ไม่ได้ทำอะไรไม่งาม บางทีก็ให้คนมาส่งจดหมายตอนฉันไปตลาดมีคนเอาจดหมายมาใส่ในตะกร้า ฉันอ่านแล้วก็เฉยๆ ไม่เคยตอบกลับ

ฉันไม่เคยคิดว่าตัวเองเป็นคนสวย แต่คงเพราะในหมู่พี่น้องฉันผิวขาวกว่าเพื่อน สมัยนั้นมีดารานั่งชื่อ เวิร์ด ไวท์ ใครๆ เขาก็เรียกล้อฉันว่า “นางสาวเพลิน ไวท์” ขนาดตัวฉันเองยังไม่รู้ตัวเลยว่าผิวขาวขนาดไหน เคยเดินผ่านกระจกแล้วตกใจเหมือนกันว่า เอ๊ะ! นั่นใครยืนอยู่ในกระจก... ขาวจ๊วะ ขาวจริงๆ เชียว

เหตุที่ผิวฉันขาวขนาดนี้ คงเป็นเพราะตระกูลฉันทางฝั่งคุณย่ามีเชื้อสายโปรตุเกส คุณย่าก็เป็นผู้หญิงที่สวยมาก คุณพีศรีเฉลิม พี่สาวฉันก็เป็นคนสวย สวยจนกระทั่งมีคนหลวงมาสู่ขอไปแต่งงานตั้งแต่อายุแค่ ๑๕ ปี สามีพีศรีเฉลิมชื่อ หลวงสฤษดิ์บรรณการ (แถบ จิตราคณี) หล่อ รวย เป็นพ่อม่าย อายุน้อยกว่าคุณพ่อหน่อยหนึ่ง พี่สาวโชคดีแต่งงานแล้วสบาย มีรถยนต์นั่งให้หิ้ว รถของพี่เขยเป็นรถสปอร์ตสีเทา นั่งหน้าได้แค่สองคน แล้วก็นั่งท้ายได้อีกคนหนึ่ง เวลาเขาไปไหนกัน ฉันก็อาศัยนั่งติดท้ายรถเขาไปเรื่อย พี่ศรีเฉลิมมีลูกกับคุณหลวงสฤษดิ์จีเป็ดคนมีทั้งหมด ๙ คน เป็นผู้หญิงทั้งนั้นเลย ตอนคุณหลวงสิ้น พี่สาวอายุแค่ ๒๐ กว่าๆ ตอนหลังพี่ศรีเฉลิมแต่งงานใหม่กับทหารเรืออายุอ่อนกว่าชื่อ เรือโท รังสรรค์ ยงยุทธวิชัย คู่นี้อยู่ด้วยกันจนแก่จนเฒ่า มีลูก ๔ คน เป็นผู้หญิง ๓ คน ผู้ชาย ๑ คน ตอนหลังพี่ศรีเฉลิมเสียชีวิตก่อนสามี

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

ช่วงที่พวกเรากำลังโตเริ่มจะเป็นสาว คุณอาอุ่งย้ายจากศรีราชามาอยู่ที่บ้านนี้ด้วยกัน คุณอาอายุแก่กว่าฉัน ๑๑ ปี ท่านคอยคุมเข้มเรื่องกิริยามารยาท และเป็นคนสอนให้ฉันเย็บที่นอน ยัดนุ่น เย็บมุ้ง ตัดเสื้อผ้าใส่เอง เวลาจะออกไปเที่ยวไปงานที่ไหน เราก็ตัดเสื้อผ้ากันเสียทีหนึ่ง ก่อนตัดจะต้องออกไปเดินดูแบบที่เขาใส่หุ่นโชว์ไว้ตามร้านแล้วตัดตาม คุณอาจะตัดเสื้อแบบเดียวกัน สองตัว เสื้อที่ตัดเองตกตัวละ ๑๒ สตางค์เท่านั้น ชื้อผ้าไม่เกิน ๒๐ สตางค์ ฉันกับคุณอาแต่งตัวเหมือนกัน ไปไหนก็ไปด้วยกันเหมือนฝาแฝด

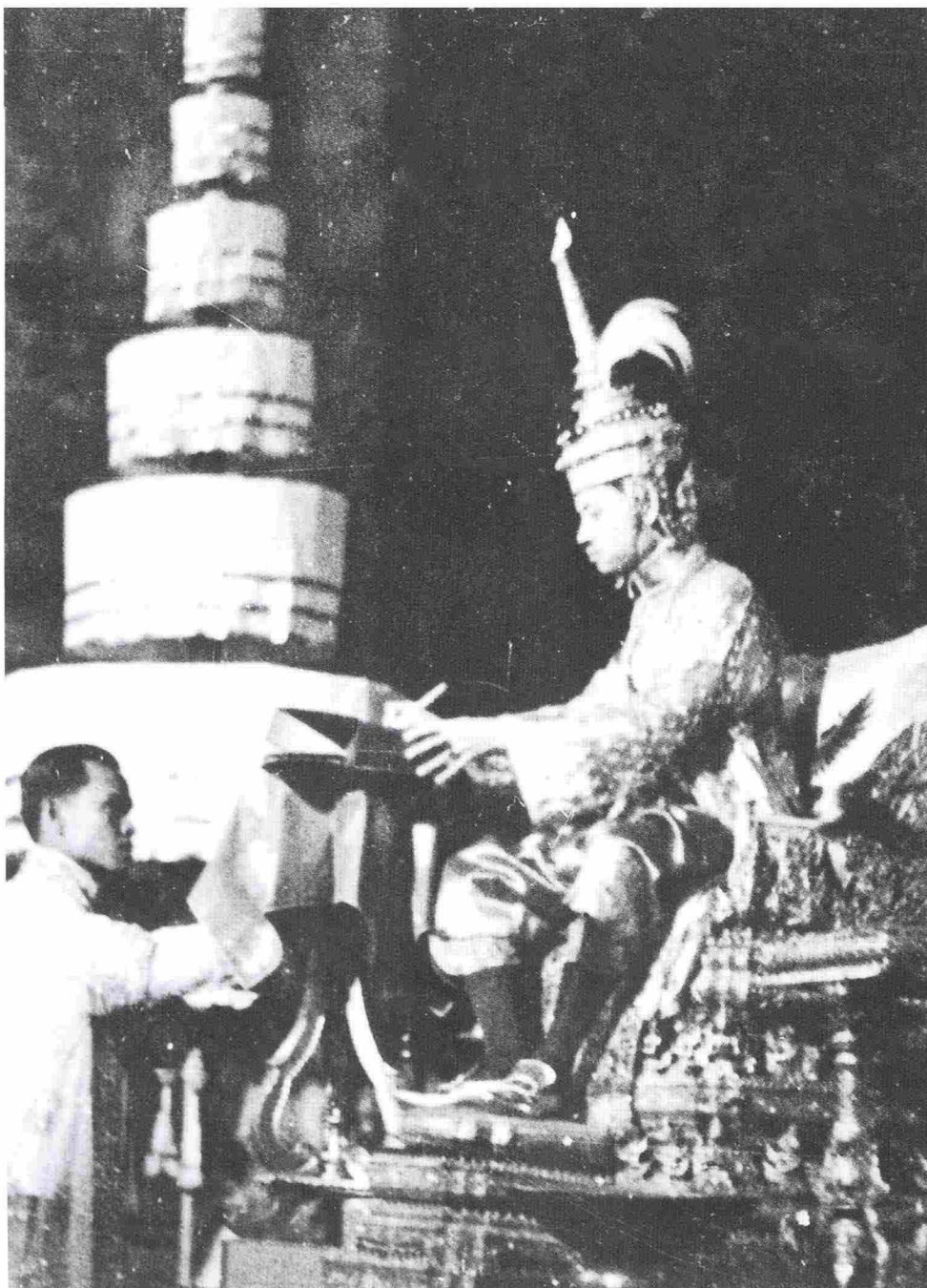
ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เศรษฐกิจภายในประเทศไม่ค่อยดีนัก ผู้คนต้องอยู่กันอย่างมัธยัสถ์ ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คณะราษฎรทำการปฏิวัติโดยไม่เสียเลือดเนื้อ เมื่อเช้ามีดีวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ฉันจำได้ว่ากลางดึกคืนก่อนหน้านั้น พวกเรากำลังนอนหลับอยู่ในบ้าน มีนายทหารถือปืนเดินขึ้นมาบนเรือน มาเชิญตัวคุณพ่อไป ตอนนั้นท่านเป็นหัวหน้าอยู่ที่กรมไปรษณีย์โทรเลข ฝ่ายปฏิวัติเขากลัวว่าจะส่งข่าว จึงต้องพาตัวคุณพ่อไปกักไว้เพื่อปิดการสื่อสาร เช้าวันที่มีการปฏิวัติ ไฟฟ้าดับนานหลายชั่วโมง พอทำการสำเร็จทุกอย่างก็กลับเข้าสู่ภาวะปกติ คุณพ่อถูกล่อลวงตัวกลับบ้านตอนเช้าวันเดียวกันนั้น

ตอนแรกๆ ที่มีข่าวการปฏิวัติ ผู้คนในพระนครไม่กล้าออกจากบ้านไปไหน แต่พอเห็นว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น ประชาชนไม่ได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิวัติ คนกรุงเทพฯ ก็เริ่มแต่งตัวออกไปเดินเล่นยามเช้ากันเหมือนเช่นเคย ทุกเช้าฉันออกจากบ้านตั้งแต่หกโมงเช้า เดินไปที่พระบรมรูปทรงม้า ไปเดินเล่น ดูกันไปดูกันมา แล้วก็เดินไปประตูน้ำต่อ ไปกินกาแฟกับปาฟองโก้ ไปกินโจ๊กอร่อย ยุคนั้นใครๆ เขาก็ไปประตูน้ำกันทั้งนั้น พอแดดออกค่อยแยกย้ายกันกลับ การเดินเล่นยามเช้านี้เป็นแฟชั่นยอดนิยมในสมัยนั้น เรียกกันว่ามอร์นิงวอล์ก (Morning Walk)

วันที่ ๑๐ ธันวาคมในปีเดียวกัน หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองราวๆ ๕ เดือน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม มีการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญครั้งแรก แต่ไม่ได้เป็นงานอะไรใหญ่โตนัก ปีถัดมาเกิด **กบฏบวรเดช**^๖ หลังจากรัฐบาลปราบกบฏแล้ว พระยาราชเสนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้ากรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย (ปัจจุบันเทียบเท่ากับตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครอง) ได้ขอลาออกจากราชการแล้วย้ายครอบครัวไปอยู่ที่โคราช ท่านบอกว่า **“ไม่อยากเป็นข้าสองเจ้า บ่าวสองนาย”** คุณป้าสายบัวจึงติดตามสามีของท่านไปอยู่ที่โคราชด้วย

ปีรุ่งขึ้นในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลของพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา จัดงานฉลองรัฐธรรมนูญครั้งที่สองอย่างยิ่งใหญ่ เวลานั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ไม่ได้ประทับในพระนคร ทรงอยู่ในระหว่างเสด็จพระราชดำเนินไปยุโรปเพื่อทรงรักษาพระเนตร

^๖ กบฏบวรเดช เป็นการก่อกบฏครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๗๖ หัวหน้ากบฏคือพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดช หลังจากฝ่ายรัฐบาลสามารถปราบกบฏได้ พระองค์เจ้าบวรเดชและพระชายาก็เสด็จลี้ภัยไปยังราชอาณาจักรกัมพูชา

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานรัฐธรรมนูญ
เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบรมเดช

หมุดบนถนนราชดำเนิน
ที่ระลึกการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

กิจกรรมหนึ่งที่เป็นจุดศูนย์รวมความสนใจของงานนี้ และได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของงานฉลองรัฐธรรมนูญในปีต่อมาคือ การประกวดนางงาม ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เรียกว่า “นางสาวสยาม” ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อการประกวดเป็น “นางสาวไทย”^๒ และใช้สืบเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้

หลังจากแต่งงานแล้วหลายปี ฉันได้รับเกียรติให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการตัดสินการประกวดนางสาวไทย ยุคหลัง ผู้เข้าประกวดต้องใส่ชุดว่ายน้ำ แตกต่างจากการประกวดครั้งแรกที่กำหนดให้แต่งกายด้วยชุดไทย หม่มสไบเฉียง นุ่งซิ่นยาวกรอมเท้า ผู้เข้าประกวดแต่ละคนคัดเลือกมาจากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยมีผู้หลักผู้ใหญ่ในแต่ละจังหวัดส่งเข้าประกวด และรับรองความประพฤติอย่างเข้มงวด

^๒ เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ ๑ ว่าด้วยนามของประเทศ พ.ศ. ๒๔๘๒ กำหนดเรียกนามของประเทศว่า ประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒ และใช้คำว่า “ไทย” แก่ประชาชนและสัญชาติด้วย คือ “คนไทย” และ “สัญชาติไทย” ดังนั้นการประกวด “นางสาวสยาม” จึงเปลี่ยนชื่อเป็นการประกวด “นางสาวไทย” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ข่าวการประกวดนางสาวสยาม พ.ศ. ๒๔๗๗

นางสาวกัญญา เทียนสว่าง นางสาวสยามคนแรก

สถานที่จัดงานฉลองรัฐธรรมนูญและจัดประกวดนางสาวสยามครั้งแรกอยู่ภายในพระราชอุทยานสราญรมย์ ซึ่งเป็นสโมสรคณะราษฎร^๓ การประกวดเริ่มขึ้นตั้งแต่คืนวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๗๗ มีการตัดสินกันในวันวันที่ ๑๒ ซึ่งเป็นคืนสุดท้ายของงาน นางสาวสยามคนแรกเธอเป็นสาวงามจังหวัดพระนคร ชื่อว่า นางสาวกัญญา เทียนสว่าง ต่อมาได้แต่งงานกับ ดร.สุจิต หิรัญพฤกษ์ มีชีวิตครอบครัวที่มีความสุข จนกระทั่งเธอเสียชีวิตด้วยมะเร็งเมื่อหลายสิบปีก่อน

วันที่ตัดสิน ฉันไปดูการประกวดกับเพื่อน ความที่ฉันเป็นคนช่างแต่งตัวอยู่แล้ว ก็แต่งตัวไปตามกาลเทศะ สมัยนั้นนิยมใส่เสื้อคอชิมป์สัน^๔ ลักษณะเป็นคอวีตั้ง จับจีบที่บ่าเป็นพวงลงมาถึงหน้าอก รูดใต้ออกเน้นทรวดทรงโค้งงอให้ดูเซ็กซี่ มีลูกนายทหารคนหนึ่งเห็นฉันแล้วตะโกนลั่นเลย เขาพูดว่า

“ไปดูนางงามไม่สวยหรอก คุณมาดูนางงามสิสวยกว่า”

^๓ สโมสรคณะราษฎร ต่อมารู้จักกันในนามว่า “สโมสรราษฎรสรานุรมย์”

^๔ คอชิมป์สัน มาจากคอเสื้อของมิลิตารีชื่อลิต ซิมป์สัน ภรรยาของนายเออร์เนสต์ อัลดริช ซิมป์สัน สามีนคนที่สอง ต่อมาสมเด็จพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๘ ทรงพบและหลงรักเธอมาก จนกระทั่งทรงยอมสละราชบัลลังก์เพื่ออภิเษกสมรส และเธอได้รับการสถาปนาเป็นดัชเชสแห่งวินด์เซอร์

บทที่ ๖

ร้อยตรี บค เทพหัสดิน ณ อยุธยา

หลังจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ^๑ รัฐบาลนำโดย พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้กราบบังคมทูลเชิญ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ขึ้นครองสิริราชสมบัติ เป็นรัชกาลที่ ๘ แห่งราชวงศ์จักรี ขณะมี พระชนมายุ ๙ พรรษา เฉลิมพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล^๒

ดังที่เคยเล่าให้ฟังแล้วว่า ในช่วงเวลาที่มีความขัดแย้งทางการปกครองระหว่างระบอบเก่ากับระบอบใหม่นั้น พระยาราชเสนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ได้ลาออกจากราชการ แล้วย้ายครอบครัวไปอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาหรือโคราช คุณป้าสายบัวจึงติดตามสามีของท่านไป เมื่อพี่สาวคนเดียวไปพำนักอยู่ที่นั่น คุณแม่จึงพาลูกๆ แวะเวียนไปเยี่ยมคุณป้าอยู่เสมอ บางคราว ท่านก็ให้ฉันอยู่เป็นเพื่อนคุณป้านานหลายเดือน แต่ที่น่าแปลกคือ ทุกครั้งที่ไปอยู่โคราชจะต้อง ประจวบเหมาะกับผู้คนยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา กลับมาเยี่ยมบ้านพอดี

คุณยศมีศักดิ์เป็นลูกเลี้ยงของคุณป้า เขาเป็นบุตรคนที่ ๕ ของพระยาราชเสนา อดีตเจ้ากรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ปัจจุบันเทียบเท่ากับตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครอง) กับ **คุณเขื่อน** ซึ่งเป็นภรรยาเล็กๆ ในบ้าน ภรรยาคนแรกของพระยาราชเสนาชื่อว่า **คุณพักเขี้ยว** (สกุลเดิม ศรีเพ็ญ) มีบุตร-ธิดาด้วยกัน ๔ คน พอภรรยาท่านสิ้น พระยาราชเสนาจึงมาสู่ขอ คุณป้าสายบัวจากคุณยายเล็กไปเป็นภรรยาออกหน้าออกตา ส่วนคุณเขื่อนนั้นเดิมเป็นเด็กในบ้าน พระยาพิพิธโกไคยสวรรค์ ไม่สามารถค้นชื่อเดิมท่านได้ แต่มีประวัติว่าผู้ที่ได้บรรดาศักดิ์นี้มีตำแหน่งเป็น **อธิบดีกรมตรวจเงินแผ่นดิน** ซึ่งได้ตั้งเป็นกรมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๓ - **ผู้เรียบเรียง**) ซึ่งเป็นเพื่อนรักของ **จมีนศักดิ์แสนยากร** (ม.ล.ปาด เทพหัสดิน) คุณพ่อของพระยาราชเสนา ทั้งสองครอบครัวคบหากันมานานจนสนิทชิดเชื้อ เมื่อพระยาราชเสนาพอใจในตัวคุณเขื่อนจึงได้ขอตัวมาอยู่ที่บ้าน แต่พอคลอดคุณยศก็เกิดขัดใจจนต้องเลิกกันไป คุณเขื่อนอุ้มลูกกลับไปอยู่ที่บ้านพระยาพิพิธโกไคยสวรรค์ คุณยศจึงเติบโตขึ้นมาที่บ้านหลังนั้น ได้รับความรักความเอาใจใส่จากพระยาพิพิธฯราวกับเป็นบุตรของตนเอง

^๑ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ขณะนั้นวันขึ้นปีใหม่ยังคงเป็นวันที่ ๑ เมษายน อยู่ ถ้านับอย่างใหม่ต้องเป็น พ.ศ. ๒๔๗๔

^๒ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เสด็จขึ้นครองราชย์วันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๗ - ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘
เมื่อทรงพระเยาว์

คุณยศเคยเล่าให้ฟังว่า ตอนเขายังเด็ก คุณพ่อคือพระยาราชเสนาไปเยี่ยมพระยาพิพิธที่บ้าน ท่านเจ้าบ้านก็เรียกคุณยศให้มากราบคุณพ่อ แต่พระยาราชเสนาพูดว่า **“ผมรังเกียจ ไม่ยอมรับเป็นลูก”** เข้าทำนองโกรธแม่มาถึงลูก ไม่รักแม่แล้วก็พลอยไม่รักลูกด้วย ถึงตอนนั้นท่านไม่รับ แต่อย่างไรเสียก็เป็นลูกท่าน

นับจากวันนั้นผ่านไปอีกหลายปี คุณยศกลับมากกราบคุณพ่อและมาหาพี่ๆ อีกครั้งหลังจากสอบเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยได้แล้ว พอคุณป้าสายบัวทราบว่าคุณยศเป็นลูกชายของสามีท่าน คุณป้าก็เรียกให้มารับเงินเดือนทุกเดือน เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท พระยาราชเสนาเองตอนหลังพอหายโกรธแล้ว ท่านก็รักคุณยศไม่น้อยไปกว่าลูกคนอื่น ๆ คุณยศหน้าตาเหมือนพ่อมาก เสียงก็เหมือน เสียงดังกังวาน ยิ่งเวลาหัวเราะยิ่งเหมือนใหญ่ ถ้าไม่เห็นตัว ได้ยินแต่เสียงจะนึกว่าเป็นคนคนเดียว ท่านสิ้นเมื่ออายุราว ๙๖ ปีด้วยโรคชรา ที่บ้านฝั่งธน ย่านกุฎีจีน (เมื่อท่านป่วย ได้ขายบ้านที่โคราชแล้วย้ายกลับมาที่ฝั่งธน) ส่วนคุณเขื่อนคุณแม่ของคุณยศ ท่านเสียไปตั้งแต่คุณยศยังเรียนไม่จบ

คุณยศกับฉันอายุเท่ากัน เราเกิดวันเดียวกัน ปีเดียวกัน แต่เขาอ่อนเดือนกว่า คุณยศเกิดวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๐ และเกิดวันพฤหัสบดีเหมือนฉัน ก่อนที่เราจะแต่งงานกัน ฉันเจอคุณยศแค่ ๓-๔ ครั้งเท่านั้น เราพูดกันน้อยมาก เห็นหน้ากันไม่เท่าไร แต่เขาก็บักใจอยู่ตลอดเวลา

ครั้งแรกที่เจอกันตอนนั้นฉันอายุแค่ ๑๘-๑๙ ปี คุณยศยังเป็นนักเรียนนายร้อยอยู่ เขากลับมารับเงินเดือน พอเห็นฉันเขาก็รู้สึกชอบ แต่ฉันยังเฉยๆ เจอกันครั้งแรกเพียงแค่นี้เห็นหน้ารู้ว่าเขาชื่อนั้นชื่อนี้ แต่ยังไม่ได้พูดจาอะไรกันสักคำ

พอฉันกลับมาถึงกรุงเทพฯ คุณยศเขียนไปรษณียบัตรมาชวนไปเที่ยวเขาดิน บอกว่า ถ้าฉันไป เขาจะมารับ แล้วไม่ได้ไปเที่ยวกันสองต่อสอง มี **แอ๊ด (เฉลิมศรี เทพหัสดิน ณ อยุธยา)** น้องสาวเขา ซึ่งเป็นลูกสาวคนที่สองของคุณป้าสายบัวไปด้วย ฉันอ่านจดหมายแล้วก็ไม่ได้ตอบกลับ ตอนนั้นแค่นี้ๆ ไป ยังไม่ได้คิดอะไร หลังจากนั้นเขาก็หายไปนานเป็นปี ไม่ได้ติดต่อกัน

ตอนฉันอายุสักยี่สิบกว่าๆ ฉันได้หมั้นหมายกับพนักงานกรมไปรษณีย์คนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนหนุ่มหน้าตาดี เขาเห็นฉันเขาก็รู้สึกชอบพอ จึงให้ผู้ใหญ่ท่านหนึ่งซึ่งเป็นเจ้านายของคุณพ่อ มาสู่ขอหมั้นหมาย ทางผู้ใหญ่คุยกันแล้วก็ตกลงยกให้ ทั้งที่ฉันไม่เคยรู้จักกับผู้ชายคนนี้ แคเคยเห็นหน้ากันบ้างเท่านั้น ต่อมาเขาเดินทางไปทำงานที่จังหวัดชุมพร แล้วหายตัวไปไม่ส่งข่าวคราว มารู้อีกทีเขามีครอบครัวไปเสียแล้ว ที่หมั้นหมายกันไว้จึงกลายเป็นโมฆะ สมัยนั้นผู้หญิงคนไหน

ครอบครัวพระยาราชนา

เป็นฝ่ายชนะมากถือว่าเป็นเรื่องใหญ่และน่าอับอายมาก คนเขาเอาไปล้อกัน ไปไหนใครก็ตาม คนที่เขายังไม่รู้ข่าวก็มักจะถามว่า “เมื่อไรจะแต่งงาน” คุณแม่เห็นฉันไม่สบายใจจึงส่งไปอยู่กับคุณป้าสายบัวที่โคราช

ฉันอยู่กับป้าสายบัวนานหลายเดือน จนกระทั่งได้พบกับคุณยศอีกครั้ง ประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เวลานั้นเขาเรียนจบนายร้อยแล้ว เพิ่งติดยศร้อยตรี เขากลับมาบ้านเพื่อมารับเบี้ยเลี้ยงประจำเดือน ฉันยกน้ำและหาอาหารกลางวันไปให้แล้วเดินเข้าไปหลังบ้าน เขามานั่งคุยกับคุณป้าสายบัวนานหลายชั่วโมง ฉันนั่งอยู่ข้างในก็คอยมองๆ เขา เขาก็มองเรา แต่เขาไม่พูด ไม่ทักทาย ต้องบอกว่าตอนหนุ่มๆ สาวๆ เราพูดกันน้อยที่สุด ได้แต่มองกันไปมองกันมา

ครั้นเมื่อพันเอก หลวงพิบูลสงครามขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี^๓ ะยะนั้นมีเหตุการณ์สำคัญคือ รัฐบาลได้รื้อฟื้นเรื่องที่ดินไทยต้องเสียดินแดนโดยถูกบังคับให้แก่ประเทศฝรั่งเศส เมื่อศึก ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ มีการปลุกระดมเรื่องชาตินิยมอย่างต่อเนื่อง ผู้คนพากันออกมาเดินขบวนต่อต้านฝรั่งเศสที่เข้ามายึดครองอินโดจีน

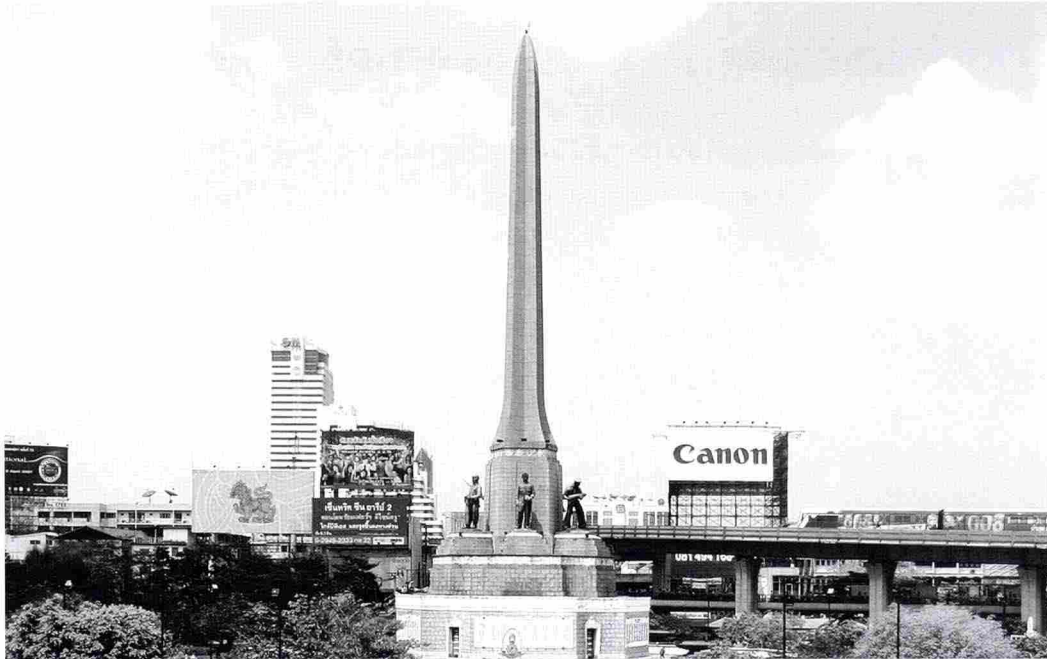
ปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๓ สถานการณ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเริ่มคุกรุ่นและทวีความตึงเครียดมากขึ้น จนในที่สุดก็มาถึงจุดแตกหัก กลายเป็นสงครามอินโดจีน^๔ ขณะนั้นฉันกับคุณยศอายุ

^๓ พันเอก หลวงพิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยแรก ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๑-๖ มีนาคม ๒๔๘๕ รวมเวลา ๓ ปี ๒ เดือน ๑๙ วัน

^๔ สงครามอินโดจีน เกิดจากปัญหาการปักปันเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับอินโดจีน ฝรั่งเศส ซึ่งรัฐบาลฝรั่งเศสไม่ได้ยึดถือตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ที่กำหนดให้ถือร่องน้ำลึก (Thalweg) เป็นเส้นเขตแดน จึงนำไปสู่การสู้รบอย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับอินโดจีน ฝรั่งเศสตั้งแต่วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๘๓-๒๘ มกราคม ๒๔๘๕

คุณแม่เขื่อน มารดาคุณยศ

๒๓ ปี คุณยศเป็นผู้บังคับหมวดทหารราบ กองพันทหารราบที่ ๑๙ (จังหวัดนครราชสีมา) สงครามอินโดจีนเป็นการไปสนามรบครั้งแรกของเธอ และเป็นารรบกับฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจ แต่ในที่สุด กองกำลังของไทยก็สามารถยึดค่ายทหารฝรั่งเศสที่นครจำปาศักได้

ตอนที่คุณยศไปรบ ฉันทอยู่กับคุณป้าที่โคราช ทุกวันต้องตื่นแต่เช้าไปอบรมยุวสตรี เรียนวิชาพยาบาลแบบเร่งด่วน เรียนอยู่นานร่วม ๓ เดือน พอจบแล้วก็ไปพยาบาลอาสา คอยช่วยเหลือกองหลังของฝ่ายสงคราม ระหว่างที่ยังมีการสู้รบ คุณยศกลับมาจากชายแดนครั้งหนึ่ง พอเห็นฉันท เขาก็ยิ้มๆ ยื่นจดหมายส่งให้บอกว่า **“นี่ของคุณชวนฝากมา”** แล้วไม่พูดอะไรอีกเลย คุณชวนหรือ **พันโท ชวน หงษ์สุวรรณ** เป็นลูกเขยของคุณป้าสายบัว เขาเป็นสามี **คุณอุ๊ต** ลูกสาวของคุณป้าที่เกิดกับ น.อ.พระยาศรภักย์พิพัฒ เราเป็นญาติกัน เขาฝากจดหมายมาถึงฉันท เพื่อแสดงความเสียใจเรื่อง **“แม่ฆ่าขันทหมากรัก”**

คุณยศกลับมาอยู่บ้านไม่กี่วันก็กลับไปราชการที่สนามรบอีก คราวนี้กว่าจะได้กลับบ้านก็หลังจากสงครามสิ้นสุดลง คือ ราวๆ ต้นปีพ.ศ. ๒๔๘๔ ไทยได้รับชัยชนะ* ได้ดินแดนที่เสียไปในเหตุการณ์ร.ศ. ๑๑๒ คืน หลังสงครามคุณยศได้เลื่อนยศเป็นร้อยโท เพื่อเป็นบำเหน็จตอบแทน

* หลังจากมีการสู้รบกันได้ ๒๒ วัน ญี่ปุ่นก็เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ไกลเกลี่ย ในที่สุดไทยและฝรั่งเศสก็ได้ลงนามใน “อนุสัญญาสันติภาพโตเกียว” ณ กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ กำหนดให้ไทยได้ดินแดนทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงที่เสียไป ในเหตุการณ์ร.ศ. ๑๑๒ รวมทั้งดินแดนเขมรส่วนในคือ พระตะบองและเสียมราฐที่เสียไปเมื่อพ.ศ. ๒๔๔๙ กลับคืนมา การตั้งตนเป็นผู้ไกลเกลี่ยของญี่ปุ่นในครั้งนี้ ทำให้คนไทยมีความนิยมชื่นชอบญี่ปุ่นมากขึ้น

ความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ สงครามครั้งนี้มีคนไทยเสียชีวิตทั้งสิ้น ๕๙ ราย ภายหลังรัฐบาล ได้สร้างอนุสาวรีย์เพื่อเทิดทูนวีรกรรมและรำลึกถึงผู้เสียชีวิตชื่อว่า **อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ**

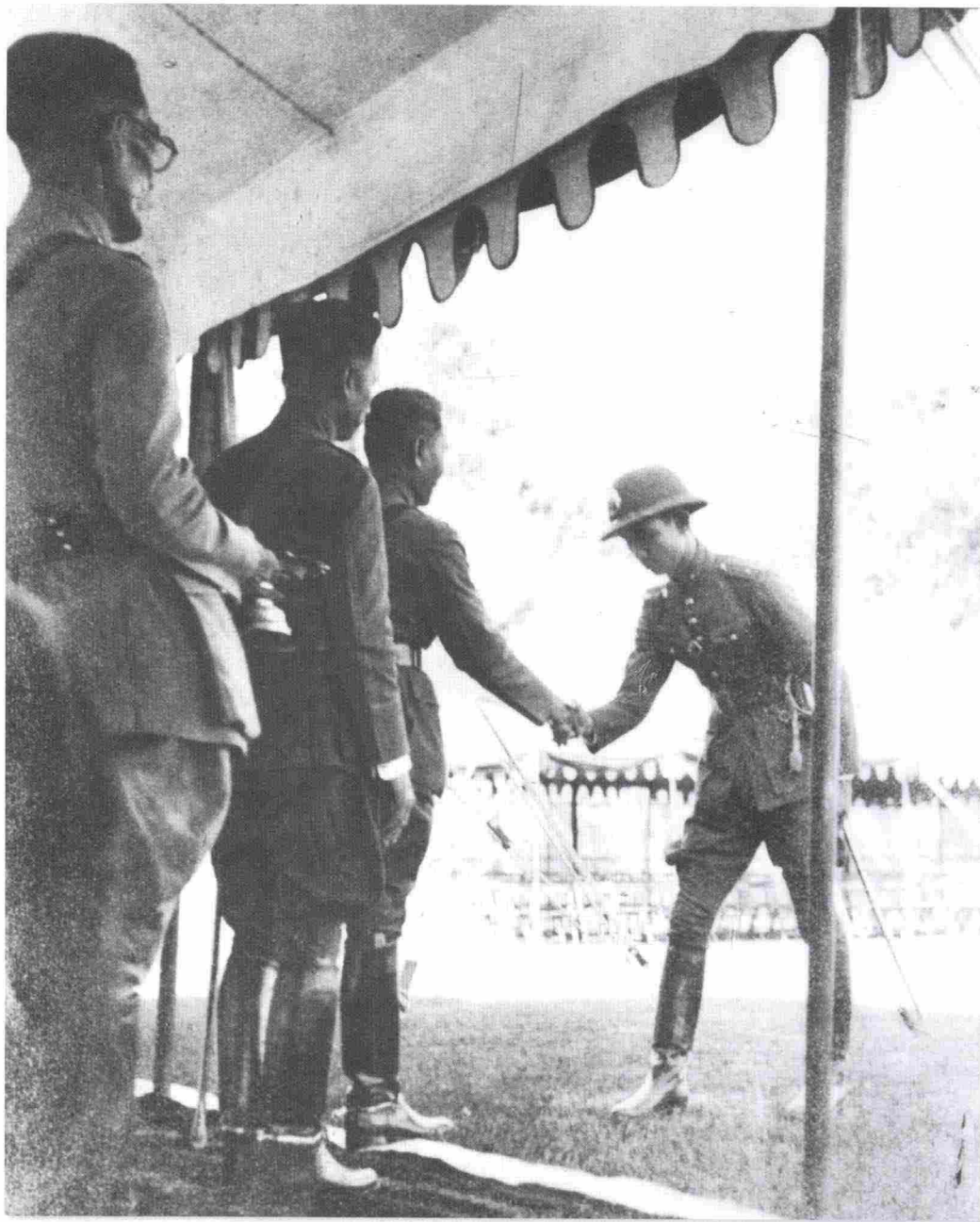
จบเรื่องสงครามไปได้ไม่นาน วันหนึ่งคุณยศเข้าไปรายงานตัวในกรมแล้วเกิดเป็นลมล้มฟาดพื้น ต้องเรียกเสนาารักษ์ คือแพทย์ทหารมารักษา แล้วให้ทหารรับใช้หามกลับมาส่งที่บ้านคุณพ่อเขา คุณยศป่วยเป็นไข้ไทฟอยด์หรือไข้รากสาดน้อย แต่ตอนล้มนะล้มแรงเอาหน้าฟาดลงไป ปากเจ็บเป็นครุฑเลย และไม่รู้วาล้มไปทับตรงส่วนไหน ทำให้ประสาทมือได้รับความกระทบกระเทือน ใช้มือไม่ได้ไปพักใหญ่

ตอนคุณยศป่วย เขามานอนพักฟื้นอยู่ที่ห้องฉัน ส่วนฉันย้ายไปอยู่ห้องข้างๆ ถึงเวลาก็ทำอาหารเข้าให้เขา แล้วมีเด็กรับใช้มายกไป มีทหารคนหนึ่งคอยพุงให้ลุกขึ้นนั่ง คอยป้อนอาหาร ช่วยเช็ดเนื้อเช็ดตัวให้ คุณยศนอนป่วยอยู่ที่บ้านนานประมาณ ๓-๔ เดือน นอกจากรักษาทางหมอหลวงแล้วยังมีการรักษาทางพระควบคู่ไปด้วย พอไข้เริ่มทุเลา คุณยศลุกเดินได้เอง แต่ประสาทมือยังไม่ทำงาน กำมือไม่ได้ หยิบจับอะไรก็ไม่ได้ ต้องมีคนป้อน คุณบ้ำกับฉันพาเขาเดินไปวัด (ชื่อวัดอะไร ฉันก็จำไม่ได้เสียแล้ว เพราะผ่านมานานมาก) ไปหาพระของท่านทำยาพอกแขนพอกมือให้ แต่หลังๆคุณบ้ำไม่ไป ให้เราไปกันเอง มีคุณยศ ฉัน และเด็กผู้ชายคนหนึ่งชื่อ ฮวย เป็นเด็กรับใช้ในบ้าน เดินไปด้วยกันอีกคน

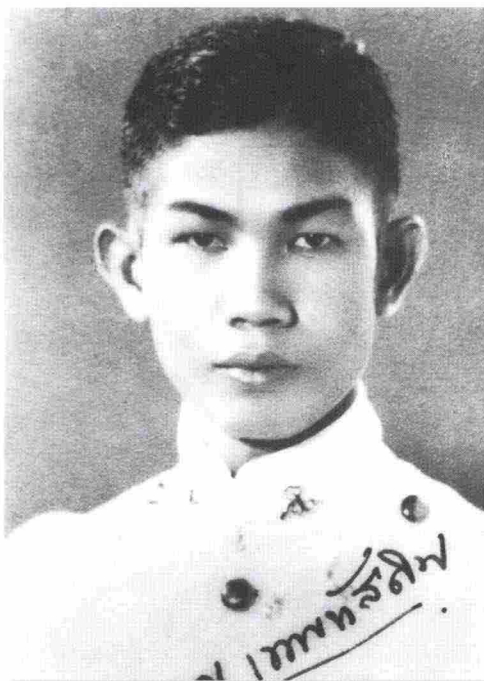
จากบ้านไปวัดระยะทางเกือบหนึ่งกิโลเมตร ระหว่างทางที่เดินไป เราได้พูดคุยกัน เขาเป็นคนไม่ค่อยพูด เวลาพูดกับฉันเขาจะเรียก "**คุณเพลิน ๆ**" ทุกคำ แล้วก็ "**ครับผม ๆ**" แต่งงานกันมาสามปีก็ยังเรียกอย่างนั้นอยู่ จนเพื่อน ๆ เขาล้อว่ากลัวเมีย แม้แต่ญาติฉันยังบอกว่า "**คุณสี เขาแปลกนะ เขาเรียกคุณเพลินทุกคำ**" หลัง ๆ ฉันเริ่มเรียกแทนตัวเองว่า "**เพลินอย่างนั้น เพลินอย่างนี้**" เขาถึงได้เปลี่ยนมาเรียกชื่อฉันเฉย ๆ

ระหว่างที่คุณยศนอนป่วยรักษาตัวอยู่ที่บ้าน เขาคอยดูเหมือนกันว่าฉันจะมีใคร พวกเขาเพื่อน ๆ เขาที่มาเยี่ยมก็มาจีบฉัน พอเห็นฉันคุยกับใคร เขาจะโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยง แสดงท่าว่าไม่พอใจ พอเพื่อนกลับไปแล้วเขาก็บ่น ฉันได้ยิน แต่ทำเป็นเฉยไว้ ที่ตัวเขายังมีผู้หญิงมาเยี่ยมเยอะเลย ที่เป็นพยาบาลก็มี พอรู้ว่าคุณยศป่วยก็เดินทางจากกรุงเทพฯ มาเยี่ยมถึงโคราช ฉันอยู่คอยรับแขก เอน้ำร้อนน้ำเย็นมาให้ แล้วไปนั่งแอบมองเขาคุยกัน เห็นคุณยศนั่งก้มหน้าคุยดูแต่พื้น เขาไม่ค่อยพูดเท่าไรหรอก

คุณยศพักฟื้นอยู่ที่บ้านหลายเดือน หลังจากเขาหายป่วย เราสองคนเริ่มชอบพอกัน ความสัมพันธ์ของเราดำเนินไปอย่างราบรื่นได้ไม่นาน ก็มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นที่บ้านเมือง จนเป็นเหตุให้เราสองคนต้องแยกจากกันอีกครั้ง

คุณยศจับมือกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม

คุณยศ ตอนเป็นนักเรียนนายร้อย

เช้ามีดของวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งตามกำหนดการเดิม วันนั้นจะมีงานฉลองรัฐธรรมนูญและการประกวดนางสาวไทย แต่แล้วบรรยากาศรีนเริงก็ถูกแทนที่ด้วยควันไฟแห่งสงคราม เช้านั้นมีทหารญี่ปุ่นบุกเข้ามาถล่มทำลายไปทั่วบ้านทั่วเมือง^๖ แล้วอีกไม่กี่วันต่อมาประเทศไทยก็ตกกระไดพลอยโจนเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นในสงครามเอเชียบูรพา หรือสงครามโลกครั้งที่ ๒ อย่างไม่มีทางเลือก

คุณยศถูกเรียกตัวกลับเข้ากรมด่วน ไปประจำกองพันทหารราบที่ ๑๙ ออกเดินทางไปปฏิบัติราชการในกรณีฉุกเฉินสงครามเอเชียบูรพาที่เชียงตุงและรัฐฉาน ไปอยู่สนามรบได้ไม่นาน คุณยศก็เขียนจดหมายมาบอกคุณป้าให้ไปขอหมั้นหมายฉันกับคุณแม่เอาไว้อีก่อน

ถ้ามีโอกาสเมื่อไร เขาจะรีบလာลงมาแต่งงาน

^๖ ญี่ปุ่นส่งกำลัง ๕ กองพลเข้ามาประเทศไทยเมื่อเวลา ๐๒.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยประกาศว่าไม่ต้องการยึดครองประเทศไทย แต่จะขอใช้ไทยเป็นทางผ่านไปยังพม่าและอินเดีย แต่ภายหลังไทยถูกบีบบังคับให้ลงนามร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ปีเดียวกัน ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

บทที่ ๗

ชีวิตในแบบรัฐนิยม ยามสงครามโลกครั้งที่สอง

“ไปอยู่สนามรบไม่กลัวหรือ มีแต่การปะทะ รบราฆ่าฟันกัน” ฉันทเคยถามคุณยศ ก่อนที่เขาจะไปรบในสงครามโลกครั้งที่ ๒

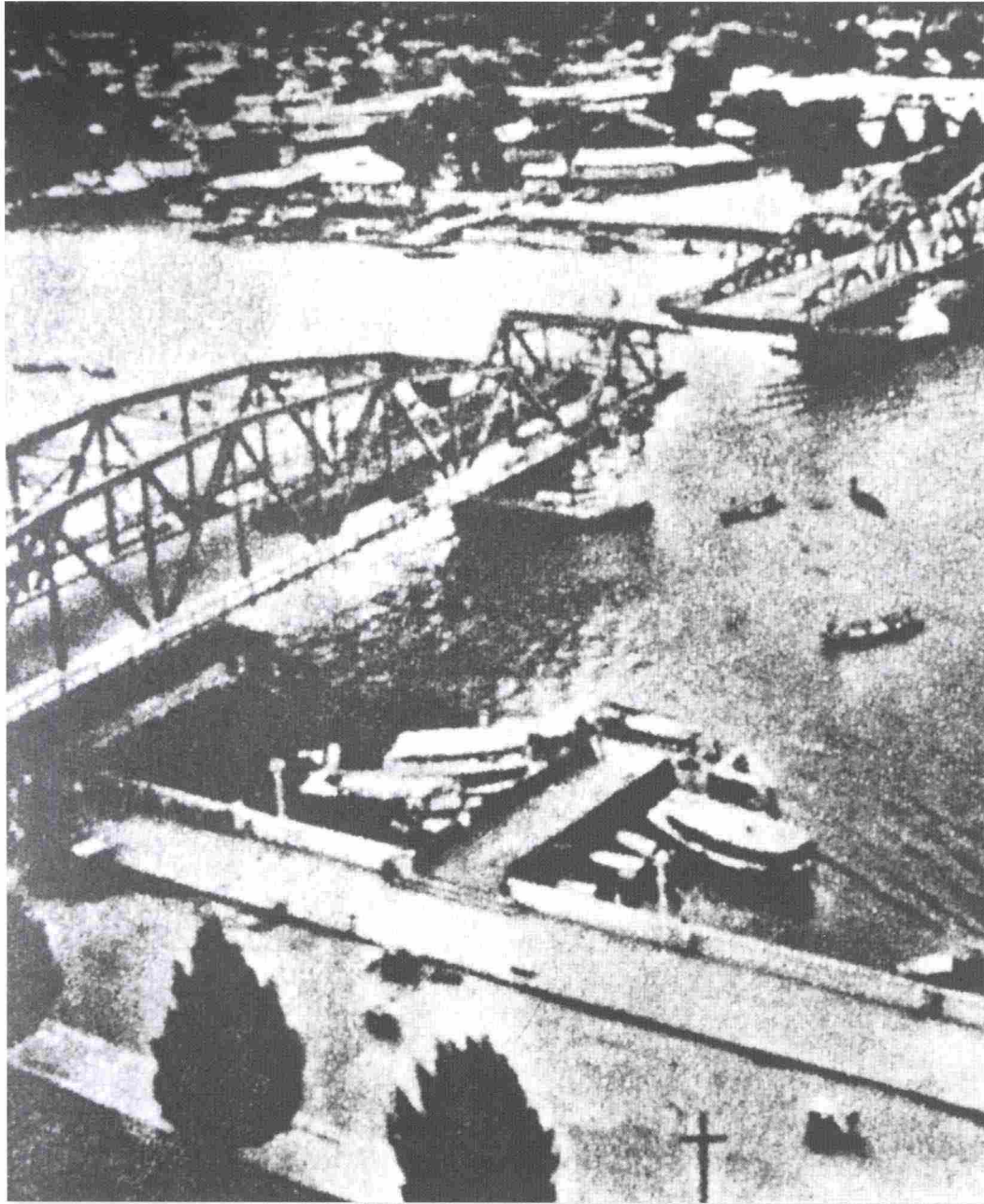
คุณยศเป็นคนไม่ค่อยพูด เขาบอกฉันว่า “ถ้าเราไม่ยิงมัน มันก็ยิงเรา”

ร้อยโท ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ออกเดินทางไปสนามรบตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ในขณะที่นั้นกรุงเทพฯตกเป็นเป้าการโจมตีทางอากาศของฝ่ายสัมพันธมิตรแล้ว อังกฤษและสหรัฐอเมริกาเริ่มส่งเครื่องบินรบมาทิ้งระเบิดตามสถานที่ราชการสำคัญ ๆ ของไทย เช่น โรงไฟฟ้า สถานีรถไฟหัวลำโพง กรมไปรษณีย์โทรเลข ฯลฯ แต่ก็มีบ้างที่พลาดเป้าไปโดนบ้านเรือนประชาชนเสียหาย

ครั้งแรกที่กรุงเทพฯโดนบอมบ์^๑ ระเบิดพลาดไปลงที่โรงเรียนสตรีมหาพฤฒารามและเยาวราช จากนั้นทางราชการมีคำสั่งให้ประชาชน “พรางไฟ” โดยใช้ผ้าขนหนูหรือผ้าขาวม้า อำพรางแสงไฟในบ้านให้เหลือเพียงแสงสลัว ๆ เพื่อไม่ให้เครื่องบินทิ้งระเบิดเห็นเป้าหมายได้ชัดเจน ช่วงแรก ๆ เครื่องบินมาทิ้งระเบิดเฉพาะคืนเดือนหงาย แต่ตอนหลังมาเกือบทุกคืน และใช้วิธีจุดพลุสีแดงให้ท้องฟ้าสว่างก่อนทิ้งระเบิด

ในยามศึกสงคราม นอกจากเครื่องบินทิ้งระเบิดแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทยก็คือ “หวอ” หวอเป็นสัญญาณแจ้งภัยทางอากาศ เตือนให้รู้ว่าเครื่องบินกำลังจะมาทิ้งระเบิด เวลาได้ยินเสียงหวอ ท้องฟ้าเปลี่ยนเป็นสีแดง คุณแม่จะร้องว่า “มา

^๑ ฝ่ายสัมพันธมิตรเปิดฉากโจมตีทางอากาศกับประเทศไทยครั้งแรก เมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. ระเบิดสร้างความเสียหายแก่โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม ย่านเยาวราช สีแยกวัดตึก และบริเวณหัวลำโพง

สะพานพุทธถูกกระเปิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

อีกแล้ว มาอีกแล้ว” พวกเขาฟังแล้วตกใจกลัว วิ่งหนีมุดเข้าไปอยู่ใต้เตียง แอบเข้าไปหลบอยู่ในนั้นจนกว่าเสียงหอนจะเงียบ บางครั้งขดอยู่นานเป็นครึ่งค่อนชั่วโมง

ตอนนั้นเราไม่ได้อยู่ที่บ้านเดิมในซอยโรงงานสังข์แล้ว แต่ย้ายไปอยู่ที่วัดยานนาวาข้างหลังบ้านเป็นสถานที่ทำพิธีฝังเด็กของคนจีน เวลาเครื่องบินบินมาทิ้งระเบิด ถ้ายืนอยู่ตรงหน้าต่างชั้นบนจะเห็นควันไฟเป็นจุดแดงไปทั่วท้องฟ้า และถ้ามองลงมาข้างล่างจะเห็นจุดขาวๆ เล็กๆ อยู่ ๕-๖ จุด มันคือระเบิดที่เขาทิ้งลงมาแต่ยังไม่ระเบิด มีหลานชายลูกของคุณอนิดอายุแค่ ๑๕-๑๖ ปี วิ่งหนีระเบิด เขาตกใจประสาทเสียจนผมขาวหมดหัวเลย เพราะความกลัว ตอนหลังมาเจอกัน เขาอายุ ๘๐ ปีแล้ว ผมขาวเหมือนเดิม เขาแต่งงานแล้วไปทำไร่อยู่ที่ศรีราชา มีลูกหลานหลายคน

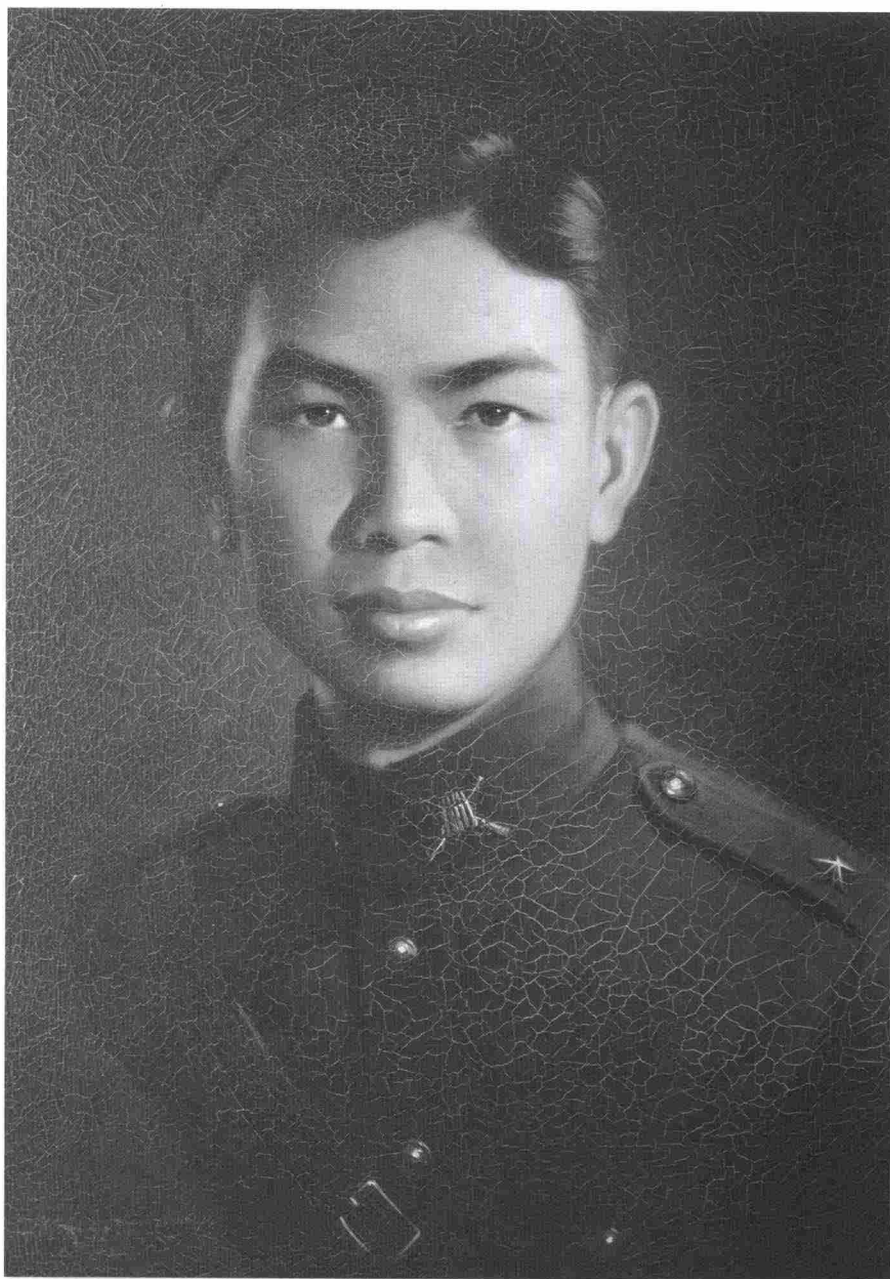
ระหว่างที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม รัฐบาลพันเอก หลวงพิบูลสงครามได้จัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น เพื่อจัดระเบียบการดำเนินชีวิตของคนไทยให้เป็นแบบอารยประเทศ มีการออกประกาศที่เรียกกันว่า “รัฐนิยม” เพิ่มเติม โดยครั้งนี้กำหนดการแต่งกายของคนไทยให้เปลี่ยนมาแต่งแบบสากลนิยม^๒

สมัยนั้นผู้ชายเวลาไปไหนมาไหนยังนุ่งกางเกงแพรอยู่เลย ส่วนเสื้อก็แล้วแต่จะใส่ แขนสั้นหรือแขนยาวก็ได้ บางคนนุ่งกางเกงแพรจีนใส่เสื้อฮาวาย หรือเสื้อคอกลมมีกระเป๋าทันหน้าอก โดยมากข้าราชการนิยมใส่เสื้อราชปะแตน ติดกระดุมเม็ดเดียวเป็นแถวลงมากับกางเกงแพร ครั้นรัฐบาลบังคับให้เลิกนุ่งกางเกงแพรออกนอกบ้าน ต้องแต่งชุดสากล ผูกเน็คไท สวมหมวก ผู้ชายก็แต่งตัวสมาร์ทขึ้น คือ นุ่งกางเกงอย่างที่เห็นกันอยู่ทุกวันนี้

ส่วนผู้หญิงมีประกาศให้เลิกนุ่งโจงกระเบน ต้องนุ่งผ้าขึ้นและสวมหมวก ถ้านุ่งขึ้นสีอะไรก็ให้สวมหมวกสีนั้น ช่วงสงครามข้าวของเริ่มแพง บางคนก็เด็ดร้อนเรื่องเสื้อผ้า แต่ฉันมีผ้าเก็บไว้เยอะ ทั้งผ้าไหมโคราช ผ้าหางกระรอก ผ้าอ่างศิลา และผ้าม่วง ผ้าม่วงนี้เป็นเนื้อดีมาจากต่างประเทศ มีขายเฉพาะที่ห้างการราจีเท่านั้น ผืนละ ๒ บาท ๑๐ สตางค์ เอาไว้ใส่ไปเที่ยวพอท่านผู้นำบังคับให้เปลี่ยนมานุ่งขึ้น เราก็เอาผ้าโจงกระเบนที่มีอยู่นั้นละมาตัดแบ่งเป็นผ้าถุงไม่ต้องไปซื้อใหม่

ตอนแรกยังนุ่งผ้าขึ้นป้ายใช้ตะขอเกี่ยว พอช่วงหลังๆ พวกผู้หญิงนิยมแต่งแห่มกันฉันจึงตัดกระโปรงแบบผู้หญิงเมืองนอกใส่เอง เป็นกระโปรงบาน ๔ แฉก ๖ แฉก ๘ แฉก เสื้อก็แล้วแต่ฉันจะตัด โดยมากใส่แขนหมูแฮม ฉันชอบที่เขาให้แต่งตัว ใส่เสื้อ สวมหมวก ฉันมีหมดเพราะเย็บเป็นถักเป็น ตอนนั้นฉันใส่เสื้อผ้าไม่มีสีซ้ำ เครื่องประดับก็มีมุกปลอมสีเขียว

^๒ รัฐบาลออกประกาศเรื่องเครื่องแต่งกาย เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ ให้ผู้ชายแต่งสากลผูกเน็คไท สวมหมวก ส่วนผู้หญิงห้ามนุ่งโจงกระเบน ให้นุ่งผ้าขึ้น นุ่งผ้าขึ้นสีอะไรให้สวมหมวกสีนั้น

ภาพเขียนสีน้ำมันคุณยศในวัยหนุ่ม

สีแดงเป็นลูกบิด เริ่มเข้ามาขายที่ตลาดพาหุรัด ฉันเลือกใส่เป็นสีๆ ให้เหมาะกับชุด แล้วใส่ รองเท้าส้นสูง ๔ นิ้ว

ก่อนออกนอกบ้าน สิ่งสำคัญที่ลืมไม่ได้เลยคือ หมวก ไม่อย่างนั้นอาจถูกตำรวจจับและปรับ สมัยนั้นทั้งผู้ชายและผู้หญิงต้องสวมหมวก ถึงกับมีคำขวัญว่า “มาลानำไทยสู่มหาอำนาจ” นึกแล้วยังอดขำไม่ได้ ฉันต้องสวมหมวกนั่งสามล้อ ลมพัดมากจะโปงจะเปิดต้องคอยจับ อีกมือหนึ่งก็ต้องจับหมวกไว้ไม่ให้ปลิว โอ๊ย...วุ่นวายจริงๆ

ต่อมาอีกไม่ถึงสองเดือน มีประกาศออกมาอีกฉบับ กำหนดให้คนไทยทั่วประเทศเลิกกินหมาก ทำเอาฉันหงุดหงิดไปพักหนึ่ง เพราะฉันกินหมากมาตั้งแต่อายุ ๑๗-๑๘ ปี กินตามคุณป้า คุณย่า คุณยาย กินหมากแล้วติด เคี้ยวก็เคี้ยว เคี้ยวก็เคี้ยว แต่เมื่อรัฐบาลเขาบังคับ ก็ต้องเลิก บางคนไปติดยานัตถุ์ อย่างอาสาวของฉันตื่นมาสองยามตีหนึ่งมานั่งนัตถุ์ยา ฉันก็พลอยติดยานัตถุ์ไปด้วย ทีนี้มีคนเขาบอกว่า “ระวังนะ ยานัตถุ์มันจะขึ้นไปเกาะอยู่บนหัวสมองเต็มไปหมด” ฉันกลัวก็เลยเลิก ไม่เอาอีกเลย

เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนี้ยังมีอีกหลายเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การยกเลิกบรรดาศักดิ์และราชทินนามของข้าราชการพลเรือน ทำให้คุณพ่อของฉันต้องกลับมาใช้ศทพลแทนบรรดาศักดิ์รองอำมาตย์เอก ไหนจะเรื่องชื่อคนที่กำหนดให้ผู้หญิงใช้ชื่อผู้หญิง ผู้ชายใช้ชื่อผู้ชาย ช่วงเวลานั้นมีหลายคนต้องไปเปลี่ยนชื่อใหม่กัน ส่วนฉันไม่ได้เปลี่ยนชื่อ แต่ก็มีเหตุให้ต้องขึ้นอำเภอ เพราะโดนเกณฑ์ทหาร เนื่องจากในทะเบียนบ้านใส่ไว้ว่าชื่อ “นายเพลิน” จึงต้องไปแจ้งเขาว่า ฉันเป็นผู้หญิง

นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ให้กินผักไทย กินกล้วยเดี่ยว ทำนุผู้นำบอกว่า กล้วยเดี่ยวเป็นอาหารดีที่หนึ่งของคนไทย สมัยก่อนคนไทยไม่ค่อยนิยมกินกันหรอก ผักไทยก็ผักกันเป็นทุกบ้าน คนโบราณเขารู้ แต่ว่าคนไทยสมัยนั้นกินข้าวกัน ๓ เวลา ต่างจากเดี๋ยวนี้ที่เปลี่ยนมากินกล้วยเดี่ยวกันหมดแล้ว

พ.ศ. ๒๔๘๕ นับเป็นปีที่คนไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงรอบด้านจริงๆ ทางหนึ่งต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ตามที่รัฐบาลกำหนด อีกทางหนึ่งก็ต้องวิ่งหลบหลุมกระเปิดลหลุมหลบภัย เท่านั้นยังไม่พอ ยังมีเคราะห์ซ้ำกรรมซัด เกิดน้ำท่วมใหญ่ขึ้นในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน

ตอนแรกน้ำเริ่มท่วมมาจากภาคเหนือก่อน ระดับน้ำสูงขึ้นเรื่อยๆ จนแม่น้ำเจ้าพระยาเอ่อล้นเข้าวันนั้นฉันตื่นขึ้นมาเห็นน้ำเต็มบ้านเลย ตอนหลังน้ำท่วมสูงเกือบถึงพื้นบ้านชั้นสอง มีคนเอาเรือออกมาแล่นบนถนนหลวงแทนรถรางและรถประจำทางที่หยุดเดินรถไปตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม

ภาพเขียนสีน้ำมันของฉันทน์ในวัยสาว

น้ำท่วมคราวนี้นานเป็นเดือนกว่าจะลด เวลานั้นคนไทยลำบากกันมาก ข้าวของจากที่แพงอยู่แล้ว ยิ่งแพงขึ้นไปอีก

ตอนที่น้ำท่วมกรุงเทพฯ คุณยศป่วยเป็นไข้มาลาเรีย ถูกส่งตัวกลับมารักษาที่โรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า ฉันไปเยี่ยมเขาครั้งหนึ่ง ต้องตื่นแต่เช้าถือเรือออกจากบ้าน ตอนนั้นครอบครัวฉัน ย้ายไปอยู่ในซอยแถวถนนเดโช ออกมาขึ้นรถเมล์ขาวไปลงที่เขาดิน แล้วลงเรือต่อไปโรงพยาบาล หลังจากคุณยศรักษาตัวจนหายดีแล้ว เขาก็กลับไปสนามรบต่อ

พอถึงฤดูหนาวอากาศเริ่มเย็นลง น้ำที่ท่วมขังอยู่ค่อยๆลดระดับจนแห้งไป หลังจากนั้น กรุงเทพฯก็ถูกบอมบ์หนักขึ้น เสียงหวอดังทั้งกลางวันกลางคืน บ้านเรือนถูกระเบิดเสียหาย ผู้คนล้มตายทุกวัน คนกรุงเทพฯส่วนใหญ่พากันทิ้งบ้านเรือน ย้ายหนีระเบิดเข้าไปอยู่ในสวน หรือไม่กี่อพยพไปอยู่กับญาติตามต่างจังหวัด

พอรุ่งขึ้นอีกปี ประมาณ ๓ เดือน หลังจากคุณยศกลับไปสนามรบ ฉันก็ได้รับจดหมาย จากเขาเขียนส่งข่าวมาว่า พวกเพื่อนๆเขาที่อยู่ในสนามรบได้เลื่อนยศเป็นร้อยเอกกันไปแล้ว แต่คุณยศไม่ได้เลื่อน ตัวเขายังเป็นร้อยโทอยู่ เพราะก่อนหน้านี้ป่วยหนักต้องพักไปหลายเดือน เขาเสียใจที่ไม่ได้เลื่อนยศ จึงขออนุญาตลาลงมาแต่งงาน ๑๐ วัน คุณยศเขียนในจดหมายถึงฉันว่า

“คนอื่นเขามีดาวประจำบำ ผมจะต้องมาหาดาวประจำใจ”

ไม่กี่วันต่อมา งานแต่งงานระหว่างนางสาวเพลิน จาติเกตุ กับร้อยโท ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ก็จัดขึ้นอย่างเรียบง่ายท่ามกลางไฟสงครามที่ลุกโชน...

บทที่ ๘

ปฐมบทแห่งชีวิตคู่

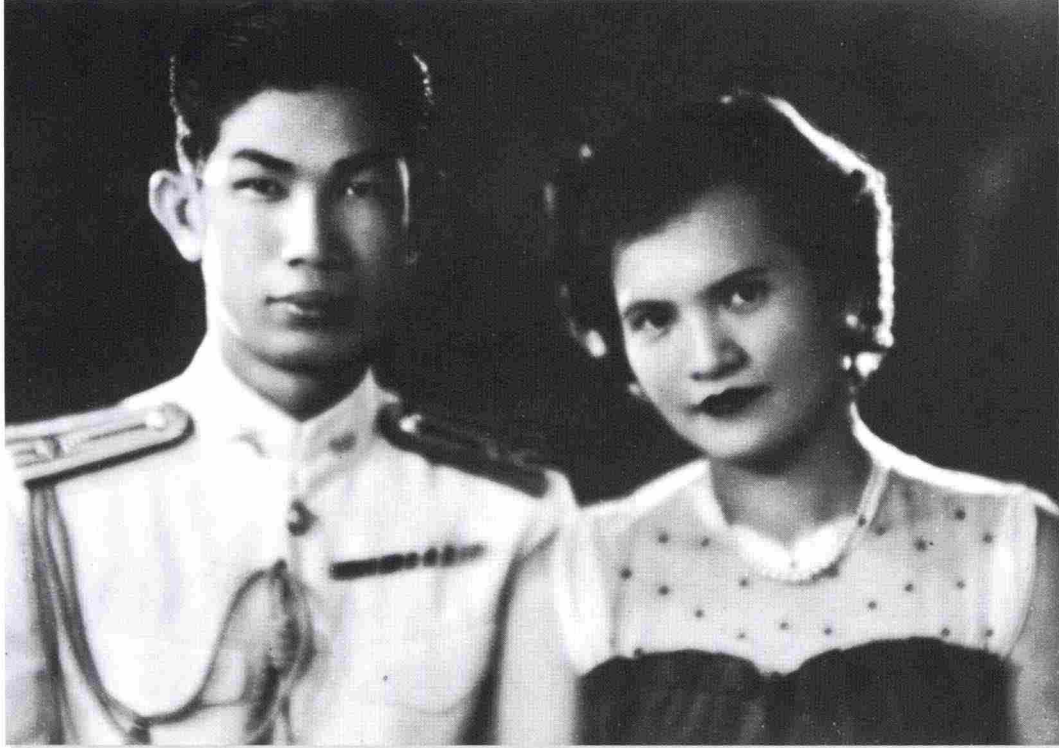

ฉันกับคุณยศแต่งงานกันตอนอายุประมาณ ๒๕-๒๖ ปี นำเสียตายที่ฉันจำวันและเดือนที่เราทำพิธีแต่งงานกันไม่ได้ จำได้แค่ว่า เป็นช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๖ งานแต่งงานของเราจัดขึ้นอย่างเรียบง่ายที่บ้านพระยาพิพิธโกศัยสวรรค์ คุณลุงฝ่ายเจ้าบ่าว อยู่ตรงข้ามวัดตรีทศเทพ ปัจจุบันคือโรงแรม Thai Hotel

วันนั้นคุณยศแต่งเครื่องแบบทหารสีขาวยุโรป ส่วนชุดเจ้าสาวเป็นชุดยาวสีขาว ตัดด้วยผ้าชีฟองมีดิ้นเงินแวบ ๆ ฉันออกแบบและตัดเย็บเอง มีผ้าคลุมผมสีขาวยาวลงมาถึงกลางหลัง คุณป้าของฉันท่านเอาดอกส้มสีขาว กลิ่นหอมมาก มามัดด้วยด้ายสายสิญจน์ ทำเป็นมงกุฎดอกส้ม สวมทับบนผ้าคลุมผมอีกที

พิธีหลังน้ำพระพุทธรูปจัดขึ้นช่วงบ่าย จอมพลถนอม กิตติขจร อาจารย์ของคุณยศ ขึ้นมาหลังน้ำสังข์เป็นคนแรก กลางคืนมีเสียงโตะจีน สมัยนั้นโตะจีนโตะละ ๓๐ บาท งานเรามีโตะจีนสิบกว่าโตะ ตอนแต่งงานยังอยู่ในช่วงสงครามจึงต้องพรางไฟไว้ไม่ให้แสงไฟสว่างไสวขึ้นไปข้างบน คืนนั้นพอทำพิธีเสร็จ ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายเดินทางไปส่งตัวคู่บ่าวสาวที่บ้านของฝ่ายหญิงตรงวัดยานนาวา

งานแต่งงานในยามสงครามของเราจัดขึ้นอย่างเรียบง่ายและเรียบง่ายที่สุด เสียตายที่ไม่มีรูปแต่งงานเก็บไว้ดูเลย เพราะสมัยนั้นยังไม่มีกล้องถ่ายรูป ถ้าจะถ่ายรูปต้องไปที่ร้าน หรือไม่ก็ไปตามช่างภาพมา ส่วนชุดเจ้าสาว พอเราแต่งเสร็จก็มีญาติ ๆ กันมายืมไปใช้อีกตั้ง ๔ ราย ลงท้ายไม่ได้คืน หายไปไหนแล้วก็ไม่รู้

คุณยศกับฉัน ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔

เมื่อครบกำหนดสิบวันที่ขอลามาแต่งงาน คุณยศก็เดินทางกลับไปสนามรบที่เชียงตุง หลังจากนั้นไม่นานกรุงเทพฯโดนถล่มหนักขึ้นเรื่อย ๆ จนคุณพ่อต้องพาพวกเราไปเข้าบ้านอยู่ที่สวนบางค้อ ปัจจุบันอยู่ในเขตจอมทอง

ฉันอยู่ที่บ้านสวนได้สักพัก คุณยศก็ให้น้องชายชื่อ **เบิ้ม (สีหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)** ลูกชายคนโตของคุณป้าสายบัวกับพระยาราชนาถมารับตัวไปอยู่กับ **แอ๊ด-เฉลิมศรี โชติเวช** น้องสาวคุณยศ ลูกคุณป้า ซึ่งเป็นพยาบาลและเป็นภรรยาของ **นายแพทย์สนิท โชติเวช** แพทย์ประจำสถานีรถไฟลำปาง

บ้านที่ฉันพักอยู่ตรง **ห้วยรถจักร ลำปาง** พอรถไฟจอดจะมองเห็นบ้านพักนายแพทย์ อยู่ใกล้ ๆ กับรางรถไฟ กระจ่างที่อยู่ที่นี่ ฉันยังไม่ได้ทำอะไร มีหน้าที่เลี้ยงหลาน (**อุฐู-ผ่านณรงค์ โชติเวช**) ลูกชายของแอ๊ดอายุประมาณ ๓ ขวบ บ้านนั้นเขาเล่นไฟตอง ฉันก็เล่นบ้าง ไม่เล่นบ้าง แล้วมีหาวอยู่เรื่อย พอเรือบินมาทิ้งระเบิดก็คอยคุ้มหลานหนีลงหลุมหลบภัย

โปสเตอร์ของรัฐบาลไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

จอมพลผิน ชุณหะวัณ กับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ตอนอยู่ที่บ้านพักหัวรถจักร คุณยศจะลงมาหาฉันประมาณ ๓-๔ เดือนครั้ง ปีหนึ่ง เราได้อยู่ด้วยกันแค่ไม่กี่วัน นอกนั้นเขาเขียนจดหมายส่งข่าวมา ทำอยู่อย่างนี้หลายปีจนกระทั่ง สงครามเล็ก

คุณยศเป็นคนพูดน้อย เขาไม่เคยเล่าให้ฟังหรือว่าตัวเองลำบากยังไง ฉันมารู้ทีหลังว่า การรบในสมัยนั้นลำบากยากเย็นนัก ศัตรูที่ร้ายกาจที่สุดไม่ใช่ข้าศึก แต่คือโรคภัยไข้เจ็บ พวกทหารต้องกินบอระเพ็ดทุกวัน เจ็บป่วยล้มตายไปเกือบครึ่งจนเกือบไม่มีที่ฝังศพ แม้แต่ผ้าผ่อน ก็ไม่มีจะเปลี่ยนใหม่ ทุกคนได้รับแต่คำสั่งให้เดินหน้าไปเรื่อยๆ เมื่อมองย้อนกลับไปในช่วงเวลานั้น สิ่งที่คุณเคยคิดว่าตัวเองลำบากแล้วก็ยังนับว่าสบายกว่าพวกทหารมากมายนัก

ชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากนั้น ถึงแม้อยู่ในช่วงสงคราม แต่ก็ไม่ได้เจ็บเหงา เพราะคุณหมอสุนิห์ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่นั่น และเป็นเจ้าของโรงงานน้ำตาลด้วย สมัยนั้นเวลาโรงงานจัดงานที่

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์

หรือมีงานปีใหม่ งานวันเกิดสภาคมาคม ท่านจะร่อนการ์ดเชิญพวกผู้ใหญ่ในจังหวัดไปกินเลี้ยง
เต็นท์ที่สโมสรมสนอกสนานเฮฮาจนดึกดื่น เวลากินเลี้ยงต้องพร่างไฟ แก้วที่ใส่เหล้า
ใส่เครื่องดื่มก็ไม่มี เพราะแตกหมด ต้องใช้กระบอกไม้ไผ่แทน ยุคนั้นถ้าไปตามงานเลี้ยงใหญ่ๆ
จะเห็นคนแต่งตัวสวยเดินถือกระบอกไม้ไผ่กันทุกคน

ตอนที่คุณยศไม่อยู่ คุณหมอกับน้องสาวมักจะชวนฉันไปงานเลี้ยงด้วยกัน และด้วยความที่
ฉันชอบเต็นท์ จึงทำให้มีโอกาสเป็นครูสอน **จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์** หมายความว่าท่านเต็นท์
เป็น แต่ไม่กล้าออกกับใคร เพราะท่านเพิ่งเต็นท์เป็นใหม่ๆ ถ้าออกกับคนที่เต็นท์เก่งจะได้ช่วยกัน
ไปในตัว จังหวะก็ดี ท่านจึงไม่ยอมเต็นท์กับใคร เต็นท์กับฉันคนเดียว

สมัยนั้นจอมพลสฤษดิ์เป็นแม่ทัพใหญ่อยู่ที่จังหวัดลำปาง^๑ ท่านไปพักอยู่ลำปางตั้งแต่เริ่ม
สงคราม ส่วนภรรยาอยู่ที่กรุงเทพฯ ภรรยาของท่านชื่อ **คุณสวาท** ผิวขาว หน้าตาเหมือนหม่อม

^๑ ปีพ.ศ. ๒๔๘๔ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้าร่วมรบในสงครามมหาเอเชียบูรพา ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการกองทัพบก
ทหารราบที่ ๓๓ จังหวัดลำปาง ขณะนั้นเมียเป็นพันตรี

มีลูกด้วยกันด้วย จอมพลสฤษดิ์รักภรรยามาก ท่านจึงแค่นึกมากเมื่อภรรยาไม่อยู่ ท่านประกาศ ออกวิหฤตกรรมด้วยตัวเองจนคนเขารู้กันทั่วไปหมด และยังบอกอีกว่าจะแก้แค่นผู้หญิง ตอนหลัง ท่านจึงมีอิเหนาเยอะ ได้เมียเป็นลูกนักเลงบ้าง เป็นลูกเจ้าพ่อบ้าง เลี้ยงไว้คอยเป็นหูเป็นตา เป็นสายลับรอบตัวในเรื่องอันธพาลทั้งหลาย

ตอนท่านเจอฉันครั้งแรก ท่านไม่ทราบว่าคุณแต่งงานแล้ว ฉันเองก็ไม่ได้ประกาศตัว ฉัน ไปอยู่เงียบๆ ท่านนึกว่ายังเป็นสาวจึงมาจีบ บอกว่าหน้าตาเหมือนภรรยาท่าน ให้นายทหารคนสนิท (ท.ส.) ขวนไปกินข้าววันเสาร์-วันอาทิตย์บ้าง ขวนไปเล่นแบดมินตันตอนเย็นๆ แต่ฉันไม่เล่น บอกไม่ไปทำเดี๋ยว ถ้าไปต้องไปพร้อมกับญาติ ตอนหลังใครๆ เขาคงบอกท่านว่าคุณแต่งงานแล้ว ท่านจึงเลิกจีบ ก่อนแต่งงานกับคุณยศฉันเคยไปดูหมอลำ เขาบอกว่า “จะได้คนที่เป็นผู้ใหญ่ ถ้าวัยกับผู้ใหญ่ เว้นแต่ดาวกับเดือนที่จะไม่ได้” แต่ฉันบอกไม่เอา เราชอบกับคนคนนี้

จอมพลสฤษดิ์ ธีระวัชร์ เป็นคนมีบุญมีวาสนา หน้าตาดี รูปร่างท้วมๆ เสียงดังฟังชัด เป็นคนเก่งอีกคนหนึ่งจริงใจ พูดจาตรงไปตรงมา เป็นผู้ใหญ่อารมณ์ดี เด็ดขาด ตอนท่าน เป็นนายกรัฐมนตรี^๒ พวกหัวไม้หัวขโมยกลัวหมด คือท่านเอาจริง ปรามเสียอยู่หมด เอาไปยิงเป้า จนทีหลังพวกขโมยกลัวกันราบคาบ

ปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ พันเอก สฤษดิ์ ธีระวัชร์ (ยศขณะนั้น) ได้รับการแต่งตั้งเป็น ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นหน่วยกำลังสำคัญ ตอนหลังท่านมาเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของคุณยศ เป็นคนส่งคุณยศไปเรียนเสนาธิการที่ประเทศอังกฤษ พอคุณยศ จะสละสิทธิ์ให้คนอื่น ท่านบอก “ถ้าไม่ไปเดี๋ยวจับขังคุกนะ”

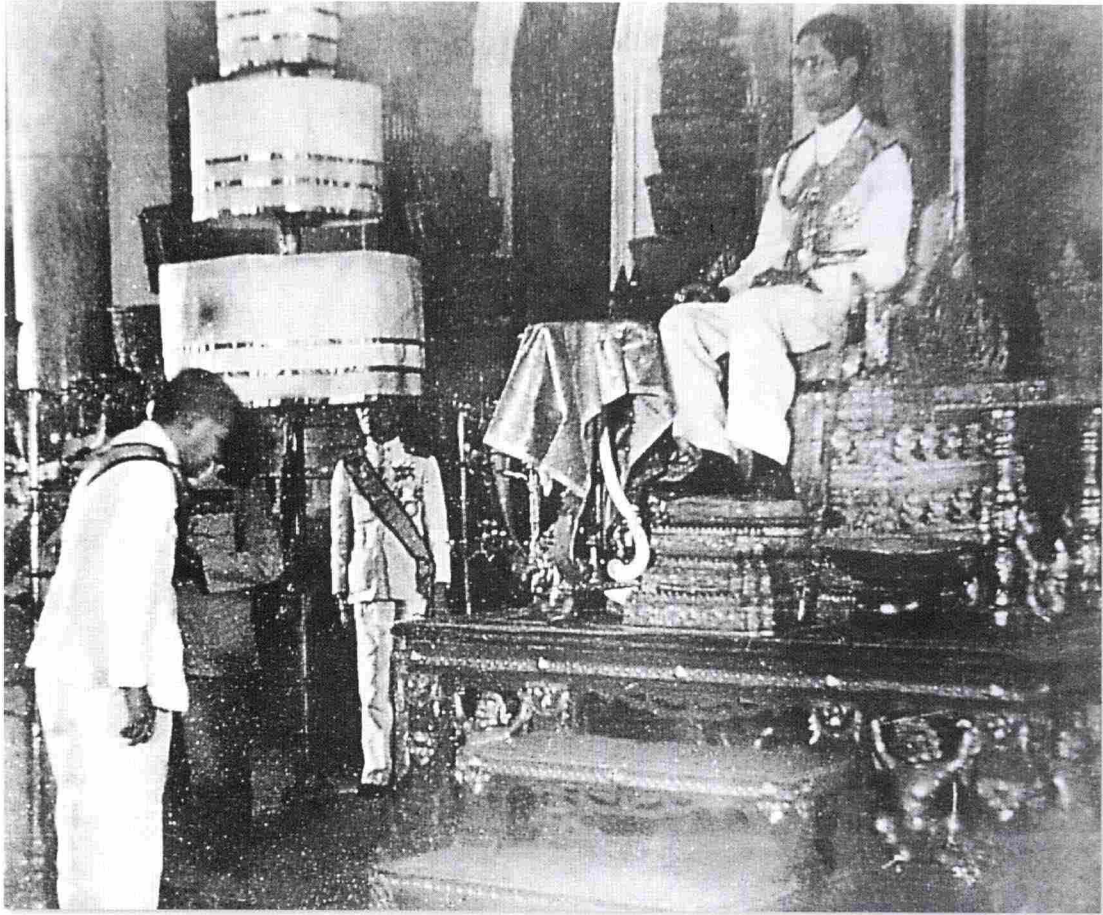
ใครๆ เขาก็รู้ว่าจอมพลสฤษดิ์เลี้ยงคน ดูแลลูกน้องไม่อดไม่อยาก ชื่อที่ชื่อทาง จัดสรรที่ ให้คนละอะไรๆ ภายหลังท่านสมรสกับท่านผู้หญิงวิจิตรรา สมัยจอมพลสฤษดิ์ยังอยู่ คุณยศกับฉัน เคยไปมาหาสู่ เวลาท่านเจ็บเราสองคนก็ไปเยี่ยม ไปคุย ตอนที่ท่านจะไปรักษาตัวเมืองนอก ยังชวนว่า “ไปด้วยกันไหม ไปเที่ยว...”

จอมพลสฤษดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีคนเดียวที่เสียชีวิตในตำแหน่ง^๓ ไม่มีใครกล้าปฏิวัติ ท่านสิ้นเอง!

^๒ จอมพลสฤษดิ์ ธีระวัชร์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๑ ของประเทศไทย ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ รวมเวลา ๔ ปี ๙ เดือน ๒๙ วัน

^๓ จอมพลสฤษดิ์ ธีระวัชร์ ถึงแก่อสัญกรรมเมื่ออายุได้ ๕๕ ปี ด้วยโรคไตพิการเรื้อรังที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีคนเดียวที่ถึงแก่อสัญกรรมในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และนายปรีดี พนมยงค์

บทที่ ๙

หนีภัยสงครามไปเวียงป่าเป้า

สงครามโลกครั้งที่ ๒ กินเวลานานหลายปี จนกระทั่งฉันตั้งท้องลูกคนแรกเมื่อ
ย่างเข้าปีที่ ๓ ของการแต่งงาน

ช่วงที่ท้องลูกคนแรกเสื้อผ้าเริ่มขาดแคลน เพราะไม่มีคนทอ ไม่มีคนทำ จะตัดเสื้อ
กับกางเกงชุดหนึ่งต้องใช้ผ้า ๕ เมตรขึ้นไป ตก ๒,๐๐๐ บาท บางบ้านต้องเอาซากกางเกงของผู้ชาย
ตัวใหญ่ๆ มาตัดเป็นกางเกงตัวเล็กให้เด็กนุ่ง ผ้าตัวอย่างที่มีก็เอามาต่อมาเย็บทำเป็นผ้าห่ม พุดถึง
เรื่องเสื้อผ้า สำหรับฉันไม่ค่อยรู้สึกอะไรสักเท่าไรนัก ฉันแต่งตัวเท่าที่มี และฉันก็มีผ้าเก็บไว้
เป็นตั้งๆ เอามาตัดมาแปลงได้

ยามสงครามเป็นยุคข้าวยากหามากแพงจริงๆ ช่วงนั้นเกลือราคาสูงมาก กระจอบหนึ่ง
ตั้งหลายพันบาท คนไทยต้องกินเกลือแทนน้ำปลา เพราะไม่มีน้ำปลาแล้ว น้ำตาลก็แพง แต่
คุณหมอเป็นเจ้าของโรงงานน้ำตาล เราจึงไม่เดือดร้อน ฉันโชคดีที่อยู่กับญาติ และฉันไม่ใช่
หัวหน้าครอบครัว จึงไม่ค่อยรู้สึกลำบากอะไร ไม่ต้องซื้อต้องหา ข้าวสารมีกินตามเวลา
นายแพทย์ใหญ่ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเขามีฐานะดี เราก็อยู่ได้อย่างสบาย

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๘ มีข่าวว่ากรุงเทพฯ โดนถล่มหนักติดต่อกันหลายเดือน^๑ เราหนีไปอยู่ที่
ลำปาง นับว่าเบาแล้ว แต่ลงท้ายโดนหนักอยู่เหมือนกัน เครื่องบินบินไปทิ้งระเบิดเพราะมีหัวรถจักร

^๑ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘ เครื่องบิน B24 ของกองทัพอังกฤษถล่มสะพานพระราม ๖ จนสะพานขาด, วันที่ ๕
มีนาคม ๒๔๘๘ กองทัพล้อมพันมิตรทิ้งระเบิดสถานีรถไฟธนบุรี, วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๘๘ โรงไฟฟ้าวัดเลียบและโรงไฟฟ้า
สามเสนถูกเครื่องบินสัมพันธมิตรถล่มแหลก

จอดอยู่เป็นแถว เวลาหวอดังฉันจะหนีลงหลุม อุ้มหลานนั่งลงไปบนท้อง ตอนนั้นฉันท้องได้ ๔-๕ เดือนแล้ว หนีลงหลุมจนปวดท้อง ระเบิดลงที่ลำปางหนักติดต่อกัน ๕-๖ เดือนจนอยู่ไม่ไหว ต้องอพยพหนีจากตรงหัวรถจักรเลยไปอีกประมาณ ๖ กิโลเมตร ไปหลบภัยอยู่ที่หมู่บ้านเล็กๆ ในชนบท ชื่อว่า **เวียงป่าเป้า**

บ้านที่เราไปอยู่เป็นบ้านหลังเล็กๆ มีห้องนอน ๒-๓ ห้อง ฉันอยู่ห้องหนึ่ง คุณหมอสุนิทิ ใช้ได้ถุนบ้านเป็นที่ทำงาน ใครเจ็บป่วยมากก็ตรวจรักษากันตรงนั้น ส่วนฉันกำลังท้อง วันๆไม่ได้ทำอะไร เราหนึ่งอยู่บนเรือนก็คอยดู คอยมอง เดี่ยวคนเจ็บก็ร้องโอยๆมาให้หมอฉีดยา ส่วนพวกทำงานหัวรถจักรที่อพยพไปอยู่ด้วยกัน วันๆไม่มีอะไรทำ นั่งเล่นไฮโลกันทั้งวันทั้งวัน

ตอนท้องลูกคนโต ฉันแพ้มาก กินอาหารไม่ได้เลย เหมือนไปหมด กินได้แต่ผลไม้ ยามสงครามผลไม้เป็นของหายาก ต้องให้คนออกไปตั้งแต่เช้า ไปซื้อมาจากตลาดในเวียง เป็นมะพร้าวอ่อนหรือผลไม้อะไรก็ได้แล้วแต่จะเจอ ซื้อมาตุ๋นไว้ และหวงด้วย ห้ามใครกิน

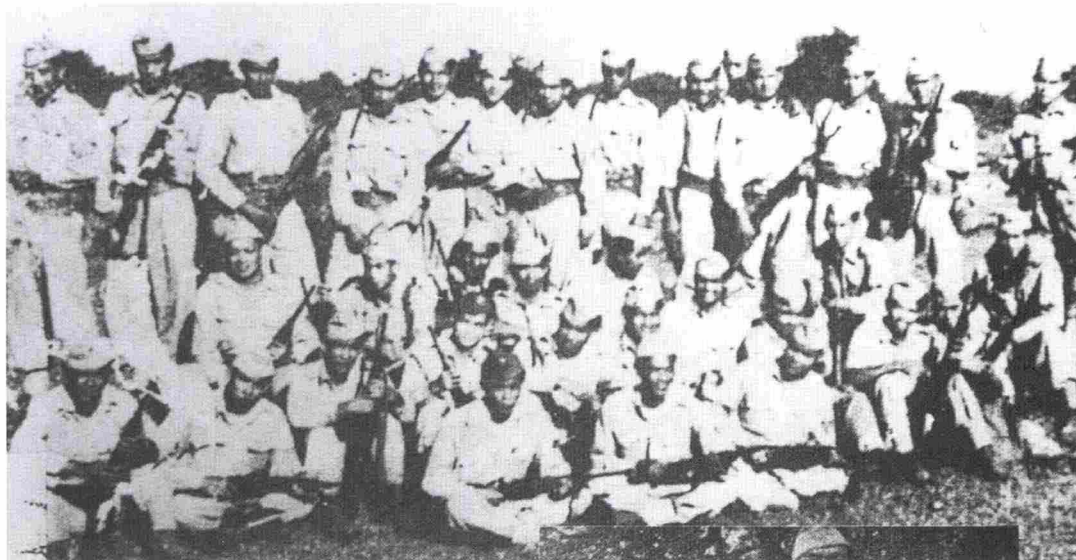
อพยพไปอยู่เวียงป่าเป้านานหลายเดือน จนสงครามสิ้นสุด^๒ ถึงได้กลับมาอยู่ที่บ้านเดิม ตรงหัวรถจักร แล้วคลอดลูกที่นั่น ลูกคนแรกคลอดยาก ปวดท้องอยู่ ๓ วัน ๓ คืน เจ็บทรมาน ร้องคร่ำครวญ เจ็บท้องขึ้นมาทีก็ลุกขึ้นเดินๆๆอยู่ในสวน เดินจนหายเจ็บก็นั่ง นอนนิ่งๆ พอเจ็บก็ลุกขึ้นเดินอีก ตะกายราวกับตุ๊กแก กว่าจะคลอดตั้งดีดี^๓ ฉันคลอดลูกคนแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ มีคุณหมอสุนิทกับพยาบาลชื่อคุณเอื้อยเป็นคนเชี่ยวชาญช่วยกันทำคลอด ได้ลูกผู้หญิงชื่อว่า **ติ่ม (สิริลักษณ์ มติศร)** วันที่คลอดฝนตกหนัก ตอนอยู่ไฟฝนก็ตกหนักจนบ้านถล่ม หลังคาพังลงมาครั้งหนึ่ง เปียกปอนทุลักทุเลกันจริงๆ

สงครามเลิกได้ประมาณ ๖ เดือน ทางราชการมีคำสั่งให้คุณยศย้ายกลับมาอยู่ที่กรมจเรทหารราบ จังหวัดลพบุรี คุณยศโทรศัพททางไกลมาหา บอกให้ฉันพาลูกไปอยู่บ้านพักที่ลพบุรี ก่อน เขาจะให้เพื่อนสนิทมารับ ส่วนตัวเขาเป็นผู้บังคับกองร้อยต้องคุมกองพลทหารเดินเท้ากลับมา เพราะตอนนั้นรัฐบาลชุดใหม่ของประเทศไม่ยอมรับรู้การประกาศสงครามของรัฐบาลชุดเก่า เป็นผลให้ทหารที่ไปรบถูกปลดเป็นจำนวนมาก ส่วนที่ไม่ถูกปลดก็ต้องรับผิดชอบตัวเองในการเดินทาง กลับกองสังกัดเดิม

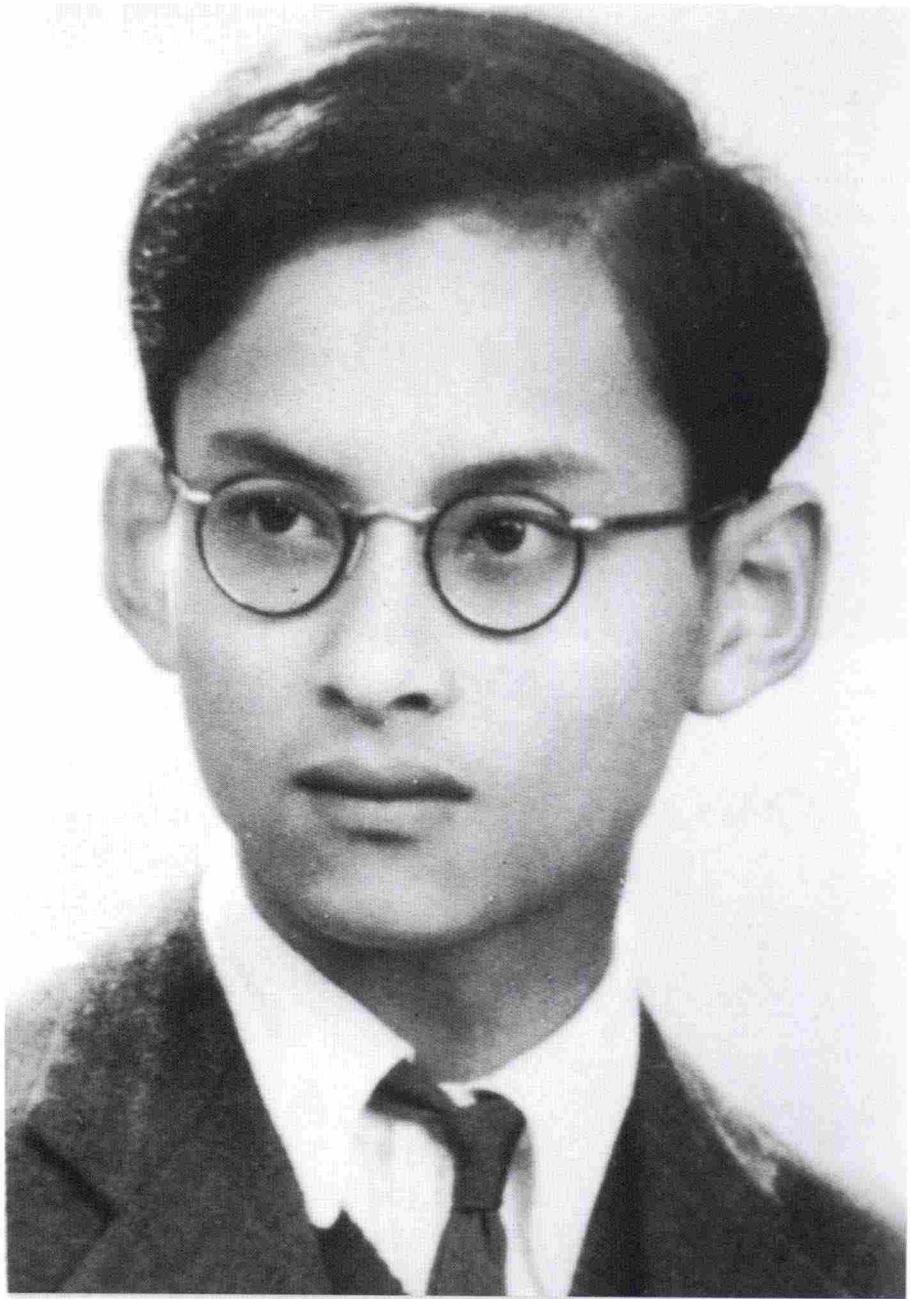
^๒ สงครามโลกครั้งที่ ๒ สมรภูมิตั้งอยู่ในเอเชียยุติลงอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๘๘ หลังจากสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดปรมาณูลงเมืองฮิโรชิมาและนางาซากิ

คณะเสรีไทยสายอังกฤษ (บางส่วน)

คณะเสรีไทยสายในประเทศ (บางส่วน)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

คุณยศเล่าว่าเขาต้องบุกป่าฝ่าดง เดินเท้าจากสมรภูมิรบเพื่อมาขึ้นรถไฟที่พิษณุโลก ใช้ความมานะพยายามเดินนับไม้มอนนรางรถไฟมาเรื่อย จากเชียงตุงมาเชียงราย พะเยา แพร่ เด่นชัย กว่าจะมาถึงพิษณุโลกในอีก ๖ เดือนให้หลัง ระหว่างทางมีทหารตายกันเยอะ เป็นไข้ป่าทารุณมาก ยากจะกินก็ไม่มี^๓ โชคดีที่คุณยศไม่เป็นอะไร กลับมาถึงบ้านได้อย่างปลอดภัย

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไทยเราสามารถพลิกสถานการณ์กลายเป็นประเทศผู้ไม่แพ้สงครามได้^๔ แต่เคราะห์ร้ายของประเทศไม่ได้สิ้นสุดลงเพียงเท่านั้น อีกไม่กี่เดือนต่อมาคนไทยก็ต้องประสบกับเหตุวิปโยคครั้งใหญ่ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘ ต้องพระแสงปืนสวรรคต เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ก่อนเสด็จพระราชดำเนินกลับประเทศสวิตเซอร์แลนด์เพียง ๔ วัน

ในวันเดียวกันนั้น สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ทรงตัดสินพระทัยรับตำแหน่งพระมหากษัตริย์ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาล เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ ทรงเป็นรัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เฉลิมพระนามว่า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

^๓ อังกฤษเป็นประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรที่ไม่ยอมรับสถานะภาพประเทศที่ไม่แพ้สงครามของไทย จนไทยต้องทำสัญญาสมบูรณแบบกับอังกฤษ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙ คินดินแดนสหรัญไทยเดิม (รัฐฉานฝั่งตะวันออกของแม่น้ำสาละวิน) และ ๔ รัฐมลายู ขณะนั้นกองทัพพายัพ (ทหาร ๕ กองพล) ยังติดอยู่ที่เชียงตุง จึงต้องเดินเท้าเปล่าจากเชียงตุงมาขึ้นรถไฟที่พิษณุโลก จากเหตุการณ์นี้ทำให้มีทหารล้มตายด้วยไข้มาลาเรียและอหิวาตกโรคเป็นจำนวนมาก มีการรวบรวมอัฐิเพื่อประกอบพิธีบรรจุเข้าอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๐

^๔ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ ประเทศไทยประกาศว่า การประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นโมฆะ โดยอ้างเหตุว่า ขณะทีประกาศสงครามนั้น หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์คือ นายปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้ลงนามด้วย นับว่าเป็นประเทศเดียวที่เป็นผู้แพ้สงครามแต่สามารถพลิกกลับมาเป็นฝ่ายสัมพันธมิตรได้

บทที่ ๑๐

ภรรยานายทหารที่ค้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลพบุรี

จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองทหารที่มีหน่วยกำลังพลมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากเป็นปากประตูของภาคกลาง เชื่อมต่อกับภาคเหนือและภาคอีสาน จึงได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการทหารมาตั้งแต่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ค่ายที่เราไปพักอยู่ติดกับศาลพระกาฬ บ้านพักนายทหารปลูกเป็นแถวยาวขนานกันสองแถว แต่ละหลังอยู่ห่างกัน บ้านเราอยู่แถวหน้า มีถนนเล็กๆ ไว้ให้คนที่บ้านอยู่ข้างหลังเดินเข้าบ้านได้ เมื่อย้ายมาอยู่ที่ลพบุรี คุณยศกลับบ้านทุกวัน เราได้อยู่ด้วยกันมากขึ้น จึงถือได้ว่าชีวิตคู่ที่แท้จริงของเราสองคนเริ่มต้นขึ้นที่นี่

ตอนนั้นคุณยศติดยศร้อยเอกแล้ว ประจำอยู่แผนกเทคนิค กรมจเรทหารราบ เข้าไปทำงานเที่ยงก็กลับมาทานข้าวบ้าน คุณยศเป็นคนมีระเบียบ เวลาทานข้าวต้องนั่งเป็นที่ ไปแล้วต้องนั่งโต๊ะ สมัยนั้นโต๊ะเก้าอี้ยังไม่จะมีนั่งเลย แต่ถึงนั่งกับพื้นก็ต้องปูพรมแล้วเอาผ้าปูบนพรมอีกที มีช้อนส้อม ชันน้ำ พานรอง และต้องมีจานรองถ้วยน้ำพริก น้ำปลา ถ้วยแกง ไม่ใช่จะมาตั้งเป็นตั้งได้ นั่งทานข้าวที่พื้นอยู่หลายปีจนกระทั่งย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ จอมพลสฤษดิ์ขึ้นเป็นหัวหน้า ท่านให้ผู้เย็นทหารบ้านละตู้ และให้เก้าอี้หวายของกรมราชทัณฑ์ที่พวกนักโทษทำ บ้านเราถึงได้มีโต๊ะเก้าอี้ยั่งกัน

เราอยู่ที่ลพบุรี มีลูกอีกสองคน ลูกผู้หญิงคนที่ ๒ ชื่อ **ณิชา** (**ณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา**) คนที่ ๓ เป็นลูกผู้ชาย ชื่อ **น้อย** [**พลตำรวจตรี เอกณัฐ (ชัยพร) เทพหัสดิน ณ อยุธยา**] หน้าตาของฉันในเวลานั้นเหมือนกับภรรยานายทหารคนอื่นๆ คือ ดูแลดู ดูแลบ้าน และทำกับข้าว

เข้าขึ้นพอเขาไปทำงาน เราดูลูกกินข้าวเสร็จสักแปดโมงก็ออกไปจ่ายกับข้าว ตลาดอยู่ไม่ไกล เดินจากเขตรัฐทหาร ข้ามทางรถไฟไปหน่อยก็ถึงแล้ว ข้าไปยังเดินไปได้ แต่ขากลับมาบางที่ต้องนั่งรถสามล้อกลับ เพราะซื้อเยอะจนหิ้วไม่ไหว อย่างหน้าข้าวเหนียวมะม่วงฉันซื้อมะม่วงมาเป็นกระจาดเลย ทั้งมะม่วงมัน มะม่วงดิบ มะม่วงสุก ซื้อมาให้ลูกกิน ให้สามีกิน และให้เพื่อนที่มาบ้านกินด้วย

ราวๆ เก้าโมงเช้าฉันจะรีบกลับบ้านเพื่อมาเตรียมกับข้าวกลางวัน มือเที่ยงมีของคางหนึ่งอย่าง ของหวานหนึ่งอย่างเท่านั้น คุณยศเป็นคนกินง่าย บางทีเขาก็พาเพื่อนติดรถมากินข้าวด้วย

บ้านพักนายทหาร ลพบุรี

กับคุณแอด - เจลิมาศรี เทพหัสติน ณ อุรุทยา
(น้องสาวคุณยศ) แดง อูฐุ แอ้ว ติม

หน้าบันไดทางขึ้นบ้านพักนายทหาร ลพบุรี

กับลูกๆ และญาติที่บ้านพักนายทหาร ลพบุรี

ฉันจึงต้องทำอาหารเผื่อไว้สามเปลาใหญ่ๆ เป็นข้าวผัด ผัดมะกะโรนี ราดหน้า แล้วแต่จะทำ ส่วนมือเย็นมีกับข้าว ๕-๖ อย่าง ฉันทำเองหมด มีคนรับใช้ผู้หญิงคนหนึ่งช่วย และมีหลานช่วยดูลูกให้ เย็นๆ หลังจากทำอะไรเสร็จแล้ว ฉันจะพาลูกออกไปเดินเล่นในกรม พอถึงวันเสาร์-อาทิตย์ ก็ไปเดินรำกันที่สโมสร

สโมสรทหารเป็นที่พบปะสังสรรค์ในหมู่นายทหาร สมัยนั้นพวกผู้ชายเขาไปเล่นบิลเลียดกัน ส่วนบรรดาภรรยา พอเที่ยงวันเสาร์จะทำอาหารไปคนละอย่าง ไปนั่งกินข้าวด้วยกัน แล้วไปหัดเต้นรำ มีครูมาสอน เดินแทงโก้ วอลทซ์ สอนทุกจังหวะ บางคนสามีไปราชการยังไม่กลับ เขาก็ไปหัดเต้นรำ บางคนหนีสามีไปเต้น มีคนแกล้งบอกว่าสามีมาแล้ว กลัวจนตัวนี้สั่นเลย พวกผู้หญิงจะหัดเต้นรำกันหลังจากกินข้าวเสร็จ กว่าจะเลิกก็ราวๆ สามถึงสี่โมงเย็น เดินกันหลายชั่วโมง แต่ไม่รู้สึกเหนื่อยเลย เพราะสนุกและได้เฮฮากันตลอด

ชีวิตที่ลพบุรีไม่มีอะไรมาก เป็นสังคมของภรรยาทหาร เวลาสามีไปต่างจังหวัด ไปสนามรบ หรือบางที่ทางราชการเรียกไปซ้อมรบ ๒-๓ วัน ภรรยาอยู่บ้านก็มีเพื่อน ถ้าไม่ไปสโมสรก็อยู่บ้าน พอเย็นๆ ต่างคนต่างจูงลูกไปเดินเล่นออกกำลังกาย เดินสวนกันไปสวนกันมา

เป็นชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขดี

บทที่ ๑๑

นักเศรษฐศาสตร์ในห้องครัว

คนสมัยนี้มีความคิดว่า การเป็นเมียทหารนั้นลำบาก สำหรับฉันจะว่าลำบากก็ลำบากจริง ๆ นั่นละ แต่ถ้าจิตใจเราชอบก็ไม่มีอะไร เราก็สบาย มีอิสระ เพียงแต่ต้องรู้จักบริหารให้เป็น โดยเฉพาะเรื่องการเงิน

วันที่แต่งงานกัน คุณยศเขาฉลาด เขาบอกว่า “ผมเป็นลูกพระยา แต่ผมไม่มีสมบัติอะไร ผมมีแต่ตัว ผมมีแต่เงินเดือน ต่ไปข้างหน้าคุณจะยากดีมีจนก็แล้วแต่คุณ จะมาโทษผมไม่ได้นะ”

พอสิ้นเดือนเขาก็เอาเงินเดือนมาให้ฉันหมดทุกเดือนๆ แล้วแต่ฉันจะใช้ เวลาเขาไปทำงานฉันก็ต้องใส่กระเป๋าให้เขาไป สมัยนั้นให้เงินติดกระเป๋าไปเท่าไรก็อยู่อย่างนั้น ไม่ได้ซื้ออะไร ไม่ไปนั่งกินที่ไหน เขาบอกว่ายิ่งแต่งเครื่องแบบทหารเขายิ่งไม่เข้าร้านเลย อยู่ลพบุรีออกจากกรมก็กลับบ้านมากินข้าวเที่ยง เสร็จแล้วกลับออกไปทำงาน เย็นก็กลับมา

ตอนแต่งงานใหม่ๆ สัก ๖ เดือนแรกนี้ยังไม่เข้าที่ ตอนนั้นยังไม่มีลูกเลยด้วยซ้ำ แต่การเงินของเราเริ่มมีปัญหาชักหน้าไม่ถึงหลัง ยิ่งมีลูกคนแรก คนที่ ๒ คนที่ ๓ ยิ่งวุ่นวาย ฉันยังบริหารไม่ถูก พยายามประหยัด ขาดแคลนยังงี้ก็ไม่กล้าไปขอพ่อแม่ กลัวเขาว่าเอา ฉันต้องหาเองทำเอง ต้องอดทนเลี้ยงลูกไป

ตั้งแต่แต่งงานออกเรือนมา ฉันไม่เคยไปรบกวนขอเงินพ่อแม่มาใช้เลย แล้วพ่อแม่ท่านก็ไม่มายุ่งด้วย ไม่เหมือนคนเดี๋ยวนี้ แต่งงานแล้วไม่พินพ่อแม่ กินอยู่กับพ่อแม่ อะไรๆ ก็พ่อแม่หมด อย่างนี้เลี้ยงไม่โต แต่ฉันไม่เคยเลย เงินจะขาดมือบ้างสักร้อยสักชั่งหนึ่งก็ไม่เอา ไม่กล้าบอก กินใช้เท่าที่จะทำได้ บางครั้งเงินหมดฉันก็ไปซื้อของที่สโมสร ซื้อมัน ซื้อมวยมาให้ลูกกิน ไม่ต้องจ่ายสต พอถึงสิ้นเดือนเขาก็หักเงินเดือนไป

ครอบครัวเราไม่ได้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่เคยออกไปกินไปเที่ยวที่ไหน เสื้อผ้าก็ไม่ได้ตัดสมัยนั้นคุณยศมีกางเกงไปเที่ยวแค่สองตัว สีเทาตัวหนึ่งและสีน้ำตาลอ่อนอีกตัว นอกนั้นใส่เครื่องแบบทหารตลอด ตอนหลังเพื่อนมาขอยืมก็ให้เขาไปอีก จึงเหลือกางเกงตัวเดียว ตอนนั้นเราก็อยู่กันอย่างประหยัดแล้วนะ แต่ด้วยความที่ลูกเยอะ ฉันมานั่งคิดๆ ดู ลำพังเงินเดือนเขาอย่างเดียวคงไม่พอใช้หรอกถ้าเราไม่ทำมาหากิน

ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

พอดีพวกเพื่อน ๆ คุณยศที่เป็นชายโสดเขาติดใจกับข้าวฝีมือฉัน จึงมาขอให้ทำปิ่นโตส่งวันละสองมือ มือเข้ากับมือเย็น สมัยก่อนของกินหายาก ไม่มีห้างสรรพสินค้า ร้านรวงตามต่างจังหวัดก็ไม่มีอาหารขาย ทุกบ้านต้องทำอาหารกินเอง ตอนนั้นฉันทำปิ่นโตส่งวันละยี่สิบกว่าถาด มีคนใช้ผู้หญิง ๑ คน ทหารอีกคน แล้วคุณพ่อส่งคนใช้ผู้ชายมาให้อีกคน เป็นใบ้แต่ทำงานดี เข้าใจภาษา คุยกันรู้เรื่อง ก็มาช่วยกันทำกับข้าว

ปิ่นโตถาดหนึ่งมีอาหาร ๓ อย่าง แล้วก็มิ้นข้าว ฉันทำอาหารหมูนเวียนเปลี่ยนไปทุกวันไม่ให้ซ้ำ เช่น แกงส้ม แกงคั่ว แกงจืด แกงเผ็ด น้ำพริกปลาทุ เป็นต้น บางคนไม่รับปิ่นโต เขาขอมากินที่บ้านเรา บางทีคุณยศไปเล่นบิลเลียดอยู่ที่สโมสรยังไม่กลับ เขามากิน ฉันก็ต้องจัดให้เขากิน แล้วเขาก็กินหมดเลย บางคนเงินเดือนออกมาฉันก็ไม่ได้ค่าปิ่นโต ฉันคิดเขาถาดละ ๑,๒๐๐ บาทเท่านั้น แต่เขาไม่มีจ่าย ก็ติดเอาไว้อีก เก็บเงินได้บ้างไม่ได้บ้าง เป็นนายทหารรุ่นเดียวกัน รู้จักกันทั้งนั้น

ตอนกลางวันทำปิ่นโตส่ง พอกลางคืนว่าง ๆ ลูกหลับแล้ว เขามาจ้างเย็บเสื้อผ้าก็เย็บ แล้วพอสิ้นเดือน เงินเดือนออก เขาก็มาจ่ายเรา เดือนหนึ่งได้สองพัน รวมกับค่าปิ่นโต สมัยนั้น ถือว่ารวยแล้ว หาเงินได้เดือนละเป็นพัน

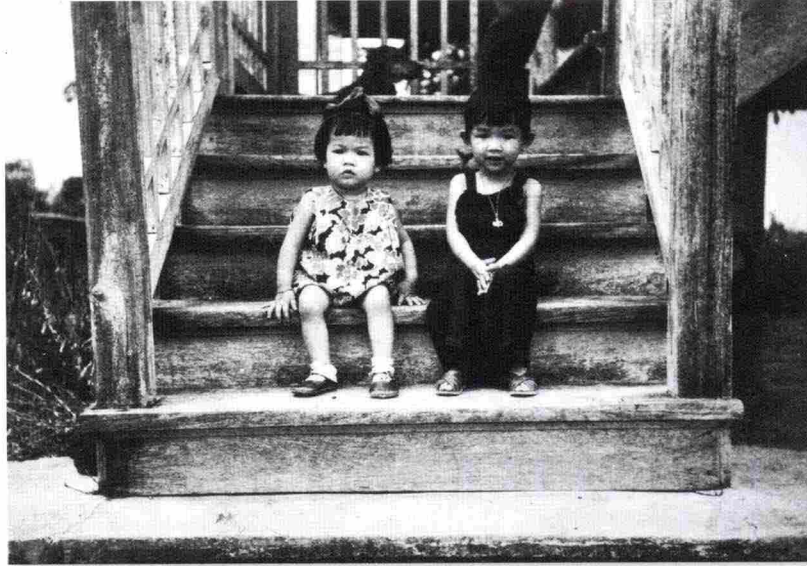
ฉันทำปิ่นโตอยู่สัก ๒-๓ ปีก็เลิก เพราะคุณยศย้ายไปประจำที่กรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ไกลจากตัวเมืองลพบุรีออกไปเกือบ ๒๐ กิโลเมตร ค่ายนี้อยู่เยื้อง ๆ กับโรงพยาบาล อานันทมหิดล ตอนนั้นคุณยศอยู่บ้านพักนายทหารในหมู่บ้านดงสวอง อำเภอเมืองฯ ตำบล เขาสามยอด ส่วนลูกสาวคนโตเข้าโรงเรียนแล้ว ลูกติ่มเรียนอยู่ที่โรงเรียนราชินีบนแถวท่าเขียวไผ่ขา ฉันจึงพาลูก ๆ ย้ายกลับมาเข้าบ้านที่กรุงเทพฯ พอวันศุกร์คุณยศกลับบ้าน ถึงวันอาทิตย์ก็กลับ ขึ้นไปทำงานอีก บางทีฉันก็ไปด้วย ถ้าโรงเรียนปิดเทอมเราจะชนลูก ๆ ไปอยู่ที่ลพบุรีกัน

ตอนอยู่ที่ดงสวอง ฉันเริ่มขายเพชร ขายพลอย ฉันเป็นคนชอบแต่งตัว เข้ามากรุงเทพฯ ก็ไปซื้อเครื่องประดับที่ร้านย่านบ้านหม้อ พอใส่ไป คนเขาเห็นว่าสวยก็อยากได้ ขอให้ไปหาซื้อ ให้บ้าง ฉันจึงไปรับของจากร้านแถวบ้านหม้อที่คัดแล้วว่าสวย เอาไปขาย

ของพวกนี้แค่ดูก็รู้แล้วว่าแท้ไม่แท้ ด้วยความที่ฉันชอบสะสมเครื่องประดับมาตั้งแต่เด็ก ๆ อย่างจะซื้อเพชรก็ต้องดูแสง ดูน้ำ เล็กทับทิมต้องดูสี ฉันมีทับทิมเม็ดหนึ่งเอามาทำเป็นหัวแหวน ใส่ติดนิ้วไว้เล่น ๆ พลอยชนิดนี้จะมีปูขาวและมีสีแดงอยู่ในเม็ดเดียวกัน คนทางเหนือเขานิยม กันมาก เรียกว่า “กินบ่เซียง” แปลว่ากินไม่รู้หมด เอาติดตัวไว้แล้วดี ถ้าเราโชคดีสีแดงก็จะสด ขึ้นมา ที่แรกทับทิมเม็ดนี้มีสีแดงนิดเดียว ตอนหลังมันค่อย ๆ แดงใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ

ช่วงที่ขายเพชรขายพลอยฉันได้กำไรเดือนหนึ่ง ๘,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท นับว่ารวยมาก ตอนนั้นคนในกรมเขารู้กันว่าฉันทำอะไร ชาวจึงแพร่สะพัดไปถึงหูพวกมิจจาชีพ พวกมันมาคอย วนเวียนจ้องดูอยู่ไม่ให้อึดใจ พอสบโอกาสมันก็ลงมือ

คืนนั้นคุณยศไปซ่อมรถ ฉันนั่ง ๆ อยู่ นึกยังไงไม่รู้ รู้สึกกลัวขึ้นมา ลูกขึ้นไปปิดประตู หมดเลย สักพักหนึ่งมีคนมาตบประตูเรียก บอกว่าเขาเป็นพลทหารเจ็บมา จะขอความช่วยเหลือ ฉันบอกคุณยศไม่อยู่ ให้ไปบ้านอื่น ไปบ้านผู้การโน่น เขาไม่ไป เรียกอยู่นั่นละ แต่เรียกอย่างไร ฉันก็ไม่ยอมเปิด เปิดมากก็แยชี มันมากันตั้งหลายคน ทหารรับใช้ที่อยู่เรือนข้างหลังบ้านลงมา ที่บันไดก็เห็น แตกแล้ว ไม่กล้าส่งเสียง บ้านเพื่อนที่อยู่ติดกันเป็นเรือนปั้นหยา ข้างล่างยกสูง มาเล่าทีหลังว่า เขาเห็นมันมากัน ๕-๖ คน เขาก็คอยดูว่าฉันจะเปิดไหม พวกมันเรียกอยู่นาน พอเห็นว่าฉันไม่เปิดแน่นมันก็กลับไป ฉันเคยได้ยินมาว่า มีบ้านหนึ่งเคยมีคนไปทุบประตูเรียกอย่างนี้ บอกว่าเอาหนังสือมาส่ง สามเฝ้ามากมา พอเปิดบ้านมันก็กระซอกเข็มขัดนาก เอาทองไป ตั้งแต่ เกิดเหตุการณ์คืนนั้นฉันไม่กล้าเอาของไปขายที่อื่นเลย นอกจากเขาจะมาหาฉันที่บ้าน

ลูกติดกับบิดที่บ้านพักนายทหาร ลพบุรี

สรุปว่า เรื่องการเงินของครอบครัวนั้น พอฉันหาเงินได้และจัดระบบได้ ในช่วงต่อมาก็ไม่ลำบากแล้ว ตอนเด็กๆ ผู้ใหญ่สอนว่า เก็บเงินไม่ได้ก็ให้เก็บทอง เมื่อฉันค้าขายได้กำไร จึงไปซื้อสายสร้อยทองโบราณ หนักเส้นละ ๓ บาท ๕ บาท มาเก็บไว้เยอะทีเดียว ตอนนั้นทองบาทละ ๒,๐๐๐ พอขึ้นถึง ๖,๐๐๐ บาท ชักแพง ฉันเลยหยุดซื้อ ซื้อแล้วก็ได้ใส่ เพราะฉันไม่ชอบทองไม่ใช่ทองเลยตั้งแต่อยู่กับคุณพ่อแล้ว ตอนนั้นคุณพ่อจะซื้อเข็มขัดนากให้ พวกพี่ๆ น้องๆ เขามีเข็มขัดนากกัน ฉันไม่เอา บอกไม่ชอบ เจ็บเอว ขอล็อกเกตสร้อยคอฝังเพชรแทน เป็นล็อกเกตรูปคุณพ่อแต่งชุดนายทหารเรือแล้วก็ฝังเพชรรอบๆ ยังเก็บอยู่จนถึงทุกวันนี้

พอทองแพงฉันจึงหันมาซื้อเครื่องเพชร เพราะใจฉันชอบเพชรอยู่แล้ว ตอนนั้นเพชรกระรัตละหนึ่งหมื่นบาท ฉันซื้อสะสมมาเรื่อยๆ เอามาประดับตัวเองให้สวยงามบ้างตามโอกาส เครื่องประดับพวกนี้ฉันซื้อเก็บเอาไว้เฉยๆ

วันหนึ่งมูลค่าของมันก็เพิ่มขึ้นเองตามกาลเวลา โดยที่ไม่ต้องทำอะไรเลย

บทที่ ๑๒

เส้นทางเศรษฐี

ประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีคำสั่งย้ายคุณยศจากลพบุรีกลับเข้ากรุงเทพฯ เพื่อศึกษาเพิ่มเติมที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๓ คุณยศได้รับพระราชทานยศเป็นพันตรี หลังจากนั้นฉันก็ตั้งท้องลูกคนที่ ๔ ลูกคลอดปลายปีเดียวกันนั้น (๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓) เป็นเด็กผู้ชายชื่อน้อย (พล.อ.วิษณุ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ลูกน้อยคลอดที่บ้าน ตอนนั้นเราพักอยู่ที่บ้านเครือญาติของคุณยศ พอฉันเจ็บท้อง คุณยศเขาก็ไปตามน้องสาวฉันที่เป็นพยาบาลชื่อ **ชม้อย** มาช่วยทำคลอดให้ ตอนเจ็บท้องใกล้คลอด ฉันได้ยินเสียงป็นดังปังๆ ภาว่า “ใครมายังกัน” คุณยศตอบว่า “ไม่มีอะไร ไม่มีอะไร”

ตอนหลังหมอต้าแย่งบ้านมาเยี่ยมฉัน เขาเล่าให้ฟังว่าบ้านหลังนี้เคยมีประวัติ มีการยิงกันตายเมื่อตอนต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๒ คนตายชื่อ **พ.ต.อ.บรรจงศักดิ์ ชีพเป็นสุข**^{*} ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งเขาอาศัยที่บ้านนี้ก่อนครอบครัวเรามาอยู่ เขาถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏวังหลวง เป็นพวกที่ปฏิวัติจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ทำการไม่สำเร็จ ตำรวจบุกเข้ามาตามจับกันที่บ้าน แล้วยิงเขาตายตรงที่ฉันนอนคลอดลูกนั้นละ บนข้างฝายังมีรอยลูกปืนทะเลอยู่เลย

ตอนเราเข้าไปอยู่ใหม่ๆ ฉันยังสงสัยว่าทำไมพื้นกระดานมีรอยคราบดำๆ เหมือนเลือดแห้ง ต้องเอากระเบื้องแก้วไปชุดทิ้งแล้วทำความสะอาด ถามคุณยศเขาก็บอกว่า “ไม่มีอะไร” ตอนกลางคืนนอนได้ยินเสียงวิ๊ดๆ ยังกับคนมาเป่านกหวีด เขาก็บอก “ไม่ใช่ เป็นเสียงนกร้อง” คุณศรั้อยู่แกล้ง แต่ไม่พูด เขากลัวว่าฉันจะกลัว แต่มารู้เอาตอนนั้นฉันก็หายกลัวเสียแล้ว

เราอยู่กรุงเทพฯ ได้ประมาณสักสองปีก็มีคำสั่งย้ายคุณยศไปจังหวัดพิษณุโลก ไปอยู่ตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการ กองทัพอากาศที่ ๓ ฉันจึงพาลูกนิต น้อย และน้อย ย้ายตามไปอยู่ด้วยกัน เอาพี่เลี้ยงกับแม่นมไปด้วย ส่วนลูกสาวคนโตฝากไว้กับญาติ ให้เรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพฯ

ตอนไปอยู่ที่พิษณุโลก ฉันเลี้ยงลูกและเป็นแม่บ้าน ทำทุกอย่างเองหมด ขนาดน้ำปลายังทำกินเอง ไปซื้อปลามาเป็นปึกๆ สมัยนั้นปึกหนึ่งสลึงเดียวเท่านั้น เอามาหมักใส่ตุ๋ม ใส่เกลือ

^{*} วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกิดเหตุการณ์กบฏวังหลวง นำโดยนายปรีดี พนมยงค์ และเสรีไทย เพื่อโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลังความพยายามก่อรัฐประหารล้มเหลว รัฐบาลได้ดำเนินการกวาดล้างฝ่ายกบฏ และมีการสังหารโหด แม้แต่พ.ต.อ.บรรจงศักดิ์ ชีพเป็นสุข ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งมีได้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพียงแต่เคยร่วมงานกับนายปรีดี ก็ถูกตำรวจบุกไปสังหารที่บ้านพัก โดยระบุว่าพ.ต.อ.บรรจงศักดิ์ขัดขวางการจับกุม

คุณยศกับฉันทและลูก ๔ คน

ตามคุณป้าสายบัวไปทำบุญที่วัด

กับลูก ๆ ทั้งห้าคน (น้ำผึ้งยังไม่เกิด)

คุณป้าสายบัว ฉันท และลูก ๆ
ไปส่งคุณยศไปราชการทหาร

กับญาติ ๆ ในสกุลเทพหัสดิน ณ อยุธยา ในงานศพคุณป้าสายบัว ที่วัดธาตุทอง

ใส่น้ำ ดองเป็นน้ำปลา เหม็นไปหมด ชาวบ้านเขาก็เบื่อ ก็บ่นเรา กว่าจะหอม น้ำปลานี้พอมันได้ที่เป็นน้ำปลาชั้นที่หนึ่งสี่เหลืองยังกับเหล้าชั้นดี แล้วหอมพุ่งไปทั่วบ้าน ทำแล้วฉันก็แจกเขาไปไม่ได้ขายหรอก

อยู่ที่พิษณุโลกได้หนึ่งปีก็ย้ายกลับเข้ากรุงเทพฯ คุณยศมาประจำตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการกองพลที่ ๑ ตอนนั้นฉันกำลังตั้งท้องลูกชายคนเล็กได้ประมาณ ๕-๖ เดือน ครอบครัวเราย้ายมาอยู่บ้านหลวงในกรมทหารใกล้กับสะพานเกษะโกมล เรียกกันที่บ้านเกษะโกมล

ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ฉันคลอดลูกคนที่ ๕ ที่วชิรพยาบาล เป็นลูกผู้ชายชื่อหนุ่ม (พันเอก รัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา) พอลูกอายุได้ ๘ เดือน คุณยศได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติราชการร่วมกับสหประชาชาติในสงครามเกาหลี^๒ ออกเดินทางจากประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๙๖

คุณยศไปรบที่เกาหลีได้หนึ่งปี กลับมาถึงบ้านในวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

^๒ หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง โลกได้แบ่งออกเป็น ๒ ค่าย คือ ค่ายคอมมิวนิสต์ มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ และค่ายเสรีประชาธิปไตย ซึ่งมีสหรัฐฯเป็นผู้นำ สงครามเกาหลีเป็นสงครามระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ ฝ่ายเกาหลีเหนือที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ต้องการจะรวมประเทศ จึงยกกำลังทหารเข้ายึดเกาหลีใต้ที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย สงครามครั้งนี้เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๓-๒๗ กรกฎาคม ๒๔๙๖ กองกำลังผสมของไทยเข้าร่วมกับกองกำลังสหประชาชาติเพื่อปกป้องเกาหลีใต้ มีผลงานดีเด่นจนได้รับฉายาว่า Little Tiger หรือกองพันเสือน้อย

บทที่ ๑๓

คุณนายผู้พันเลี้ยงไก่ ขายขนม

เวลาที่คุณยศไปรบเขาจะหายไปเลย ไม่ได้กลับบ้าน ไม่ได้พูดคุยกันนานเป็นปีๆ ตอนนั้นโทรศัพท์ยังไม่พัฒนาเหมือนสมัยนี้ นานๆ เขาถึงจะเขียนจดหมายมาที ฉันอยู่ทางนี้ห่วงเขาก็ห่วง แต่ทำอะไรไม่ได้ ได้แต่นั่งเลี้ยงลูกห้าคน ลูกผู้หญิงส่งไปเรียนที่โรงเรียนราชินีบน ส่วนลูกชายเข้าโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย เป็นโรงเรียนกึ่งนอนสำหรับเด็กผู้ชาย ระหว่างที่รอเขากลับบ้าน ฉันเป็นคนไม่ชอบอยู่เฉย เห็นหลังบ้านกะระโกมลมีที่ว่างประมาณ ๑๐๐ ตารางวา เลยจ้างคนมาทำเล้าเลี้ยงไก่ไข่ กรงทำด้วยไม้แดงอย่างดี ไม่ฝุ่นพั้งงาย แล้วไปซื้อไก่เกษตรของ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (สุวรรณ เรศานนท์)^๑ มา ๕๐๐ ตัว ตัวละ ๕๐ สตางค์ เป็นไก่ไข่พันธุ์โรดไอส์แลนด์เรดกับพันธุ์ออสตราลอฟ

ฉันไม่เคยเลี้ยงไก่มาก่อนเลยในชีวิต แต่เห็นเขาเลี้ยงกัน ฉันจึงเลี้ยงบ้าง เลี้ยงตั้งแต่ยังเป็นลูกเจี๊ยบ ทุกวันต้องนั่งผสมข้าว รำ เม็ดกระดิ่ง กับเปลือกหอยให้ไก่กิน พอมันโตสักเดือนสองเดือนต้องเอาเม็ดเผาไฟแล้วตัดปากมัน ไม่อย่างนั้นมันจิกกันเองจนเลือดแดงเลี้ยงอยู่ตั้ง ๔-๕ เดือนกว่ามันจะโต กว่าจะเริ่มไข่ แล้วคนเข้าไปเดินวนวายในเล้าไก่ก็ไม่ได้ ถ้าไก่ตกใจจะไม่ไข่ ตอนแรกมันไข่มก่อน ไข่มเป็นไข่ที่ไม่มีเชื้อ ฟองเล็กกว่าปกติ ใหญ่กว่าไข่นกกระทาหน่อย กินได้ ฉันเอาใส่กระเช้าไปเป็นของขวัญปีใหม่ เอาไปแจกเขาบ้าง พอไข่โตได้ขนาดแล้วค่อยเอาไปส่งขายที่สหกรณ์

การเลี้ยงไก่ไม่ได้ยากอะไร ฉันเลี้ยงอยู่ในกรง พอมันไข่ ไข่ก็ไหลออกมาให้เก็บ กรงนี้ได้ไข่ไก่ใบ ฉันก็ขีดไว้ทุกวัน ถ้ากรงไหนเดือนหนึ่งได้ไข่ไม่ถึง ๑๕ ฟองนี่แยแล้ว บางตัวไข่เข้าไข่เย็น ไข่จนตูดบานเลย เลี้ยงไปได้สักปีสองปี ฉันมีไก่ ๕๐๐ ตัว มันโตพร้อมๆ กัน ขายไข่ได้เดือนหนึ่งประมาณ ๔,๐๐๐ บาท

พอไก่เริ่มแก่ตัวแล้วมันจะไข่น้อยลงเรื่อยๆ ตัวไหนไข่ไม่ถึง ๑๕ ใบก็ต้องจับขายไป แล้วมันจิกกันตายบ้างก็มี ตายแล้วฉันก็ให้เขาไป เลี้ยงไว้ก็กินไม่ลง ตอนหลังๆ ไข่ก็ไม่ตาย ไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่กล้าเชือด เลี้ยงจนกระทั่งหมดไปทั้ง ๕๐๐ ตัว ที่นี้เล็กเลย ไม่เอาแล้ว บาบ

^๑ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (สุวรรณ เรศานนท์) เดิมชื่อทองดี (๑๐ มีนาคม ๒๔๓๕-๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๖) เป็นผู้ร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อธิบดีกรมเกษตรและกรมประมง (พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๙) และอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์คนที่ ๓ ท่านเป็นผู้ริเริ่มให้มีการเลี้ยงไก่เป็นการค้า และสนับสนุนให้ประชาชนบริโภคไข่ดังกล่าวของท้าวว่า "กินไข่วันละฟองไม่ต้องไปหาหม้อ"

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (สุวรรณ เวศานนท์)

ฉันเก็บเงินซื้อที่ดินไว้หนึ่งไร่ พอปลูกบ้านเสร็จอยู่ได้ ๓-๔ เดือน มีฝรั่งมาขอเช่าเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท เลยให้เขาเช่า แล้วกลับไปอยู่บ้านหลวง

ตอนที่คุณศไปรบ ทางกรเขาจัดสรรที่ดินแถวสนามบินน้ำชายให้ทหารในราคาถูก ตารางวาละไม่ถึง ๑๐๐ บาท ให้ผ่อน ๓-๔ ปี ฉันซื้อไว้สองไร่ครึ่ง ผ่อนเดือนละ ๕๐๐ บาท ก็ตัดเงินเดือนไป บางคนซื้อแล้วไม่เอา มาแข่งต่อให้เรา เขาผ่อนสดแล้วมาขายให้ถูกๆ ฉันก็รับต่อมาอีก ๓ แปลง รวมแล้วเกือบสิบไร่

ฉันอยู่กับคุณศมีชีวิตสุขสบายขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนมีแต่จะดีขึ้น ไม่เคยตกต่ำ พอเขาเป็นนายทหารพันเอกพิเศษ ที่บ้านเริ่มมีรถหลวงใช้ ตัวฉันก็ทำมาหากิน เก็บเล็กผสมน้อยมาเรื่อยๆ เมื่อมองย้อนกลับไปได้เลยว่าคุณกับคุณศสร้างเนื้อสร้างตัวมาด้วยกัน สมบัติของคุณพ่อคุณแม่ทั้งฝ่ายฉันและฝ่ายเขา เราไม่เอาติดตัวมาเลยด้วยซ้ำ ใช้กันไปอยู่กันไปตามประสาพ่อแม่ลูก

แม้ฉันจะช่วยทำงานด้วยอีกแรง แต่พุดก็พุดเถอะ เราสองคนมาตั้งตัวได้จริงๆ ก็ตอนที่คุณศถูกลอตเตอร์รางวัลที่ ๑ นั้นละ

บทที่ ๑๔

ตั้งตัวจากลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑

คุณยศฤกษ์ลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ ตอนอายุเกือบจะ ๔๐ ปีแล้ว

เรื่องเริ่มมาจากว่า เขาไปเล่นไพ่กับเพื่อนอีกสามคน ตกกลางคืนว่า คนไหนเสีย คนนั้นเป็นคนซื้อลอตเตอรี่ สามคนที่เหลือไม่ต้องซื้อ ได้ฟรี วันนั้นคุณยศเล่นไพ่เสีย จึงต้องเป็นคนซื้อลอตเตอรี่ แต่เขาซื้อไว้แค่ครึ่งใบเท่านั้น ฉันทบอให้ซื้อทั้งใบก็ไม่เชื่อ เลยถูกแค่เสียคนเดียว สมัยนั้นถูกรางวัลที่ ๑ ได้เงินหนึ่งล้านบาท แบ่งกัน ๔ หุ่น ๔ คน ได้เงินสดมาคนละ ๒๒๕,๐๐๐ บาท

ตอนถูกรางวัลยังไม่รู้ตัวนะ ได้ยินคุณยศบ่นบอก “หมดๆ กินเรียบหมด” พอตื่นเช้าเพื่อนๆ โทรมาบอกว่าถูก จึงพากันไปขึ้นเงิน วันนั้นฉันไม่อยู่ ไปพาทูรัด ซื้อกล้วยเดี่ยวกลับมาบ้าน กำลังจะกิน เขาเดินเข้ามาบอก “เพลินๆ ถูกลอตเตอรี่” ฉันก็ว่า “อย่ามาโกหกเลย” เขาบอก “ไม่ได้โกหก” แต่ฉันไม่สนใจ จะกินกล้วยเดี่ยวต่อ เขาโยนเงินปีกหนึ่งลงมาบนโต๊ะ ฉันตกใจเลย! มีเงินตั้งปีกหนึ่ง สองหมื่นกว่าบาท สมัยก่อนเงินเดือนแค่หกพันบาทเท่านั้น แล้วเขาก็เอาเช็คมาให้หือักใบหนึ่งสองแสนบาท อ้ออ้อ...รวยเลย นั่นจะได้เป็นเนื้อเป็นหนัง เป็นกอบเป็นกำ

เงินสองหมื่นที่ได้มาฉันเก็บเอาไว้ใช้จ่าย ส่วนอีกสองแสนเข้าธนาคารไว้ ได้ดอกเบี้ยเดือนละสองพันๆ เราก็อู๊ย! จะใช้อะไรหมดตั้งสองพัน สองพันนี้เท่ากับเงินเดือนสมัยนั้น เลี้ยงลูกเลี้ยงเมียได้ทั้งครอบครัว คือตั้งแต่คุณยศถูกลอตเตอรี่คราวนั้น ครอบครัวเราก็มีความมั่นคงทางการเงินจนไม่ต้องห่วงอะไรอีกเลย

ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๖ เป็นช่วงเวลาที่ครอบครัวเราได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน เพราะคุณยศประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ และไม่มีสงคราม แต่สถานการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นค่อนข้างวิกฤต เนื่องจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นการเลือกตั้งที่ว่ากันว่ามีกาโกงมากที่สุดในประวัติศาสตร์ พวกนักศึกษาออกมาเดินขบวนประท้วงผลการเลือกตั้ง จนนำไปสู่การรัฐประหารในวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐^{*} โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจจอมพล ป. พิบูลสงคราม ปีนั้นคุณยศต้องปฏิบัติราชการในกรณีประกาศใช้กฎอัยการศึก

^{*} รัฐประหาร ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ เป็นอีกหนึ่งการก่อรัฐประหารที่พลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์การเมืองไทย โดยจัดฐานอำนาจเก่าของจอมพล ป. พิบูลสงคราม อย่างเด็ดขาด จอมพล ป. ต้องหลบหนีไปทางกัมพูชาและขอลี้ภัยอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น จนกระทั่งถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ หลังจากยึดอำนาจแล้วจอมพลสฤษดิ์ได้แต่งตั้งนายพจน์ สารสิน เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๙ เพื่อเตรียมการเลือกตั้งใหม่ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

จอมพลถนอม - ท่านผู้หญิงจงกล กิตติขจร

ถึงสองครั้งคือ ระหว่างวันที่ ๑๗ กันยายน - ๒๒ พฤศจิกายน และ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑

หลังรัฐประหาร การเมืองยังคงวุ่นวายไม่จบสิ้น จนกระทั่งเกิดรัฐประหารขึ้นอีกครั้งเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑^๒ หลังจากนั้นไม่กี่เดือนจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๑ ของประเทศไทย และอยู่ในอำนาจจนถึงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ถึงแก่อสัญกรรม จอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นมาดำรงตำแหน่งสืบต่อมาจนถึงวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

^๒ หลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ สภามีมติให้พลโท ถนอม กิตติขจร ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๐ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๑ แต่พลโท ถนอมไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ทางการเมืองได้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจที่แท้จริงในขณะนั้นจึงตกลงกับพลโทถนอมไว้ล่วงหน้า แล้วประกาศยึดอำนาจอีกครั้ง โดยอ้างถึงเหตุความมั่นคงของประเทศ ซึ่งมีลัทธิคอมมิวนิสต์คุกคามอยู่ รัฐประหาร ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ จึงได้ชื่อว่า "การรัฐประหารเงียบ" หรือ "ยึดอำนาจตัวเอง"

บทที่ ๑๕

ภรรยานายพล

ช่วงที่จอมพลสฤษดิ์ยังอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ท่านบังคับให้คุณยศไปเรียนเสนาธิการทหารที่ประเทศอังกฤษ ตามหลักสูตรคือต้องเรียนสองปี พอตีตีม ลูกสาวคนโตเรียนจบมัธยม ๘ จึงส่งไปเรียนต่อพร้อมกับพ่อ

ตีมไปเรียนไฮสกูลที่เซนต์แมรีปาร์คคอนเวนต์สกูล จบแล้วไปเข้าเรียนนิชานเลซานุกการที่วินด์เซอร์คอลเลจ ลูกพักอยู่ที่บ้านของแจ๊ค ฟาร์มเมอร์ ซึ่งเป็นบ้านเดียวกับที่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดีเคยประทับ เขาจับลูกสาวเราเป็นคนที่สอง ตอนแรกนึกว่าจะไม่รับแล้ว โชคดีที่เพื่อนคุณยศ พันเอก พร ธนะภูมิ (ยศขณะนั้น) ทูตทหารในเวลานั้นช่วยติดต่อนให้

ระหว่างที่คุณยศกับตีมไปเรียนที่อังกฤษ ฉันทิ้งลูกๆ ที่บ้านเกษะโกมล พอคุณยศเรียนใกล้จะจบ เหลือเวลาอีก ๓ เดือน เขาก็โทรศัพท์มาบอกฉันให้ไปเที่ยวอังกฤษ จะได้เป็นกำไรชีวิต แล้วให้นายทหารที่ลามากรุงเทพฯ มารับฉันกลับไปอังกฤษด้วย

ตอนอยู่ที่อังกฤษฉันไปพักกับลูกสาว เราจ่ายค่ากินอยู่ให้เขาเป็นรายวัน บ้านที่ไปพักอยู่นั้นเป็นบ้านไม้สองชั้นหลังใหญ่ ดูโก้สไตล์ผู้ดีอังกฤษ รอบบ้านมีพื้นที่กว้างขวาง หลังบ้านมีสนามหญ้า และมุมจิบน้ำชายามบ่ายในสวน เจ้าของบ้านเป็นผู้ดีเก่า สมาชิกในบ้านมีกันแค่สามคนพ่อแม่ลูก

วันธรรมดา เข้าตีมจะออกไปเรียนหนังสือ ถึงเวลากลางวันเขาจัดอาหารมาให้ฉันมือเย็นเรากินพร้อมกับเจ้าของบ้าน ส่วนคุณยศไปเรียนที่โรงเรียนเสนาธิการ เขาพักที่ค่ายทหารซึ่งอยู่นอกเมือง วันเสาร์อาทิตย์คุณยศจะขึ้นรถประจำทางมารับฉัน นัดกันมาให้มารอตรงนั้น ตรงนี้ พอเห็นเขาโบกมือฉันก็จะขึ้นรถคันเดียวกันเข้าลอนดอนไปด้วยกัน ตอนนั้นเราเช่าห้องที่ลอนดอนไว้ห้องหนึ่ง คุณยศจะพาฉันไปเที่ยว ไปกินตามโรงแรมต่างๆ ที่ไหนอร่อยเขาก็ไปกิน กลับจากกินข้าวจะมานั่งเล่นไฟ่ตอกกับพวกผู้ดูแลนักเรียนไทย ถ้าคืนไหนมีงานเลี้ยงที่สถานทูตเขาก็แต่งตัวไปออกงานกัน

คนไทยที่นั่นพอเห็นฉันแล้วไม่ค่อยกล้าทักท้วง เขานึกว่าแหม่ม เพราะฉันแต่งตัวเต็มทีก่อนไปอังกฤษท่านผู้หญิงไสว ภรรยาจอมพลประภาส จารุเสถียร ท่านให้เสื้อขนมิงค์กับเสื้อโค้ตยาว มาไว้ใส่กันหนาว ตอนอยู่ที่นั่นฉันตัดเสื้อผ้าใส่เองด้วย ไปซื้อแพตเทิร์นไซส์ ๑๒ เป็นไซส์เด็กวัยรุ่น อังกฤษมาตัดเสื้อกำมะหยี่สีดำ แขนยาวแคศอก ไม่มีจักรก็ใช้มือตัดๆ เอาไว้ใส่คลุมแก้หนาว

ใส่กับสร้อยมุกแล้วโก้มาก

ไปอยู่อังกฤษ ๓ เดือนเป็นช่วงเวลาที่ฉันสนุกและมีความสุขที่สุด พอคุณยศเรียนจบ เราไปดูงานที่สหรัฐอเมริกา ไปเยี่ยมเพื่อน ไปเที่ยวอเมริกากันต่อ แล้วถึงกลับเมืองไทยเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ หลังจากคุณยศเรียนจบกลับมาได้ไม่นานก็ได้รับพระราชทานยศพลตรี และเลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นเสนาธิการ กรมยุทธศึกษาทหารบก ปีถัดมาฉันมีลูกคนที่ ๒ เป็นลูกหลง ตอนนั้นฉันอายุ ๔๙ ปีแล้ว คุณยศตั้งชื่อให้ลูกสาวคนสุดท้ายว่า **สิริยศ** ชื่อเล่นว่า **น้ำผึ้ง**

ประมาณปีพ.ศ. ๒๕๑๐ รัฐบาลเวียดนามใต้ได้ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยให้ส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเวียดนาม^๑ แรกทีเดียวไม่มีชื่อคุณยศอยู่ในรายชื่อ แต่จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้เปลี่ยนแปลงคำสั่งภายหลัง ท่านเรียกคุณยศเข้าไปพบแล้วให้เหตุผลว่า “ถ้าจะเอาฤกษ์เอาชัยจะต้องส่งพวกเทพหัสดินไปรบ ผมถือเคล็ดว่า แม่ทัพไทยที่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ทรงแต่งตั้งไปสงครามโลกครั้งที่ ๑ คือ พลเอก พระยาเทพหัสดิน (ผาด เทพหัสดิน ณ อยุธยา)^๒ ซึ่งมีผลสำเร็จดีแก่บ้านเมือง จึงขอแต่งตั้งพลตรี ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ไปเป็นแม่ทัพไทยคนแรก”

ในเมื่อผู้ใหญ่ท่านเกิดถือฤกษ์ถือยามขึ้นมา คุณยศจึงรับคำสั่งไปปฏิบัติราชการเป็นผู้บัญชาการกองกำลังทหารไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม (ผลัดที่ ๑) ออกเดินทางเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ กองพลนี้ได้รับนามรหัสว่า **จงอางศึก (Queen's Cobra Unit)**

คุณยศเคยเล่าให้ฟังว่า ทหารไทยในเวียดนามนอกจากทำหน้าที่รบแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เป็นทูตสันถวไมตรีด้วย เพื่อเป็นการผูกมิตรกับชาวบ้าน มีการจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ และยังแบ่งทหารส่วนหนึ่งไปช่วยชาวนาเกี่ยวข้าว จนเป็นที่พอกพอกใจของชาวเวียดนาม ทหารไทยกับคนเวียดนามเข้ากันได้ดี บางคนถึงกับพูดภาษาญวนได้เลยทีเดียว

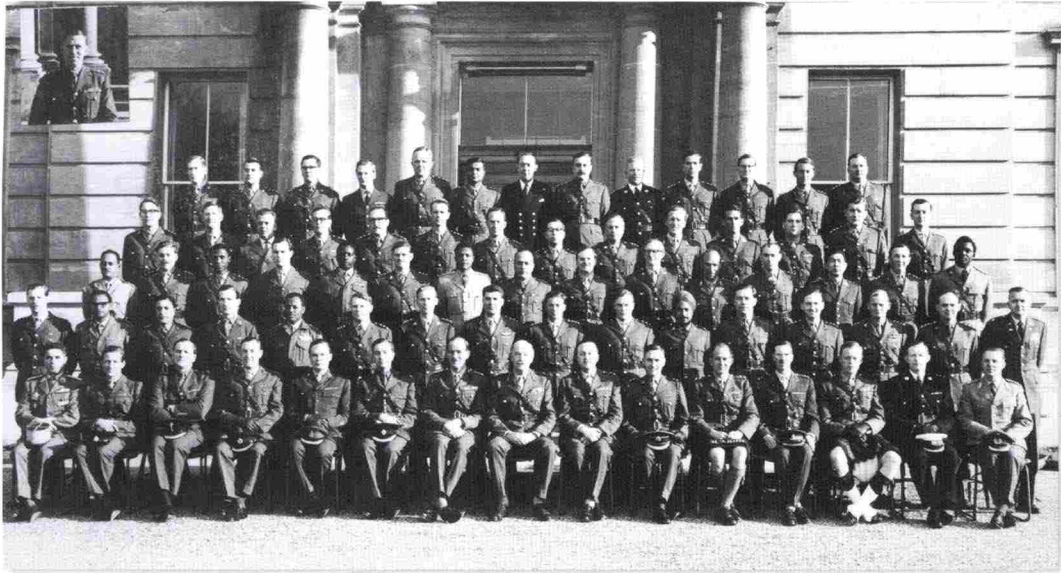
คุณยศไปราชการที่กรุงไซ่ง่อนหนึ่งปี เขาเดินทางกลับมาบ้านเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ขณะนั้นอายุย่าง ๕๑ ปีแล้ว

สงครามเวียดนามเป็นสมรภูมिरบที่ ๔ และเป็นสงครามสุดท้ายในชีวิตการเป็นทหารของคุณยศ

^๑ สงครามเวียดนามเป็นผลมาจากการทำอนุสัญญาเจนีวาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่กำหนดให้แบ่งประเทศเวียดนามออกเป็นเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ต่อมาเวียดนามเหนือซึ่งปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์เริ่มรุกรานเวียดนามใต้ที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย จนกระทั่งถึงปี ๒๕๑๐ สหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตร รวมทั้งไทย จึงได้ส่งกำลังทหารเข้าไปช่วยเหลือเวียดนามใต้ สงครามเวียดนามยุติลงอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๑๘ โดยกองทัพเวียดนามเหนือได้ชัยชนะรวมเวียดนามทั้งสองส่วนเข้าด้วยกัน แล้วประกาศใช้ชื่อประเทศใหม่ว่า สาธารณรัฐเวียดนาม

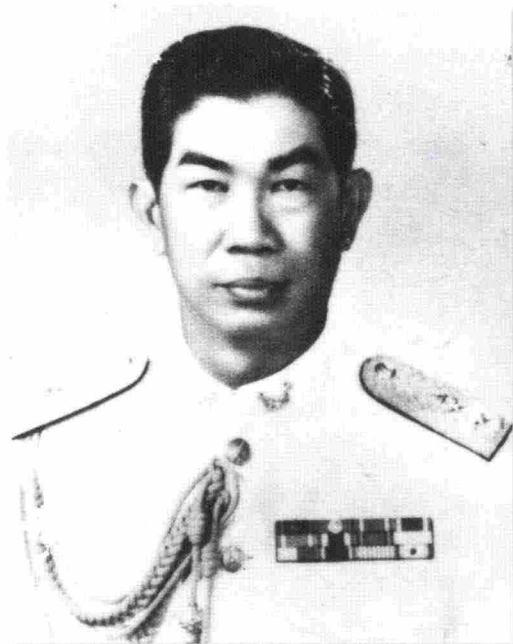
^๒ พลเอก พระยาเทพหัสดิน สยามพิชิตินทรสวามิภักดิ์ อุดมศักดิ์เสนาียพิริยะพานะ (๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๒๐ - ๗ กรกฎาคม ๒๕๑๔) เป็นบุตรของหลวงฤทธิ์นายเวร (พูด เทพหัสดิน ณ อยุธยา) กับคุณหญิงเลื่อนฤทธิ์ ท่านเป็นผู้แทนพระองค์ในฐานะหัวหน้าทูตทหาร และแม่ทัพไทยในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เดินทางออกจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๖๐ กลับถึงกรุงเทพฯ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๖๒ รวมเป็นเวลา ๑ ปี ๓ เดือน ๒๒ วัน

คุณยศจบการศึกษาที่อังกฤษ

กับเพื่อน ระหว่างไปเที่ยวที่อังกฤษ
เยี่ยมคุณยศและลูกติ่ม

คุณยศแต่งชุดนายพลตรี

บทที่ ๑๖

ศิลปะในการครองชีวิตคู่

ฉันกับคุณศแต่งงานกันตั้งแต่อายุ ๒๕ ปี และใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันถึงวินาทีสุดท้าย แต่ถ้านับช่วงเวลาที่ไม่ได้อยู่ด้วยกันก็ประมาณเกือบสิบปี เพราะคุณศติดภารกิจสงคราม แต่นั่นก็เป็นช่วงเวลาที่มีคุณค่าที่สุดสำหรับฉันและครอบครัวของเรา

คุณศเป็นสามีที่ดี เป็นคุณพ่อที่ประเสริฐ เป็นคนเสียงดังแต่ใจดี ลูก ๆ จะเกรงใจพ่อ แต่กลัวฉัน เพราะคุณศใจดีกว่า

คุณศเป็นคนรักบ้าน รักครอบครัว เขาให้เกียรติฉันอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เคยว่ากล่าวอะไรให้ฉันต้องเสียใจ สิ่งไหนที่เขาไม่ชอบก็ใช้วิธีเลี่ยงเสีย เช่น ถ้าฉันแต่งตัวเยอะเกิน เขาจะไม่ไปด้วย ฉันขับรถไม่เป็น แต่มีรถเบนซ์สีชาเย็นอยู่คันหนึ่ง คุณศไม่เคยใช้รถคันนี้เลย เพราะเขาขับไม่ได้กับสีรถ แต่เขาก็ไม่ได้ห้ามฉันซื้อ มีช่วงหนึ่งฉันถือศีล ๘ ต้องแยกห้องนอนกับเขาสองปี และเคยเปลี่ยนไปใช้ชื่อ “ดุสิตธร” เพราะพระท่านทักว่าชื่อเพลินไม่ดี ระวังจะหมดเนื้อหมดตัว เขาก็ไม่ได้ว่าอะไรฉันเลยสักคำ (ตอนหลังฉันเปลี่ยนกลับมาใช้ชื่อเดิม เพราะไม่มีใครเรียกชื่อใหม่และเปลี่ยนแล้วก็ไม่เห็นว่าจะมีอะไรดีขึ้น)

ตลอดเวลาที่ใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันเราทะเลาะกันน้อยมาก ถ้าจะให้ให้นับก็มีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น ซึ่งฉันเป็นฝ่ายโกรธเขา แน่แน่นอนว่าต้องเป็นเรื่องผู้หญิง ถึงคุณศไม่ใช่คนเจ้าชู้ แต่ผู้ชายพอมิดตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้หญิงก็เข้ามาหา ยิ่งอยู่ไกลบ้านเป็นปี ๆ คนเคยมีลูกมีเมียแล้ว จะบอกว่าไม่มีเรื่องพรรคนี่เลยมันคงไม่ใช่หรอก เพียงแต่เขาไม่ได้มีเป็นตัวเป็นตน ฉันเห็นแวบ ๆ พอจับได้แล้วเขาก็เลิก

ครั้งหนึ่งฉันเคยนั่งแท็กซี่สะกดรอยตามเขาไป เห็นเขาไปรับผู้หญิงแถวประตูน้ำ แล้วไปจอดรถที่สวนลุมพินี ตรงนั้นมีรถขายน้ำมะพร้าวอ่อน เขาคงจะแวะซื้อกิน ฉันเปิดประตูเข้าไปนั่งที่เบาะหลังเลย ผู้หญิงตกใจร้อง...แล้วก้มหน้ามุดลงไปที่หัวเขา คุณศก็ตกใจ เขาบอกผู้หญิงว่า “ไป ๆ รีบกลับ” ฉันบอก “อ้าว! ไปรับเขามาไม่ใช่หรือ ฉันเห็นนะ พาเขามาที่พาเขากลับไปส่งสิ”

เขาถาม “คุณมาได้ยังไง” ฉันบอก “ฉันมาเที่ยว เห็นรถจอดอยู่ก็เลยขึ้นมา” ฉันพูดเฉย ๆ คุณศเขาก็ขับรถไปส่งผู้หญิงคนนั้น มีฉันนั่งอยู่ข้างหลังไปด้วย พอกลับมาถึงบ้านฉันเล่นงาน

บ้านสันป่าตอง

เสียไม่มี เขาหัวเราะคิกๆ ตอนเข้าไปเล่าให้เจ้านายกับเพื่อนฟัง เขาเอามาล้อกันกลายเป็นเรื่องตลกไป ฉันไม่ค่อยอยากให้ใครรู้เรื่องอย่างนี้ กลัวหนังสือพิมพ์เอาไปลงด้วย อายเขา สมัยนั้นหนังสือพิมพ์ลงภาพฉันอยู่บ่อยๆ เรียกฉันว่า “มาตามเพลิน”

ช่วงที่อยู่บ้านเกษะโกมลก็มีอีกเรื่องหนึ่ง คุณยศเขาเป็นคนเพื่อนเยอะ เขาพาเพื่อนไปเที่ยวพาผู้หญิงไปกินข้าวกลับตีหนึ่งบ่อยๆ ฉันโกรธ เขียนจดหมายต่อว่าเอาไว้อาวเลย บอกคูสิ อยู่ทางบ้านลูกยังกินข้าวคลุกปลาหู แล้วตัวไปนั่งกินเหล้า พาเพื่อนไปเลี้ยง ฉันต้องอยู่บ้านคอยบางทีหลอกฉันว่า วันนี้อยากกินแกงปลาตุก ฉันก็ทำไว้ให้ สี่ทุ่มยังไม่มา ห้าทุ่มก็ยังไม่มา ไปกินที่อื่น ฉันเขียนจดหมายทิ้งไว้แล้วหนีขึ้นรถไฟไปอยู่ลำปาง ไปอยู่บ้านที่ฉันเคยอยู่

เขาโทรศัพท์มาถึงน้องเขย (หมอสุนิต) กับน้องสาว คุณหมอสุนิตมาอ้อนวอนให้กลับฉันไม่ยอมกลับ บอกถ้าขึ้นพุดมากฉันจะหนีไปให้ไกลอีก วันหนึ่งจอมพลประภาส จารุเสถียรนั่งรถไฟผ่านมาลำปาง รถไฟตู้สุดท้ายเป็นขบวนส่วนตัวของท่าน ฉันออกไปยืนมองหาเพื่อนซึ่งติดตามจอมพลประภาส ตั้งใจจะฝากจดหมายมาถึงลูก ที่นี่ท่านโผล่หน้ามาเห็นหน้าฉันบอกว่า “เฮ้ย! กลับบ้านๆ เดี่ยวนี้”

ฉันเดินหนีเลย ตกใจก็ตกใจ กลัวก็กลัว กลัวท่านเรียกอะอะไว้วาย “คุณเพลินๆ กลับๆ

ขึ้นรถไฟ” ฉันไม่กลับ เรื่องอะไร ใครจะกลับ จะกลับไปได้อย่างไร ฉันมาแต่ตัว ไม่ได้เอาข้าวของ มาด้วย ได้ข้าวที่เหลือว่า พอลกลับมาถึงกรุงเทพฯท่านเรียกคุณยศไปอบรมใหญ่เลย

ฉันหนีไปอยู่ลำปางตั้งเดือนหนึ่ง สูดท้ายตีม ลูกสาวคนโตโทรศัพท์ทางไกลไปหา บอกใกล้จะ ถึงวันเกิดเขาแล้ว เดือนตุลาคมนี้ขอให้แม่กลับเถอะ จึงตัดสินใจกลับ วันที่กลับไปถึงกรุงเทพฯ คุณยศพาลูก ๆ ไปยื่นรอรับเป็นแถว เด็กรับใช้บอก “คุณคะ เงินเดือนหนูยังไม่ได้รับเลย ท่าน บอกไว้ให้คุณผู้หญิงมาก่อน” ตั้งแต่นั้นเขาเลยเข็ด ไม่ไปเที่ยวกลับดึก ๆ ตื่น ๆ อีก

เรื่องที่โกรธกันครั้งสุดท้ายคือ ตอนเขาเป็นแม่ทัพภาคที่ ๓ อยู่จังหวัดพิษณุโลก วันนั้นฉันอยู่กับ ลูกที่บ้านสนามบินน้ำ มีผู้ชายโทรศัพท์มาบอกว่าเขาอยู่กับผู้หญิง ฉันโกรธ รีบเอารถขึ้นไป พาฝั่งไปด้วย ตอนนั้นฝั่งยังเล็กอยู่ ไปถึงไม่เจออะไรหรอก เขารู้ว่าเราจะไป เพราะเพื่อนโทรทางไกล ไปบอก แต่ที่หน้าโต๊ะเครื่องแป้งมีเข็มกลัดพลอยและก๊ิบผู้หญิงวางอยู่ คุณยศเขาไม่พูด ทำเฉย ทำเดียว พอจับไม่ได้ฉันก็ไม่พูดเหมือนกัน ทำเป็นนิ่งเสีย ไม่ชวนทะเลาะด้วย เราทะเลาะกันไป ก็เท่านั้น คนได้ประโยชน์คือผู้หญิงอื่น

ตื่นเข้ามา ฉันพาลูกนั่งรถไปที่วัดใหญ่ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร) ในเมือง พิษณุโลก ไปกราบพระพุทธรชินราชให้ใจสบาย แล้วตั้งจิตอธิษฐานตักน้ำมนต์ใส่ถุงมา ให้ฝั่ง ป็นขึ้นไปที่หน้ามนต์ใส่ในแท็งก์น้ำดื่มที่บ้านพักนายทหาร ฉันเชื่อว่าถ้าเขาดื่มน้ำนี้ไปเรื่อย ๆ แล้ว จะเลิกกับผู้หญิงคนนั้น เราทำเพื่อความสบายใจ แล้วพาลูกกลับกรุงเทพฯ

ตอนหลังทหารรับใช้เล่าให้ฟังว่า ผู้หญิงขับรถมาคนเดียวและเคาะประตูเรียก บอกว่า หาที่พักไม่ได้ ขอพักด้วย คุณยศก็จัดให้นอนที่ห้องรับแขก พอตกดึกเธอเดินไปหาคุณยศเขาถึง ในห้อง เคยมีคนชี้ให้ฉันดู บอกผู้หญิงคนนี้ไง ชื่อนั้นชื่อนี้ ฉันไม่ดู ไม่สนใจ แต่โกรธคุณยศ เล่นงานเขาคนเดียว

โกรธกันหนนี้ฉันหนีไปอยู่เชียงใหม่ ไปซื้อที่ดิน ๔ ไร่ ปลูกบ้านหลังใหญ่ ตั้งชื่อว่า **บ้าน สารภี** แล้วตอนหลังไปได้ที่บนดอยก็สร้างบ้านไว้อีกหลัง ตั้งชื่อว่า **บ้านสันป่าตอง** สมัยนั้น มีพวกพ่อค้าใหญ่ในเมืองเชียงใหม่ที่เขาขับถือฉันมาขอยืมเงินไปทำทุน ฉันให้ไปคนละล้านสองล้าน ให้โดยไม่ทำสัญญา บอกเขาว่าฉันเอาแค่ดอกเบี๋ยเท่าแบ่งก็ เขาก็ทำบุญชี้ไว้แล้วเอาเงินเข้าให้ ตอนนั้นเงินหนึ่งล้านได้ดอกเบี๋ยตั้ง ๗๐,๐๐๐ บาท

หลัง ๆ ใครเดือดร้อนก็มาหาฉัน บางคนที่ดินจะหลุดจำนองก็วิ่งมา อีกรายบอกบ้านจะโดนยึด แล้วลูกจะไปอยู่ที่ไหน มาอ้อนวอนให้ช่วยซื้อสวนเขาที่ ฉันก็ซื้อไว้ ช่วยโดยสงสาร ไม่ได้คิดอะไร เป็นอย่างนี้เรื่อยมา จนตอนหลังฉันมีที่ดินที่เชียงใหม่หลายแปลง ฉันชอบซื้อที่ดินเพราะราคา

เมื่ออายุราว ๕๐ ปี

ไปร่วมงานราตรีสโมสร

ภายในบ้านสันป่าตอง

นั่งพักผ่อนในบ้านสันป่าตอง

มีแต่จะขึ้น ถือเป็นการลงทุนระยะยาวที่ดี แต่ต้องดูให้เป็นด้วย เมื่อถึงคราวคับขันจำเป็นเราก็นำออกมาขายได้ ตอนหลังฉันซื้อที่ดินไว้หลายแปลง ที่ดินที่ปรมาณบุรีอยู่ติดทะเลเลย ที่ดินที่บางเลน นครปฐม ๑๘ ไร่ ฯลฯ ซื้อทิ้งๆไว้ ใครชอบก็ขายไป ฉันได้เงินจากการขายที่หลายแห่ง

เวลามีปัญหาครอบครัว ฉันก็มีความรู้สึกเหมือนกับผู้หญิงทุกคนคือ **ทั้งเสียใจและโกรธคนของเรา** แต่ฉันบอกกับตัวเองว่า อย่ามัวนั่งร้องไห้ฟูมฟาย จมอยู่กับกองทุกข์ และไม่ทำตามไปเอาเรื่องใครทั้งนั้น ทำแบบนั้นยิ่งดูไม่ดี ฉันหนีไปอยู่เชียงใหม่คนเดียว วางตัวให้ดี เป็นที่เคารพนับถือของผู้คนแถวนั้น ทำตัวให้มีคุณค่า สร้างฐานะให้มั่นคง เมื่อถึงเวลาเขาจะกลับมาเอง แต่ถึงไม่กลับมาก็ไม่เป็นไร วันข้างหน้าไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ฉันต้องดูแลตัวเองได้ เป็นที่พึ่งให้ลูกๆ และคนอื่นได้อีกด้วย

ตั้งแต่แต่งงานกันมา ครั้งนี้ฉันโกรธคุณยศนานที่สุด หนีไปอยู่เชียงใหม่มานานตั้ง ๑ ปี แต่พอกลับกรุงเทพฯ ต้องเข้าบ้านไปหาลูก เจอหน้าเขาที่ไรฉันก็บอกขอเลิก เขาบอก **“เลิกให้ใจสี”** ตอนหลังเขาก็เลิกกับผู้หญิงคนนั้นเอง แล้วมาง้อขอให้ฉันกลับบ้าน ฉันถึงยอมกลับ

ฉันคิดว่าสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิตคู่คือ **ความอดทน** บางเรื่องเราต้องไว้หน้าเขา เราไม่ทำเกินขอบเขต ต้องพูดจาให้เกียรติยกย่องสามี จะผิดจะถูกก็พูดกันตัวต่อตัว ไม่พูดพร่ำเพรื่อว่ากัน แค่นี้สองคน ฉันไม่เคยให้ลูกมารับรู้ และไม่ไปพูดให้คนอื่นฟังหรือกว่าสามีฉันมีอย่างนั้น อย่างนี้ จะพูดทำไม พูดไปก็มีแต่เสีย

การที่ฉันนำมาเล่าตรงนี้ เพราะฉันคิดว่าเป็นการแบ่งปันประสบการณ์ชีวิต และวิธีแก้ปัญหาในแบบของฉัน ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างไม่มากนัก

บทที่ ๑๗

ลูก ๆ ทั้งหก

ลูกคือโซ่ของคล้องใจคุณศกับฉันไว้ด้วยกัน ครอบครัวเรามีลูกมาก คุณศกับฉันมีลูกสาว ๓ คน ลูกชาย ๓ คน โชคดีที่ลูกเราเลี้ยงง่ายทุกคน

ฉันเลี้ยงลูกอย่างธรรมดา เลี้ยงแบบลูกชาวบ้าน ไม่ได้เลี้ยงอย่างต้องคิดว่า เป็นลูกทหาร ลูกนายพล ตอนที่พวกเขาเด็กๆ ฉันให้เวลาคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ตื่นเข้ามาให้นั่งกินข้าวเรียงกัน บางวันก็กินไข่วอกกับนมสดคนละหนึ่งแก้วก่อนไปโรงเรียน ถึงเวลาเย็น ทหารผู้ชายจะช่วยอาบน้ำ แต่งตัวให้ลูกผู้ชาย เสร็จแล้วมานั่งกินข้าว ให้นั่งเรียงแถว ฉันจะคลุกข้าวขามใหญ่ๆ กับปลาทูบั้ง ไข่บั้ง แกงจืดบั้ง บางทีก็เป็นกุ้งเผา สมัยนั้นกุ้งราคาถู่มาก คลุกเสร็จตัดแบ่งให้คนละขาม คือกินอะไรก็กินอย่างเดียวกัน เลือกไม่ได้ และนั่งกินเอง กินอ้อมถึงจะให้ลุกขึ้น ไม่หมดไม่ให้ลุก พอลุกโตแล้วถึงได้ตั้งโต๊ะขึ้นสำหรับ กินข้าวพร้อมกันพ่อแม่ลูก

ฉันเลี้ยงลูกผู้ชายกับลูกผู้หญิงเหมือนกัน แต่พอลูกโตเป็นสาวฉันอาจเี้ยบบั้นมาหน่อย จะไปไหนมาไหนต้องรู้ว่าไปกับใคร ถ้ามีเพื่อนมารับตอนเย็นฉันจะไม่ให้ไปเลย ลูก ๆ กลัวฉันมากกว่าคุณศ แม้ฉันจะไม่เคยตี แต่ดุเขาเสียงดังๆ ทำหน้าดุๆ ก็กลัวกันแล้ว คุณศเป็นคนมีระเบียบ แต่ใจดี และตามใจลูกมากกว่า

ติ่ม (สิริลักษณ์ มติศร) ตอนเด็กๆ เป็นคนที่ขอมั่นอง เพราะเป็นที่คนโต ติ่มเป็นหลานที่คุณยายรักมาก แม่ฉันเลี้ยงกะเตงๆ ตั้งแต่เล็ก ส่วนนิต (ณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ลูกสาวคนที่สอง คุณย่า-คุณป้าสายบัว เทพหัสดิน ณ อยุธยา ที่เป็นแม่เลี้ยงคุณศรักมาก ใครแตะไม่ได้

สมัยวัยรุ่นติ่มกับนิตชนพอๆ กัน เคยแอบเอารถจักรยานไปหัดขับ แล้วขับกันที่ไหนไม่รู้ รดตกลงไปในคลอง ขึ้นมามีแต่ขี้โคลน ฉันดูชะไม่มี

พอติ่มเรียนจบมัธยมก็ถูกส่งไปเรียนต่อที่อังกฤษพร้อมกับพ่อ เมื่อคุณศกลับมาเมืองไทย นิตจบชั้นมัธยมพอดิ จึงส่งไปเรียนที่อังกฤษอีกคน ให้ไปอยู่กับเพื่อนที่เป็นทูตทหาร บ้านนี้อยู่ในลอนดอน มีเรือยนต์ มีม้า นิตจึงขี่ม้าเป็น เล่นเรือได้ แต่งตัวเปิดสะก๊าด และสมาคมแก๊ง จนเดี๋ยวนี้ก็ยังพูดภาษาอังกฤษอยู่เรื่อย นิตทำงานอยู่บริษัทฝรั่ง แต่งงานกับป๋อง (ศวิต ศรีอมร)

ครอบครัวของเรา รวมทั้งเขยและสะใภ้

มีลูก ๓ คน (น.ส.เพาวีภา น.ส.นิพานุจ และนายธีรภัทร์ เทพหัสดิน) ส่วนดีมทำงานธนาคาร แต่งงานกับนายทหารที่เป็นนักบิน (พล.อ.ท.บุญไชย มติศร) มีลูกชาย ๔ คน [พันตรีลีพีห์ มติศร ร.อ.ลักขม มติศร เรือเอก ตติย์พัชร เทพหัสดิน ร.น. (หลานคนนี้ขอยายใช้นามสกุลของคุณตา) และนายพันสิริ มติศร]

หน้อย [พลตำรวจตรี เอกณัฐ (ชัยพร) เทพหัสดิน ณ อยุธยา] เป็นลูกคนที่ ๓ แต่เป็นลูกชายคนโต ตอนเด็กๆ เขาชอบนกหวีด ฉันก็ซื้อนกหวีดให้เล่น เานกหวีดผูกคอไว้ วันเสาร์อาทิตย์ฉันจะพาลูกๆ นั่งรถเมลล์เข้ากรุงเทพฯ ไปหาคุณพ่อ หน้อยนั่งเป่านกหวีดวี๊ดๆ รถก็หยุด เป่าอีก รถก็หยุดอีก คนขับเขาไม่รู้ว่าเป็นเด็กเป่าเล่น

ตอนเด็กๆ หน้อยเคยตกน้ำ ตอนนั้นยังอยู่ที่บ้านญาติของคุณยศ บ้านหลังที่มีการยิงกันตาย วันนั้นน้องสาวฉันมาหา เราก้เข้าไปคุยกันในห้อง ประมาณหกโมงเช้า หลานสาว (ศรีธรรมจิตราคนี ลูกของพี่ศรีเฉลิมกับหลวงสฤษดิ์บรรณาการ) ที่มาช่วยเลี้ยงน้อง เขาถือขามข้าวเดินหาน้องไม่เจอก็เข้ามาถาม พอบอกว่าหน้อยอยู่ข้างนอก เขาออกไปเดินหาคุณอีกทีแล้วก็วิ่งมาเรียก

“น้ำเพลินคะ น้ำเพลินคะ” เขาเรียกเสียงค่อยๆ ฉันก็ถามว่า

“ทำไม เรียกอยู่ได้ กำลังคุยกัน” เขาบอก “เหนื่อยตกว่า” เท่านั้นละ ฉันลุกขึ้นวิ่งไปที่ศาลาทำน้ำ เห็นหน้อยลอยอยู่ในน้ำ หลานลงน้ำไปอ้อมลูกขึ้นมา ฉันก็แย่งมาอ้อม คนสวนวิ่งเข้ามาแย่งลูกไปอีก เขาเอาหน้อยพาดบาจนลูกอ้อออกมาแล้วก็พื้น พอคุณยศกลับมาเรารีบพาหน้อยไปหาหมอ ดีที่ลูกไม่เป็นอะไร

หน้อยโตขึ้นเป็นเด็กสุขภาพแข็งแรง ผิวขาวเหมือนแม่ พอจบจากโรงเรียนวิจิตรวาทิชวิทยาลัยแล้วหน้อยก็ไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา ๖ ปี สมัยนั้นมีฝรั่งมาขอเช่าบ้านที่สุทธิสาร ค่าเช่าเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท ก็ใช้เงินก้อนนี้ส่งลูกเรียน เป็นค่าใช้จ่าย ค่าขนม ค่ากินอยู่ได้สบาย แต่ค่าเล่าเรียนต่างหาก ตอนนั้นดอลลาร์ละ ๒๑ บาทเท่านั้น หน้อยเรียนจบกลับมาเป็นทหาร แล้วลาออกไปเป็นตำรวจ หน้อยแต่งงานกับอืด (ศศิพัทธ์ ชุมสาย ณ อยุธยา) ลูกสาวของ ม.ล.มาโนชญ์ ชุมสาย กับคุณชูศรี ชุมสาย ณ อยุธยา มีหลานให้ย่าสองคน (นายสรวิญนพ และนายธัญศิษฐ์) ตอนหลังหน้อยล้มเจ็บไม่สบายมานานหลายปี แต่ฉันก็ไม่คิดว่าเขาจะอายุสั้น หน้อยเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ นี้เอง อายุได้ ๖๓ ปี

ส่วน **น้อย (พลเอก วิษณุ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)** ลูกคนที่ ๔ เราไม่ได้ส่งไปเรียนเมืองนอก เขาเข้าเรียนที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จบออกมาเป็นนายทหาร ไปราชการสงครามชายแดนคอยปราบปรามพวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่หลายปี แล้วทางราชการก็ส่งไปเรียนเมืองนอก ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานคณะที่ปรึกษากองทัพบก (อัตรাজอมพล)

ตอนเข้าเตรียมทหาร น้อยโดนรุ่นพี่ลากไปซ้อม พอสลบก็เอน้ำาราด ซ้อมเสียจนลูกหนีกลับบ้าน หลานสาวบอกว่า กลับมาตอนตีหนึ่งตีสอง ตัวเปียกมาเลย ฉันถามเขาก็เฉย แต่ไม่ยอมไปเรียน จะขอลาออก ฉันเรียกลูกเข้าไปคุยในห้องพระ บอกไม่เรียนแล้วจะทำอะไร โตขึ้นต้องไปเป็นเสมียนโรงรับจำนำนะ เชื้อแม่ใหม่ละ เชื้อแม่ต้องกลับไปเรียน เตียวแม่พาไปส่ง เขาก็ฟังสัญญาว่าจะเรียน ทีแรกร้องไห้ไม่ยอม และไม่ฟ้องนะ ฉันรู้เรื่องเพราะแม่ของเพื่อนทหารรุ่นเดียวกันเล่าให้ฟัง ตัวไม่พูด ไม่เล่าทั้งนั้นว่าโดนทารุณอย่างไร รุ่นพี่เขาบอก นี่ลูกนาย พ่อมันใหญ่ เอาให้มันกลัว เอามันให้อยู่ ต่อดันรับน้องใหม่ ฉันพาลูกไปหาผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อย ตั้งแต่นั้นก็ไม่ถูกซ้อมอีกเลย

ตอนเป็นนักเรียนนายร้อย น้อยเล่นรักบี้เก่ง แข่งชนะตำรวจเรื่อย แต่ก่อนทหารไม่เคยชนะ เล่นกันชนกันจนหัวตกลูกแตก ฉันไปดูลูกเล่นอยู่เรื่อย เขาเป็นดารา ใครๆ ก็เรียก “ไอ้ตีนทอง” เวลาเห็นน้อยเล่นรักบี้ทำให้ฉันคิดถึงตอนที่เขายังเด็ก ตอนนั้นเราย้ายไปอยู่ที่พิษณุโลก

คุณยศในงานเลี้ยงระหว่างไปราชการทหารที่เวียดนาม

ฉันพาลูกนั่งรถสามล้อแล้วสามล้อคือว่า ฉันกำลังท้องหนุ่มได้ประมาณ ๕-๖ เดือน ตัวฉันไม่เป็นอะไรเลย แต่น้อยขาหักกระดูกตาออกมา หมอเอาไม้แข็งๆ มาตามแล้วพันผ้าไว้ก็ไม่หาย ต้องใส่ฝือก พอถอดฝือกออกขาที่ยังโก่งออกมาอีก ไม่รู้จะทำยังไง ตอนหลังมีคนแนะนำให้ไปหาหมอชาดวัน เป็นหมอแผนโบราณอยู่บนเรือได้สะพานพิษณุโลก เขาทำน้ำมันให้ด้วยหนึ่ง บอกว่าถ้าใช้หมดแล้วให้ขว้างทิ้งไปไกลๆ บ้าน ทาอยู่ ๒-๓ วันลูกก็เดินได้ วิ่งได้ เสียสตาจก็ไม่ถึงบาท

น้อยแต่งงานกับแป้น (สุชฎา กรานเลิศ) ลูกสาวของ พล.อ.เทพกับคุณหญิงสิริทิพย์ กรานเลิศ คุณหญิงสิริทิพย์เป็นน้องสาวแท้ๆ ของจอมพลประภาส จารุเสถียร น้อยกับแป้นมีลูกด้วยกัน ๓ คน (พันโทหญิง ศศิกานต์ นายศเทพ และนายวีระยศ)

หนุ่ม (พันเอก รัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ลูกชายคนเล็ก ตอนเด็กๆ เคยป่วยเป็นคอบวม เขาชอบเล่นกับแมว เขาแมวไปนอนบนเตียงเป็นแถวๆ มันไปฉี่ไปอึไว้ได้เตียง เหม็นมากกว่าเราจะรู้ลูกก็ไม่สบายแล้ว ไปหาหมอฉีดยาเป็นเดือนไม่หาย ตอนหลังฉันได้ตำรายาฝีบอก

บอกให้ไปซื้อผักมาชิ้นหนึ่ง (อย่าไปต่อราคาเขานะ) ซื้อดอกบัวมา ๕-๗ ดอก เอาไปต้มด้วยกัน ใส่ น้ำตาลหน่อย เป็น น้ำตาลกรวดหรือน้ำตาลทรายแดงก็ได้ ให้ลูกกิน ๓ วัน พยายามดมหม้อคอกที่บัวมอยู่ก็ยุบหายเป็นปกติเลย

หนุ่มเรียนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จนจบปริญญาตรี แล้วไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา อีกสองปี กลับมาเป็นทหาร หนุ่มแต่งงานมีครอบครัว มีหลานให้ย่าหกคน (นายต่อยศ น.ส.ภิญโญภรณ์ นายณัฐ น.ส.ธัญนันท์ นายภูริภพ และ น.ส.บัวบุชา) หนึ่งในนั้นเป็นดารา ชื่อณัฐ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ปัจจุบันหนุ่มแต่งงานกับภรรยาชื่อลัดดาวัลย์ (อรุณวงศ์)

น้ำผึ้ง (สิริยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เป็นลูกสาวคนสุดท้อง อายุห่างจากลูกชายคนเล็ก ๑๔ ปี ตอนผึ้งยังเล็กก็ได้ตีมาช่วยเลี้ยงน้อง ผึ้งเลี้ยงง่าย ไม่เคยร้องแง คนแถวนี้บอก อีम्म...บ้านนี้มีเด็ก แต่ไม่ได้ยินเสียงร้องเลย ที่รู้เพราะเห็นตากผ้าอ้อมไว้

ผึ้งนี่พ่อรัก เพราะเป็นลูกหลง ตอนเด็ก ๆ ให้เรียนที่โรงเรียนราชินีบนเหมือนกับพวกพี่ ๆ เข้ามามีคนขับรถไปส่ง ตอนเย็นฉันไปรับ แล้วไปรอคุณศที่กองทัพอากาศที่ ๑ แถวพระบรมรูปทรงม้า ตอนนั้นคุณศเป็นรองแม่ทัพอากาศที่ ๑ พอคุณศเลิกงานแล้วเราก็กลับบ้านพร้อมกัน

ผึ้งไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือเท่าไร พอจบ ม.๓ ผึ้งลาออกจากโรงเรียนโดยไม่ปรึกษาใครเลย แล้วไปหาที่เรียนเองที่โรงเรียนสาธิตเกษตร พอจบปริญญาตรีผึ้งไปเรียนต่อที่โรงแรมที่สหรัฐอเมริกาอีก ๓ ปี ตอนลูกกลับเราไปรับที่สนามบิน แต่จำแทบไม่ได้ เพราะผึ้งอ้วนมาก ระหว่างเรียนผึ้งไปทำงานเป็นแคชเชียร์ที่ร้านขายขนม กินพายที่ร้านเขาทุกวันจนอ้วน

ลูกคนสุดท้องถึงจะเกเรและชอบทำอะไรตามใจตัวเอง แต่ไม่เคยทำเรื่องเดือดร้อนให้พ่อแม่ สู้ตายผึ้งก็เรียนจบ มีงานการทำต่อเนื่อง ตอนนี้เป็นผู้อำนวยการฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท สรรพสินค้าเซ็นทรัล จำกัด การงานก็ก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ สมัยก่อนทำงานที่แรกได้เงินเดือนไม่พอใช้ ต้องมาขอพ่อแม่

แต่เดี๋ยวนี้ผึ้งพาแม่ไปเลี้ยงข้าวได้แล้ว

คุณยศกับฉันทิณีได้รับพระราชทานเครื่องราชชั้นจตุตถจุลจอมเกล้า

บทที่ ๑๘

วันเวลาแห่งความรุ่งโรจน์

ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ คุณยศดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ ๓ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีรับสั่งให้เราทั้งคู่เข้าเฝ้าฯที่พระราชวังไกลกังวล และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้ร่วมโต๊ะเสวยส่วนพระองค์ด้วย

เหตุการณ์ที่ประทับใจฉันมาจนถึงทุกวันนี้คือ ตอนที่ก้มลงกราบแทบพระบาทพระองค์ท่าน ฉันได้เห็นพระพักตร์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อย่างใกล้ชิด ทรงพระสิริโฉมงดงามเหลือเกิน ในเวลานั้นนิตยสารต่างประเทศพากันเขียนถึงพระองค์ว่า ทรงเป็นพระราชินีที่งดงามเป็นอันดับหนึ่งของโลก

หลังจากเข้าเฝ้าฯไม่นานนักคุณยศก็ย้ายกลับเข้ากรุงเทพฯ และได้เลื่อนขึ้นเป็นแม่ทัพภาคที่ ๑ มีตำแหน่งพิเศษเป็นราชองครักษ์พิเศษ ในวันฉัตรมงคลปีต่อมาฉันก็ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน ชั้นที่ ๔ (จตุตถจุลจอมเกล้า) ทำให้ฉันมีสิทธิ์ใช้คำนำหน้าชื่อว่า **คุณหญิง**

พ.ศ. ๒๕๒๑ คุณยศได้รับพระราชทานยศ “พลเอก” และเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ฉันได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน ชั้นที่ ๓ (ตติยจุลจอมเกล้า) นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ครอบครัวเราย้ายไปอยู่ที่บ้านสวนพุดตาน^๑ ซึ่งเป็นบ้านประจำตำแหน่งของผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก เราอยู่ต่อจากจอมพลประภาส จารุเสถียร เดิมเป็นตำหนักของพระราชธิดาและเจ้าจอมพระสนมเอก (เจ้าจอม “ก๊กอ้อ” ๕ ท่าน ได้แก่ เจ้าจอมมารดาอ่อน

^๑ ตำหนักสวนพุดตานสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับจากประพาสยุโรป พ.ศ. ๒๔๔๐ ทรงมีพระราชดำริจะสร้างที่ประทับในฤดูร้อน จึงโปรดเกล้าฯให้ซื้อที่ดินระหว่างคลองผดุงกรุงเกษมและคลองสามเสน เพื่อสร้างวังสวนดุสิต (พระราชวังดุสิต) ให้มีการจัดระเบียบเป็นเขตพระราชฐานฝ่ายหน้า ฝ่ายใน แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้สร้างตำหนักต่าง ๆ พระราชทานแก่พระมเหสี พระราชธิดา และเจ้าจอมพระสนมเอก เรียกว่า “สวน” ได้พระราชทานชื่อ “สวน” ถนน ประตู และคลองที่เชื่อมต่อกันระหว่าง “สวน” ให้มีชื่อเป็นลายกิมติง ตามชื่อเครื่องถ้วยและเครื่องลายครามที่เล่นกันในสมัยนั้น เช่น สวนสี่ฤดู สวนหงส์ สวนฝรั่งไก่ สวนพุดตาน เป็นต้น

สวนพุดตาน เป็นตำหนักที่ใหญ่โตกว้างขวาง ฐานวางแปลนเป็นรูปตัว H ตัวตำหนักเป็นเรือนสองชั้น สร้างด้วยไม้ มีห้องนอน ห้องน้ำ และห้องนั่งเล่นอย่างละสิบห้อง ตำหนักสวนพุดตานอยู่ใกล้ ๆ กับพระตำหนักสวนบัวของพระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดิ พระอัครชายาเธอ และตำหนักสวนพุดตานเบญจมาศของเจ้าจอมมารดาชุ่ม (ไกรฤกษ์)

บ้านสวนพุดตาน (ตึกใหม่) ที่คุณหญิงเพลินและคุณยศเคยพักอยู่ ปัจจุบันเป็นจุดประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ก่อนเข้าชมพระที่นั่งวิมานเมฆ - ผู้เรียบเรียง

คุณยศกับฉันซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชฯ
ชั้นตติยจุลจอมเกล้า

เจ้าจอมเอี่ยม เจ้าจอมเอิบ เจ้าจอมอาบ เจ้าจอมเอื้อน รวมทั้งเจ้าจอมแก้ว เจ้าจอมแสง เจ้าจอมแถม ผู้มาจากสกุลขุนนางทั้งหมด และพระธิดาทั้งสองของเจ้าจอมมารดาอ่อน คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรประพันธ์รำไพ และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอดิสิยศูริยาภา - ผู้เรียบเรียง) ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ บ้านสวนพุดตานมีสองหลัง หลังที่อยู่ด้านหน้าเป็นตึกเก่า ชั้นล่างเอาไว้รับแขก ลูกชายเรากับลูกสะใภ้คือหน้อยและอืดพักอยู่ชั้นบน ส่วนฉันกับคุณยศพักอยู่ตึกใหม่ซึ่งอยู่ด้านหลัง

คุณยศเป็นคนที่ลูกน้องรักและให้ความเคารพเกรงใจ ตั้งแต่ตอนที่ยังไม่มีตำแหน่งใหญ่ ไม่ได้คุมกำลังหลักๆ พอมีตำแหน่งขึ้นมาคนก็ยิ่งมาหามากขึ้น คนมาเต็มบ้านตั้งแต่หกถึงเจ็ดโมงเช้า เวลาชงกาแฟที่ต้องเทกาแฟใส่เป็นขวดๆ ไม่ได้ตักเป็นช้อน คนที่มาบ้านเรามีทั้งทหาร นักธุรกิจ รวมถึงคนที่อยู่ในสายอาชีพอื่น บางคนมาตั้งแต่เช้ามีด ทหารรับใช้ต้องเชิญไปนั่งรอที่ห้องพลซบก่อน บางคนถือกระเป๋ามา นั่งรออยู่ที่สนาม คุณยศเป็นผู้ใหญ่ที่พวกเขาให้ความเคารพนับถือ จึงมาขอคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ อะไรช่วยได้คุณยศก็ช่วย ช่วยโดยไม่ได้ต้องการสิ่งตอบแทน

ระหว่างที่ยังอยู่ในราชการเราช่วยคนเยอะ สมัยก่อนพวกพ่อค้าใหญ่เขาอยากได้ “คันทิป” ยุคนั้นถ้าใครมีคันทิปจะไ้มาก คันทิปคือ ที่ติดกระเปาะของผู้ชาย เป็นรูปกระเปาะลงยาสีน้ำเงิน ขอบทอง ส่วนของผู้หญิงเป็นรูปกระเปาะมีเพชรล้อม ขนาดเล็กกว่าของผู้ชายหน่อย ฉันก็มีอันหนึ่ง คนอยากได้คันทิปเพราะว่าโก้ เป็นที่รู้กันว่าต้องทำความดีความชอบ หรือบริจาคทรัพย์สินช่วยทางราชการถึงจะได้ คนที่ให้คันทิปต้องเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ พ่อค้าบางคนมาบอกฉันว่า อยากได้คันทิป ฉันก็แนะนำเขาให้ไปติดต่อกับหน่วยงานราชการที่กำลังต้องการความช่วยเหลือ บางหน่วยขาดแคลนรถ ไม่มีรถยนต์ใช้ พอเขาซื้อรถบริจาค สมัยนั้นรถโตโยต้าคันละ ๓๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ บาท ก็จะได้คันทิปตอบแทนคุณงามความดีที่ทำประโยชน์ให้แก่ทางราชการ จนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังมีการแจกคันทิปกันอยู่ สำหรับคนที่ทำคุณงามความดีให้แก่กรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์

ระยะหลังฉันเริ่มเข้าไปช่วยงานด้านสาธารณประโยชน์มากขึ้น งานหนึ่งที่ทำอยู่ตลอด คือ การนำอาหารและสิ่งของไปแจกตามหน่วยทหารในพื้นที่ทุรกันดาร ฉันเห็นมาตั้งแต่แต่งงานกับคุณยศแล้วว่าทหารลำบากและต้องเสียสละมากแค่ไหน ด้วยความที่เรารู้และเข้าใจชีวิตทหาร จึงตั้งใจไว้ว่า ถ้ามีโอกาสจะช่วยเหลือทหารอย่างเต็มที่กำลัง ทุกปีพอถึงวันเกิดเราสองคน คุณยศกับฉันจะพาลูก ๆ ไปเลี้ยงทหารที่บางปู เอาอาหารไปเลี้ยงเขา เอาดนตรีไปเล่น ทหารบางคนพิการ แขนขาด ขาขาด ต้องนั่งวีลแชร์มา ทหารคนไหนมีเรื่องเดือดร้อน อะไรที่พอช่วยได้เราก็จะให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

สมัยนั้นฉันเคยทำค่ายฝึกเยาวชนตำรวจกับเยาวชนทหารด้วย โดยทำร่วมกับตำรวจนครบาล เอาลูกหลานทหารและตำรวจมาเข้าค่าย แล้วพาครูฝึกไปฝึกสอนชาวบ้านว่าถ้าเกิดเหตุร้ายขึ้นมาจะต้องดูแลตัวเองอย่างไร วิธีการฝึกเหมือนลูกเสือ มีผูกบ่วง เล่นเกมรอบกองไฟ ค่ายเยาวชนนี้ทำอยู่นานหลายปี ตั้งแต่ฝั่งยังเรียนที่ราชินีบน จนกระทั่งเข้ามหาวิทยาลัยจึงเลิกไป

การทำงานเพื่อสังคมทำให้ฉันมีโอกาสได้พบเจอกับภรรยานายทหารชั้นผู้ใหญ่และภรรยา รัฐมนตรีหลายท่าน เมื่อพบกันบ่อยเข้าก็ชักชวนกันทำกิจกรรมการกุศล ตอนนั้นฉันได้รับเกียรติให้เป็นประธานกลุ่มลูกเสือพิเศษ มีคุณหญิงบุญเรือน (ท่านผู้หญิงบุญเรือน ชูณหะวัณ) และภรรยาของนายทหารหลายท่านมาช่วยกันทำงาน จัดการรวบรวมเรียไรเงินเพื่อนำไปสร้างห้องน้ำที่ค่ายลูกเสือศรีราชา สมัยก่อนที่นั่นยังเป็นป่าเป็นเขา ห้องน้ำชำรุดทรุดโทรม สกปรกมาก เวลาไปหัดลูกเสือที่ต้องปัสสาวะใส่ผ้าขนหนูไว้ ตอนหลังพวกเราไปทำห้องน้ำใหม่ให้เรียบร้อย แบ่งเป็นห้องน้ำผู้หญิงกับห้องน้ำผู้ชาย ข้างละ ๒๐ ห้อง

ทำให้คนเข้าไปใช้สะดวกสบายขึ้นเยอะ

คุณยศในเครื่องแบบยศพลโท

ฉันได้รับพระราชทานเครื่องราชฯชั้นจตุตถจุลจอมเกล้า

คันทิปแบบของผู้ชาย

บทที่ ๑๙

ลูกเสือเกษตรและชมรมไทยเมตตา

พอออกจากลูกเสือพิเศษ ฉันก็ตั้งลูกเสือเกษตร เป็นกิจกรรมหนึ่งภายใต้ชื่อ “ชมรมไทยเมตตา” โครงการนี้เข้าไปช่วยสร้างอาชีพให้ชาวไร่ ชาวนา ให้เขาทำการเกษตร ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และให้พืชผักใหม่ ๆ ไปทดลองปลูกเพื่อให้มีรายได้เพิ่ม

สมัยนั้นหนุ่ม ลูกชายคนเล็ก เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฉันจึงมีโอกาสได้รู้จักกับ ศาสตราจารย์ระพี สาคริก^๑ ท่านเป็นอธิการบดีในขณะนั้น นอกจากสอนหนังสือแล้ว ท่านยังทำวิจัยปรับปรุงพันธุ์ข้าวของไทย รวมถึงพันธุ์ผักชนิดอื่น ๆ และกล้วยไม้ไทย ฉันจึงเชิญ อาจารย์มาช่วยสอนการเกษตรให้ชาวบ้าน และได้เพื่อน ๆ ของหนุ่มที่เป็นนักศึกษาเกษตรมาเป็น ทีมงานทำค่ายลูกเสือเกษตร ส่วนใหญ่เราจะไปเข้าค่ายกันที่จังหวัดลพบุรีและปราจีนบุรี

ในการจัดอบรมลูกเสือเกษตรแต่ละครั้ง เราจะชักชวนชาวบ้านประมาณร้อยกว่าคน มารวมหมู่ แล้วแบ่งออกเป็น ๗ สี ๗ กอง ตั้งเป็นกองข้าว กองข้าวโพด กองเห็ด กองผลไม้ แล้วแต่จะตั้งชื่อ แล้วอาจารย์จะบรรยายสอนการทำเกษตร ให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการทำนาปลูกข้าว ที่ให้ผลผลิตสูงขึ้น สอนทำปุ๋ยหมักอย่างถูกวิธี เอาข้าว กส.๗ ไปให้ปลูก เราจะทำกิจกรรมกัน ๗ วัน ๗ คืน ตอนกลางวันมีเล่นรอบกองไฟเหมือนเข้าค่ายลูกเสือ ใครอยากเรียนมาสมัครฟรี ฉันออกค่ากินอยู่ ค่าเรียนการเกษตรให้หมด พอฝึกเสร็จใครทำเก่ง ทำดี เราก็มีรางวัลให้เป็น กำลังใจเล็กๆ น้อย ๆ

ทุกวันเสาร์-วันอาทิตย์ฉันจะจ้างนักเรียนเกษตรขึ้นรถตู้ซึ่งมีอยู่ ๒-๓ คัน เขียนคำว่า “ไทยเมตตา” ออกไปคุมงานที่เราทำโครงการไว้ ตั้งแต่หว่านข้าว ปลูกข้าว จนดำนา เกี่ยวข้าว หมดเกี่ยวข้าวก็เท่ากับจบรุ่นหนึ่ง ชาวนาจะได้เห็นเลยว่าเดิมเขาทำนาเองได้ข้าว ๔๐ ถังต่อไร่ พอเราไปสอนได้ร้อยกว่าถัง หรืออย่างน้อย ๘๐ ถังขึ้นไป

นอกจากปลูกข้าวแล้วยังมีการสอนเพาะเห็ด ฉันให้ทุนอาจารย์มาทำฟาร์มเห็ดที่บ้านสวน พุดตาน มีโรงเพาะเห็ดหนูหนูดำ เห็ดหนูหนูขาว เห็ดฟาง พอทดลองได้ผลแล้วก็ออกไปสอน ชาวไร่ชาวนาในชนบท บางครั้งก็ไปสอนปลูกข้าวโพด ปลูกหัวหอม งามะม่วงไปให้ปลูก คือ ใครมีนาที่ทำนา ใครมีสวนที่ทำสวน ทำอย่างนี้อยู่ ๓-๔ ปี ได้ลูกเสือเกษตรหลายรุ่นอยู่เหมือนกัน

^๑ ศาสตราจารย์ระพี สาคริก อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๓) และรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรัฐบาลพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งกล้วยไม้ไทย”

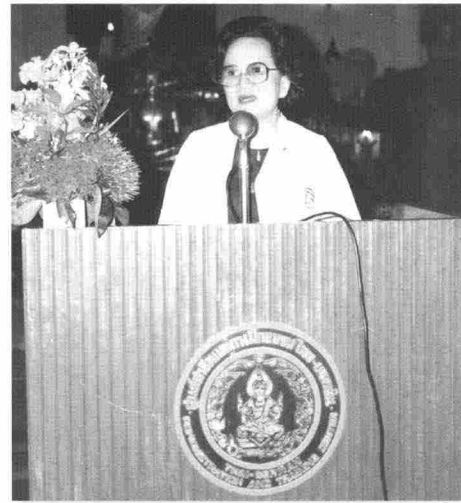
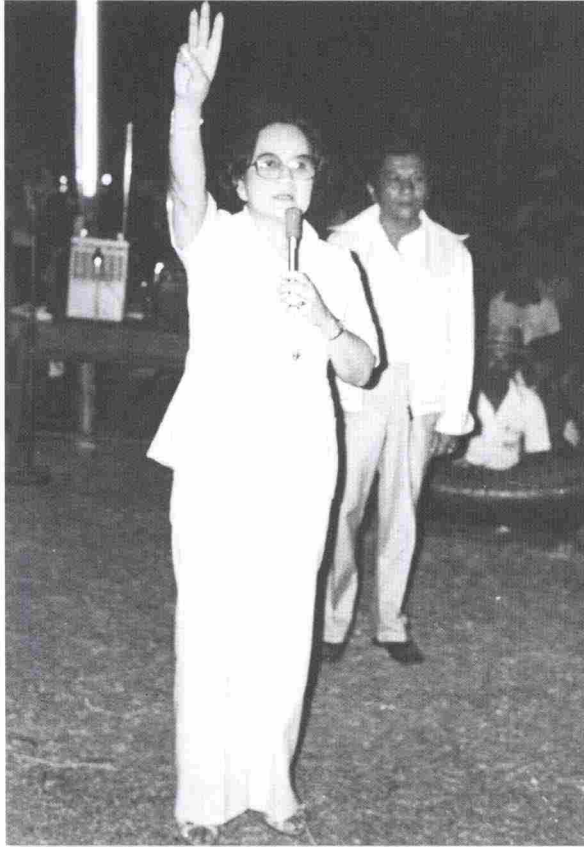

ตอนนั้นมีลูกเสือเกษตรทั่วประเทศประมาณ ๕๐๐-๖๐๐ คน ค่ายลูกเสือเกษตรประสบความสำเร็จมาก แต่พอคุณยศเกษียณอายุราชการฉันก็เลิกทำ

นอกจากค่ายลูกเสือเกษตรแล้ว อีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำกันอยู่เป็นประจำคือ การไปช่วยผู้ประสบภัยหนาว ก็เอาผ้าห่มมาสกรีนคำว่า "ไทยเมตตา" พับใส่ถุงอย่างดี ไปแจกตามซอยตามภูเขา แล้วทำก๋วยเตี๋ยวไปเลี้ยงเด็กชาวเขาด้วย

ครั้งหนึ่งไปที่จังหวัดอุบลราชธานี ข้าไปโปรยนต์กันเป็นขบวน พอขากลับต่างคนต่างกลับ บางคนอยากกลับรถยนต์ก็แยกไป ส่วนฉันกับพวกที่เหลือกลับรถไฟ พอรถไฟแล่นไปถึงกลางทาง มีคนมาบอกว่าทีมที่ไปรถยนต์เกิดอุบัติเหตุ เขาขับรถหลงทางเข้าไปในเขตคอมมิวนิสต์ ตอนนั้นยังมีผู้ก่อการร้ายอยู่ มันยิงปืนใส่รถจนพธุนไปหมด ฉันฟังแล้วตกใจ พอมาถึงกรุงเทพฯตอนเช้ารีบไปบอกคุณยศ เขาสั่งให้เอาเครื่องบินออกไปรับพวกนั้นที่อุบลฯแล้วบินกลับมา

โชคดีที่ไม่มีใครเป็นอะไรมาก เพื่อนคนหนึ่งโดนยิงเฉียดแหวน มืออ้อมมือหงิกบวม ต้องไปตัดแหวนออก และเด็กอีกคนหนึ่งเป็นคนอุบลฯ ขออาศัยรถมา เขานั่งอยู่ข้างหลังเลยโดนยิงที่ก้น ก็พาไปโรงพยาบาล จัดแจงเรื่องค่ายาให้เสร็จ เพื่อนผู้หญิงหลายคนขวัญเสียกันหมด ร้องไห้ใหญ่

บางคนเป็นลมไปนอนโรงพยาบาล ฟันขึ้นมาตกใจนึกว่าตายแล้ว เห็นมีแต่พระเต็มไปหมด เพราะบังเอิญไปพักชั้นที่พระท่านอยู่

ชมรมไทยเมตตาทำอยู่นานหลายปี พื้นที่ที่เราเข้าไปให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นเรื่องเป็นราว มีอยู่สองแห่งคือ ที่อำเภอตาพระยา (ตอนนั้นยังเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปราจีนบุรี) กับอำเภอสระแก้ว (ปัจจุบันได้ยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัด) อำเภอตาพระยา เป็นพื้นที่สี่ชมพู แล้วดั้งเดิมเราไปทำอาหารเลี้ยงคน เอาจองไปแจก ที่ไปทำก็เพราะรู้ว่าคนที่นี่นี่ยากจน ฉันทสงสาร เงินทองฉันก็ออกเอง มีภรรยาลูกน้องคุณยศมาเป็นสมาชิกช่วยกันทำงาน ส่วนทางสระแก้ว ฉันรู้จักกับ **คุณเสนาะ เทียนทอง** เขาเป็นผู้นำท้องถิ่น เวลาฉันไปเขาจะมาคอยดูแล พาไปพบชาวบ้าน พอมีการเลือกตั้งเขาก็ชนะได้เป็นผู้แทนฯ ตอนหลังคุณยศพาไปฝากให้อยู่กับ พล.ต.อ.ประมาณ อติเรกสาร

จนเดี๋ยวนี้เขาเป็นใหญ่เป็นโตในบ้านเมือง ปันนายกรัฐมนตรีให้ประเทศไทย มาแล้วหลายคน

คุณยศและฉันทน์เฝ้าฯรับเสด็จสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

บทที่ ๒๐
งานที่ภาคภูมิใจที่สุด
๐๐๐๐

โบสถ์วัดกะสังัดตนนันทน์ที่ธรรม

“งาน” ที่ทำให้ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่สุดที่ได้เกิดมาเป็นคนไทยและเป็นพุทธศาสนิกชนคือ การรับสนองพระราชเสาวนีย์ ดำเนินการก่อสร้างพระอุโบสถวัดกะสังัดตนนันทน์ที่ธรรม

วันหนึ่งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีรับสั่งให้ฉันเข้าเฝ้าฯ ตรัสว่า “คุณเพลินมาช่วยกันสร้างวัดที่ตาพระยา” แล้วพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้หนึ่งแสนบาท ฉันรับสนองพระราชเสาวนีย์ ดำเนินการประชุมจัดหาทุน ได้เงินมา ๔ ล้านกว่าบาท นำไปก่อสร้างพระอุโบสถวัดกะสังัดตนนันทน์ที่ธรรม ที่อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี จนกระทั่งแล้วเสร็จเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๑

เมื่ออายุใกล้จะครบ ๖๐ ปี ฉันมีโอกาสได้ทำบุญใหญ่อีกครั้งด้วยการถวายที่ดินที่เชียงใหม่ ๑๐ ไร่ และดำเนินการก่อสร้าง **โบสถ์พระแม่อุมา** ต่อมาทางโบสถ์ได้มีการขยับขยายทำใหม่ให้มีขนาดใหญ่กว่าเดิม สร้างด้วยหินอ่อนทั้งหลัง สามารถจุคนได้เป็นพัน ๆ คน

แม้จะผ่านมานานสามสิบกว่าปีแล้ว พระอุโบสถวัดกะสังัดตนนันทน์ที่ธรรม และโบสถ์พระแม่อุมาก็ยังคงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในท้องถิ่นให้ความเคารพสักการะ สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

บทที่ ๒๑

“รัฐประหาร” เส้นทางที่ต้องเดิน

ขณะที่ฉันทำงานเพื่อสังคม คุณยศก็ทำงานเพื่อชาติบ้านเมือง สมัยนั้นมีการทำรัฐประหารกันบ่อย คุณยศไปร่วมบ้าง ไปปราบปรามบ้าง บางคนเขาก็ชอบเรา บางคนเขาก็เกลียดเราที่เป็นกั๊กขวางคอเขา...

ย้อนกลับไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ก่อนที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะทำรัฐประหารยึดอำนาจจอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านถามลูกน้องคนสนิทในที่ประชุมว่า “ใครจะเล่นด้วยยกมือขึ้น”

คุณยศไม่ยกมือ พอทำการสำเร็จ คนที่ยกมือได้ที่ดินกันคนละ ๑ ไร่ จอมพลสฤษดิ์ให้แล้วคุณยศเขาก็ปิดฉนั้น ไม่เคยบอก ไปถามตอนหลังเขาก็ตอบว่า “ไม่ยากกว่านวย”

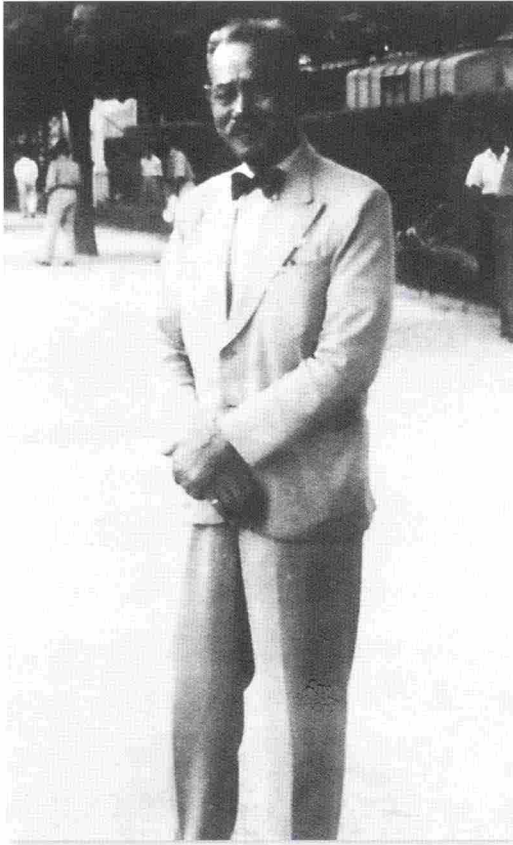
คุณยศเคยเล่าให้ฟังว่า โดนพวกรุ่นเก่าเขม่นมาตั้งแต่ตอนเป็นนักเรียนนายร้อยแล้ว เขาเรียกไปชักไปถาม หว่าพวกเทพหัสดินเป็นกบฏ เรื่องนี้มันนานมาแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ สมัยนั้นพันเอก หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี เขาเรียกว่า “กบฏ ๑๘ ศพ”^๑ กบฏคราวนั้นมี พลโท พระยาเทพหัสดิน (ผาด เทพหัสดิน ณ อยุธยา)^๒ กับลูกชายของท่านสองคน คือ นายดาบ ผุดพันธ์ กับ ร้อยโท เผ่าพงศ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ถูกศาลพิเศษพิพากษาว่าเป็นกบฏ พระยาเทพหัสดินได้รับการยกเว้นโทษประหาร เหลือเพียงจำคุกตลอดชีวิต เนื่องจากท่านเคยเป็นแม่ทัพไทยในสงครามโลกครั้งที่ ๑ มีความดีความชอบต่อชาติบ้านเมือง ส่วนลูกๆ ของท่านโดนจับยิงเป้าทั้งสองคน เขาหาว่าเป็นกบฏ ทั้งที่จริงไม่มีความผิด พวกเทพหัสดินโดนใส่ความแล้วก็ตายฟรี เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้คุณยศไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง

^๑ กบฏพระยาทรงสุรเดช หรือกบฏ ๑๘ ศพ หรือกบฏ พ.ศ. ๒๔๘๑ มีที่มาจากพันเอก พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) ๑ ใน ๔ ทหารเสือที่ร่วมก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ถูกกล่าวหาว่าคิดก่อการกบฏล้มล้างรัฐบาลพันเอก หลวงพิบูลสงคราม มีการจับตายนายทหารสายพระยาทรงสุรเดชและจับกุมผู้ต้องสงสัย ๕๑ ราย ในจำนวนนั้นมีพลโท พระยาเทพหัสดิน (ผาด เทพหัสดิน ณ อยุธยา) กับลูกชายของท่านสองคนรวมอยู่ด้วย ศาลพิเศษที่จัดตั้งขึ้นได้ตัดสินให้ประหารชีวิตนักโทษ ๒๑ คน มีเพียง ๓ คนที่รอดโทษประหารเหลือจำคุกตลอดชีวิต ท่านได้รับพระราชทานอภัยโทษให้พ้นจากการจำคุกเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๘๗ หลายปีต่อมาพลเอก พระยาเทพหัสดิน ได้รับหนังสือขอโทษจากจอมพล ป. พิบูลสงครามที่เข้าใจผิดในเรื่องที่เกิดขึ้น และขออโหสิกรรม

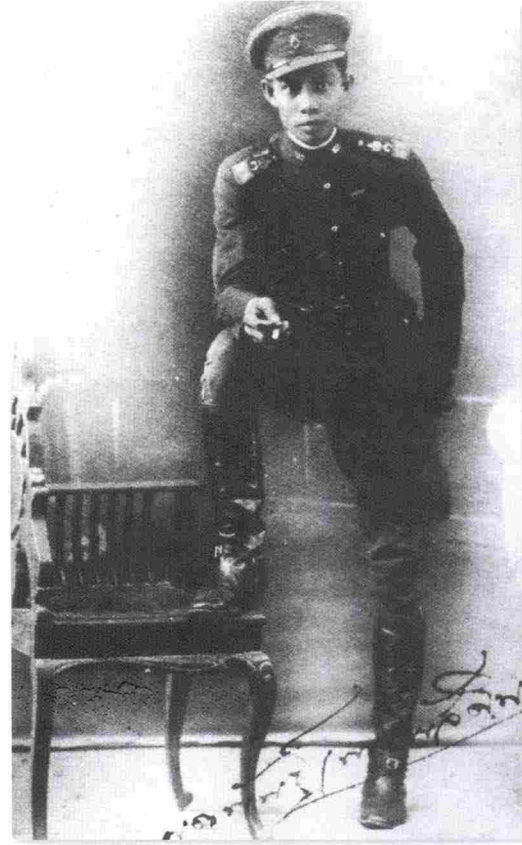
^๒ พระยาราชภักดี ศรีรัตนราชสมบัติปิตี อยุธยาพิริยพานู (ม.ร.ว.ช้าง เทพหัสดิน) ต้นสกุล “เทพหัสดิน ณ อยุธยา” มีบุตรและธิดารวมทั้งสิ้น ๒๔ ท่าน พระยาไชยสุรินทร์ (ม.ล.เจียม เทพหัสดิน) เป็นบุตรคนที่ ๑๖ มีบุตรชายคนโตชื่อ หลวงฤทธิ์นายเวร (พูด เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ซึ่งเป็นบิดาของพลเอก พระยาเทพหัสดินฯ ส่วนบุตรคนที่ ๒๒ ของพระยาราชภักดีฯ คือ จมื่นศักดิ์แสนยากร (ม.ล.ปาด เทพหัสดิน) เป็นบิดาของพระยาราชเสนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ซึ่งเป็นบิดาของพลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ม.ว.ว.ช้าง เทพหัสดิน ดันราชสกุลเทพหัสดิน ณ อยุธยา

พระยาเทพหัสดิน (ผาด เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

นายดาบ ผุดพันธ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ที่ว่าเรื่องแบบนี้แม่เราไม่อยากเข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่เมื่อมันมาถึงตัวจะไม่ทำก็ไม่ได้ ในเมื่อมีหน้าที่ก็ต้องกระทำไปตามหน้าที่ เหมือนเป็นเส้นทางที่ถูกบังคับให้ต้องเดิน

ระหว่างที่คุณยศดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก (๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙) เวลานั้นเหตุการณ์วุ่นวายที่ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๙^๓ เนื่องจากจอมพลประภาส จารุเสถียร ลักลอบเดินทางกลับเข้าประเทศ เริ่มทวีความร้อนแรงขึ้น เมื่อจอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางกลับเข้าประเทศไทยในสภาพสามเณร^๔ และอุปสมบทเป็นพระภิกษุในวันเดียวกันนั้น นักศึกษาและประชาชนพากันมาชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

^๓ จอมพลประภาส จารุเสถียร ลักลอบกลับเข้าประเทศไทยเพื่อรักษาโรคคอตีบและโรคหัวใจโต และเพื่อพิสูจน์ข้อกล่าวหาในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๑๖ มีการชุมนุมต่อต้านที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนกระทั่งจอมพลประภาสยอมเดินทางออกจากประเทศเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๙ การชุมนุมจึงสลายตัวไป

^๔ หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๑๖ จอมพลถนอม กิตติขจร ได้หลบหนีออกนอกประเทศ จนกระทั่งวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๙ จอมพลถนอมบวชเป็นสามเณรที่ประเทศสิงคโปร์แล้วเดินทางกลับเข้าประเทศ โดยบอกว่าจะเข้ามาดูใจบิดา

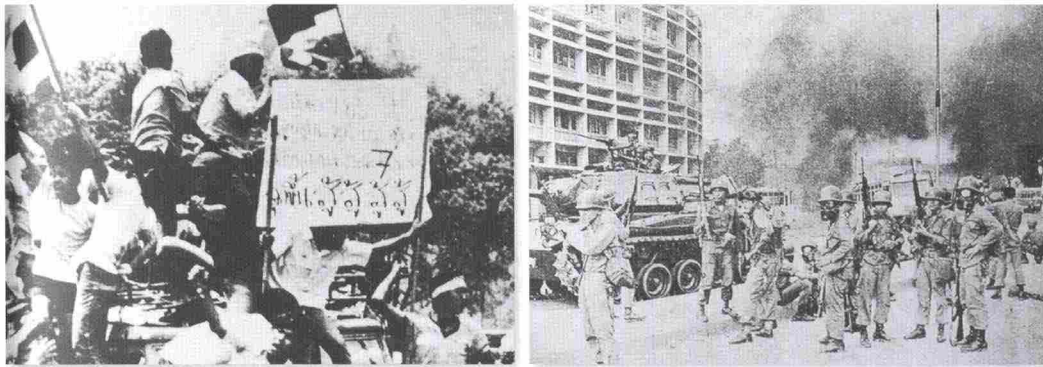
ตราประจำราชสกุลเทพหัสดิน

เพื่อขับไล่พระถนอมจนนำไปสู่ “เหตุการณ์ ๖ ตุลา ๑๙”^๕ และติดตามมาด้วยการทำรัฐประหาร ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เมื่อเวลา ๑๘.๐๐ น. โดยคณะทหาร ๓ เหล่าทัพ และอธิบดีกรมตำรวจ โดยมีพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นหัวหน้า “คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน” เข้ายึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลพลเรือนของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ซึ่งไม่สามารถควบคุมสถานการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นได้

หลังจากนั้นสองวัน มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินนำนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เข้าเฝ้าฯ เพื่อประกาศแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

แม้มีรัฐบาลใหม่แล้ว แต่สถานการณ์ภายในประเทศก็ยังคงความแตกแยกกันอย่าง

^๕ การประท้วงขับไล่พระถนอมได้ลุกลามบานปลาย เมื่อผู้ชุมนุมถูกกล่าวหาว่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ประกอบกับการเสนอข่าวในเชิงปลุกเร้าและบิดเบือนความจริง ทำให้กลุ่มพลังฝ่ายขวาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ความรุนแรงต่อต้านขบวนการนักศึกษา ในลักษณะ “ขวาพิฆาตซ้าย” และประชาชนที่อยู่ด้านนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เข้าใจว่า ผู้ที่ชุมนุมอยู่ด้านในไม่ใช่คนไทย หากแต่เป็นญวน เป็นคอมมิวนิสต์ เป็นผู้ก่อการจลาจล เช้าตรู่ของวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เจ้าหน้าที่พร้อมอาวุธครบมือ กลุ่มกระหึ่มแดง ลูกเสือชาวบ้าน นวพล และประชาชน รวมกันประมาณ ๔,๐๐๐ คน ได้เข้าล้อมปราบนักศึกษาและประชาชนกว่า ๔,๐๐๐ คนที่ชุมนุมประท้วงอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้วยวิธีการอันโหดเหี้ยม เช่น ระเบิดยิงนักศึกษาที่ไม่มีอาวุธ แขนงคอนักศึกษากับต้นมะขาม ตอกอก เผาทั้งเป็น เหตุการณ์สังหารหมู่ครั้งนี้มีชื่อเรียกว่า “วันล้อมปราบประชาชน” “วันผ่านกพิราบ” หรือ “หกตุลามาหาโชค”

เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

รุนแรง การปราบปรามผู้ที่สงสัยว่าอาจจะทำการเป็นคอมมิวนิสต์ ส่งผลให้นักศึกษาและ
ปัญญาชนจำนวนมากต้องหลบหนีเข้าป่า ติดตามมาด้วย “กบฏ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๐” โดย
พลเอก ฉลาด หิรัญศิริ อดีตรองผู้บัญชาการทหารบก และนายทหารกลุ่มหนึ่ง ขณะที่เข้ายึด
อำนาจ พลเอกฉลาดเกิดเถียงกับผู้ร่วมก่อการคนหนึ่งเถียงกันไปเถียงกันมาเลยถึงนายทหาร
ท่านนั้นเสียชีวิต (พลเอก อรุณ ทวาทดิน อดีตผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ - ผู้เรียบเรียง)

ในเวลานั้นฝ่ายรัฐบาลนำโดยพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
มีประกาศแต่งตั้งพลเอก เสริม ณ นคร ผู้บัญชาการทหารบก เป็นผู้อำนวยการรักษาพระนคร
เพื่อต่อต้านปฏิวัติ พกก่อการไม่สำเร็จ พลเอกฉลาดถูกจับตัวไปดำเนินคดี ลงท้ายถูกตัดสิน
ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า^๒

เมื่อรัฐบาลประสบปัญหาในการบริหารประเทศหลายเรื่องเข้า ในที่สุดคณะนายทหาร

^๒ ข้อผิดพลาดประการสำคัญของกบฏ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๐ คือ การที่พลเอก ฉลาด หิรัญศิริ ยิงพลเอก อรุณ ทวาทดิน
อดีตผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ เสียชีวิต ทำให้พลเอกฉลาดถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งอาศัย
อำนาจตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๐ นับเป็นกบฏคนสุดท้ายที่ถูกประหารชีวิตตราจวบจนบัดนี้

เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

ในสภาพปฏิรูปการปกครองแผ่นดินชุดเดิมที่นำโดยพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ จึงกระทำการรัฐประหารอีกครั้งในวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐

ทุกครั้งที่คุณยศเข้าร่วมทำรัฐประหารไม่มีใครในบ้านรู้เรื่องเลย เขาไม่เคยบอก ไม่พูด ไม่เล่า ไม่ปรึกษา เขาแค่สั่งให้อยู่แต่ในบ้าน ไม่ต้องออกไปไหน จนเกิดเรื่องแล้วถึงรู้ พอทำเสร็จผู้ใหญ่จะให้ตำแหน่งสำคัญ แต่คุณยศไม่รับ ไม่ยอมเป็น ให้เป็นอะไรก็ไม่เป็นทั้งนั้น คือไม่เอาตำแหน่ง คุณยศเป็นคนที่ไม่ต้องการออกหน้า ถ้าให้เขาช่วยข้างหลังอย่างนี้ได้

ต่อมาเมื่อพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๕ ของประเทศไทย ท่านได้ชักชวนคุณยศให้ไปช่วยกันทำงาน คุณยศเห็นว่าเป็นตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับทางการทหาร ซึ่งตัวเองพอมีความรู้ความสามารถจึงตอบตกลง

นายทศเกรียงศักดิ์กับคุณยศเป็นเพื่อนรักกันมาตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนนายร้อย สองคนนี้เข้าโรงเรียนนายร้อยทหารบกวันเดียวกันเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ พบกันวันแรกตอนไปรายงานตัว แล้วก็ได้อยู่หมู่เดียวกันคือ กองร้อยที่ ๑ และได้นั่งโต๊ะติดกันในห้องเรียนอีก เขากินนอนอยู่ด้วยกัน ๓ ปีเต็ม จนกระทั่งเรียนจบออกมาเข้ารับราชการก็ยังไม่มาหาผู้ และเคยร่วมรบในสงครามเกาหลีด้วยกัน จึงเป็นเพื่อนที่รักใคร่ใกล้ชิดกันมาก

ในช่วงที่พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ท่านได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นปกครองประเทศสองคณะ คือ คณะรัฐบาลชุดที่ ๔๐ และ ๔๑ ในคณะรัฐบาลชุดที่ ๔๐ คุณยศได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม (ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๑ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๒) และอีกหนึ่งปีต่อมา ในคณะรัฐบาลชุดที่ ๔๑ คุณยศได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๒ - ๓ มีนาคม ๒๕๒๓) ตอนนั้นคุณยศดูแลรับผิดชอบเรื่องน้ำมันและโทรทัศน์ ดังนั้นที่บ้านสวนพุดตานจึงมีหนังกลางแปลงมาฉายให้ดูฟรีตรงสนามหญ้าหน้าบ้าน เป็นหนังใหม่ที่ยังไม่ได้เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ มีทั้งหนังไทยและหนังฝรั่ง คุณยศกับฉันทชอบดูหนังจีน ทางช่อง ๓ จึงส่งมาให้ดูตั้งแต่ต้นจนจบ พวกผู้จัดละครมาขอถ่ายละครที่บ้านเป็นประจำ คุณยศให้ถ่ายฟรี เขามาตั้งกองกันตั้งแต่เช้า มีรถทำอาหารมาคันหนึ่ง กว่าจะถ่ายเสร็จก็สองทุ่ม

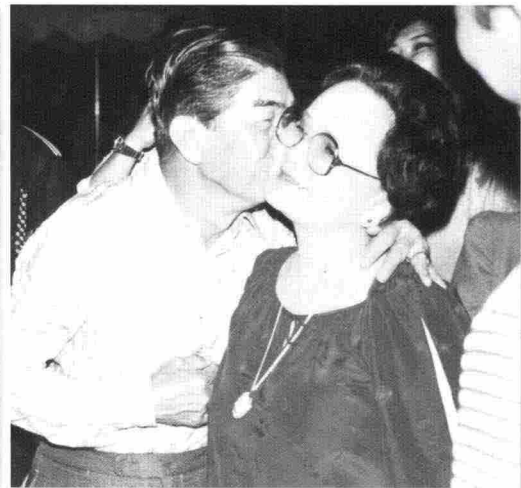
สมัยที่คุณยศเป็นรัฐมนตรีเราออกงานด้วยกันบ่อย โดยมากจะไปต่างประเทศ ตอนที่คุณเกรียงศักดิ์ขึ้นมารับตำแหน่งนายกฯ ต้องเดินทางไปพบปะกับผู้นำประเทศต่างๆ ฉันทได้ติดตามไปด้วยในฐานะภริยานายกรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เราเดินทางกันเป็นเดือนๆ ไปเยือนเมืองจีน ฮองกง ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สหภาพโซเวียต ไปเรื่อยๆ จนถึงแอฟริกา ฉันทมีโอกาสได้พบกับผู้นำระดับประเทศในช่วงเวลานั้นหลายท่าน ทั้งท่านสุลต่านแห่งมาเลเซีย

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ และจอมพลประภาส จารุเสถียร มาร่วมงานวันเกิดคุณศที่บ้านสวนพุดตาน

พลเอก เสริม - คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร
มาร่วมงานวันเกิดคุณศที่บ้านสวนพุดตาน

ชื่นใจ...

พลเอก เกียรติศักดิ์- คุณหญิงวิรัตน์ ชมะนันทน์
เข้าคารวะนายเต็งเสี่ยวผิง ระหว่างเยือนประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. ๒๕๒๑

พลเอก เกียรติศักดิ์ ชมะนันทน์
และคณะรัฐมนตรีบางท่าน ในระหว่างเยือนประเทศจีน

คุณยศและรัฐมนตรีบางท่านในระหว่างเยือนประเทศจีน

ฉันได้ติดตามคณะในฐานะภริยารัฐมนตรี
ไปเยือนประเทศจีน

ฉันร่วมในคณะภริยารัฐมนตรีระหว่างเยือนยุโรป
พ.ศ. ๒๕๒๑

ประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส แห่งฟิลิปปินส์ ท่านหัว โก๊ะฝง และท่านเต็ง เสี่ยวผิง แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และได้เข้าพบประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ แห่งสหรัฐอเมริกา ที่ทำเนียบขาว

ตอนที่คุณยศเข้าประชุม ฉันก็ออกไปเดินเที่ยวชมบ้านเมืองเขา ดูศิลปวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน และด้วยความที่ฉันเป็นคนชอบของสวยงามก็จะแวะไปดูสินค้าที่มีชื่อเสียงของเมืองนั้น ๆ เห็นอะไรที่แปลกที่สวยก็ซื้อกลับมาฝากลูกหลานและคนรู้จัก ตัวฉันเองชอบนาฬิกากับเครื่องประดับเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หากเจอชิ้นถูกใจและพอมีกำลังก็ซื้อมาให้ได้ ถือเป็นการลงทุน ตัวเราก็ได้ใช้ด้วย ของอีกอย่างที่ซื้อคือ เสื้อหนาวแคชเมียร์ มีแทบทุกสี แขนยาว คอเซ็ดบ้าง คอปกบ้าง เวลาลูกหลานนายทหารผู้ใหญ่มาลาไปเรียนต่อเมืองนอก ฉันก็ให้เสื้อหนาว หมวก ขนกระต่ายที่ซื้อไว้ แล้วให้ดอลลาร์ไป ๒๐๐ - ๕๐๐ ดอลลาร์

คุณยศเป็นรัฐมนตรีอยู่เกือบปีก็ได้ยุติบทบาททางการเมืองลง เนื่องจากเกิดวิกฤติการณ์น้ำมัน นายกษัตริย์ศักดิ์จึงพิจารณาตัวเองแบบสุภาพบุรุษ ประกาศลาออกกลางสภา^๗ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ผลงานสำคัญที่รัฐบาลพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้ทำไว้ในระหว่างที่บริหารประเทศคือ การปรับปรุงสัมพันธภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า ไปเยือนสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อกระชับความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจทั้งสอง ออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมความผิดจากเหตุการณ์ ๖ ตุลา ๑๙ เพื่อความปรองดองของคนในชาติ จัดตั้งหน่วยงานสำคัญ ๆ ได้แก่ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย^๘ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน และมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมศาสตร์

เมื่อจบงานทางการเมืองแล้ว ฉันคิดว่าคงถึงเวลาที่เราสองคนตายจะได้พักผ่อนเสียที ที่ไหนก็ได้ เรากลับมีชีวิตหลังเกษียณที่อุ่นสบายไม่ต่างไปจากเดิม หรืออาจจะยุ่งกว่าเดิมเสียด้วยซ้ำ

^๗ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยแถลงกลางสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๓ รวมเวลาที่บริหารประเทศ ๒ ปี ๓ เดือน ๑๙ วัน สาเหตุที่ลาออกเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจ การผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลก ทำให้รัฐบาลต้องตัดสินใจขึ้นราคาน้ำมันภายในประเทศตามราคาตลาดโลก ส่งผลเป็นลูกโซ่ให้มีการปรับขึ้นราคาค่าไฟฟ้าและน้ำประปา จนรัฐบาลถูกโจมตีและกดดันอย่างหนัก หลังจากพลเอกเกรียงศักดิ์ลาออก สภาผู้แทนราษฎรทำการหยั่งเสียงเพื่อหาตัวผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้เลือกพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๖ ของไทย เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

^๘ คณะรัฐมนตรีได้จัดตั้งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยให้มีการควบรวมรัฐวิสาหกิจสององค์กร คือ องค์กรเชื้อเพลิง และองค์กรก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย เข้ากับการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งพาตนเอง และดำเนินกิจการพลังงานปิโตรเลียมหรือธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยรัฐบาล เนื่องจากในเวลานั้น ไทยเคยเป็นหนึ่งในหลายประเทศทั่วโลกที่ประสบปัญหาวิกฤติขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อการบริโภค มีสาเหตุมาจากวิกฤติการณ์ขาดแคลนพลังงานโลกในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๑

บทที่ ๒๒

บ้านสนามบินน้ำ

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๓ หลังจากคุณยศลาออกจากงานทางการเมืองแล้ว ครอบครัวเรา ย้ายจากบ้านสวนพุดตานกลับมาอยู่ที่บ้านสนามบินน้ำ

บ้านสนามบินน้ำหลังนี้สร้างขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของเราสองคน ตั้งแต่ก่อนที่คุณยศ จะเป็นรองแม่ทัพภาคที่ ๑ ที่ดินเป็นที่ของทางราชการนำมาจัดสรรแล้วขายให้ทหารในราคาถูก และยังให้ผ่อนส่งได้หลายปี ส่วนเงินที่สร้างบ้านเป็นเงินที่คุณยศถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑

หลังจากถมที่ที่สนามบินน้ำแล้ว ได้แบ่งที่ดินออกเป็น ๓ แปลง แปลงหนึ่งปลูกบ้าน สนามบินน้ำ อีกสองแปลงให้ลูกสาวสองคน คือ ตีมกับนิต ไว้ปลูกบ้านอยู่ติดๆกัน

บ้านสนามบินน้ำปลูกบนเนื้อที่สองไร่กว่า มีเรือนลูกชายสร้างด้วยหินอ่อนทั้งหลัง พอเปิด ประตูออกมาจะถึงสระว่ายน้ำ มีเทอร์เรซรอบสระเป็นที่จัดเลี้ยงได้ จากสระน้ำมาถึงบ้านหลังใหญ่ มีห้องนอน ๓ ห้อง ห้องพระข้างบน ห้องรับแขก ห้องกินข้าว ห้องครัว ห้องคนใช้อีก ๕ ห้อง

คุณยศเป็นคนแต่งบ้านเอง เขาซื้อทุกอย่างมาเป็นชิ้นๆ แล้วต่ออันนั้นประกอบอันนี้ คุณยศเก่งเรื่องการแต่งบ้าน เขามีรสนิยมในเรื่องนี้ดีมาก แต่งได้กลมกลืน ไม่รู้สึกว่าจะขัดแย้งกัน บ้านเรามีห้องจีน ห้องหลุยส์ ห้องไทย เรือนหลังหนึ่งสร้างด้วยศิลาแลงทั้งหลัง เขาค่อยๆ ต่อ ของเขาไปเรื่อยๆ จนบ้านของเราสวยและน่าอยู่ คุณยศทำสวนเองด้วย มีทหารช่างมาช่วยกัน ทำน้ำตก ขุดบ่อปลาคาร์พ ปลูกต้นไม้ พุดต่างๆว่าทำเองหมดทุกอย่าง

หลังเกษียณเราสองคนไม่เคยเหงา คุณยศรับเป็นประธานราชทูตถุณมัธยมสมาคม ใน พระบรมราชูปถัมภ์ มีประชุมสัปดาห์ละสองครั้ง บางครั้งก็พากันมาประชุมที่บ้าน พอถึงวันเสาร์- อาทิตย์มีแข่งม้าที่สนามม้านางเลิ้ง เขาจะไปคุมงานคุมเงิน ช่วงแรกที่คุณยศเข้าไปบริหารงาน สมาคมมีหนี้อยู่ ๒๐๐ ล้านบาท คุณยศจัดการล้างหนี้จนหมด แล้วปรับปรุงสนามม้าให้ได้ มาตรฐาน สร้างสระว่ายน้ำใหม่ ทำเสร็จแล้วยังมีเงินเหลือเก็บอีกตั้งหลายร้อยล้านบาท ทุกๆปีประธานสนามม้าจะต้องไปประชุมต่างประเทศ เราก็กไปด้วยกัน ไปมาเก๊า ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี ฯลฯ คุณยศบินฟรีเพราะเขาไปทำงาน แต่ภรรยาต้องเสียสตางค์เอง

กับคุณยศที่บ้านเมืองทองธานี

ครอบครัวของเราที่บ้านเมืองทองธานี

งานชุมนุมเครือญาติเทพหัสดิน ณ อยุธยา ปี ๒๕๓๘ ที่บ้านเมืองทองธานี

ที่บ้านเมืองทองธานี

งานชุมนุมเครือญาติเทพหัสดิน ณ อยุธยา
ปี ๒๕๒๑ ที่บ้านสวนพุดตาน

หลังจากขายบ้านสนามบินน้ำให้ผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง ครอบครัวเราได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านเมืองทองธานี ตอนมาดูที่ ฉันนี่ก็ชอบใจเพราะอยู่ติดน้ำ แต่พอมาอยู่เข้าจริง ๆ งามุมมาก ฉันกับคุณยศเกิดปีมะเส็งด้วยกันทั้งคู่ เราไม่กล้าฆ่างู พอเห็นมีมาก ๆ เข้าก็ไปซื้อมะนาวเอามาแข่ยงกระจายไปรอบ ๆ บ้าน งูหนีหายไปเป็นปีเลย สมดังคำของคนโบราณเขาว่าไว้ **“งูกลัวมะนาว”**

เมื่อเรามาอยู่ที่บ้านเมืองทอง ก็มีคนไปมาหาสู่อยู่เรื่อย ๆ นายทหารและนักการเมืองที่สนิทกันจะแวะมาเยี่ยมมาคุยบ้าง บางครั้งคุณยศก็นัดประชุมคณะกรรมการสนามม้าที่บ้าน และทุกสัปดาห์จะมีเพื่อนมาเล่นไพ่ตองที่บ้านสองวัน เล่นกันลิมิตคนละ ๕๐๐ บาท ถ้าถูกกินหมด ๕๐๐ แล้วก็ไป “ผี” คือหากเล่นชนะก็ได้เงินคืน แต่ถ้าโดนกินอีกก็ไม่ต้องเสีย เล่นจนถึงสองทุ่มเป้ง! เลิกเลย ใครได้ใครเสียก็ลุกขึ้นรับประทานข้าว แล้วแยกย้ายกันกลับบ้าน เล่นไพ่กันสนุก ๆ และได้ฝึกสมอง

ทุกวันนี้ที่ฉันอายุเก้าสิบกว่าแล้วความจำยังดีได้ก็เพราะว่าเล่นไพ่ตองนี่ละ

นอกจากมีคนมาหาแล้ว ที่บ้านเรายังจัดงานกันบ่อย ปีหนึ่งหลายงาน คงเป็นเพราะบ้านค่อนข้างกว้าง มีเนื้อที่จุกคนได้ประมาณ ๓๐๐ คน เวลาใครมีงานอะไรก็มักจะมาขอจัดที่บ้านเรา อย่างงานชุมนุมเครือญาติ “เทพหัสดิน” ที่คุณยศเป็นประธานอยู่ แล้วยังมีงานวันเกิดฉัน งานวันเกิดคุณยศ วันครบรอบแต่งงาน วันปีใหม่ เวลาจัดงานที่ฉันจะอยู่ฝ่ายอาหาร คุณคนทำกับข้าว ส่วนคุณยศเป็นฝ่ายสถานที่ ทำเวทีติดไฟ ที่หน้าบ้านเมืองทองมีสระน้ำกลางสระมีน้ำพุ ๕ ชั้น รอบสระปลูกต้นกุหลาบไว้ ทุก ๆ ปีพอเข้าเดือนสิงหาคมใกล้วันเกิดฉัน คุณยศจะรื้อต้นไม้ออก แล้วเอาต้นกุหลาบมาลงใหม่ พอถึงวันเกิดฉันกุหลาบจะบานสวยพอดี

เราสองคนตายอายุใช้ชีวิตในวัยเกษียณอย่างมีความสุขสนุกสนาน จนกระทั่งเข้ามีดวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ เสียงวิหยุประกาศชื่ออดีตนายทหารหลายนายที่เข้าร่วมกับคณะปฏิวัติ **หนึ่งในนั้นมีชื่อพลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา รวมอยู่ด้วย**

บทที่ ๒๓

กบฏทหารนอกราชการ ๙ กันยายน ๒๕๒๘

ตอนหัวค่ำของวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ฉันได้ยินคุณยศรับโทรศัพท์ทางนั้นบอกว่า เตรียมตัวไว้ให้พร้อม รอท่านมีคำสั่งมาว่าจะให้ออกไปตอนไหน คุณยศแต่งตัวรอแล้วสักพักก็ออกจากบ้านไป

เช้าวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ มีรายงานข่าวออกทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกช่องว่า นายทหารนอกประจำการ นำโดย พันเอก มนูญ รูปขจร พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ พลเอก เสริม ณ นคร พลอากาศเอก กระแส อินทร์ณี อดีตรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ พลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ร่วมด้วยทหารที่ยังประจำการจำนวนหนึ่งและพลเรือนอีกบางส่วน มีความพยายามที่จะก่อรัฐประหารยึดอำนาจพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ ในเวลานั้น นายกรัฐมนตรีและพลเอก อาทิตย์ กำลังเอกผู้บัญชาการทหารบก เดินทางไปปฏิบัติราชการที่ต่างประเทศ

การก่อการเริ่มขึ้นตอนเช้ามืด มีการนำกำลังทหารม้า ๔๐๐ นาย และรถถัง ๒๒ คัน เข้าควบคุมกองบัญชาการทหารสูงสุด สนามเสือป่า กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ต่อมาฝ่ายรัฐบาลได้นำกองกำลังเข้าต่อสู้ มีการปะทะกันรุนแรงขึ้นจนถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. จึงมีการเจรจา โดยพลโท พิจิตร กุลละวณิชย์ (ยศในขณะนั้น) เป็นตัวแทนฝ่ายรัฐบาล และพลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นตัวแทนฝ่ายก่อการ ทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ และถอนกำลังกลับที่ตั้งเมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น.^๑

^๑ เมื่อความพยายามก่อรัฐประหารล้มเหลว พันเอก มนูญ รูปขจร และนาวาอากาศโท มนต์ รูปขจร ได้ลี้ภัยไปสิงคโปร์แล้วเดินทางไปพำนักที่ประเทศเยอรมนีตะวันตก ส่วนคนที่เหลือให้การว่าถูกบังคับจากคณะผู้ก่อการกบฏ กบฏ ๙ กันยายน หรือ กบฏทหารนอกราชการ มีผู้ถูกดำเนินคดีทั้งสิ้น ๓๙๙ คน หลบหนี ๑๐ คน ในเวลาต่อมาผู้ต้องหาคดีนี้ทั้งหมดได้รับการนิรโทษกรรมเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๓๑

หลังจากถูกจับกุม คุณยศไม่เคยพูดเลยว่าเรื่องราวเกิดขึ้นเพราะอะไร เขายอมถูกกักบริเวณอยู่ที่สันติบาลตั้ง ๖-๗ เดือน ตอนนั้นพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อดีตนายกรัฐมนตรี พลเอก เสริม ธนะคร อดีตรองนายกรัฐมนตรี พลอากาศเอก กระแส อินทรรัตน์ อดีตรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และคนอื่นๆอีกหลายคนก็อยู่ที่นั่นด้วย ทางกรมตำรวจให้พักที่เรือนรับรอง แบ่งออกเป็นห้องๆ และมีห้องโถงอยู่ตรงกลางไว้เป็นที่ทานข้าวและออกกำลังกาย

ทุกเช้า ฉันกับลูกๆจะไปหาคุณยศ เอาปิ่นโตไปส่งให้แล้วก็กลับ ภรรยาคนอื่นอย่าง คุณหญิงวิรัตน์ ชมะนันทน์ คุณหญิงแสงเดือน ธนะคร เขาอยู่รับประทานข้าวกลางวันกับสามี แต่คุณยศบอกให้ฉันกลับบ้าน ช่วงนั้นฉันใจคอไม่ค่อยอยู่กับตัว มัวแต่หมกมุ่นกับเรื่องคุณยศ วังไปหาคนโน้นทีคนนี้ที พอกลับถึงบ้านก็ถอดเครื่องประดับใส่ลิ้นชักโต๊ะเครื่องแป้งไว้ ยังไม่ทันได้เก็บใส่เซฟ ต่างหูกับสร้อยม้นค่อยๆหายไปทีละชิ้นสองชิ้น ทั้งที่เป็นของจริงบ้าง ของปลอมบ้าง พอฉันนึกขึ้นได้ เออ...มันหายไปหลายชิ้นแล้ว แล้วจับตัวไม่ได้เสียด้วยนะ

วันนี้ว่าคุณยศจะออกมาได้ ฉันไม่สบายใจอยู่หลายเดือน กินไม่ได้นอนไม่หลับ นี่คือเหตุการณ์ที่แย่งที่สุดในชีวิต หลังจากนั้นคุณยศก็ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีกเลย

บทที่ ๒๔

เคล็ดลับสุขภาพดีและบาบ็อก

นับตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้นมา งานเดียวที่คุณดยังรับทำอยู่คือ การเป็นประธานคณะกรรมการบริหารราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนเวลาที่เหลือ เราสองคนจะพากันไปเที่ยวพักผ่อนกับลูกหลาน บางครั้งก็ไปสังสรรค์กับเพื่อนสนิท

แม้อายุใกล้ ๘๐ ปีแล้ว แต่เราทั้งคู่ยังมีสุขภาพแข็งแรงดี คุณดยเป็นคนที่ไม่ใจดูแลสุขภาพมาตั้งแต่สมัยหนุ่มๆ เขาไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มกาแฟ เหล้าอาจจะมึนบ้างตามมารยาท แต่ไม่ดื่มเป็นเรื่องเป็นราว เห็นเขาถือแก้วก็ถืออยู่นั่นแหละ งานเริ่มตั้งแต่หัวค่ำจนดึก คุณดยดื่มแก้วเดียวยังไม่หมด แต่คุยเสียงดังจนคนเขานึกว่าเมา ที่จริงแล้วไม่เมาหรอก

ทุกเช้าหลังตื่นนอน เราสองคนดื่มน้ำผึ้งผสมมะนาว ๑ แก้ว แล้วกินข้าวต้ม ถ้าเป็นข้าวต้มก๊วย คุณดยจะกินแก้มกับกระชายใส่น้ำผึ้ง เอากระชายมาหนึ่งแท่งหรือหนึ่งแท่งครึ่ง ลอกเปลือกออก หั่นเป็นท่อนๆ ราดน้ำผึ้งหนึ่งถ้วย กินเป็นยาอายุวัฒนะ

แต่ถ้ากินข้าวสวย คุณดยจะกินกระเทียมสดปอกเปลือก ๕-๗ กลีบกับข้าวทุกมื้อ ช่วงหลังกินกระเทียมมากจนมีกลิ่นติดตัว ฉันจึงบอกให้หยุด พอฉันทำกระเทียมโทนดอง เขาจึงหันมากินกระเทียมดองแทน กระเทียมโทนนั้นดีอยู่แล้ว เป็นยาอายุวัฒนะเหมือนกัน หลังอาหารทุกมื้อ คุณดยจะกินกล้วยน้ำว้า ๑ ลูกเพื่อช่วยย่อย

ระยะหลังฉันเริ่มมีอาการความดันโลหิตต่ำ ต้องเอาไปขึ้นฉายมาคั้นน้ำ คั้นเสร็จแล้วดื่มทันที น้ำขึ้นฉายเข้มข้นเขียวมาก สำหรับคนที่ไม่เคยอาจดื่มยากสักหน่อย แต่ดื่มแล้วดี ช่วยแก้เรื่องความดันได้ น้ำไต่อย่างก็ดี มีประโยชน์มาก หมอทางอิสานเรียกว่า "หมื่นปีไม่แก่" เอาไต่อย่าง ๗-๑๐ ไต่มาดให้ละเอียด แล้วเติมน้ำ ๑-๓ แก้ว กรองผ่านกระชอนเอาแต่น้ำ ดื่มครั้งละ ๑/๒-๑ แก้ว วันละ ๒-๓ เวลา ก่อนอาหารหรือตอนท้องว่าง ไต่อย่างมีฤทธิ์เย็น กินเป็นยาแก้โรคเครียดหรือโรคที่เกิดจากภาวะไม่สมดุลเนื่องจากอุณหภูมิในร่างกายสูงเกินไป

คุณยศปฏิบัติหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารราชตฤณมัยสมาคม

คุณยศต้อนรับคุณธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี
ในงานของราชตฤณมัยสมาคม

สัญลักษณ์ราชตฤณมัยสมาคม

เที่ยวลอนดอน

เที่ยวเบลเยียม

บางทีฉันก็จะกินยาผีบอก ท่านบอกให้เอากระชายมา ๔-๕ แห่ง ไม่ต้องปอกเปลือก แค่ตัดหัว-ท้ายล้างให้สะอาด นำมาต้ม ใส่น้ำไม่ต้องเยอะ ต้มวันละแก้วสองแก้ว กินเป็นยาบำรุงกำลัง ทำให้มีแรง

บางคนเป็นโรคช่องอกฟูตหรือโรคน้ำกัดเท้า ผิวหนังพุพอง น้ำเหลืองแตกจนเดินไม่ได้ ใส่รองเท้าไม่ได้ ไปหาหมอฉีดยากก็ไม่หาย ท่าน (ผี) บอกให้เอาถั่วงอกมาต้มในน้ำเดือดๆ พอสุกแล้วช้อนถั่วงอกขึ้น แก้วสารส้มลงในน้ำสักพัก ตั้งทิ้งไว้ให้อุ่น เอาเท้าลงไปแช่ ทำสัก ๒-๓ ครั้ง ก็หาย

ไม่เชื่อลองทำดู

บทที่ ๒๕

การสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต

เราสองคนมีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่ค่อยเจ็บไข้ได้ป่วย ยังเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ ไปทำงานได้ตามปกติ

ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมา มีเพียงครั้งเดียวที่คุณยศต้องเข้ารับการผ่าตัด ตอนนั้นเขาอายุ ๗๐ ปี ป่วยเป็นโรคลำไส้ พอดัดลำไส้ออกมาแล้วเจอติ่งเนื้อ แต่หมอไม่ได้เอาติ่งเนื้อนั้นไปตรวจว่าเป็นอะไร หลังผ่าตัดเขาก็กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ จนกระทั่งผ่านไปสิบปี โรคร้ายจึงได้แสดงอาการออกมา

ฉันจำได้ว่า วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ คุณยศตื่นแต่เช้าลงไปเดินเล่นในสวนเหมือนทุกวัน เดินไปสักพักก็รู้สึกเหนื่อย เพลีย หายใจไม่สะดวก เขาเดินขึ้นบันไดมานอนหอบอยู่ในห้อง ฉันโทรศัพท์ไปบอกนิต ลูกสาวคนที่สอง ว่าพ่อไม่สบาย นิตเรียกรถพยาบาลมารับคุณยศไปโรงพยาบาลวิชัยยุทธ หมอตรวจพบว่า คุณยศมีอาการน้ำท่วมปอดด้านขวา ทำให้หายใจได้ไม่เต็มที่ และจากการรักษาโดยการเจาะน้ำออกจากปอด หมอตรวจพบเชื้อมะเร็งในปอด ตอนนั้นฉันโกรธหมอมากที่กำหนดเวลาว่าคุณยศจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่เกิน ๖ เดือน หัวใจฉันเหมือนโดนขว้าง มันอัดอั้นตันใจไปหมด แต่ตอนที่เดินเข้าไปหาคุณยศฉันต้องบั้นหน้าทำเหมือนไม่มีอะไร ไม่อยากให้คุณยศรู้ว่าฉันเสียใจ

ฉันกับลูก ๆ ช่วยกันปิดไว้ไม่ให้คุณยศทราบว่าตัวเองป่วยเป็นโรคอะไร จนถึงวินาทีสุดท้ายเราก็ไม่บอก แต่ฉันเชื่อว่าเขารู้ คุณยศทำคีโมเป็นระยะๆ ทุกเดือนติดต่อกันเกือบ ๔ เดือน หลังให้คีโม เขามีอาการแพ้ยารุนแรง ผื่นม่วง เบื่ออาหาร หดแรง และรู้สึกอ่อนล้าอยู่ข้างใน ต้องกินยาจีนชื่อว่า The one ยานี้เป็นยาเย็น ต้องเก็บไว้ในช่องแช่แข็ง กินแล้วทำให้รู้สึกดีขึ้น ฉันเคยได้ยินว่าคนที่ป่วยโรคนี้อาจเจ็บปวดทรมานมาก แต่คุณยศมีความอดทนสมกับเป็นชายชาติทหาร เขาไม่เคยบ่นว่าเจ็บหรือปวด ไม่เคยแสดงอาการหงุดหงิด พอทำคีโมครบ ๔ เดือน หมอหยุดให้ยา คุณยศดูมีกำลังใจขึ้น มีแรงมากขึ้น ผมงกลับมาขึ้นดกเหมือนเดิม แต่ยังคงเข้า-ออกโรงพยาบาลอยู่เป็นประจำเพื่อเจาะน้ำออกจากปอด

เที่ยวประเทศแอฟริกาใต้

ภาพคู่กับคุณยศเป็นภาพสุดท้ายก่อนคุณยศจากไป

ถึงแม้รู้อยู่แกลใจว่าคุณศปวยเป็นโรคอะไร แต่ฉันก็ยังคิดเข้าข้างตัวเอง ฉันพยายามทำทุกอย่าง ไปหาหมอ ดู หมอพระ หมอจีน ใครว่ายาอะไรดีเป็นต้องวิ่งเดินหามา หมาเงินหมาทอง เสียเวลาเท่าไรก็พยายามทำ คุณศกินยาจีนหลายขนาน และมีหมอจีนจากโรงพยาบาลหัวเฉียวมาแวะทุกวันพฤหัสบดี หมอเขียนตำรายาไว้ให้ฉันไปจ่ายยาเอง ค่ายาเทียบหนึ่งเป็นหมื่น บางที่จ่าย ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ บาท เทียบหนึ่งกินได้ ๓ วัน เวลาต้มต้องเคี้ยวน้ำจาก ๓ ส่วนให้เหลือ ๑ ส่วน ต้มยาจนบ้านอบอวลไปด้วยกลิ่นยา ส่วนทางพระฉันก็นิมนต์พระมาทำพิธีต่ออายุ มีความเชื่อว่า พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยได้ อะไรที่ทำได้ฉันทำหมด ทำจนรู้ตัวว่าลูกๆมองแม่อย่างไร เสียสติไปหรือเปล่า

ตลอดระยะเวลาหลายเดือนที่คุณศเจ็บ เขาไม่เคยสั่งอะไรเลย ได้แต่มองหน้า และถามหาถ้าฉันออกไปไหนนานๆ ที่ฉันไปก็เพราะไปหาหมอหาพระ แต่ไม่กล้าบอกความจริงกลัวเขาจะรู้ว่าฉันเป็นมาก เวลาเข้าใกล้คุณศฉันมีอาการน้ำตาซึม ต้องหนีไปห่างๆ พยายามทำใจ เช็ดน้ำตา ตั้งหลักได้ค่อยเดินเข้าไปหา พอจับมือเขา เขาจะบีบมือฉันแรงๆ ฉันต้องกลั้นความรู้สึกไว้ เป็นเช่นนี้ทุกวัน

คุณศเข้าโรงพยาบาลครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ก่อนที่จะสิ้นลมได้สัก ๑-๒ วัน เขาจ้องหน้าฉันอยู่นานและถามว่า “ศพอจะอย่างไร” ฉันตกใจจนตัวชาไปหมด พยายามพูดไม่ให้เสียงสั่นว่า “ศพออะไร ไม่มีทั้งนั้น” คุณศชี้ไปที่ตัวเขาและไม่พูดอะไรต่อ ฉันออกมานั่งร้องไห้ ใจหายจริงๆ ชาไปหมด เพราะหมอได้บอกไว้แล้วว่าเสียภายใน ๑-๒ วันนี้ ทุกๆอย่างทรมาณฉันอย่างยิ่ง เหมือนตายทั้งเป็น

บ่ายวันอาทิตย์ที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ คุณศขอร้องให้พากลับบ้าน ฉันรับปากว่าถ้าหมออนุญาต เราจะกลับบ้านกันทันที เขาถามย้ำว่า

“จริงๆนะ สัญญาว่าจะให้กลับจริงๆ” พี่สาวคุณศ (คุณปรีญา ฉิมโฉม) ดูอาการแล้วเตือนให้ไปเตรียมหาวัด ลูกๆไปติดต่อดีไว้แล้ว แต่ฉันรู้ว่าคุณศอยากกลับบ้าน แล้วฉันสัญญาไว้ว่าเราจะกลับบ้านด้วยกัน ฉันจึงโทรศัพที่ไปบอกลูกๆว่า

“พอจะกลับบ้าน” ให้ลูกช่วยเตรียมบ้านไว้

คำวันนั้นลูกหลานมาที่โรงพยาบาลกันพร้อมหน้า ตอนหนึ่งทุ่ม เราสั่งอาหารพิเศษที่ไม่ใช่อาหารของโรงพยาบาลขึ้นมารับประทานกัน คุณศเรียกหลานให้กินข้าว เขายังมีสติดี คอยเสียงดังฟังชัด ไม่มีสิ้นเครื่อง ประมาณสามทุ่มกว่าๆคุณศพูดขึ้นว่า

“สามทุ่มแล้ว กลับบ้านกันเถอะลูก พรุ่งนี้ต้องไปโรงเรียน เดี่ยวจะตื่นสาย”

พอลูกหลานกลับไปหมดแล้ว ฉันนั่งมองคุณศอยู่อีกห้องหนึ่ง ประมาณสี่ทุ่ม เขาทำท่าจะจับมือใครสักคน พยาบาลที่นั่งอยู่หน้าเตียงลุกขึ้นมาตามฉัน บอกว่าคุณศอาการไม่ดี

ความดันโลหิตลดลงเรื่อยๆ ฉันรีบโทรศัพท์ตามลูกกลับมา คุณหมอก็ก้มหัวพร้อม แต่ความดันลดลงอย่างรวดเร็ว ตกลงเรื่อยๆ ฉันและลูกๆ ยืนอยู่ข้างเขาจนคุณยศสิ้นใจจากไปอย่างสงบ ขณะนั้นเป็นเวลาเที่ยงคืนห้านาที...เจี๊ยบงัน เค็งค้วัง หัวใจซา ฉันไม่รู้ว่าจะบรรยายความรู้สึกทั้งหมดนั้นออกมาเป็นคำพูดได้อย่างไร

ตลอดเวลาที่สืบคลานมาเดือนต่อเดือนจนครบ ๑๔ เดือน ในที่สุดฉันก็ต้องสูญเสียคนที่ฉันรักไปจริงๆ บางเวลาฉันยังไม่อยากเชื่อว่าคุณยศได้จากไปแล้ว

คุณยศถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคมะเร็งแพร่กระจายในปอด เมื่อวันที่อังคารที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เวลา ๐๐.๐๕ น. รวมอายุได้ ๗๙ ปี ๑๑ เดือน ๑๓ วัน ฉันและลูกๆ นำร่างคุณยศออกจากโรงพยาบาลวิชัยยุทธกลับมาถึงบ้านที่เมืองทองธานีในตอนบ่าย ซึ่งลูกๆ จัดเตรียมสถานที่ไว้ให้พ่อเรียบร้อยแล้ว เราตั้งศพคุณยศไว้ที่ห้องรับแขกของบ้าน

เวลา ๑๗.๐๐ น. ของวันเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับเกียรติยศ ปี กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืนกำหนด ๗ คืน อีกทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมบำเพ็ญพระราชกุศลศพเมื่อครบ ๗ วัน และพระราชทานพวงมาลา พร้อมทั้งพวงมาลาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ไปวางที่หน้าโกศศพ

ศพคุณยศตั้งสวดพระอภิธรรมอยู่ที่บ้านนานประมาณ ๔ เดือนกว่า เมื่อถึงกำหนดการรับพระราชทานเพลิงศพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพพลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ตามหมายกำหนดการ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

ในวันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งกับฉันว่า

“กินข้าวมากๆ นะ แม่ฉันไม่ค่อยเสวยข้าว ทีหลังก็เสวย พยายามกินข้าว จะได้อยู่กับลูกนานๆ” ฉันก้มลงกราบแทบพระบาท ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีแก่พลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ตัวฉัน และครอบครัวของเรา

เวลา ๑๗.๓๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่ศาลาทักษิณาประดิษฐ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตร และพระราชทานผ้าไตรของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตร ให้ทายาทนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล เสร็จแล้วทรงจุดฝักแค้นพระราชทานเพลิง

พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ องคมนตรี มาเป็นประธานงานสวดพระอภิธรรมศพ

บำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพคุณยศที่บ้านเมืองทองธานี

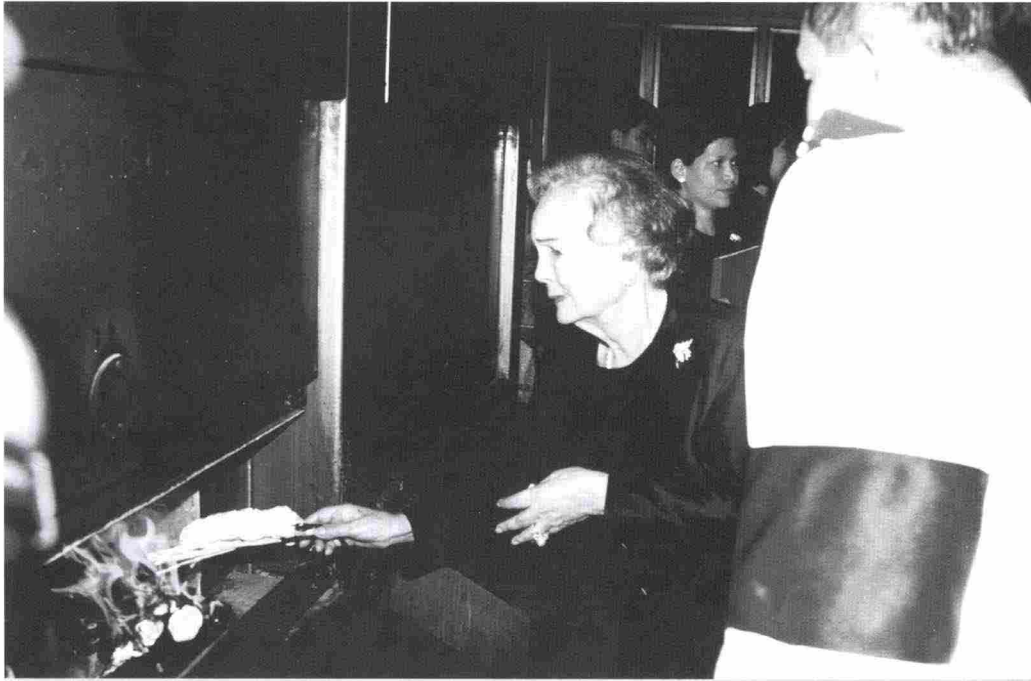
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชทานเพลิงศพคุณยศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯให้ครอบครัวเราเข้าเฝ้าฯ

ขณะมองควันไฟที่ลอยอ้อยอิ่งขึ้นไปบนท้องฟ้า ฉันขอให้คุณไปสู่สุคติเบื้องบน โดยไม่ต้องกังวลใด ๆ ขอกราบมายังดวงวิญญาณของคุณด้วยสุจริตที่สุดอาลัยด้วยใจจริง และหากชาติหน้ามีจริง ขอให้เราได้เกิดมาพบกัน...

ไว้าลัยเป็นครั้งสุดท้าย

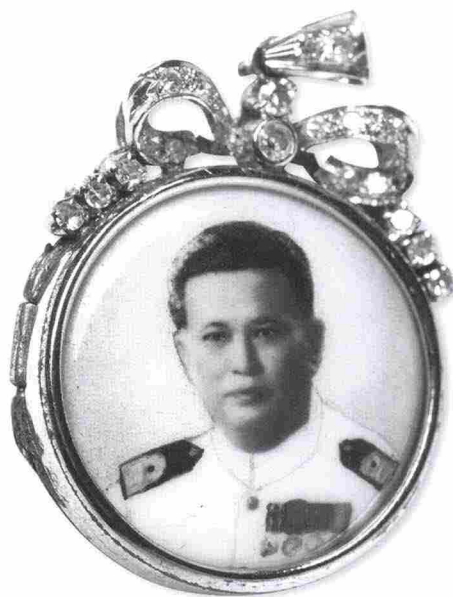
ลอยอังคารคุณยศที่ลัดหีบ

สร้อยมุกและทับทิม
ที่คุณยศซื้อให้เป็นของขวัญวันเกิด
เป็นของขวัญชิ้นสุดท้ายที่คุณยศซื้อให้

กับลูกหลานบางส่วน หลังจากคุณยศจากไป

เข็มกลัดรูปคุณพ่อที่ฉันกลัดไว้ระลึกถึงท่านเสมอ

บทส่งท้าย

หลังจากเสร็จงานคุณยศ ผ่านไปได้ไม่กี่วัน ฉันมีอาการโรคหัวใจ หัวใจฉีกเป็น ๓ แฉก ต้องเข้ารับการรักษาตัดด่วน ทุกวันนี้หัวใจของฉันมีที่ครอบทำจากโลหะชนิดเดียวกับปีกเครื่องบิน หมอบอกว่า โลหะชนิดนี้อยู่ได้อีก ๘๐ ปี

ขณะทำบายพาสหัวใจ ฉันเห็นคุณยศมาเยี่ยมอง เขาคงเป็นห่วง แล้วก็คงนึกข้าที่เห็นฉัน ต่อรองกับคุณหมอ ขอให้ใช้เส้นเลือดที่ต้นขาแทนที่น้อง เพราะน้องฉันสวย หลังผ่าตัดฉันฟื้นตัว ได้เร็วมากเมื่อเทียบกับคนที่อยู่ในวัย ๘๐ นอนพักฟื้นอยู่ที่โรงพยาบาลแค่ไม่กี่วัน ฉันก็กลับมาอยู่กับลูกๆ หลานๆ ที่บ้านเมืองทองของเรา

เหตุการณ์นี้ผ่านไป ๑๔ ปีแล้ว เท่าๆ กับเวลาที่คุณยศจากไป...

เมื่อขาดคู่ชีวิต ฉันรู้สึกเหมือนกับอยู่ตัวคนเดียว แม้เหงาบ้าง แต่ก็ต้องประคองตัวไปให้ดีที่สุด ที่ผ่านมามีฉันพยายามให้มีความสุขและความอบอุ่นแก่ครอบครัวเหมือนกับตอนที่คุณยศยังอยู่ คอยดูแลตัวเองไม่ให้เจ็บป่วย เมื่อมีโอกาสจะไปทำบุญ ช่วยใครได้ก็ช่วย ฉันมีแต่ให้ ไม่เป็นฝ่ายรับ

ระยะหลังฉันมีเวลามากมายให้นั่งคิดทบทวนเรื่องราวในอดีต นึกถึงวันวานที่แสนสุข และความทุกข์ที่ผันผ่านเข้ามาในชีวิต ได้เข้าใจแล้วว่าคนเราไม่เหมือนกัน จะให้ทุกอย่าง เป็นดั่งใจเราไม่ได้ ได้เห็นว่าตัวเองโชคดีเพียงไหนที่มีสามีที่ดีที่สุดและมีครอบครัวที่ดี ถึงวันนี้ฉันไม่โกรธ ไม่อาฆาตใคร ใครเคยทำอะไรกับเราไว้ ฉันให้อภัยทุกอย่าง...

คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

บ้านเทพหัสดิน เมืองทองธานี

บทพิเศษ

ความประทับใจอันสูงสุด

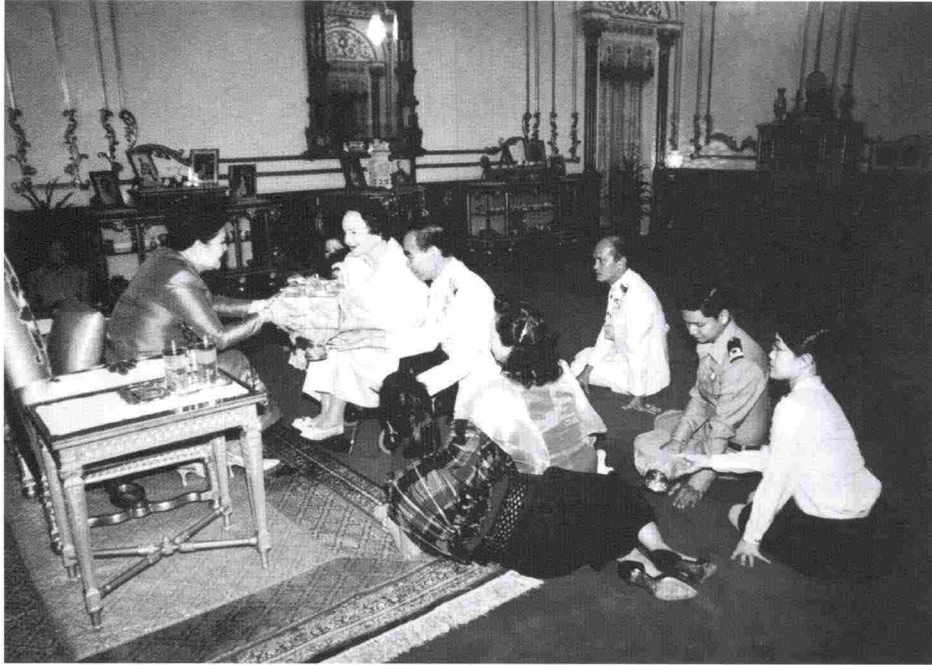

ในชีวิตของฉัน นอกจากความประทับใจที่ได้รับจากการเดินทางติดตามคุณยศไปราชการต่างประเทศสมัยเป็นรัฐมนตรี ได้พบปะผู้นำประเทศต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่ฉันถือเป็นความประทับใจสูงสุดและยากที่จะลืม คือการมีโอกาสเข้าเฝ้าฯพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่น ๆ ในวาระต่าง ๆ

คงต้องเล่าย้อนไปถึงช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ตอนนั้นคุณยศดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ ๓ เราทั้งคู่ได้เข้าเฝ้าฯสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่หัวหิน และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้ร่วมโต๊ะเสวยส่วนพระองค์ สิ่งที่ทำให้ฉันยังจดจำมาจนทุกวันนี้คือ ตอนที่ดิฉันมีโอกาสได้กราบแทบพระบาทของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระองค์ท่านทรงมีพระสิริโฉมงดงามเหลือเกิน ในเวลานั้นนิตยสารจากต่างประเทศยังเคยมีบทความเขียนถึงพระองค์ท่านว่า ทรงเป็นควีนที่ทรงพระสิริโฉมมากเป็นอันดับหนึ่ง

จนทุกวันนี้ ฉันยังไม่ลืมน้ำพระทัยของพระองค์ท่าน เวลาที่ฉันมีโอกาสเข้าเฝ้าฯ พระองค์ท่านจะทรงมีพระราชปฏิสันถารด้วยเป็นเวลานาน ๆ โดยไม่ทรงถือพระองค์เลย ในยามที่ฉันป่วยต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล พระองค์ท่านได้พระราชทานดอกไม้เยี่ยมหลายครั้งหลายครา หรือในวันเกิดของฉันเมื่อปีที่ผ่านมาก็ได้รับพระราชทานดอกไม้จากพระองค์ท่านด้วย ในฐานะที่ฉันเป็นประชาชนคนไทยคนหนึ่งก็มีความรู้สึกเฉกเช่นเดียวกับทุกคน คือความจงรักภักดีและเทิดทูนพระองค์ท่านอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ ปัจจุบันฉันก็มีอายุมากแล้ว หลายครั้งอยากจะไปเข้าเฝ้าฯ แต่เพราะสุขภาพไม่อำนวยจึงไม่ได้ทำดังตั้งใจทุกครั้ง

แต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ฉันถูกผ้าคลุมไหล่สีขาวผืนหนึ่ง ตั้งใจนำไปทูลเกล้าฯถวาย ตอนแรกว่าจะไม่ไป เพราะฉันต้องนั่งรถเข็น เกรงจะแลดูไม่เรียบร้อย ไม่เหมาะสม แต่ลูก ๆ บอกว่า ไปเถอะแม่...ฉันจึงตัดสินใจไปเข้าเฝ้าฯและถวายผ้าคลุมไหล่ด้วยตัวเอง ยังจำได้ว่าทรงรับสั่งชมว่า “เก่ง ความจำดี ยังถักนิตตั้งได้ขนาดนี้” และยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

พระราชทานเหรียญพระบรมฉายาลักษณ์ของทั้งสองพระองค์แก่ฉันไว้เป็นที่ระลึก ดิฉันรับพระราชทานด้วยความรู้สึกซาบซึ้งใจมาก การเข้าเฝ้าฯ พระองค์ท่านในครั้งนั้นเหมือนได้กำลังใจกลับมา มีชีวิตใหม่ รู้สึกปลาบปลื้ม ภาคภูมิใจเหลือเกิน

ฉันจึงใคร่ขอกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและพระสยามเทวาธิราช โปรดดลบันดาลประทานพรให้ทุกพระองค์ทรงเปี่ยมด้วยพระเกษมสำราญ ปราศจากโรคภัย แคล้วคลาดจากภยันตรายทั้งปวง ขอให้ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของประชาชนไทยตลอดไป ตราบชั่วกาลนานเทอญ

ภาคพิเศษ

ตำรับอาหาร คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา

เข้าครัวกับคุณหญิง

เมื่อประมาณสัก ๗๐-๘๐ ปีก่อน สมัยที่ฉันยังเด็ก เมืองไทยมีห้างสรรพสินค้าอยู่เพียงไม่กี่แห่ง ร้านขายอาหารมีน้อย ทุกบ้านต้องทำอาหารกินเอง สมัยนั้นลูกผู้หญิงทุกคนจึงถูกฝึกให้ทำกับข้าวเป็น ใครมีฝีมือทำอาหารได้อร่อยถือว่ามีส่วนช่วย

ฉันชอบเข้าครัวมาตั้งแต่เล็กๆ แล้ว ตอนอยู่ในวังหลวงก็เข้าไปนั่งเล่นที่ห้องเครื่อง ไปช่วยปอกหอมปอกกระเทียม ดูคุณท้าวต้นเครื่องท่านทำเครื่องเสวย พอออกจากวังกลับมาอยู่ที่บ้านฉันมักจะเข้าไปซุกก้อยในครัว ไปนั่งดูคุณแม่กับคุณป้าทำกับข้าว คอยสังเกตว่าท่านใส่อะไรลงไปบ้าง หลังๆ แค่มิฉันก็รู้แล้วว่าอาหารจานนั้นมีส่วนผสมอะไร

ด้วยความที่ฉันชอบทำ ชอบชิม และมีฝีมือในการทำอาหาร เมื่อเริ่มโตเป็นสาวฉันจึงได้รับหน้าที่คอยดูแลอาหารการกินของคนในบ้าน ทุกๆ วันฉันต้องทำกับข้าว ๕-๖ อย่าง และทำอย่างละหม้อใหญ่ๆ เพราะบ้านเราเป็นครอบครัวใหญ่ มีญาติพี่น้องมาอยู่รวมกันตั้ง ๒๐ คน

หลังจากแต่งงานออกเรือนไปกับคุณยศ ช่วงแรกครอบครัวเรามีปัญหาเรื่องการเงินเพราะลูกหลายคน ลำพังเงินเดือนเขาคนเดียวชักหน้าไม่ถึงหลัง ฉันจึงทำอาหารปันโตเป็นอาชีพเสริม ทำส่งให้เพื่อนทหารในค่ายวันละ ๒๐ กว่าถาด ทั้งมี้อเช้าและมี้อเย็น ช่วยหารายได้เข้าครอบครัวได้อีกทาง

คุณยศชมว่าฉันทำข้าวแช่ น้ำพริก และแกงทุกอย่างอร่อย ลูกๆ ก็ชอบกินขนมฝีมือแม่ตอนที่พวกเขาเด็กๆ ลูกสาวคนโตชอบชาหริ่มที่ฉันทำมาก บอกว่าเส้นนุ่ม น้ำกะทิหอมไม่เหมือนใคร ฉันทำทอปปี้ให้ลูกกินเองด้วย เป็นทอปปี้โบราณชื่อว่า “เต้าทอง” พอที่บ้านเรามีเตาอบ ฉันได้สูตรขนมฝรั่งมาก็ลองหัดทำ ทำเค้ก โดนัท ขนมปังไส้ไก่ เริ่มจากทำให้ลูกๆ กินก่อน แล้วค่อยทำขาย ทำไส้โหลแก้วใหญ่ๆ วันละสองโหล ให้ทหารเอาใส่รถจี๊ปไปส่งที่พาหุรัด ขายดิบขายดี ส่งไปเท่าไรก็ขายหมดเกลี้ยง สมัยนั้นเตาอบยังเป็นของใหม่ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และคนทำขนมฝรั่งเป็นยังมีน้อย พูดถึงเรื่องการทำกับข้าวและทำขนมนี้ นอกจากความชอบส่วนตัวแล้ว สิ่งสำคัญคือ ฉันตั้งใจทำให้สามีกับลูกๆ ได้กิน ครั้นพอทำแกงทำอร่อยก็กลายเป็นอาชีพขึ้นมา

พอคุณยศมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้น ที่บ้านเราเริ่มจัดงานเลี้ยงวันเกิด แรกๆ จัดเป็นงานภายใน มีเลี้ยงพระตอนเช้า ตอนเย็นเชิญเพื่อนฝูงและลูกน้องมาสังสรรค์กัน ฉันรับหน้าที่เป็นแม่งานคุมคนทำอาหาร ส่วนคุณยศจัดเตรียมสถานที่ เราจัดงานกันเป็นประจำทุกปี

ย้ายไปอยู่ที่ไหนก็จัดที่นั่น จนตอนหลังคุณศเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ มีคนมางานวันเกิดเรา มากถึงคราวละ ๓๐๐-๔๐๐ คน ฉันต้องซื้อจามขามเป็นพันๆ ใบถึงจะพอรับแขก

ก่อนถึงวันงานจะมีคนส่งของสดมาช่วย ทางซีพีส่งไก่สดมา ๒๐๐ ตัว นครปฐมส่งหมู มาให้ ๒๐๐ กิโลกรัม ทางเนื้อส่งแหนม ญาติที่ศรีราชาส่งกุ้ง หอย ปู ปลามาให้เป็นหลักๆ จัดงานกันแต่ละทีต้องมีภรรยาของลูกน้องคุณศมาช่วยกันทำครัว ๓๐ คน คอยเป็นลูกมือ หั่นเครื่อง โขลกพริกแกง ส่วนฉันเป็นแม่ครัวใหญ่ อยู่ฝ่ายผสม อาหารทุกอย่างเราทำเองหมด พอกินเลี้ยงเสร็จก็ตักแบ่งใส่ถุง แจกกลับบ้านไปกินกัน

สูตรอาหารที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเมนูที่คุณศและลูกๆ ชอบ เช่น น้ำพริกกะปิที่ลูกสาวคนเล็กชอบมาก บอกว่าไปกินที่ไหนก็ไม่เหมือนกับที่แม่ทำ ลูกสาวคนโต ชอบแกงป่า ๔ ดาว เพราะรสชาติถึงเครื่อง แต่เผ็ดจนปากอ้า ใครกินเผ็ดไม่ได้ก็ลดดาวลงหน่อย เหลือ ๓ ดาว ๒ ดาว ลูกสาวคนที่สองชอบกินก๋วยเตี๋ยวบวก ส่วนคุณศกับลูกชาย ๓ คนชอบกิน ข้าวแช่ เข้าหน้าร้อนที่ไรเป็นต้องถามหาทุกที ข้าวแช่นี้เป็นสูตรของบ้านเทพหัสดิน พี่สาวคุณศ สอนฉันไว้หลังจากแต่งงานได้ไม่นาน

บางเมนูเป็นอาหารในงานเลี้ยงที่คนส่วนใหญ่ชอบรับประทานกัน ทำที่ไรไม่เคยเหลือ เช่น ขาหมูเยอรมัน ปีกไก่ย่างแดง รวมถึงเมนูที่ฉันคิดขึ้นเพื่อถนอมอาหาร อย่างหมูโคะเค็ม ตอนนั้นมีคนเอาหมูมาให้เราตั้ง ๒๐๐ กิโลกรัม กินกันไม่ทัน จึงทำเป็นหมูโคะเค็มเก็บใส่ตู้เย็น ไว้ได้นาน พอจะกินก็นำมาอุ่น กินกับข้าวเหนียวหนึ่งนึ่งๆ อร่อยอย่าบอกใคร

อาหารบางสูตรฉันไม่ได้บอกสัดส่วนเครื่องปรุงไว้ เพราะอาหารไทยไม่เหมือนอาหารฝรั่ง ใครชอบรับประทานผักชนิดไหน ชอบกินเนื้อหมู เนื้อกุ้งก็ใส่เพิ่มลงไปได้ อีกรายก็คือ เครื่อง ปรุงรส น้ำปลา น้ำตาล น้ำมะขามของแต่ละบ้านก็ไม่เหมือนกัน เวลาปรุงรสต้องค่อยๆ เติม และทำไปชิมไป

ฝึกทำบ่อยๆ ก็อร่อยไปเอง

กระเทียมดอง

ส่วนผสม

กระเทียมโทน ๑ กิโลกรัม
สารส้ม ๑ ช้อนโต๊ะ
น้ำส้มสายชู ๒ ถ้วย
น้ำตาลทราย ๑^๒/_๒ ถ้วย
เกลือป่นเล็กน้อย

วิธีทำ

๑. ปอกกระเทียมโทน ล้างน้ำให้สะอาด แช่สารส้มทิ้งไว้ ๓ ชั่วโมง
๒. เทน้ำทิ้ง นำกระเทียมไปผึ่งลมให้แห้ง
๓. แช่กระเทียมในน้ำส้มสายชู ๑ คืน เทน้ำส้มสายชูออก ผึ่งกระเทียมให้สะเด็ดน้ำ
๔. เคี่ยวน้ำตาลทราย ใส่เกลือเล็กน้อยพอเหนียว ยกลง พักไว้ให้เย็น
๕. นำกระเทียมใส่ขวด เทน้ำตาลเคี่ยวลงไป ปิดฝาให้สนิท ตั้งทิ้งไว้ในอุณหภูมิห้อง ประมาณ ๒-๓ วัน ก่อนเก็บใส่ตู้เย็น

เคล็ดลับ

- ถ้าต้องการดองแบบที่เรียกว่า “แช่น้ำผึ้ง” หลังจากเทน้ำตาลเคี่ยวแล้ว ให้เติมน้ำผึ้งลงไป สักเล็กน้อย

ก๋วยเตี๋ยวบวก

ส่วนผสม

ก๋วยเตี๋ยวเส้นใหญ่ที่ยังไม่หั่น ลูกชิ้นปลาเส้นทอดหั่นเต๋าเล็ก
หมูต้มหั่นเต๋าเล็ก กุ้งแห้งทอด
ไข่เจียวทอดหั่นเส้น ถัวลิสงคั่วแกะเปลือกผ่าซีก
ผักกาดหอม ใบสะระแหน่ ใบโหระพา ถั่วงอก แดงกวาปอกเปลือกหั่นสี่

เครื่องเคียง

ผักตามชอบ เช่น ผักชีฝรั่ง ใบโหระพา ผักกาดหอม

ส่วนผสมน้ำราด

น้ำส้มสายชูอย่างดี ๒ ชวดเล็ก น้ำปลาดี ๑ ถ้วย
น้ำตาลทราย ๑ ๒ ถ้วย กระเทียมปอกเปลือกสับละเอียด
ขิงซอย พริกขี้หนูสวนสับละเอียดตามชอบ

วิธีทำ

๑. นึ่งเส้นก๋วยเตี๋ยว แล้วนำมาหั่นเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสสำหรับห่อ
๒. ทำน้ำราด ตั้งหม้อ ใช้ไฟอ่อน ใส่ น้ำส้มสายชูและน้ำตาลทรายลงในหม้อ เคี่ยวให้พอเหนียว เติมน้ำปลา ซิมนรสให้ออกหวานและเปรี้ยวนำเค็ม เคี่ยวต่อจนมีลักษณะคล้ายน้ำสลัดน้ำใส ปิดไฟ ใส่พริกขี้หนูสวนซอย ขิงซอย และกระเทียมสับละเอียด

วิธีรับประทาน

วางแผนก๋วยเตี๋ยวลงบนใบผักกาดหอม ใส่ลูกชิ้นปลาเส้น หมูต้ม กุ้งแห้ง ไข่เจียว ถัวลิสงคั่ว ใบโหระพา ใบสะระแหน่ แดงกวา และถั่วงอก ราดน้ำจิ้ม ห่อแผ่นก๋วยเตี๋ยว ให้มีขนาดพอดีคำ กินกับผักสด

เคล็ดลับ

- การทำกุ้งแห้งทอด ควรนำกุ้งแห้งไปลวกน้ำร้อนและผึ่งลมให้แห้งก่อนทอด จะได้ไม่เหม็นคาว
- ลูกชิ้นปลาเส้นต้มสุกอยู่แล้ว แต่ถ้านำไปทอดจะหอมกว่า

แกงป่า ๔ ดาว

ส่วนผสม

ไก่เนื้อ ๑ กิโลกรัม น้ำมัน ๑ ช้อนโต๊ะ น้ำปลาดี
น้ำตาลปีบ ๑ ช้อนโต๊ะ เครื่องแกง น้ำสต็อกไก่ต้มเคือด
มะเขือพวง ถั่วฝักยาว มะเขือเปาะ พริกไทยอ่อนตามชอบ
ใบกะเพราขาว ใบมะกรูด พริกชี้ฟ้า

ส่วนผสมพริกแกง

พริกชี้หูสวน ๙ ช้อนโต๊ะ (เลือกเอาเผ็ดน้อยเผ็ดมากแค่ไหน)
ตะไคร้ ๓ ช้อนโต๊ะ กระเทียม ๒ ช้อนโต๊ะ หอมเล็ก ๑ ช้อนโต๊ะ
ข่า ๑ ช้อนโต๊ะ ผิวมะกรูด ๑ ช้อนชา ดอกกะเพราขาวรูดเอาเฉพาะดอก ๒ ช้อนโต๊ะ
พริกไทยดำ ๑ ช้อนโต๊ะ ลูกผักชี ๑ ช้อนชา กะปิเล็กน้อย

วิธีทำ

๑. ตำเครื่องแกง พักไว้ หรือจะตำล่วงหน้าใส่ตู้เย็นเก็บไว้ก่อนก็ได้
๒. รวนไก่ใส่น้ำปลาและน้ำตาลปีบ ใส่เครื่องแกงลงละลาย ใส่น้ำสต็อกไก่ลงพร้อมกัน ค่อยๆ คนให้เข้ากัน พอเดือด ปรงรสด้วยน้ำปลา ใส่มะเขือพวง มะเขือเปาะ ถั่วฝักยาว พริกชี้ฟ้า พริกไทยอ่อน ใบมะกรูด คนให้เข้ากัน ใส่กะเพราขาว ปิดไฟ ยกออกจากเตา

เคล็ดลับ

- เวลาตำเครื่องแกงให้เริ่มด้วยการบดพริกไทยเม็ดก่อน จะช่วยให้ตำง่าย
- แกงป่า ๔ ดาวสูตรนี้ใช้น้ำแกงมีสีเขียว แกงป่าสีแดงมีส่วนผสมพริกแกงเหมือนกัน แต่เปลี่ยนจากพริกชี้หูสดเป็นพริกชี้หูแห้ง
- แกงป่าต้องถึงเครื่องและเผ็ดจึงจะอร่อย ที่ตั้งชื่อว่าแกงป่า ๔ ดาวเพราะเผ็ดมาก เผ็ดจนปากอ้า กินแก้ลมกับปลาสดทอดหรือปลาหมึกทอด ช่วยแก้เผ็ดได้
- แกงป่าปลาให้เติมกระชายหันฝอยลงไปใต้น้ำแกงสัก ๓ ช้อนโต๊ะ จะช่วยให้หอมอร่อยยิ่งขึ้น
- แกงทุกอย่างถ้าจะให้อร่อยต้องใช้น้ำซุ้บกระดูกซี่โครงไก่ น้ำซุ้บจะหวานกว่ากระดูกหมู

แกงส้มกุ้งผักรวม

ส่วนผสม

กุ้งลวก ๕๐๐ กรัม พริกแกงส้ม เกลือ น้ำตาลปีบ น้ำมะขามเปียกตามชอบ
น้ำปลาเล็กน้อย ผักตามชอบ เช่น แตงโมอ่อน ถั่วฝักยาว กะหล่ำปลี มะละกอดิบ

ส่วนผสมพริกแกงส้ม

พริกแห้งกรีดเอาเมล็ดออกแช่น้ำไว้ ๗ เม็ด กะปิ ๑ ช้อนโต๊ะ
หอมเล็ก ๕ หัว กระชาย ๑ กำมือ ปลาช่อนต้มน้ำหนัก ๔๐๐-๕๐๐ กรัม ๑ ตัว

วิธีทำ

๑. โขลกพริกแกงให้ละเอียด พักไว้

๒. ต้มน้ำเปล่าครึ่งหม้อขนาดกลาง พอเดือด ใส่พริกแกง คนพอเข้ากัน เติมเกลือสัก ๒ ช้อนโต๊ะ (ไม่ใส่น้ำปลา เพราะน้ำปลาทำให้เค็ม) ใส่น้ำตาลปีบประมาณ ๒ ช้อนโต๊ะ ใส่น้ำมะขามเปียกทีละครึ่งถ้วย ชิมให้ออก ๓ รสเปรี้ยว หวานนำ เค็มตาม

๓. พอเดือด ใส่กุ้งที่ลวกแล้ว ใส่ผัก พอน้ำเดือด ชิมรสอีกครั้ง น้ำจากผักจะออกมาอีกปรุงรสแล้วเติมน้ำปลาทีหลังสุด น้ำปลาจะช่วยชูรส พอเดือดแล้วปิดไฟ ยกออกจากเตา ระวังอย่าให้ผักและเกินไป ก่อนเสิร์ฟอุ่นอีกครั้ง ผักจะกรอบและมีสีสันท่ารับประทาน

สำหรับแกงส้มปลา ให้ใส่เนื้อปลาที่ตัดเป็นชิ้นสวยงามแทนกุ้ง ใช้ปลาครึ่งตัว พอน้ำเดือดอีกครั้ง ตักเนื้อปลาขึ้น พักไว้ เนื้อปลาจะเป็นชิ้นสวยไม่แตก ถ้ามีไข่ปลา ให้ตักน้ำแกงส้มแยกใส่หม้อเล็ก ตั้งไฟให้เดือด ตีไข่ปลาให้แตก เเทลงในน้ำแกง ไข่ปลาจะขึ้นเป็นลูกสวย พอเดือด นำกลับไปเทใส่หม้อใหญ่อีกครั้ง เวลาเสิร์ฟ ตักแกงส้มและเนื้อปลาที่แยกไว้ใส่ในถ้วยรับประทานร้อนๆ แก่ลุ่มกับปลาสดหรือปลาเค็ม

เคล็ดลับ

- ควรชิมมะขามเปียกก่อนนำไปปรุงว่าเป็นมะขามเปรี้ยวหรือมะขามหวาน
- ปลาต้มที่นำมาใส่ในพริกแกงให้แกะเอาแต่เนื้อ ห้ามใส่หนังปลาเด็ดขาด เพราะหนังปลาจะลอยขึ้นมาเป็นสีดำๆ อยู่ในน้ำแกง ดูไม่น่ารับประทาน
- เหตุผลที่ใช้เนื้อปลามาตำพริกแกง เพราะถ้าใช้กุ้ง เนื้อกุ้งจะจม ไม่พุดขึ้นมาเหมือนเนื้อปลา ทำให้น้ำแกงใสเกินไป ไม่น่ารับประทาน

ขนมจีนข้าวน้ำ

ส่วนผสม

มะพร้าวขูด ๑ กิโลกรัม

ลูกชิ้นปลาต้มลูกเล็ก ๔๐ ลูก (ถ้าใช้ลูกชิ้นปลาลูกใหญ่ ให้ผ่าครึ่งหรือผ่าสี่)

เกลือ น้ำปลาดี น้ำตาลทราย ขนมจีน ๑๕ กิโลกรัม

เครื่องเคียง

สับปะรดสับ ขิงอ่อนหั่นฝอย กระเทียมปอกเปลือกซอยบาง กุ้งแห้งป่น ไข่ต้มยางมะตูม
มะนาวหั่นซีก น้ำตาลทราย น้ำปลาใส่พริกขี้หนูสวนซอยละเอียด

วิธีทำ

๑. คั้นกะทิแยกหัวแยกหาง ให้หัวกะทิมากกว่าหางกะทิ

๒. ต้มหัวกะทิ ใส่เกลือลงไปหน่อย เคี่ยวให้แตกมัน ใส่น้ำปลานิด น้ำตาลทรายน้อย
ชิมรสให้ออกเค็มปะแล่มๆ และติดหวาน แต่อย่าหวานมาก เพราะในเครื่องเคียงยังมีน้ำตาลทราย
ไว้โรยหน้าอีก ถ้ากะทิข้นไปให้เติมหางกะทิที่เคี่ยวสุกแล้ว คอยดูอย่าให้น้ำใสเกินไป พอเดือด
ใส่ลูกชิ้นปลา ห้ามคน เพราะจะทำให้เหม็นคาว เมื่อเดือดอีกครั้ง ปิดไฟ ยกลง

เวลาเสิร์ฟ จัดขนมจีนใส่จาน ตักน้ำราด ตามด้วยเครื่องเคียง ประูรสด้วยน้ำปลาพริก
น้ำตาลทราย และมะนาวตามชอบ

ขนมจีนน้ำพริก

ส่วนผสม

ถั่วเขียวผ่าซีกล้างน้ำให้สะอาด ๕๐๐ กรัม ถั่วลิสงคั่วให้หอมเอาเปลือกออก ๑ ถ้วย
กุ้งต้ม ๑ กิโลกรัม ข่าเผาและหอมเล็กเผารวมกัน ๑ ถ้วย
พริกแห้งเผาเอาเม็ดออก ๕ เม็ด น้ำตาลปี๊บ ๒ กิโลกรัม
หัวกะทิและหางกะทิรวม ๑ กิโลกรัม ผลมะกรูด ๒ ลูก น้ำมะขามเปียก
เกลือ กระเทียมปอกเปลือกซอยแล้วนำมาเจียว ขนมจีน ๑๒ กิโลกรัม

เครื่องเคียง

ใบเล็บครุฑและดอกเข็มชุบแป้งทอด หากไม่มีเปลี่ยนเป็นกุ้งชุบแป้งทอดได้ พริกชี้หนู
แห้งทอด หัวปลีหั่นฝอย ยอดกระถิน ถั่วพู และผักบึงหั่นฝอยผัดน้ำมัน

วิธีทำ

๑. ตำหอมเผา ข่าเผา และพริกแห้งเผาให้ละเอียด
๒. ตำหรือปั่นถั่วเขียว ถั่วลิสง กับกุ้งต้มให้เข้ากัน ขณะที่ตำหรือปั่น ถ้าส่วนผสมแห้งให้เติมหางกะทิได้เล็กน้อย
๓. เคี่ยวกะทิทั้งหัวและหางให้เดือด พอแตกมัน ยกลง
๔. ใส่ส่วนผสมที่ตำไว้ทั้งหมด ปรงรสด้วยน้ำตาลปี๊บ น้ำมะขามเปียก เกลือ ให้หวานนำเปรี้ยวและเค็มตาม
๕. นำมะกรูดมาหั่นครึ่ง เอาเม็ดออก บีบน้ำใส่ในส่วนผสมข้อ ๔ ลอยเปลือกมะกรูดลงในน้ำพริกเพื่อให้หอม ใส่กระเทียมเจียว คนพอเข้ากัน

เคล็ดลับ

- เหตุที่ต้องใส่ทั้งถั่วเขียวและถั่วลิสง เพราะเนื้อถั่วจะตกล้างไม่เท่ากัน ถั่วเขียวเนื้อหนักมันจะนอนกันอย่างเดียว ส่วนถั่วลิสงเนื้อเบาจะลอยกระจายขึ้นมาข้างบน เมื่อนำมารวมกันทำให้น้ำพริกข้นพอดีๆ ไม่ตกตะกอนมากไป

- เมื่อใส่เปลือกมะกรูดลงในน้ำพริกแล้ว ไม่ควรตั้งไฟเคี่ยวอีก เพราะจะทำให้มีรสขม น้ำพริกเมื่อปรงเสร็จแล้ว อย่ายคนบ่อย และไม่ควรรุ่นต่อ กะทิพอสุกแล้วสุกเลย และของทุกอย่างที่ใส่ลงไปก็สุกหมดแล้ว

- น้ำที่ใช้คั้นมะขามเปียกควรเป็นน้ำต้มสุกแล้ว

- แซ่หัวปลีหั่นฝอยไว้ในน้ำมะขามเปียก จะช่วยให้หัวปลีไม่ดำ ดูขาวน่ารับประทาน

ชาหฺมเยอรมนั

ส่วนผสม

ชาหฺมูเผา ๑ ขา กระเทียม พริกไทยเม็ด รากผักชี ใบยี่ถัก อบเชย
น้ำตาลปีบ เกลือ ซีอิ้วดำ น้ำมันสำหรับทอด

วิธีทำ

๑. ต้มชาหฺมูที่เผาแล้วด้วยไฟอ่อน

๒. โขลกกระเทียม พริกไทย รากผักชีพอแหลก แล้วนำไปผัดจนหอม เทใส่ในหม้อ
ที่ต้มชาหฺมู

๓. ใส่ใบยี่ถัก อบเชย พอเดือดปรุงรสด้วยเกลือ น้ำตาลปีบ ซีอิ้วดำ ต้มต่ออีกประมาณ
ครึ่งชั่วโมง หรือจนแห้งนึ่ง ตักชาหฺมูขึ้นผึ่งลมให้แห้ง เก็บน้ำที่ต้มไว้

๔. ตั้งกระทะน้ำมันท่วม ทอดชาหฺมูด้วยไฟปานกลาง ดูพอนึ่งกรอบ คือให้กรอบเฉพาะ
ข้างนอก เนื้อข้างในยังนุ่มอยู่ ตักขึ้นสะเด็ดน้ำมัน เวลาเสิร์ฟหันเป็นชั้นพอดีคำ ราวด้วยน้ำต้มหฺมู
ที่มีรสชาติและกลิ่นคล้ายน้ำพะไล เสิร์ฟพร้อมน้ำส้มพริกดำ หรือซอสพริกศรีราชา

วิธีทำน้ำส้มพริกดำ

ตำพริกชี้หนู กระเทียม กับรากผักชีพอเข้ากัน ใส่มะนาว น้ำปลาดี น้ำตาลเล็กน้อย
ชิมรสให้ออกเปรี้ยวนำ

เคล็ดลับ

- การเผาชาหฺมูให้เหลืองจะทำให้หนังหฺมูมีกลิ่นหอมและต้มสุกง่าย หลังจากเผาไฟแล้ว
ต้องเอามืออุดขูดขนออกให้หมด เวลากินจะได้ไม่ทิ่มปาก ทำเสร็จแล้วล้างน้ำอีกครั้งก่อนนำไปต้ม

ข้าวแช่บ้านเทพหัสดิน

วิธีทำข้าวสารมะลิหอม

๑. ล้างข้าวสาร แช่สารส้มไว้ประมาณ ๒๐-๓๐ นาที ตักขึ้นพักไว้
๒. ต้มน้ำให้เดือด เทข้าวลงไป คนให้ทั่วประมาณ ๕ นาที ยกลง เเทน้ำทิ้ง ล้างน้ำเปล่า ๑ ครั้ง พักไว้ให้สะเด็ดน้ำ
๓. ตั้งลังถึง รอจนน้ำเดือด เทข้าวใส่ผ้าขาวบาง นำลงไปนึ่งสักพัก สังเกตดูเมล็ดข้าวอย่าให้สุกมาก (ให้สุกพอเช็ดน้ำได้) ยกลง ล้างน้ำอีกครั้ง พักไว้ให้สะเด็ดน้ำ จัดใส่ภาชนะที่พร้อมเสิร์ฟ
๔. ต้มน้ำสุก พักไว้ให้เย็น ตักใส่ภาชนะที่มีฝาปิด ลอยดอกมะลิ ปิดฝาทิ้งไว้ค้างคืน เวลารับประทานตักข้าวใส่ถ้วย ใส่น้ำลอยดอกมะลิ ใส่น้ำแข็งปนก่อนเสิร์ฟ เครื่องข้าวแช่ประกอบด้วย กะปิหวาน ไข่เป็ดหวาน พริกหยวกยัดไส้ และหมูหยองผัดหวาน

เครื่องเคียง

กระชายแกะเป็นรูปดอกจាំปี มะม่วงดิบ แตงกวา ต้นหอม ข้าวแช่นิยมรับประทานในช่วงหน้าร้อน

ส่วนผสมกะปิหวาน

- ตะไคร้ซอย ๔ ถ้วย ผิวมะกรูด ๑๒ ถ้วย หอมเล็ก ๒ ถ้วย
- กระเทียม ๓ ถ้วย พริกแห้งเอาเม็ดออก ๕ เม็ด
- กระชายซอย ๔ ถ้วย มะพร้าวขูดคั่วให้หอม ๔ ถ้วย ข่าซอย ๒ ถ้วย
- กะปิตราพันท้ายนรสิงห์ ๓ ถ้วย (ประมาณ ๑๒ ของกระปุกเล็ก)
- ปลาดุกใหญ่ย่าง ๓ ตัว (เนื้อปลาดุก ๔ ถ้วย)
- รากผักชีซอย ๑ ถ้วยพูนๆ พริกไทยป่น ๒ ช้อนชา น้ำตาลปี๊บ ๕๐๐ กรัม

หมายเหตุ ในสูตรนี้ ถ้วยที่ใช้สำหรับตวงคือ ถ้วยขนาดเล็ก หรือเทียบเท่ากับ $\frac{1}{4}$ ของถ้วยตวงขนาดมาตรฐาน

เต้าเจี้ยวหลอด

ส่วนผสม

เต้าเจี้ยวขาว ๒๐๐ กรัม กะทิคั้นแยกหัวแยกหาง ๕๐๐ กรัม
หมูสับ ๒๐๐ กรัม กุ้งสับ ๑๐๐ กรัม หอมเล็กซอย
พริกชี้ฟ้าแดงเขียวหั่นท่อน น้ำตาลปีบ น้ำมะขามเปียกหรือน้ำมะนาว
ไชโป๊ ๒ ฟอง

วิธีทำ

๑. นำเต้าเจี้ยวมาล้างน้ำ ผึ่งให้แห้ง แล้วตำให้ละเอียด
๒. เคียวหัวกะทิให้แตกมัน ใส่เต้าเจี้ยวลงไป ถ้าข้นให้เติมหางกะทิเล็กน้อย ระวังอย่าให้น้ำใสเกินไป
๓. พอเดือด ใส่หมูสับและกุ้งสับปรุงรสด้วยน้ำตาลปีบ มะขามเปียก ชิมรสให้ออกหวานเค็ม เปรี้ยว รสเค็มมาจากเต้าเจี้ยว ถ้ายังไม่เค็ม เติมน้ำปลาเล็กน้อย
๔. รอให้เดือดอีกครั้ง ใส่หอมเล็ก ตีไข่ใส่ชาม ค่อยๆ เทลงไปในหม้อเต้าเจี้ยว คนพอให้ไข่แตก ไข่โป๊จะทำให้หลนข้นขึ้นและมีลายสวย พอเดือด ใส่พริกชี้ฟ้าหั่นท่อน ปิดไฟ ยกลงจากเตา เสิร์ฟพร้อมผักเคียง เช่น ต้นหอม แตงกวา มะเขือ รับประทานกับข้าวสวยร้อนๆ

เคล็ดลับ

- เวลาปรุงรสต้องค่อยๆ ใส่น้ำตาลแล้วชิมดู อย่าเพิ่งใส่น้ำปลา เพราะเต้าเจี้ยวเค็มอยู่แล้ว
- เมื่อปิดไฟ ยกลงจากเตาแล้ว ลองบีบมะนาวใส่ลงไปในหลนสักหนึ่งซีก จะช่วยให้รสชาติแหลมขึ้น

น้ำพริกกะปิ

ส่วนผสม

กะปิดี กระเทียม พริกขี้หนูสวน มะนาว
น้ำตาลปีบ มะอึกหรือมะเขือเหลือง มะเขือพวง มะแว้ง

เครื่องเคียง

ปลาทุทอด ชะอมชุบไข่ มะเขือยาวชุบไข่ ถั่วฝักยาวต้ม มะระขึ้นกต้ม ลูกกระเจี๊ยบต้ม และผักสดตามชอบ เช่น มะเขือเปราะ แตงกวา ขมิ้นขาว

วิธีทำ

๑. ตำกะปิกับกระเทียมก่อน เรียกว่า “ตั้งสู้” กระเทียมจะช่วยให้กะปิหมดคาว พอเราตั้งสู้แล้ว คราวนี้จะใส่อะไรก็ได้ใส่มาเลย ใส่พริกเท่าไรก็ได้ ใส่มะอึกนั้นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ลงไป ๒-๓ ลูก ตำแค่พอบูนๆ ไม่ต้องแหลกมาก ถ้าไม่มีมะอึกใส่มะเขือเหลืองแทนได้
๒. ปรงรสด้วยมะนาวก่อนเป็นอันดับแรก น้ำมะนาวจะทำให้กะปิพุดูน่ากิน ใช้ช้อนคนให้เข้ากัน ใส่น้ำตาลปีบลงไป คนพอเข้ากัน ชิมรส ถ้ายังไม่เค็ม เติมน้ำปลาเล็กน้อย
๓. บูนมะเขือพวงใส่ ถ้าต้องการให้น้ำพริกใสหน่อย เติมน้ำต้มสุกได้เล็กน้อย ตักใส่ถ้วย โรยพริกขี้หนูสวน ถ้ามีมะแว้งก็เด็ดลูกโรยใส่ลงไปหน่อย มะแว้งกินแล้วดี ช่วยละลายเสมหะได้

เคล็ดลับ

- ที่ให้ใส่มะนาวก่อน เพราะจะช่วยให้พริกและมะอึกไม่ดำ ถ้าใส่น้ำตาลลงไปก่อน จะทำให้ส่วนผสมดำหมดเลย ดูไม่น่ารับประทาน

- น้ำพริกมะม่วงมีวิธีทำเหมือนกับน้ำพริกกะปิ คือตำกะปิกับกระเทียมเพื่อตั้งสู้ก่อน แล้วใส่กุ้งแห้งลงไป ตำพอแหลก ใส่พริก มะม่วงสับ ตำพอให้ฉ่ำ ใส่น้ำตาลปีบ ชิมรส ถ้าไม่เปรี้ยว บีบมะนาวใส่น้อย มะม่วงมีน้ำอยู่แล้ว น้ำจะออกมาทีหลัง ไม่ต้องใส่น้ำเพิ่ม

ปิ้งไก่ย่างน้ำแดง

ส่วนผสม

ปีกไก่สด ๕๐๐ กรัม น้ำปลาดี ซีอิ๊วขาว น้ำตาลทราย
น้ำตาลปีบ ๒๐๐ กรัม ซอสมะเขือเทศ

วิธีทำ

๑. หมักปีกไก่ด้วยน้ำปลา ซีอิ๊วขาว ใส่น้ำตาลทรายเล็กน้อย หมักนานประมาณ ๑-๕ นาที นำปีกไก่ที่หมักแล้วใส่จานก้นลึก เอาไปนึ่ง พอสุก ยกออกจากเตา นำปีกไก่ไปผึ่งลมให้แห้ง เก็บน้ำที่ได้จากการนึ่งไก่เอาไว้ทำน้ำแดง

๒. ตั้งกระทะไฟอ่อน ทอดไก่ในน้ำมันท่วมจนสุกเหลือง

๓. นำน้ำที่ได้จากการนึ่งไก่ไปตั้งไฟให้เดือด ถ้าน้ำน้อย ให้ใส่น้ำเปล่าลงไปได้ ปรุงรสด้วยน้ำตาลปีบ ซอสมะเขือเทศ ใส่น้ำปลาหรือซีอิ๊วขาว ชิมรสให้ออกหวานนำ เคี่ยวต่อจนเหนียว ใส่น้ำที่ทอดลงไปคลุกให้ทั่ว ยกลง เสิร์ฟร้อนๆ

เคล็ดลับ

- นำไก่ที่หมักไปนึ่งเพื่อให้สุกก่อน กระจกจะไม่ได้เป็นเลือด เวลากินเนื้อไก่จะล่อนดี รูดออกได้สบาย ถ้านำปีกไก่มาทอดเลย บางที่ข้างนอกกรอบ แต่ข้างในยังไม่สุกดี หรือเนื้อข้างในอาจสุกแห้งแข็งเกินไป กินไม่อร่อย

- ใส่น้ำตาลปีบทำให้น้ำซอสเหนียวเกาะเนื้อไก่ อย่าใส่แป้งอะไรลงไปทั้งสิ้น ใช้น้ำตาลปีบนี้ละ สูตรนี้ต้องได้รสชาติหวาน เค็ม และกรอบนอกนุ่มใน

ปูหลน

ส่วนผสม

ปูจืด (ดองคืนเดียว) ฝาสี่ ๖ ตัว หัวและหางกะทิรวมกัน ๕๐๐ กรัม
เนื้อปู ๓๐๐ กรัม หอมเล็กปอกเปลือกหั่นชิ้นใหญ่ พริกชี้ฟ้าสดหั่นท่อน
น้ำตาลปีบ น้ำปลาดี น้ำมะขามเปียกหรือน้ำมะนาวสำหรับปรุงรส ไข่ไก่ ๒ ฟอง

เครื่องเคียง

แตงกวา มะเขือเปราะ ผักกาดขาว ใบบัวบก หรือผักสดอื่นๆตามชอบ

วิธีทำ

๑. เคี่ยวหัวกะทิให้แตกมัน พอเดือด ใส่เนื้อปู ใส่ปูดอง
๒. ปรุงรสด้วยน้ำตาลปีบ มะขามเปียก ชิมรสให้ออกหวาน เค็ม เปรี้ยว รสเค็มมาจากปูดอง ถ้าชิมดูแล้วยังไม่เค็ม เติมน้ำปลาได้เล็กน้อย
๓. ตีไข่ใส่ถ้วย ค่อยๆ เทลงในหลน คนให้เข้ากัน ใส่หอมเล็ก พริกชี้ฟ้าหั่นท่อน ปิดไฟ ยกลง เสิร์ฟพร้อมผักสด รับประทานกับข้าวสวยร้อนๆ

เคล็ดลับ

- ปูดองคือ ปูจืด ปูดำ หรือปูแสม ที่นำมาดองไว้หนึ่งคืน ก่อนทำหลนจะต้องเอากระดองออก เพราะกระดองจะทำให้อาหารมีสีดำ ไม่น่ารับประทาน หักปลายเล็บออกด้วย เวลากินจะได้ไม่ทิ่มกระพุ้งแก้ม ปูที่ใช้ทำหลนต้องดองคืนเดียว ถ้าดองหลายคืนจะเค็มเกินไป

หมูโคะเค็ม

ส่วนผสม

หมูสามชั้น หมูสันคอ หมูติดมัน หั่นชิ้นโตหน่อย
รากผักชี กระเทียม พริกไทยเม็ด
เครื่องปรุงรส ได้แก่ เกลือ ซีอิ๊วขาว ซีอิ๊วดำ น้ำตาลปีบ

วิธีทำ

๑. หมักเนื้อหมูทั้งหมดกับเกลือ ซีอิ๊วขาว ซีอิ๊วดำ น้ำตาลปีบ
 ๒. ต้มน้ำรากผักชี กระเทียม พริกไทยเม็ดพอแห้ง นำมาใส่ในเนื้อหมู คลุกเคล้าให้ทั่ว หมักทิ้งไว้สักพัก
 ๓. ตั้งกระทะใช้ไฟอ่อน ไม่ต้องใส่น้ำมัน เทเนื้อหมูที่หมักไว้ลงในกระทะ เติมน้ำเล็กน้อย เคี่ยวไฟอ่อนไปเรื่อยๆ มันหมูจะค่อยๆ ตกลงมา เคี่ยวต่อจนเนื้อหมูนิ่มดี ปิดไฟ
- หมูโคะเค็มเป็นเมนูถนอมอาหาร ทำเสร็จแล้วเก็บใส่ตู้เย็นไว้ได้นานเป็นเดือน เวลาจะกิน ค่อยนำออกมาอุ่น หมูโคะเค็มมีรสชาติเค็มๆ หวานๆ กินกับข้าวเหนียวร้อนๆ อร่อยมาก

ยำผักทอด

ส่วนผสม

ปลาหมึก ๓๐๐ กรัม ไก่ ๕๐๐ กรัม ผักบุ้งเด็ดให้มีใบติดนิดๆ โดยมากเป็นก้าน
ถั้วผักยาวหั่นท่อน แครอทหั่นแท่ง กุ้งแห้งทอดกรอบ หอมเล็กซอยทอดกรอบ
แป้งสาลีพัดนึ่ง (แป้งทอดกรอบ) น้ำส้มสายชู ๑ ถ้วย
น้ำตาลปีบ ๑ ถ้วย น้ำปลาดี ๓ ช้อนโต๊ะ กระเทียมสับละเอียด
พริกขี้หนูสวน

วิธีทำ

๑. นำไก่ ปลาหมึก ผักบุ้ง ถั้วผักยาว และแครอทมาชุบแป้งทอด พักไว้ให้สะเด็ดน้ำมัน
๒. ผสมน้ำยำ ใส่หม้อตั้งไฟ เคี่ยวจนส่วนผสมเข้ากันดี ชิมรสให้ออกเปรี้ยว เค็ม หวาน ยกลง พักไว้ให้เย็น เดิมกระเทียมและพริกขี้หนูสวนซอย
๓. จัดของทอดทั้งหมดใส่จาน โรยหอมเล็กทอดและกุ้งแห้งทอด เหน้ายำ เสิร์ฟทันทีรับประทานกับข้าวสวยร้อนๆ

เคล็ดลับ

ในการทำน้ำยำ ให้เคี่ยวน้ำส้มสายชูกับน้ำตาลทรายจนได้ที่ก่อน แล้วค่อยเติมน้ำปลาที่หลัง น้ำยำจะมีสีสวยและรสชาติดี

สลัดน้ำข้น

ส่วนผสม

ไข่ไก่ ๑ โหล น้ำมันงุ่น ๑ ขวด นมข้น ๑ กระป๋อง
น้ำส้มสายชูกลั่น อสร. ๑ ขวด เกลือป่น ๔ ช้อนชา
น้ำตาลทราย ๑๒ ช้อนโต๊ะ น้ำเปล่า ๖ ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

๑. ตีไข่ไก่ก่อน ต้องตีไปทางเดียว จะทางขวาหรือทางซ้ายก็ได้ นี่คือเทคนิค เพราะถ้าตีสองทางน้ำสลัดจะไม่ข้น

๒. ค่อยๆ ใส่ทุกอย่างลงไปตีให้เข้ากัน นำส่วนผสมตั้งไฟอ่อน คนบนเตาแค่พอสุก ปิดไฟ ยกลง พักไว้ให้เย็น ตักใส่ขวด ปิดฝาให้สนิท นำไปแช่ตู้เย็น เก็บไว้ในช่องธรรมดาได้นานหลายสัปดาห์

บรรณานุกรม

- กัณฑาทิพย์ สิงหนะเนติ. **ย้อนรอยเจ้าจอมก๊กอ๋อในรัชกาลที่ ๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๔๙.
- จำนง เทพหัสดิน ณ อยุธยา. **เครื่องญาติสกุล เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ที่ระลึกเนื่องในวันพระราชทานนามสกุล เทพหัสดิน ครบ ๘๙ ปี วันอาทิตย์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕)**. พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการเครือญาติสกุลเทพหัสดิน ณ อยุธยา, ๒๕๔๕.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. **ประวัติการเมืองไทย ๒๔๗๕ - ๒๕๐๐**. พิมพ์ครั้งที่ ๓ แก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๔.
- เนตรเสลา สิงหนะ สุตเธียรกุล, บรรณาธิการ. **“จงรักภักดียิ่งชีวิต” พลเอกพระยาเทพหัสดินสยามพิชิตินทร์สวามีภักดี อุดมศักดิ์เสนีย์พิริยะพาหะ**. กรุงเทพฯ, ๒๕๔๙.
- แน่นน้อย ปัญจพรรค, เรียบเรียง. **อาจินต์ ปัญจพรรค**. กรุงเทพฯ: สารคดี, ๒๕๓๙.
- เพ็ญสุภา สุขคตะ. **ลอดลายกำแพง**. กรุงเทพฯ: ภัคบรรณ, ๒๕๔๔.
- ภัทรพล พึ่งบุญพระ, บรรณาธิการ. **บันทึกในบางช่วงของชีวิต ‘คุณหญิงเพลิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา’**. หน้า ๑๓๔-๑๔๓. กรุงเทพฯ: Hi! Magazine, ๒๕๕๒.
- ลิขิต ธีรเวคิน. **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๙ แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, บรรณาธิการ. **รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย**. กรุงเทพฯ: สารคดี, ๒๕๓๙.
- สรศักดิ์ แผงสกา. **หวน ชีวิตไทยในไฟสงครามโลกครั้งที่ ๒**. กรุงเทพฯ: สารคดี, ๒๕๓๙.
- อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิง พลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา**. ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ วรมหาวิหาร ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑.

ฉันแต่งงานใช้ชีวิตคู่กับพลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
มานานหลายสิบปี จนเขาได้จากไปก่อน
แต่ฉันยังคงอยู่จนถึงวัย ๙๕ ปีในวันนี้
ฉันมีเวลามากมายให้นั่งคิดทบทวนเรื่องราวในอดีต
นึกถึงวันวานที่แสนสุขและความทุกข์ที่ผันผ่านเข้ามาในชีวิต
ได้เข้าใจแล้วว่าคนเราไม่เหมือนกัน จะให้ทุกอย่างเป็นดั่งใจเราไม่ได้
ได้เห็นว่าตัวเองโชคดีเพียงไหนที่มีสามีที่ดีที่สุดและมีครอบครัวที่ดี
ถึงวันนี้ฉันไม่โกรธ ไม่อาฆาตใคร ใครเคยทำอะไรกับเราไว้
ฉันให้อภัยทุกอย่าง...

รายนามผู้ส่งพวงหรีดไว้อาลัย

ดร.จิรายุ - ท่านผู้หญิง อรุณข อิศรางกูร ณ อยุธยา
ท่านผู้หญิง ภรณ์ มหามนต์
ท่านผู้หญิง วราภาส สุนทรภักค
พล.อ.กสิกร - คุณนงนุช ศิริศรี
พล.อ.เกษม ยุกตวีระ
พล.อ.ดร.กวี ประเคนรี
พล.อ.คณิต - คุณงามจิตต์ สาพิทักษ์
พล.อ.จำลอง - คุณพิมพ์ลศิริ บุญกระพือ
พล.อ.จิระเดช โมกขะสมิต
พล.อ.ฉัตรชัย - คุณหญิง ธิดารัตน์ ธรรมรักษา
พล.อ.ชลวิชญ์ เพิ่มทรัพย์
พล.อ.ชัยสิทธิ์-คุณวีณา ชินวัตร
พล.อ.ชาญ - ดร.ปัทมาวดี บุญประเสริฐ
พล.อ.ชาย - คุณดารณี คำวงษา
พล.อ.ณรงค์ - คุณจินดา จารุเศรณี
พล.อ.ณัฐพลชัย - คุณสิริณัฐวิ วิชาสินธุ์
พล.อ.ดาวพงษ์ - พล.ท.หญิง สุพัตรา รัตนสุวรรณ
พล.อ.ไตรรัตน์ - คุณฉมาพรรณ รังคะรัตน์
พล.อ.ทองศักดิ์ - คุณนศพร อภิรักษ์โยธิน
พล.อ.ทองศักดิ์ - คุณเสาวณีย์ จินดาลัทธ
พล.อ.ทวนชัย - คุณปราณี พันธุ์เพิ่มศิริ
พล.อ.ธนดล - คุณนวลศรี เผ่าจินดา
พล.อ.ธรรธร - คุณอรรัชต์ ศรียะพันธ์
พล.อ.ธีระวัฒน์ - คุณอภา บุญยะประดับ
พล.อ.นภดล - พ.อ.หญิง ทัดทอง เจริญพร
พล.อ.นฤนาท กัมปนาทแสนยากร และภริยา
พล.อ.นิพนธ์ - คุณนภาวรรณ ปานมงคล
พล.อ.บุญเลิศ - คุณธิดา แก้วประสิทธิ์
พล.อ.บุญยวัฒน์ - คุณนวนมนลักษณ์ เครือหงส์
พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ
พล.อ.ประยุทธ์ - รศ.นราพร จันทร์โอชา
พล.อ.ประเสริฐ - คุณวชิราวัลย์ โมกขะสมิต
พล.อ.ปิยะ - คุณธนวรรณ รักประกอบ
พล.อ.ไปฏก -คุณท.ไพฑูรย์ บุญนาค
พล.อ.เผด็จการ จันทร์เสวก และข้าราชการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พล.อ.พรชัย - คุณลักษณ์ กรานเลิศ

พล.อ.พงษ์ศักดิ์ กรานเลิศ
พล.อ.พลางกูร - คุณวราภรณ์ กล้าหาญ
พล.อ.พิเชษฐ - ดร.ภัทรียา วิสัยจร
พล.อ.พิบูลย์ มุ่งหมาย และ ภริยา
พล.อ.พิรุณ - พ.อ.หญิงลักขณา แฉ้วพลสง
พล.อ.ไพโรจน์ - คุณเกล็ดดาว พานิชสมัย
พล.อ.ไพศาล - คุณวรินทร์ กตัญญู
พล.อ.พันเลิศ วงษ์วานิช
พล.อ.ภาณุมาศ - คุณอรณลิน สีวะรา
พล.อ.มังกร - คุณวาสนา โกสินทรเสณีย์
พล.อ.ยุทธศักดิ์ - คุณหญิง อรพรรณ ศศิประภา
พล.อ.ยุทธศิลป์ - คุณทิพย์พรรณณี โดยชื่นงาม
พล.ร.อ.ยุทธนา - นาวาเอกหญิง เดือนฉาย พิภพงาม
พล.อ.ยอดยุทธ - คุณพวงเพ็ญ บุญญาธิการ
พล.อ.รักสิทธิ์ - คุณจินดา วาสิกานนท์
พล.อ.เลิศฤทธิ์ - คุณสุสดี เวชสุวรรณค์
พล.อ.วัฒนา - คุณประไพ สรรพพานิช
พล.อ.วัธนชัย - คุณหญิง จิรประวัติ ฉายเหมือนวงศ์
พล.อ.วิฑูร - คุณกนกทิพย์ รัชตะนันท์
พล.อ.วิโรจน์ - คุณชุดิพร บัวจรรยา
พล.อ.วิลาศ - พ.อ.หญิง นวลทิพย์ อรุณศรี
พล.ต.อ.วุฒิ พัวเวส และครอบครัว
พล.อ.วิลาศ - คุณละไมพร เย็นบำรุง
พล.อ.ศักดิ์สิน - พ.ต.อ.หญิง สุมาลี ทิพย์เกษร
พล.อ.ศิริชัย - คุณพรวิมล ดิษฐกุล
พล.อ.สนธยา - คุณสุชาดา ทรัพย์สกุล
พล.อ.สมนึก - นาวาตรีหญิง สุรางค์ เจียมสกุล
พล.อ.สันต์ - คุณสุภา จริยาจิรวัฒนา
พล.ร.อ.สุรศักดิ์ - คุณพรจิตร หุ่นเรงรัมย์
พล.อ.สุเทพ - คุณวิจิตรา ม่วงมิ่งสุข และครอบครัว
พล.อ.เสถียร - ดร.ณัฐนิชาห์ เพิ่มทองอินทร์
พลอากาศเอก อิศพร - คุณนภาพร ศุภวงค์
พล.อ.อดิศร - คุณนันท์นันทิ รัตนเสณีย์
พล.อ.อนุพงษ์ - คุณกุลยา เผ่าจินดา
พล.อ.อภิชัย พิณสายแก้ว
พล.อ.อุ๊ด - พล.ท.หญิง วรนุช เบื้องบน

พล.อ.อุดมเดช - คุณวิภาดา สัตตบุตร
พล.อ.เอกนันธ์ - คุณวิลาลินี รัตนโสภา
พล.อ.องอาจ พงษ์ศักดิ์
พล.ท.กฤษพงษ์ - คุณอภิรดี แก้วจินดา
พล.ท.จีระศักดิ์ ชมประสพ
พล.ท.ธีรชัย - พ.อ.หญิงบุญรักษา นาควานิช
พล.ท.บุญชู - คุณวชิรา ตันติคุณพันธ์
พล.ท.ปฏิพันธ์ - คุณอำไพพรรณ กุลพิจิตร
พล.ท.พนา - ดร.แสงโสม ถนอมสิงห์
พล.ท.เจษฎุทธ - พล.ท.หญิง จีรวรรณ พรหมโสมบล
พล.ท.วิหวัธ - คุณสตรียรัตน์ บุญยสัมพันธ์
พล.ท.วลิต - คุณพัชรินทร์ โรจนภักดิ์
พล.ท.วีรณ - พ.อ.หญิง สาวิณี ฉันทศาสตร์โกศล
พล.ท.ศ.คลินิก ภานูวิชญ์ พุ่มหิรัญ
พล.ท.ศิริพงษ์ - คุณนันทน์ภัส ศโรภาส
พล.ท.ศุภกร มหารักขกะ
พล.ท.ศุภรัตน์ พัฒนวิสุทธิ
พล.ท.สมบูรณ์ - คุณเอื้อมพร ศรีมณฑา
พล.ท.สุพจน์ - คุณกรรณิกา บุญรักษ์
พล.ท.สุรศักดิ์ - คุณระพีพรรณ นาคธน
พล.ท.เสริม - คุณสฤษฎี ไชยบุตร
พล.ท.องอาจ - คุณอุไรวรรณ พุ่มหิรัญ
พล.ท.อำพน ชูประทุม และภริยา
พล.ท.อุดม - คุณณณิสสา พูลสวัสดิ์
พล.ต.คณินทร - คุณศศิธร วงศาโรจน์
พล.ต.ณรงค์ - พล.ต.หญิง จิราพร พูลสวัสดิ์
พล.ต.ถวัลย์ - อ.สุนิสสา สายเงิน
พล.ต.ทวีชัย กฤษชีวิน
พล.ต.เทพพงศ์ - คุณนริศรา ทิพยจันทร์
พล.ต.ประสงค์ - คุณยิ่งฤดี พักสังข์
พล.ต.ประสงค์ - คุณศรีลดา บุตรขวัญ
พล.ต.พันธ์ศักดิ์ - คุณธราภรณ์ หลวงอุดม
พล.ต.พิสิทธิ์ - คุณจันทร์ฉาย สิทธิสาร
พล.ต.ไพศาล - คุณกอบแก้ว พิศาลกุล
พล.ต.ภาณุวัชร - คุณกรวรรณ นาควงษ์ม
พล.ต.ยศนันท์ - คุณธนวีณา ห่วงเจริญ

พล.ต.รณกร - คุณกรรวรรณ ดุลยรัตน์
พล.ต.รณชัย - คุณสุดินา มัญชุสุนทรกุล
พล.ต.ฤกษ์ชัย - คุณดวงพร กุลแพทย์
พล.ต.ต.วิมล - คุณอ้อยทิพย์ เปาอินทร์
พล.ต.วินัย - คุณเกศรา สร้างสุขดี
พล.ต.ศุภกร - คุณณชนิณี สงวนชาติศรีไกร
พล.ต.สินธุ์ชัย - คุณนราภรณ์ สมานทรัพย์
พล.ต.สุจินต์ - คุณหญิง ทศนีย์ อารยะกุล
พล.ต.สุชาติ - คุณชุตติมาศ ผ่องพุมิ
พล.ต.หม่อมหลวง ระวีวัฒน์ เกษมสันต์
นาวาอากาศเอก ธรรมนันท์ - คุณพรรณพร ศาสนนันท์
พ.อ. ดร.ก้อง - คุณพริ้มพิลาส ชัยณรงค์
พ.อ. ม.ล.ประวีร์ - คุณวิสุทธา จักรพันธุ์
พ.อ.กัญเกียรติ - คุณกนกวรรณ ศรีนาคา
พ.อ.ชมพล - ประภัสรา อามระดิษ
พ.อ.ชาญชัย - คุณบุญญา วิชิตสรไกร
พ.อ.ชาญณรงค์ นาคสวัสดิ์
พ.อ.ชาญณรงค์ ยี่โต๊ะ และข้าราชการ กคง.ขว.ทบ.
พ.อ.ณรงค์ พกขารุ่งเรือง
พ.อ.ณัฐพงษ์ - คุณสุภาพร เผือกสกนธ์
พ.อ.ดิถก - พญ.ศิวาลัย ธนภัทร
พ.อ.ถวิล - คุณดวงตา จันทร์รักษ์
พ.อ.ธนะศักดิ์ ชื่นอิม
พ.อ.ประคอง - คุณมนัสชนก ปิ่นพาน
พ.อ.ประเทือง - คุณกรรณชรัตน์ แก้วหุย
พ.อ.พงษ์สวัสดิ์ - พ.อ.หญิง สาวิตรี พรรณจิตต์
พ.อ.เพชรนรินทร์ - คุณภัทรวรรณ โชติพิณิจ
พ.อ.ไพบูลย์ ครอบชม สัสดีจังหวัดนนทบุรี และคณะ
พ.อ.รังสรรค์ - คุณคนึงนิจ มณีโชติ
พ.อ.วชิรทิตย์ ยี่สาคร
พ.อ.วรพณี - สุดารัตน์ วุฒิสิริ
พ.อ.วิทยา - คุณวิมลพร สุวรรณดี
พ.อ.วิโรจน์ - คุณวารีย์ วิจิตรโท
พ.อ.สรพุมิ - คุณลีลาหงส์ ไชยบุตร
พ.อ.สิงห์ทอง - คุณวิภาวดี หมี่ทอง
พ.อ.สุกิจ - คุณปริยากร ทังทอง

พ.อ.สุชาติ - คุณรสสุคนธ์ พรหมใหม่
พ.อ.สุรินทร์ - คุณมะลิวรรณ แพนโต
พ.อ.สุริศร์ - นิชานันท์ สุขชุ่ม
พ.อ.หญิง อรุณรุ่ง มีวันดี
พ.ท.ประภักดิ์ ล้อมสมบุญรัตน์
พ.ท.เปรมจิรัชย์ - คุณพิมพ์ระวี ธนไทยภักดี
พ.ท.หญิง ดร.ศนิดา - พ.ท.หญิง จิตติมา หิรัญรัมย์
พ.ต.ท.อำนาจ อินทรศวรร
พ.ต.เจด็จ - คุณสุทิน ใจมั่น
พ.ต.ฉัตรชัย - พ.อ.หญิง นพวรรณ ข้าศรีพันธุ์
พ.ต.เจติวิทย์ - คุณคนึงนิต - ดร.วรวรรณ กองจินดา
พ.ต.ต.พศิน นกสกุล และภรรยา
พ.ต.ต.สุศักดิ์ - คุณชลลรัตน์ ศานูจารย์
พ.ต.ต.อนันต์ - คุณจิราภา เจริญชาติศรี
คุณะสงฆ์ - อุบาสก - อุบาสิกา วัดพรมมาศตร์ อ.เมือง จ.ลพบุรี
พระครูภัทรกิจวิมล (เจ้าอาวาสวัดโพธิ์เผือก พังมะขามหย่อง)
ครอบครัวพี่น้องพระ
ครอบครัวศาสนนันทน์
ดร.กิตติพงษ์ - ศรียา กิตยารักษ์ ปลัดการทวงยุติธรรม และภริยา
คุณกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร
คุณฉัตรชัย - คุณจันทนา ปิยะสมบัติกุล
คุณต่อยศ (พี่) เทพหัสดิน ฯ
คุณทรงธรรม - คุณจุไรรัตน์ ประนิช
คุณประกอบ ป้ายธงชัย และครอบครัว
คุณปานพรหม - คุณกมลลาสาธา - คุณพงศ์พรหม ยามะรัต
คุณปิติ - คุณสุวดี พี่น้องพระ
คุณปิยะ โมวานนท์ และครอบครัว
คุณเผ่าเผด็จ - ดร.ยุพรินทร์ วรรณบุตร
คุณพิทักษ์ นำทรัพย์อนันต์ บริษัท เพลสซิ่ง แวลู จำกัด
คุณพลทีตย์ - คุณอลิษาเบท ภูกพิบูลย์
คุณพิชัย - คุณจิตรา ศรีเจริญสุขยิ่ง
คุณไพโรจน์ ลาภประเสริฐพร เครือพิกุลทองคำ
คุณภารดี - คุณจันทร์เพ็ญ - คุณภูมิ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
คุณภิญโญ - คุณนิธิกานต์ ทองเจือ
คุณโยธิน อัครทิวรรณ
คุณรวมเจ็ด (สมบุญรัตน์) พงศ์เจริญเกียรติ

ดร.รัชนีพร พุกยามรณ์ พุกกะมาน อธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
คุณวลี - คุณวรางคณา - คุณวรัญญา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
คุณวัลลภ รุ่งกิจวรเสถียร (บมจ.ซิโน - ไทย เอ็นจีเนียริง จำกัด)
คุณวิเชียร - อังคณา พุฒิวินัย ผู้ว่าราชการ จว.นนทบุรี
คุณวินัย ผาติพัฒน์วงศ์ และ ครอบครัว
คุณวินัย - คุณสุภา พิทักษ์สิทธิ์ สำนักงานอัยการสูงสุด
คุณศุภฤกษ์ ลายเลิศ (บริษัท ยิบอินซอย จำกัด)
คุณสนั่น - คุณหญิง ณัฐิกา อังอุบลกุล
คุณสมชัย - คุณวัลลีย์ เพียรสถาพร
คุณสมชาติ เจริญวิชัย (นายกสมาคมกีฬามวยอาชีพแห่งประเทศไทย)
คุณสมชาย ฉันทองประเสริฐ และ ครอบครัว
คุณสมพงษ์ เผอิญโชค และ หมูนกยูง ๔๙
คุณสมมาตร - คุณเจิมจันทร์ สถิตยเสถียร
คุณสารรัฐ รัฐพิทักษ์
คุณสุนันต์ อรุณนพรัตน์ (อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม)
คุณสุวรรณ - คุณนิตยาภรณ์ แทนสถิตย์
คุณเสนาะ - คุณอุไรวรรณ เทียนทอง
คุณอนันต์ - คุณมาลีนี้ อินทรโกเศศ
คุณอนันต์ - คุณอังคณา เดชอนันตชาติ
คุณอภัย ระติสุนทร
คุณเอกบุรุษ ศรีสนิท
คุณพี้ออด - คุณแก้ว
คุณโอฬาร บัญพันธ์วงศ์ PP GROUP
ราชสกุล เทพหัสดิน
กองทัพบก
จปร.๒๒
เตรียมทหาร รุ่น ๑๑
ข้าราชการกองพลทหารราบที่ ๙
ข้าราชการกองพลพัฒนาที่ ๑
ข้าราชการมณฑลทหารบกที่ ๑๔
กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์
สมาคมแม่บ้านทหารบก
สมาคมแม่บ้านทหารอากาศ
สำนักงานที่ปรึกษากองทัพบก
คณะกรรมการอำนวยการ ราชตฤณมัย สมาคมแห่งประเทศไทย
(ในพระบรมราชูปถัมภ์)

วปอ.๒๕๔๙ หมูนกหัวขวาน

วปอ.๔๙

มูลนิธิ พล.ท.วศิณ - นิภา อิศรางกูร ณ อยุธยา

กลุ่มรักนรินทร์

คุ้มเสื่อเชียงใหม่

คณะกรรมการเมืองทองธานีโครงการ ๕

BEAUTY GEMS CO, LTD

C.F.D. 11

K2K FIREWORKS CO, LTD

NOP CREATION GO, LTD

WOODBURY MEDIA GROUP CO, LTD

บริษัท เควสโก้ จำกัด

บริษัท ทวีร์ดีเอ็กซ์ จำกัด

บริษัท ทีวี ไดเร็กซ์ จำกัด (มหาชน)

บริษัท สยามไวเนอรี่เทรคตั้ง พลัส จำกัด

ร้านแจ๊สบิวตี้ซาลอน

ชมรมดาวล้อมเดือน

ชมรมพนักงานอิมอินชอย และ บริษัทในเครือ

วิรัช ฟาร์ม

รายนามผู้ร่วมทำบุญ

องคมนตรี พลากร สุวรรณรัฐ

พล.อ.กิตติพงษ์ เกษโกวิท

พล.อ.คำรณ กาญจนาคคม

พล.อ. คณิต สาทัทักษ์

พล.อ.จิรพงศ์ วรรณรัตน์

พล.อ.จิระเดช โมกขะสมิต

พล.อ.จริยะ-สุภาพร ทองทับ

พล.อ.จิริระ นาวิเสถียร

พล.อ.ฉัตรชัย ธรรมรักษา

พล.อ.ชัยสิทธิ์ ชินวัตร

พล.อ.ชำนาญ พาสุนันท์

พล.อ.ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ

พล.อ.ดุสิต เครือไย

พล.อ.ทองศักดิ์ อภิรักษ์โยธิน

พล.อ.ทวนชัย พันธุ์เพิ่มศิริ

พล.อ.เทียนชัย สิริสัมพันธ์ และครอบครัว

พล.อ.ธนดล เผ่าจินดา

พล.อ.ธีรวัฒน์-อาภา บุญยะประดับ

พล.อ.ธีระ -คณินิจ ไกรพานนท์

พล.อ.นิพนธ์ ปานมงคล

พล.อ.บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์

พล.อ.บุญยวัจน์ เครือหงส์

พล.อ.ปฐมพงษ์ เกษรศุกร์และคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์

พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ

พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

พล.อ.ปิยะ รักประกอบ

พล.อ.พรชัย กรานเลิศ

พล.ร.อ.พงษ์จรุญ-จิตวา วิชยาภัย นูนาค

พล.อ.พีรพร ศรีพันธุ์วงศ์

พล.อ.พันเลิศ วงศ์วานิช

พล.อ.ภานุมาศ สีวะระ

พล.อ.ภูติท ฐณนินษฐ์(พิชิต กรานเลิศ)

พล.อ.มังกร โกสินทรเสณีย์

พล.อ.ยุทธศักดิ์ ศศิประภา

พล.อ.ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม

พล.อ.ยอดยุทธ-พวงเพ็ญ บุญญาธิการ

พล.อ.รุ่งโรจน์ จำรัสโรมรัน

พล.อ.ฤทธิไกร อุ่นพันธุ์

พล.อ.เลิศฤทธิ์ เวชสวรรค์

พล.อ.วรเดช ภูมิจิตร

พล.อ.วรวัฒน์-มัลลิกา อินทรทัต

พล.อ.วิทวัส รัชตะนันท์

พล.อ.วิโรจน์ - ชูติพร บัวจรรุญ

พล.อ.อ.วุฒิชัย คชาชีวะ

พล.อ.วิลาศ-ละไมพร เย็นบำรุง

พล.อ.วิลาศ-พ.อ.หญิงนวลทิพย์ อรุณศรี

พล.ต.อ.วุฒิ พัวเวส

พล.อ.ศานิต พรหมมาศ

พล.อ.สนธยา ทรัพย์สกุล

พล.อ.สมศักดิ์-คุณหญิงศุภานภา อัถตะนันท์

พล.อ.สมหมาย-คุณหญิงจันทนา วิชาวรรณ

พล.อ.เสถียร เพิ่มทองอินทร์

พล.ร.อ.สุรศักดิ์ - พรจิตร หรุ่นเรืองมัย

พล.อ.สราภัย ประหารข้าศึก

พล.อ.สันต์ จริยาจิวิวัฒนา

พล.อ.สายมิตร - สองศรี กัลยาณมิตร

พล.อ.สุนทร ข้าคมกุล

พล.อ.สุนัย สัมปัตตะวนิช

พล.อ.สุรัตน์ วรรณักษ์

พล.อ.สุเทพ-วิจิตรา ม่วงมีสุข

พล.ร.อ.ศิริชัย ขนิษฐกุล

พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา

พล.อ.อ.อิทธิพร ศุภวงศ์

พล.อ.อภิชัย ทรงศิลป์

พล.อ.อัมรินทร์ สุพรรณนพ

พล.อ.อรุณ สมตน

พล.อ.อุดมเดช สีดบุตร

พล.อ.อุทิศ สุนทร

พล.อ.องอาจ พงษ์ศักดิ์

พล.ท.กิตติพันธ์ นพวงศ์ฯ

พล.ท.จิระเดช สิทธิประณีต

พล.ท.เจตน์ ใจมั่น

พล.ต.ท.เจตนาพร นภีคะภักดิ์
พล.ต.ท.มล. ฉลองลาภ ทวีวงศ์
พล.ท.ชาติอุดม ติตถะสิริ
พล.ต.ท.ชัยยะ ศิริฉำพันธ์กุล
พล.ท.เดชา-ร.อ.นราภักดิ์ วิริยา
พล.ท.ติงสุพร ศศะสมิต
พล.ต.ท.ณัฐพิชัย สนิทวงศ์ฯ
พล.ท.ทวี-ปิยนุช แจ่มจำรัส
พล.ท.พลภัทร วรณภักดิ์
พล.อ.ท.มานิต หุ่นศิลป์
พล.ท.เมธี ศรีทอง
พล.ท.वलิต โรจนภักดี
พล.ท.วันชัย-อุมาวดี สวัสดิ์รัตนภักดี
พล.ท.มล.วิบูลย์ สุขประดิษฐ
พล.ท.วีระพันธ์ เกตุรัตน์
พล.ท.ศ.คลินิก ภาณุวิชญ์ พุ่มนริภัย
พล.ท.สิริณัฐ (สมกิจ) ภามวงเยี่ยม
พล.ท.สุพจน์ บุญรักษ์
พล.ท.สุพจน์-อัญชลี เทพหัสดินฯ
พล.ท.โสมนัส ณ เชียงใหม่
พล.ท.อนันต์ศักดิ์ - เคือนทิพย์ ลักษณะณม้าย
พล.ท.อมฤทธิ สุมะโนและครอบครัว
พล.ท. อิสระ วัชรประทีป
พล.ท.อุดม พูลสวัสดิ์
พล.ต.ท.อุกฤษฏ์-นลินี ปัจฉิมสวัสดิ์
พล.ต.กฤษณะ บวรรัตนารักษ์
พล.ต.คนินทร - ศศิธร วงศาโรจน์
พล.ต.เจ็ดวิทย์ กองจินดา
พล.ต.ต.ชิษณุพงศ์ - ตริสุคนธ์ ยุกตะทัต
พล.ต.ต.ชินทัต มีสุข
พล.ต.เชาว์ พลอยมีค่าและภรรยา
พล.ต.ถกลเกียรติ นวลยง
พล.ต.ถวัลย์ สายเงิน
พล.ต. เทพพงศ์ ทิพยจันทร์
พล.ต.ต.นิพนธ์-รศ.อรจิตร บุญยพุกคณะ
พล.ต.นพดล พักอังกูร

พล.ต.ต.บวร นันทะยาววงศ์
พล.ต.ต.ปราโมช ปทุมวงศ์
พล.ต.ประสงค์ บุตรขวัญ
พล.ต.ต.พนมศักดิ์ ทั้งทอง
พล.ต.ต.พดิน นกสกุล
พล.ต.ต.พิชิตชัย ศรียานนท์
พล.ต.มล.ระวีวัฒน์ เกษมสันต์
พล.ต.เมตไตรย เจษฎาจักร
พล.ต.ไมตรี เตชานุบาล
พล.ต.ฤกษ์ชัย-ดวงพร กุลแพทย์
พล.ต.อ.นพ.วันชัย-อมรยูพา ไกรลาศดิศ
พล.ต.ต. วิสูตร เกษมณี
พล.ต.วุฒิชัย สิตภากุล
พล.ต.ศักดิ์ สาลีพันธ์
พล.ต.สามารถ-ยุพียง จันทร์วงศ์
พล.ต.สินธุ์ชัย สมนาทร์พิชัย
พล.ต.สุรพงศ์ ปราการรัตน์
พล.ต.ต.แสงสุรีย์ กรรณสูต
พล.อ.ต.ศรัณย์ เพชรอินทร
พ.อ.ศรรชิต โมกษะสมิต
พ.อ.ชัยพงษ์ พลวิเศษ
พ.อ.ชาญวิทย์ - วรรัตน์ อรรถศิริระพงษ์
น.อ.ไชยเดช-จิตจำนงค์ นุชเพ็อง
พ.อ.ดำริห์ สุขพันธุ์
น.อ.ธรรมนันท์ ศาสนนันท์
พ.อ.ประสิทธิ์ ภู่อำ
พ.อ.ภาสกร สุขโกมล
พ.อ.มนัส ยวนยรินทร์
พ.อ.ยุทธชัย - นงนุช เทียรทอง
พ.อ.สนอง - สุภาพร ชูดวง
พ.ต.อ.สิทธิชัย โสกันภัย
พ.ท.ขจรเกียรติ เอื้อะคนอง
พ.ท.ประภัทร์ ล้อมสมบุรณ์
พ.ท.เลื่อน-ชวลี รัตนโชติ
ร.ต.อ.นิรุธ รักษาเสรี
พระครูภัทรกิจวิมล เจ้าอาวาสวัดโพธิ์เผือก

คุณเสนาะ-อุไรวรรณ เทียนทอง
พ.อ.ณรงค์ กิตติขจร
คุณหญิงอุ่มศรี วีรานูวัตต์
คุณหญิงทรงสมร คชเสนี
คุณหญิงณัฐิกา วัธนเวคิน อังอุบลกุล
คุณกนกกลดา ฤกษ์เกษม
คุณกมลลาสวาท ยามะรัตน์
คุณกวรรณิการ์ วิเศษภักดี
คุณกฤษณา งามไตรเลิศ
คุณกษิมา อยู่สุข
คุณก้องนันท์กุล เศรษฐีสถาพร
คุณกัมภารวรรณ นันทวานิชย์
คุณกัลยา อธิวิรัตนะโกมล
คุณกาจณีย์ พึ่งสุนทร
คุณก้าธร-คุณมณีสุดา ศิลลาอ่อน
คุณก้านล สุวรรณิกและครอบครัว
คุณกิตติชัย รังสีวิจิตรประภา (โก)
คุณกิลชัย วิชาญาโนทัย
คุณกฤษณา ไกรฤกษ์
คุณกฤษณา โภยสมบุญณ์
คุณกุลวิทย์ เลาสุขศรี
คุณกุลสิริ อรรถจินดา
คุณเกณท์ ไพบูลย์ภาณุวงศ์
คุณเกียรติ-จรรย์สมร วัธนเวคินและครอบครัว
คุณโกสินทร์ เกาฏีระ (นร.แก้วชิวรุชฯรุ่น43)
คุณคชาภา ตันเจริญ (มดดำ)
คุณจรัญ พูลวรลักษณ์
คุณจรัสพร จินดาสงวน
คุณจรีต องค์วาสิฏฐ์
คุณจรียา (แมว)
คุณจเร จุฑารัตนกุล
คุณจักรพันธ์ ดีไพบูลย์
คุณจันทิมา ปัทมะสุนทร
คุณจางวดี ชื่นวิเชียร
คุณจันวรรค์-ปริพันธ์ หนูนภักดี
คุณจิตติมา พฤษศิริสมบัติ

คุณจิรวรรณ วัฒนสมบัติ
คุณจุฑามาส กิริติกสิกร
คุณจุไรรัตน์ ศรีไกรวิน
คุณจุลจิตต์ บุญยเกตุ
คุณจุฬารัตน์ สุธีธร
คุณเจริญชัย หวังอารยธรรม
คุณเจษฎา ราชายนต์-ธารินทร์ อภิสารธนรักษ์
คุณฉันทินี ฤกษ์สมัย
คุณชนิตา ชุ่มสายฯ
คุณชมาพรรณ-อัคคภูมิ ตีรณสาร
คุณชลิศา บุรพรัตน์-สรีนา แซ่ด่าน
คุณชวณิศ ฉายเหมือนวงศ์
คุณชววิศ ตั้งเรืองรัตน์
คุณชวลิต นพสุวรรณวงศ์
คุณชัยวัช รัตนตันหยง
คุณชุตานภรณ์ ลัมพสาระ
คุณชุลิตา อารีย์พิพัฒน์กุล
คุณชูชัย สกกุลเกิดสิน
คุณชูเชิด-ลัทภักลาวัฒน์ วรรณชง
คุณโชติกา ชุ่มสายฯและคุณอาทิตย์ยา-วารากร บุรณสมภพ
คุณแซม-อิน
คุณฉาน ชานนท์
คุณสุนิดา วงษ์ทองสุข
คุณณรงค์ชัย-อ้อพร อัครเศรณี
คุณณัฐพัชร์-ศุภางค์ สระวาสี
คุณณัฐธีรา บุญศรี-ฮาพิดา นรพัลลภ
คุณณัฐพล พานประเสริฐ
คุณณัฐภูมิ เทพหัสดินฯ
คุณณัฐเสกข์-ปริวิณัฒน์ ใจมโถม
คุณดวงจันทร์ เทพหัสดินฯ
ศ.เดชา-สาวิตรี บุญถ้ำ
คุณดาลัด เทศสมบุญณ์
คุณคุณยพิชัย มหาวีระ
คุณตุลานราพัสดร์ ลูประสงค์ (นร.แก้วชิวรุชฯรุ่น43)
น.ท.ทินกร-คุณหญิงวิบูลย์วรรณ พันธุ์กวี
คุณทยุติ-ณัฐินี ศรียุคศิริ

คุณทรงธรรม-จูไรรัตน์ ประนิช
รศ.ทวีศักดิ์ สุททวานิน
คุณทวีวัฒน์ ตั้งศิริกุลวงศ์
คุณทวีสิน เทพหัสดินฯ
คุณเทพ ตรีวิศวะเวทย์ (ช.การช่าง)
คุณเทพภรณ์ วงศ์วานิชกิจ
คุณธำรงค์-คุณเกศินี
นพ.ธำรง ทัศนากุศล
คุณธณินยา หลีกดี
คุณธนภูมิ พิริยะพันธ์
คุณธนันัน อุ๋อุคมายิ่ง (วินิตา ชูวงศ์)
คุณธเนศ เทียนนำทูล
คุณธรรมศักดิ์ อังสุสิงห์
คุณธวัชชัย - พัทธดา ขอโสตติกุล
คุณธีร์-วรรณสมร วรรณเมธี
คุณนครเขต-วรรณพร สุทธปรีดา
ดร.นพรัตน์ เมธาวีกุลชัย
คุณนงชัย สุขภารังษี
คุณนพร สุนทรจิตต์เจริญ
คุณนลินุตม์ อมาตยกุล (เล็ก)
คุณนันทชา สิ้นพัฒนสกุล
คุณนันทรัตน์ อุลฺลาภา/คุณกุลพันธ์ กิจพรมมา
คุณนินดา ฉายางามจิตต์
คุณนิพนธ์-มาลี ปฏิบัติสรกิจ
คุณนิพล (เปี้ยก) ตั้งจิรวงษ์
คุณนิภา นवलพริ้ง
คุณนงลักษณ์
คุณนินุตติ คุณวัฒน์ (ไอ้) สาริตเกษตร รุ่น10
คุณนตี-คุณวิภาวี บุญวานิช
คุณบุญกิจ อ่างวิทย์
คุณนุศรินทร์ ยอดยิ่ง
คุณบุษลักษณ์ บุญมาก
คุณปกิจ พรวรรณานุกุล (อ้ออ)
คุณประดิษฐ์ สมดังเจดน์
คุณประพันธ์-ประพินพร เหดระกุล
คุณประพันธ์-ระกาแก้ว เกษสังค์

คุณประภา เทพหัสดินฯ
คุณประภาพร แซ่เฮ้ง-เบญจมาศ ศิลาดระกุล
คุณประภาพร อัครเหม
คุณประสิทธิ์ พิพิธสุรินทร์
คุณประเสริฐ - คุณลี พึ่งบุญพระ
คุณประเสริฐ วรปัญญา
ท.พ.ปานพรหม กมลสาธาและคุณพงศ์พรหม ยามะรัต
คุณปฤณศร บัญจวัฒน์กุลและครอบครัว
คุณปัญญาพร ลีमानนทปัญญา
คุณปัญญาลี เพ็ญชาติ
คุณปัญญารัตน์-ราตรี ศุภพิพัฒน์
คุณปัญญา-รัตนาวดี เสนาดิสัย
คุณปฐวาท สุขศรีวงศ์
คุณปิยวรรณ ลีละสมภพ
คุณปิยะ จิตตาดาน
คุณเปรมอนันต์-ธันยนันท์ เทพหัสดินฯ
คุณเปี้ยว + โปธิสุพรรณชาติ
คุณแบ๋น+สมานมิตร
คุณเผด็จ-ชุติมา หงษ์ฟ้า
คุณพนินชนาภ แยมเพกา
คุณพร ดาริพัฒน์-สรนันท์ ต้นธูนิตย์
คุณพงษ์เทพ-พนิดา เทพกาญจนา
คุณพรพรรณ โลหะชีวะ
คุณพรพิมล นิลจำรัส
คุณพรพรรณเพ็ญ-คุณดำรงค์พันธุ์-คุณไพพรรณ พูนวิตุ
คุณพระะ บุญนาค และภริยา
คุณพลทิพย์-อลิษาเบท ภุกพิบูลย์
คุณพัชราภรณ์ สุทธิโชติ
คุณพิชัย ศรีเจริญสุขยิ่ง(ร้านสมบุญณโกษา)
คุณพิมพ์สิริ ณ สงขลา
คุณพิศิษฐ์ โชคปรีชา(นร.แก้วชिरูฯรุ่น43)
คุณพิชญ อุคเมเวทยานันท์
คุณเพชรรัตน์ เอกแสงกุล
คุณเพลินพิศ โกลศยุทธสาร
คุณไพฑูร-พุลทรัพย์ เทพหัสดินฯ
คุณไพโรจน์ ลิ้มจรรยา

คุณไพโรจน์-สวณิต ลาภประเสริฐพร
คุณไพลิน ศิริพัฒน์
คุณภาวนา เหลืองประเสริฐ-คุณสุวิมล ตั้งสัจจงจน์
คุณภัทรานิชฐ์ สมิทธิภาพัทธน์
คุณภาวี กัมปियบุตร
คุณภิญญ์สินี ศิริภาณพุงศา
คุณภูมินทร์ หอมศิลป์ (โปรดเวทย์)
คุณภูวณัฐ์ สัจจงงค์
คุณมกร รุ่งกมล
คุณมนตรี-อุษณี โสตากร(หลัง)
คุณมนต์ฤดี อัครราช
คุณมนัสสมร อร่ามศรี-คุณธนทิศ เจริญจันทร์
คุณมานิดา ราชวังเมือง
คุณมาเรียม วิเศษรัตน์
คุณยุวดี จิราธิวัฒน์
คุณโยธิน อัครทิววรรณ
คุณรณรงค์ กิติรักษ์
คุณรยาลาก บุญนาค ลู และครอบครัว
คุณวรินทร์ แสนทวีสุข
ดร.รวมเจ็ด พงศ์เจริญเกียรติ
คุณระวีวรรณ บุตรวัง
คุณรัชฎาภรณ์ เกิดภู
คุณรังสรรค์ เฉลิมไกรวุฒิ (Royal Group)
คุณรังสรรค์-ศุภลักษณ์ ศรีวรศาสตร์
คุณรังสิต(บอล)-นุสรา(เก๋)
คุณรัศมิภาญจน์ ไชยอุฬาร
คุณเรณู ตั้งคจิวางกูร
คุณเรไร ธรรมพัตตรกุล
คุณเรวดี ลือพงศ์พานิชย์- คุณกำไร อำตวนตลา
คุณลลิส จงบารมี
คุณวงศ์วิภา เทพหัสดินฯ
คุณวริษา มีศิริ
คุณวนิดา อำนวยผล(นุช)และครอบครัว
คุณวรชัย อมรวงศ์วณิช
คุณวรวิทย์ - รัตนา ชวนะนันท์
คุณวราวุธ เลหาพงศ์ชนะ

คุณวรรณวิไล สดออลล์และครอบครัว
คุณวลี-วรางคณา-วรัญญา เทพหัสดินฯ
คุณวัชรินทร์ วานิชชา
คุณวันชัย - คุณจุไรรัตน์ ลีวเฉลิมวงศ์
คุณวิกรณ์ วิภูกรุดม
คุณวิชัย - คุณสดชื่น สุภาพ
คุณวิญญูรัตน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
คุณวิทยา - อารยา ทรัพย์เจริญ
คุณวินัย ผาติพัฒน์วงศ์
คุณวินัย-สกุณา พิทักษ์สิทธิ์
คุณวิภาดา ธรรมมาวานุคุปต์
คุณวิจิตรา กุลแพทย์
คุณวี มาร์
คุณวีระ ต.สุวรรณ
คุณวีระ - พูนศรี จันทน์ประภาวดี
คุณวีระชัย สารพัดโชค
คุณวีระนารถ วีระไวทยะ
คุณวุฒิชัย พงษ์ศักดิ์ (สุวรรณกอล์ฟ)
คุณศิธร เทพหัสดินฯ(บจ.หัสดิน ซ้อป)
คุณศิราพร-รลิวรฤทธิ์ พลเยี่ยม
คุณศิริลักษณ์ ยิ่งเจริญ
คุณศิวารัตน์ ตั้งอนุสรณ์สุข และคุณเกศยา วงศ์โชติ
คุณสมชาติ เจริญวัชรวิทย์
คุณสมบัษร ติรสโรช
คุณสมชาย กุลสัมฤทธิ์ T.V. Air Booking Travel
คุณสมบุญ - บุษบา พงศ์เจริญเกียรติ
คุณสมบุญ พรานนทีสถิตย์
คุณสมพงษ์-แก้วเกล้า เผอัญโชค
คุณสมภาร ศิริเลิศ (ช่างน้อย)
คุณสมมาตร์-เจิมจันทน์ สถิตย์เสถียร
คุณสมยศ-กอบกุล วินิจชัยกุล
คุณสรรค์ศักดิ์ จันเกษม
คุณสรินทรา ศรียานนท์/ คุณวิศิษฐ เจียปิยะสกุล
คุณสัญญากร ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา
คุณสันติพงษ์ จูเจริญ(โป๊ปช่างภาพ)
คุณสาวิตรี ปางพุ่มพงศ์

คุณสิริเกศ จิวกิติ
คุณสิริทรัพย์ พึ่งตัว
คุณสุขใจ วงศ์ชา
คุณสุคนธ์ สีมารัตนกุล
คุณสุจิตรา-ร.ท.สุรศักดิ์ วิเศษภักดิ์
คุณสุชัย พรชัยศักดิ์อุดม
คุณสุชาดา จิราธิวัฒน์
คุณสุชิน-อุษณีย์ วรวงศ์สุ
คุณสุดาทิพย์ มุสิกะสินธร
คุณสุทธิธรรม จิราธิวัฒน์
คุณสุนันท์ อรุณนพรัตน์
คุณสุนาถ-คุณกรองใจ บุนนาค
คุณสุพจน์ ไบมงคล
คุณสุพจน์-นฤมล ทรัพย์ล้อม
คุณสุพรทิพย์ ช่างรังสี
คุณสุพร้อม ชัยกุล
รศ.ดร.สุพิตร สمانีโต
คุณสุพิตรา กลับดี
คุณสุมาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
คุณสุรวัตร ชินวัตร
คุณสุรศักดิ์ มุกประดับ(เบ๊ยก)
คุณสุวรรณา-ชูเกียรติ หาญณรงค์
คุณสุวัชรีย์ ภูษณสุวรรณศรี
ดร.สมพร จองคำ
น.พ.สุทธิชัย-ดร.พรรณทิพย์ จันทร์อารักษ์
คุณสุวิชา-ลิเดีย แผงสภา
คุณเสาวนีย์ ศิลรักษ์
คุณเสาวลักษณ์ สาระปา
คุณโสมนัสวดี ปราณินุต
คุณอนัญญา (ไข)
คุณอนันต์-มาลินี อินทรโกเศศและครอบครัว
คุณอนันต์-อังคณา เครือนนตชาติ
คุณอนินทิตา (สุทัศน์ ฯ) เพราะแก้ว
คุณอนุพร-ช่อเพชร สุลิขานนท์
คุณอนิมา รัตนิน
คุณอมรา บัวสุวรรณ

คุณอรธา หาญสุโพธิพันธ์
คุณอรรคณัฐ- อาลิษา คู่อรุณ
คุณอรรถพรณ วิชรพล
คุณอรวรรณ คงเทศ
คุณอลัน นามชัยศิริ
คุณอรรถิพย์ ชนเห็นชอบ
คุณอลิษา เมฆมณี
คุณอลิสรา เจริญพรพานิชกุล
คุณอังคณา ธารทอง
คุณอัญชนิกา ทิพย์วาน
คุณอาทิตย์ อีสโม
คุณอาภัสรา เตชะรัตน์ไชย
คุณอาภากร สิทธิพงศ์และลูกๆ
คุณอาภาภรณ์ โกศลกุล
คุณอารมณี ข้าคมกุล
คุณอิทธิพล เทพหัสดินฯ
คุณอิสระ-จินตนา นันทรักษ์
คุณอุจจพล จารุตามระ
คุณเอ็กซัน บินหะซัน
คุณเอียงและคุณอ้วน
วิน/ป๋วย/ศิริวัลย์/กัลยานี
แอน (เพื่อนบัว)
แก้วและพีโก้
คุณเจ็บบ/คุณเอ/คุณตุ๊ก
คุณหมวย
ตูน
พล.ต.ทัศน์
ชนุน (เพื่อนโบลว์)
ราชสกุล เทพหัสดิน
ทุนราชสกุลเทพหัสดิน
เครือญาติราชสกุลเทพหัสดิน
มูลนิธิอนุรักษปารออยด์ ๕ จังหวัด
ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทย
จปร. รุ่น 22
นตท. รุ่น 11
สำนักงานรักษาความปลอดภัย องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

กองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 1

วปอ.๔๙

วปอ.หมื่นกั้วขวาน 2449

เพื่อนๆอาคาร ๙

กลุ่มเพื่อนวิษณุ

กลุ่มทหารผ่านศึกและทหารกองหนุนประจำกรมโดยนายไกรวิน สุขสมกิจ

เกษตรศาสตร์ รุ่น 31

เพื่อนๆ ราชนีบน รุ่น 55

ครอบครัว กัลยา มติศร

ครอบครัว พึ่งบุญพระ

ครอบครัวศรีไกรวิน

ครอบครัวสตีลเสถียร

ครอบครัวคุณนิต-โบลว์-บัว-บง

ครอบครัวอรุณวงศ์

บ้านสุโขทัย

ลูกๆหลานๆคุณแม่ศรีเฉลิม

นิตยสาร Hi

นิตยสาร VOLUME

นิตยสารพลอยแถมเพชร

นิตยสารเปรี้ยว

บ.โพลีพลัส อินเตอร์เทนเมนท์

บ.อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน) และนิตยสารแพรว

บมจ. อาร์เอส จำกัด (มหาชน)

ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล

ห้างสรรพสินค้าเซน

บริษัทแอล พี เอ็น ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

บ.วูดบิวลิ่งมีเดีย กรุ๊ปจำกัด

ร้านเพชรมาลัย

ห้างจำกัด เสียงดัง

PAT (MUIC)

พนักงาน โรงแรมมาคูชิ

บ.จ. ราชพิทักษ์ อินเตอร์กรุ๊ป

กราบขอพระคุณ

นับแต่คุณแม่เริ่มป่วย ต้องเข้าออกโรงพยาบาลหลายครา แม้มยามที่กลับมาพักรักษาตัวที่บ้าน ครอบครัวของเราขอกราบขอพระคุณ และรู้สึกซาบซึ้ง ที่ได้เห็นถึงความเมตตาห่วงใย และไมตรีจิตจากผู้ใหญ่หลายๆ ท่านที่เคารพนับถือ และญาติมิตรที่เคารพรักทุกท่าน ที่ส่งกำลังใจและแสดงความห่วงใย พร้อมทั้งคอยให้ความช่วยเหลือคุณแม่และครอบครัวของเรา ในด้านต่างๆ เสมอมา ตลอดจนคณะแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ทุกคนต่างทุ่มเทดูแลและให้การรักษาคู่คุณแม่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้คุณแม่มีความสุขสบายทั้งกายและใจอย่างดีที่สุด ตราบจนวาระสุดท้าย

ในนามของครอบครัว คุณหญิงเพ็ญ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เราขอกราบขอพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ ที่กรุณาสละเวลามาร่วมในพิธีพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พิธีบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม ร่วมเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม ผู้ที่ส่งพวงหรีดมาแสดงความเคารพศรัทธา มอบปัจจัยร่วมบำเพ็ญกุศล และให้เกียรติมาร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพคุณแม่ หากคุณแม่จะพึงหยั่งทราบด้วยญาณวิถิต่างๆ แล้ว ก็คงจะมีแต่ความปลาบปลื้มปีติโสมนัสในน้ำใจไมตรีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ในการต้อนรับดูแล และหากแสดงความขอบคุณไม่ครบถ้วน ครอบครัวเราต้องกราบขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ตลอดจนพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดดลบันดาลให้ท่านและครอบครัว ประสบแต่ความสุขความเจริญตลอดไป

นางสิริลักษณ์ มติศร

นางณัฐธยาน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พลเอกวิชญ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พันเอกรัฐชัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา

นางสาวสิริยัส เทพหัสดิน ณ อยุธยา

พิมพ์ที่ : บริษัท โรงพิมพ์กรุงเทพ (๑๕๘๔) จำกัด

โทร. ๐๒-๖๔๒๓๒๓๒๓-๘๗

ฉันแต่งงานใช้ชีวิตคู่กับพลเอก ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
มานานหลายสิบปี จนเขาได้จากไปก่อน
แต่ฉันยังคงอยู่จนถึงวัย ๙๕ ปีในวันนี้
ฉันมีเวลามากมายให้นั่งคิดทบทวนเรื่องราวในอดีต
นึกถึงวันวานที่แสนสุขและความทุกข์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต
ได้เข้าใจแล้วว่าคนเราไม่เหมือนกัน จะให้ทุกอย่างเป็นดั่งใจเราไม่ได้
ได้เห็นว่าคุณเองโชคดีเพียงไหนที่มีสามีที่ดีที่สุดและมีครอบครัวที่ดี
ถึงวันนี้ฉันไม่โกรธ ไม่อาฆาตใคร ใครเคยทำอะไรกับเราไว้
ฉันให้อภัยทุกอย่าง...

